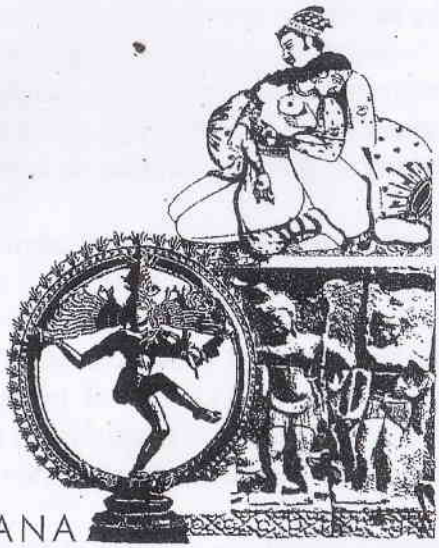

RAMAYANA

RAMAYANA

MARE EPOPEE SANSCRITĂ

Traducere
de Pavel Darie

București • Chișinău
LITERA INTERNATIONAL

Colecţie iniţiată şi coordonată de *Anatol Vidraşcu* şi *Dan Vidraşcu*
Concepţia grafică a colecţiei şi coperta: *Vladimir Zmeev*
Ilustraţii: *Alex Ussow*

Referinţe istorico-literare:

Romessh C. Dutt,
Chakravarti Rajagopalachari,
Lazăr Ciobanu, Tudor Palladi

Editura „Litera Internaţional"
O. P. 61; C.P. 21, sector 1, Bucureşti, România
tel./fax (021) 3303502; e-mail: info@litera.ro

str. B. P. Hasdeu nr. 2, mun. Chişinău, MD-2005, Republica Moldova
tel./fax (37322) 292 932, 294 110, fax 294 061;
e-mail: litera@litera.ro

Prezenta ediţie a apărut în anul 2004 în versiune tipărită
şi electronică la Editura „Litera Internaţional".
Toate drepturile rezervate.

Editori: *Vidraşcu şi fiii*
Redactor: *Tudor Palladi*
Tehnoredactare: *Lorina Gîncu*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic din Chişinău.
Comanda nr. 41271

CZU 821.211-1
R 23

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Ramayana
Ramayana / Mare epopee sanscrită (Bibl. şcolarului; serie nouă/ col. iniţ. şi coord. Anatol şi Dan Vidraşcu; traducere de Pavel Darie; conc. gr. col. şi cop. Vladimir Zmeev; ilustr. Alex Ussow/ nr. 305) – 8., Ch.: Litera Int., 2004 (Comb. Poligr.). – 308 [p.]

ISBN 973-675-142-2 – ISBN 9975-74-791-4
821.211-1

ISBN 973-675-142-2
ISBN 9975-74-791-4

© LITERA INTERNAŢIONAL, BUCUREŞTI, 2004
© LITERA INTERNAŢIONAL, CHIŞINĂU, 2004

COPILĂRIA

PRECUVÂNTARE

Se spune că shimnicul Valmiki, cel mai iscusit între oameni ticluitor de cuvinte frumoase, întâmpinându-l într-o zi pe atotştiutorul Narada, îl roagă pe acesta să binevoiască a-i spune, cine oare în această lume poate fi socotit drept cel mai demn bărbat, şi drept cel mai viteaz, la suflet mai milos, la chip mai luminos, la trup – cel mai frumos, şi mai voinic în lume, şi plin de-nţelepciune?

Şi Narada, ca un profet citindu-i gândurile, i-a răspuns astfel: „Nu este-n lumea asta un alt erou ca Rama, acel ce tată-l are pe bunul Dasharatha, coborâtor din neamul slăvitului Ikshvacu".

Apoi i-a povestit amănunţit sihastrului, ce i s-a întâmplat prinţului Rama şi ce fapte-a făptuit el, şi după asta l-a îndemnat pe Valmiki cel iscusit la vorbă să-l primească-n cântec pe prinţul cel fără de moarte.

Despărţindu-se de Narada, Valmiki se mai plimba gânditor, însoţit de ucenicul său şi mirat că-n mintea sa mai răsuna încă povestea lui Rama, de care rămase atât de încântat.

Deodată zări în apropiere două păsări krauncha, care îşi cântau dulce ceasul dragostei. În aceeaşi clipă se auzi ca din senin zbârnâit de săgeată şi bărbătuşul, bietul, căzu fără suflare. Şi cealaltă pasăre pe loc a prins a-l plânge, umblând nenorocită în jurul celui mort.

Valmiki este cutremutrat de neomenia vânătorului şi simte că-i arde inima în focul durerii. Supărat, el rosteşte cuvinte de blestem:

„Vânător fără de suflet, care-ai omorât iubirea
Păsării, să te-nsoţească-n calea ta nefericirea!"

Şi pe când se mai gândea la acest blestem, zicându-şi că poate n-a făcut bine, totuşi, de s-a lăsat pradă mâniei, Valmiki îşi dădu seama că supărarea aceasta născuse în inima lui nu numai blestemul, ci şi versul, cuvintele orânduite de un ritm necunoscut încă, pe care el îl numeşte *şloha,* căci l-a născut durerea şi supărarea – *şoca.*

Tot atunci bardului i se înfăţişează zeul creator Brahma, care-l spune că acest ritm şi metru i-a fost dat pentru ca astfel să şi poată începe cântecul, poemul său de preamărire a înţeleptului şi viteazului Rama.

La porunca primului zeu Brahma, şi din îndemnul inimii sale, Valmiki alcătuieşte aşadar cel mai frumos poem, *Ramayana,* învăţându-i şi pe ucenicii săi să-l cânte, astfel, încât să se adeverească profeţia lui Brahma:

„Câtă vreme munţii fi-vor şi cât apele la vale
Curge-vor, va să răsune *Ramayana* pentru oameni!"

ÎMPĂRĂŢIA ŞI CETATEA DE SCAUN A REGELUI DASHARATHA

Unde-i râul zis Sarayu, de la Ganga-n miazănoapte,
Un regat numit Kosala se-ntindea până departe.

Şi cetatea sa de scaun şi-o-nălţase fără seamăn
De demult regele Manu, tatăl neamului de oameni!

Cât puteai vedea cu ochii, tot clădiri întru mândrie
Străjuiau frumoase uliţi şi priveau cu semeţie.

Regele avea o cale mai curată decât toate,
Flori frumoase-n a lui cale s-aşterneau cu pietate.

Dar pe când povestea-ncepe, este-o vreme mai târzie,
În Ayodhya cea străveche când se află la domnie

Bravul rege Dasharatha, om cu dragoste de ţară,
Ce-şi împodobea oraşul precum alţii nici visară.

Poate numai zeul Indra sus în ceruri de mai are
O cetate-atât de mândră şi-atât de strălucitoare.

Porţile de lemn, înalte, fost-au iscusit lucrate
Tot de meşteri din cetate, şi n-aduşi din altă parte.

Meşteri buni la toate cele, câte-n viaţă se pot face,
Aduceau, să-ncânte lumea, marfa lor la iarmaroace.

În acest oraş ferice, luminaţi de bucurie,
Cântăreţi de mâna-ntâia socoteau o datorie

Şi o cinste să trăiască, din Mahadha lor venind
Şi Ayodhya cea mândră-n dulce cântec preamărind.

Pentru carele de luptă vizitii neîntrecuţi
Şi oşteni avea oraşul, de duşmanii lui temuţi.

Unduiau în vânturi steaguri peste turnuri de cetate,
De departe, de departe se vedeau din orice parte.

Şanţuri mari pe dinafară capitala o-nconjoară,
Pe la porţi şi sus în turnuri străjile nu-s ca sa doarmă...

De-ar fi fost cumva să vină oameni răi cu negre gânduri,
Toată lumea din cetate s-ar fi strâns sub steaguri rânduri!

Între crânguri dulci de mango stă cetatea cea de scaun,
Odihnindu-se în tihnă, ca o zână-n foi de laur.

Elefanţi şi cai, cămile – erau turme în cetate,
Ici veneau cu mărfuri multe negustori din altă parte.

Crai veneau la Dasharatha, se-nchinau cu plecăciune,
Aducându-i scumpe daruri de prin alte părţi de lume.

Şi acest oraş în soare scânteia cu diamante
De prin falnice castele şi din curţile înalte.

Ai fi zis că este Ayodhya ca o prea de preţ cunună,
Ca o tablă în opt unghiuri, pentru joc de zaruri bună.

Şi că însuşi zeul Brahma sus pe turnuri stele pune,
Dacă sfânta lor lumină niciodată nu apune.

Uliţele-s toate drepte. Şi în plină armonie
Casele se rânduiră revărsând lumină vie.

Trăiau oamenii de-aicea cu de toate ale sale,
Cel mai bun orez avându-l, pe care-l numiră „sali".

Mai că nu-ncăpea-n hambare, multă, roada adunată,
Sucul trestiei de zahăr le-ndulcea viaţa toată,

Le cântau mridanga, vina şi timpanele-n frăţie
Cea mai gingaşă, plăcută şi preadulce melodie.

Ca şi ei trăiau doar sfinţii, care mai întâi trăiră
Sihăstrind, şi-acuma raiul drept răsplată îl primiră.

În Ayodhya-cetate bărbăţia se cinsteşte,
Ci nu-i om să dea cu arma în duşman, când îi lipseşte

Lui, duşmanului, o armă. Ei, arcaşi ce ştiu ţintirea
La auz, n-au să omoare neoştean, c-aşa li-i firea:

Ei puteau să tragă-n tigri şi-n mistreţi cu-a lor săgeată,
Căci urlau aceste fiare de vuia pădurea toată.

Bravi ostaşi băteau în fiare şi cu arma, şi cu pumnul!
A nu şti ce-i car de luptă nu era-ntre ei nici unul.

Fericitul Dasharatha se mândrea că uite are
Oaste fără-asemănare-n capitala ţării sale,

Că mai are-n capitală brahmani plini de-nţelepciune,
Care stau la sfat cu zeii, de ştiu vedele a spune.

Şi că sunt de el alături cei născuţi a doua oară
Spre a-şi face datoria faţă de popor şi ţară

Nemaiînrobiţi de patimi, la un crez să mi se strângă:
Focul pentru sacrificii în altar să nu se stingă.

ORAŞUL AYODHYA

Trăitorii din Ayodhya vedele citeau, din care
Şi-adunau înţelepciune, luminând în faţa lumii.

Bunul rege Dasharatha, care-i sfânt în datorie,
Prin virtuţi divine-i primul în tot neamul lui Ikshvaku.

E viteaz, şi nu cunoaşte ce-ar putea să-l înspăimânte.
Pe duşmani îi îngrozeşte, pe prieteni – ocroteşte.

E stăpân pe-a sa voinţă, şi-i voinic cum este Indra,
Zeul cel atotputernic, şi-i bogat, ca şi Kubera.

Preaiubit de toţi în ţară, el o cârmuia în pace,
Ca şi Manu-înţeleptul, tatăl neamului de oameni.

Iar cetatea lui de scaun cea bogată şi frumoasă
Cu-Amaravati-i de-o seamă, cu-a lui Indra capitală.

Fericit şi demn de cinste era-n ţară orişicine,
Zavistea necunoscând-o, izgonind din gând minciuna.

Nu ştiau nici lăcomia şi nici înşelătoria,
Nimeni mâna să-şi întindă din strein avut să prindă!

Gospodarii cu mândrie aveau lumii să grăiască,
Că, muncind, li-i sfântă grija: ţara lor să înflorească.

Nici cătat cu lumânarea nu-l găseşti pe omul care
Se dă-n vânt după avere şi un sfânt pe lume n-are.

În hambare grâu, şi n grajduri cai şi vite mari cornute
Îşi avea tot gospodarul, ţara-ntreagă navuţind-o.

Le-a mers vestea-n lumea toată, că şi soţul, şi soţia
Cu respect şi cu credinţă sprijinit-au căsnicia.

Înfrăţiţi au fost de dharma, şi nu-mblau cu două feţe
Nici printre ai săi de-acasă, nici aflându-se-n ospeţe.

Inima-şi aveau curată, sfântul schimnic cum şi-o are,
Degetele-mpodobite cu inele sclipitoare,

Frunţile – cu diademe aurite. Toţi în ţară
Ca şi cum dintr-o poruncă şi-o credinţă că-şi luară

Coroniţă-aromitoare şi brăţare sunătoare,
Nimeni nu era, nici unul, cu voinţă-nşelătoare,

Nimeni să-şi hrănească trupul cu mâncăruri necurate
Sau să nu se spele ziua de trei ori, precum se cade,

Sau să uite-a-şi face pasta de santal, ca să se ungă,
Sau să nu-şi împodobească cu ghirlănzi de floare pieptul.

În acel oraş de oameni nu ai fi găsit nici unul
Văduvit de judecată, toţi au mintea luminată.

Şi n-a fost nici de-o-ntâmplare cineva să nu aducă
Daruri zeilor, când arde focul sfânt de sacrificii,

Nimeni n-a păţit ruşinea de a vrea ceva să fure
Sau de a-ncălca vreo lege, care-i bine chibzuită,

De-a avea căsătorie preagrăbită, negândită,
Cu încrucişări de varne, sfânta lege s-o răstoarne.

Gânditori, care ştiură vedele să le-nţeleagă,
Brahmani înţelepţi, oraşul apărând de câte-s rele.

Daruri de primeau, spre cinste-şi îndreptau a lor gândire
Şi spre binele cetăţii, căci erau stăpâni pe sine.

În acest oraş n-avură loc cei cruzi, nici cei făţarnici,
Nici un om urât la suflet nefiind printre cei darnici.

Nu s-a pomenit vreo stradă, unde să-ntâlneşti vreodată
Oameni răi sau proşti ca noaptea, ce hulesc credinţa sfântă.

Sunt bărbaţii de pe-aicea toţi oşteni ce nu ştiu teama,
Despre lume şase moduri de gândire însuşit-au.

Au cu toţii suflet nobil, şi-s mărinimoşi în toate,
Sunt femeile de-aicea preafrumoase, elegante.

Ospitalier, poporul cel viteaz şi cu credinţă
Pentru toate patru varne are legi întru priinţă.

Neamul îşi urma făgaşul binecuvântat: bărbaţii
Erau numai demnitate, soaţele – fără prihană.

Astfel varnă lângă varnă trăiau, toate patru caste:
Sfinţii brahmani erau primii, iară kshatriya, oştimea,

Li se închina, urmată de vaishya – de plugarii,
Meşterii şi negustorii, care-aveau şi mână tare,

Şi ştiinţă să muncească bine şi cu hărnicie,
Şi dorinţa omenească pildă altora să fie,

Altei caste, care este tuturor spre-ajutorare,
Castei shudrilor neliberi, castei altor servitoare...

Mulţi oşteni avea oraşul, gata lupta s-o dorească,
Cum oricând sunt gata leii peştera să şi-o păzească.

Mai împodobeau Ayodhya cai aduşi de prin Kambogea,
Iuţi ca cei ce Indra-i are, cu-alergări fulgerătoare.

Avea oastea buni de luptă elefanţi din ţări alpine,
De prin munţii Himălaya, îngrozind pe orişicine.

Ei nici nu ştiau de frică, nici n-aveau vreo slăbiciune –
Au dorit să-i aibă zeii, ce să mai vorbim de lume.

Cum erau puternici tare şi turbau dintr-o nimică,
Se-ngrozeau pe loc duşmanii, toţi ştiindu-le de frică,

Apoi se-nchinau în faţa regelui din cea cetate,
Cum se-nchină-n faţa lunii oastea stelelor de noapte.

Da-n cetatea cea de scaun era rege Dasharatha,
Cârmuind cu-nţelepciune, ca şi zeul-fulger Indra.

Toate erau bune-n ţară, mulţumiţi trăiau cu toţii,
Dharma învăţând, şi nimeni nu văzuse-n ţară hoţii.

Regelui cu bunătate-i răspundeau, purtându-i stimă,
Că în ţara asta nimeni n-auzise de vreo crimă.

Totuşi, bunul Dasharatha suspina cu-ndurerare,
Că în ţara sa bogată regele un fiu nu are.

Şi de n-are un fiu, tristeţea îl aşteaptă-ndrute,
Că se pierde tron şi ţară, dacă moare-acest părinte!

Când o fi greşit cu fapta sau cu vorba, sau cu gândul,
De s-au supărat toţi zeii şi îi pregătesc mormântul?

Cum ar fi să-i mai îmbune, să le ceară îndurare?
Ori să facă-un sacrificiu pentru zei, o sărbătoare?

Preoţi prea 'nţelepţi el are, care ştiu cum se cuvine
Să îndeplinească ritul, ca şi jertfa spre mai bine.

Dar în astă vreme tocmai sus în ceruri s-adunară
Zeii toţi pe lângă Brahma, îndurare lui să-i ceară,

Că nu mai puteau să vadă bunii zei cum joc îşi bate
Ravana de lumea toată, el, un demon fără moarte.

Că nici zeii n-aveau tihnă, şi nici forţă să-l învingă
De când Brahma-l înzestrase cu puterea nemuririi,

Pe când Ravana-şi făcuse toate-asprimile de sine
Şi visa că va ajunge chiar pe tronul lui Zeu-fulger!

Dar o binecuvântare nu-i un lucru ce se poate
Da, lua, sau la nevoie împărţi în jumătate,

Ci îşi aminteşte Brahma că puterea dăruită
Pentru zei e-ngrozitoare, dară nu şi pentru oameni.

L-au rugat pe zeul Vishnu zeii toţi, el să coboare,
Să ia chip de om şi-n luptă pe-acel demon să-l doboare.

El din focul sfânt răsare şi spre rege se îndreaptă,
Cupa-i toată aurită, iar în cupă-i lapte dulce

Binecuvântat, pe care regele la soaţe-l duce,
Ele beau şi într-o clipă nu mai pot de bucurie,

Precum simt că peste-o vreme toate mame au să fie!
Soaţa care-i mai în vârstă, Kausalya, ea îl naşte

Pe feciorul prim, pe Rama, iar pe Bharata îl naşte
Soaţa cealaltă, Kaikeyi; şi Sumitra – cea mai mică –

Naşte doi feciori de gemeni: Lakshmana şi cu Satrughna.

Aceşti patru fraţi, fii ai lui Dasharatha, sunt ca patru părţi ale lui Vishnu. Toţi ei creşteau ca din apă! Dar îi întrecea totuşi Rama, că se arăta a fi mai înţelept, mai frumos şi mai puternic decât ceilalţi. Cei doi fraţi gemeni nu se iubeau atât între ei, cât îi iubeau pe ceilalţi: Lakshmana era gata să intre-n foc pentru Rama, iar Satrughna era ca o umbră a lui Bharata. Şi iată că într-o zi la curtea regelui Dasharatha soseşte marele înţelept Viswamitra, care îndeplinise tapas şi pentru asta fusese binecuvântat de Şiva spre a căpăta la dorinţă săgeţile divine şi a se face stăpânul oricărei arme.

VACA CEA NĂZDRĂVANĂ, KAMADHENU

Demult-demult, în vremurile care abia de se mai ţin minte, Viswamitra fusese un mare împărat. Şi iată că într-o bună zi a pornit el, marele împărat, în fruntea oastei sale către sihăstria preaînţeleptului preot Vasishtha.

Şi a zis preaînţeleptul, de-l văzu, aşa cuvinte:
„Dacă regele mi-i oaspe, gazdă-i sunt de-aci-nainte:

Şi de-l voi pofti la masă, ospătându-i oastea toată,
Face-voi ce se cuvine unei bune gazde, iată!"

Ci-i răspunde Viswamitra: „Oaspetele-ţi mulţumeşte
Pentru apa ce mi-ai dat-o, care pieptul răcoreşte!

De atâta drum, în gură limba îmi era uscată,
Ci-acum, mulţumită ţie, am şi inima-nmuiată.

Nici bucate mai alese nu căta să-mi pui pe masă!
De prin arborii de-alături câte-un fruct să gust mă lasă.

Iar încolo, la plecare, să te-aud cu o vorbă bună,
Şi că îmi rămâi prieten chiar privirea ta să-mi spună!"

Vasishtha, preacuviosul, înc-o dată sa-l poftească
N-a-ndrăznit, ci cu speranţă l-a rugat să zăbovească.

Şi, neaşteptând răspunsul, a plesnit din palme-o dată
Şi-a chemat pe Kamadhenu, pe văcuţa lui bălţată.

Dar nu pentru că-i bălţată este vaca preţuită! –
Ea orice dorinţă poate să ţi-o facă împlinită.

Şi i-a zis preaînţeleptul schimnic: „Azi în sihăstrie
Împăratul Viswamitra a binevoit să-mi fie

Oaspete. Şi mi-i cu vrere sa-l cinstesc cum se cuvine,
Să petreacă aici cu oastea cum n-a petrecut la nimeni,

Iară după ce-a petrece cât doreşte şi cât poate,
Eu îl voi lăsa să plece cu oştirea-i mai departe.

Ci pe tine, Kamadhenu, te-am chemat spre-ajutorare:
Fiecărui dă-i cât cere băutură şi mâncare.

Adică, ce zic cât cere, dă-le cât mai mult din toate,
Să mănânce fiecare cât o vrea şi cât nu poate.

Dă-le-amar, şi dă-le dulce, dă-le pipărat şi acru,
Dă-le ce-i sărat să-mbuce, ce vrea unul, ce vrea altul!

Fii atentă, ia în seamă, cine dulcele doreşte,
Cine altceva, şi-ntocmai pofta inimii ghiceşte-i!"

Era vaca-i năzdrăvană şi a priceput îndată
Ce vrea schimnicul să aibă de la dânsa de-astă dată!
Şi avu pentru petreceri într-o clipă totul gata:

Dulce trestie de zahăr, ladja cea mirositoare,
Pentru care şi un rege are poftă de mâncare!

Nalţă munţi ca de zăpada din orezul alb şi dulce,
Face râu de lapte, şi-ncă suc de palmier aduce.

Fel de fel de borşuri, zame, multplăcut mirositoare,
Băuturi care-ntr-o clipă îţi pun piedică-n picioare.

Se credeau în rai cu toţii, sfetnicii şi sacerdoţii.
Ca şi ostăşimea, toată de-acea masă încântată.

Câtă frunză, câtă iarbă adunatu-s-au la masă,
Nesfiindu-se, arcaşii, iară Vasishtha îi lasă

Bine, să se ghiftuiască şi pe el sa-l pomenească:
Că i-a ospătat un schimnic ca-ntr-o casă-mpărătească.

Strălucind cum străluceşte soarele de primăvară,
Viswamitra îi vorbeşte ca şi cum s-audă-o ţară:

„Brahmane preasfânt, se cade eu să te cinstesc pe tine,
Precum tu cu mari onoruri m-ai primit aici pe mine!

Şi-ţi propun un schimb, pe care nu ţi-l poate fiecare:
Tu o vacă-mi dai, eu, ţie — de-o sută de ori o mie!

Perla asta niciodată, pot să jur, n-o fi uitată,
Am să-i dau de toate cele şi am s-o feresc de rele.

Diamantul străluceşte când coroana-mpodobeşte, –
Piatra scumpă-şi cere cuibul aurit, de bună seamă,
Eu sunt rege şi am dreptul să-ţi iau vaca năzdrăvană!"

Cel de două ori născutul i-a răspuns: „Să-mi dai tu mie
Pentru vaca-mi năzdrăvană nu o sută, nu o mie;

Dar sa-mi dai atât cât poate nici să nu mai poţi socoate,
Nu ţi-o dau pe Kamadhenu! Chiar de-ar fi sa-mi fii şi frate...

Tu, ce eşti viteaz în luptă, cu deşartă vii speranţă! –
Kamadhenu doar la mine poate fi în siguranţă!

Eu îi voi purta de grijă, ea de soartă mi-i legată
Şi de cinstea mea, pe care n-oi păta-o niciodată.

Vaca asta ce mi-i sfântă nu o schimb nici pe o lume! –
Ea-mi cunoaşte gândul, dorul chiar-nainte de a-l spune.

Zeilor aduc ofrandă ori străbunilor – totuna,
La chemarea mea răspunde şi-mi ajută-ntotdeauna.

Cum să pot a mă desparte eu de vaca năzdrăvană,
Când îmi este ca văzduhul ce-l respir şi nu duşmană?!"

Ci ardea de nerăbdare regele să-l copleşească,
Cu şi mai bogate daruri vaca ceea s-o plătească!

„Sfinte schimnic de pădure, eu plătesc împărăteşte!
Tu eşti suflet bun, ci-n tine duhul rău se-mpotriveşte.

Paisprezece mii din partea-mi elefanţi ai tăi să fie,
Tot atâtea cergi să-ţi deie şi prăjini de aur ţie.

Daurite porunci-voi sa-ţi dea opt sute de care,
Albi ca laptele sa fie patru cai la fiecare.

Cai de călărit cu frâie aurite, iuţi ca vântul,
Unsprezece mii îţi dărui, cum mi-i voia şi cuvântul.

Şi-o mie de mii îţi dărui vaci sătule, colorate
În tot felul – negre, albe şi bălţate, şi roşcate.

Prea'nţelepte schimnic, dacă e puţin şi asta, spune-mi,
Cât vrei diamant şi aur, ca să pot să ştiu anume!"

Vasishtha răspunde: „Mult e sau puţin, ce rost mai are,
Dacă ceea ce-i minune nu ni-i dată de vânzare".

Viswamitra nu se lasă, la ai săi le dă poruncă
Vaca cea divină-ndată chiar cu sila s-o aducă.

Acea vacă năzdrăvană, însă, e fiinţă vie
Şi n-o iei ca pe un lucru care de stăpân nu ştie,

Ea se plânge: „Credincioasă eu ţi-am fost, şi-ascultătoare!
Vasishtha, preasfinte schimnic, eu să-ţi fiu de supărare?

Nu mai vrei în stăpânire să mă ai? Şi fără voie
Alt stăpân mi-aduci, să-mi fie toată viaţa anevoie?

Ce făcut-am pentru tine, eu făcut-am cu plăcere!
Şi-acum, iată, slugi de rege mă căznesc şi-mi fac durere...

Tu cinstit i-ai pus la masă, tuturor le-ai dat de toate
Şi în loc de mulţumită oaspetele tău mă bate?"

Astfel zis-a Kamadhenu şi lovi cu supărare,
Alungând din juru-i straja, ce-o ţinea ca în prinsoare.

Ea veni lângă coliba sfântului să-l străjuiască,
La picioare să se culce şi aşa să-i mai vorbească:

„Tu, stăpânul meu cuminte, cum de l-ai lăsat, stăpâne,
Pe un rege făr' de suflet să mă chinuie pe mine?

Cum puteai privi în tihnă, când în lupta cea nedreaptă
Mă zbăteam, crezând în tine şi în mintea ta-nţeleaptă?"

Vasishtha aşa-i răspunde: „Nu cu voia mea, vezi bine,
Te-a răpit el, cel ce este mai puternic decât mine!

Regele venea cu oaste, eu cu ce să-i stau în cale?
Crezi c-ar fi răbdat o vorbă împotriva dumisale?

El venea cu cai şi care şi cu elefanţi de luptă,
Cu arcaşi ce bat în ţintă şi cu pedestrime multă!"

Şi l-a întrebat divina, sfioasă şi-ascultătoare:
„Crezi că poate fi o forţă decât spiritul mai tare?

Cine-a-ndeplinit tapasul îl întrece pe oricine
Cu a duhului putere, care luptă pentru bine!

Asta este-a ta putere, sfinte Vasishtha, şi, iată:
Cel cu forţa şi păcatul nu te bate niciodată,

Dar, de ţi-i aşa cu voia, şi de vrei pe el a-l bate,
Pot să scot din el trufia! După vrerea ta se poate.

Doar pustiul să rămână, unde-i ţara lui în floare,
Iar el, mândru precum este, să ne cadă la picioare!"

Şi-a-nflat buzele să ragă Kamadhenu şi pe dată
Apăru în jur chemată oastea ei nenumărată

Şi s-a-ncins aicea lupta. Luţi persanii se porniră,
Dar loveşte Viswamitra şi nu are-un pic de milă.

Vede vaca cea divină prea puţini persani. Se teme
Şi atunci pe greci îi cheamă, tot la luptă să-i îndemne.

Curgeau râuri mari de sânge, căci luptau fără cruţare
Grecii, şi de ei alături cei veniţi spre-ajutorare.

Şi în lupta-asta mare, ca în focul cel din urmă,
Care-n scrum preface lumea, Viswamitra forţa-şi curmă.

Oastea lui în orice parte, cât e câmpul cel de luptă,
Toată a trecut în moarte, toată, cât a fost de multă.

Şi îşi zice Viswamitra, luminat de-un gând, îşi zice:
Cade kshatrya, ce-i forţa, spiritul să se ridice!

Sfântul Vasishtha-i mai tare, că-i de partea lui dreptatea!
Eu cu forţa cum l-aş bate, dacă-mi apăr strâmbătatea?!

...Fiului lăsîndu-i tronul, Viswamitra că rămâne
Lângă Vasishtha, în codru, frate-brahman îi devine.

PRIMA LUPTĂ CU RAKSHASA

Când la Dasharatha vine Viswamitra din pădure,
Regele cu bucurie îl pofteşte-n ospeţie.

Şi-i deschide lui palatul, cum n-o face pentru altul,
Şi la loc de cinste-l pune şi duios aşa îi spune:

„C-ai venit acum la mine, mi-aduci mare bucurie,
Preacurate Viswamitra, ca şi cum a fost să fie

Secetă şi peste brazde revărsatu-s-a o ploaie,
Coborând din cer cu mila peste lumea toată-n vaier,

Spune-mi, dar, te spovedeşte, fără umbră de sfială,
Ce mai griji acum te-apasă, de-i sunt inimii povară?

Eşti un brahman cu credinţă, om mai bun nici nu se poate,
Cere-mi ce doreşti acuma, nu-ţi refuz nimic din toate!"

Inima lui Viswamitra bucuroasă-n piept tresare
Şi el zice aşa: „O, rege, dărnicia ta e mare,

De mi făgăduieşti ce-i, poate, o nepreţuită-avere,
Încă neştiind ce-anume aş putea să-ncerc a-ţi cere.

Am sălaşul în pădure, fac asprimile de sine,
Şi pe altaru-mi nu se stinge niciodată focul sfânt.

Dar de la o vreme-ncoace nu mai am în codru pace,
Şi nu pot un sacrificiu să-l mai fac pe-acest pământ.

Că sunt două duhuri rele, ce-s de Ravana trimise,
Care ieri şi azi n-o dată focul sfânt al meu îl stinse!

Sunt doi demoni lacomi, care mâncă orice jertfă pusă
Zeilor, de parcă jertfa pentru ei a fost adusă –

Pentru Maricha, Subahu. Şi i-aş blestema, vezi bine,
Dar nu vreau a pierde roadă din asprimile de sine.

Şi nu-i altu-n lume nimeni ce-ar putea să mi-i zătrească
Decât numai prinţul Rama, – mii de ani sa ne trăiască!

Crede-mă şi nu ai teamă, că nimic nu i se-ntâmplă,
Eu îi voi purta de grijă, şi mă vezi cărunt la tâmplă!"

La grea cumpănă căzuse Dasharatha, bunul rege,
Că-l iubea atât pe Rama, încât nu putea alege.

Da, făgăduise-n pripă, dar nici bănuia să-i ceară
Pe acest fecior. Acuma inima-ncepea să-l doară:

„Of, copil cu ochi de lotus Rama este, tu m-ascultă!
Nu-i bărbat, putere n-are, nici ştiinţă cum se luptă.

Sunt doi demoni, şi-au să-l piardă. Nu! Mai bine merg
cu oaste
Eu să-ţi apăr sfânt altarul, mai puţin ca sa mă coaste.

Şaizeci mii de ani pe lume de copii n-avut-am parte,
Şi-acum tu, o Viswamitra, vrei de fiu a mă desparte?

Dacă-l las cu tine, află că m-apuc şi-mi sap mormântul,
Zis-am nu, şi n-am putere să mai pot schimba cuvântul."

„Bine, strigă Viswamitra, când făgăduiala dată
De un rege nu mai este datoria lui curată,

Află că nenorocirea te va urmări pe cale
Şi se va abate peste toate neamurile tale!

Fiii tăi vor pierde tronul, cum vei pierde demnitatea
Tu, o rege, lângă care a sălăşluit dreptatea!"

S-a cutremurat pământul după spusa supărată,
Casele se clătinară încât mai pe cât să cadă.

Sfetnicii încremeniră, zeii toţi se supărară,
Numai Vasishtha, nţeleptul, zis-a: „Nu vrei pace-n ţară?

Sau nu ştii că Rama este de ne'nvins, că n-o să poată
Nimeni dintre zei sau oameni la egal să mi se bată?!"

O, gemea sărmanul tată, şi nu şi-ar fi dat feciorul
Nici ameninţat de moarte, dar blestemul!... viitorul

I-ar fi ruinat, şi neamul i-ar fi stins, nefericitul!
E o datorie sfântă a-mplini făgăduitul.

Iată că mai trece o noapte şi la răsărit de soare
Viswamitra din cetate iese gata de plecare

Spre sălaşul său de schimnic, iar din urma lui păşeşte
Rama, tânăr şi puternic, luminând dumnezeieşte,

Iar pe Rama îndeaproape îl urmează al său frate,
Lakshmana, nedespărţitul, care-i duce arcu-n spate.

Către seară poposiră. Apa râului Sarayu
Fu poftit în pumni s-o ieie Rama, iar acel sihastru,

Viswamitra, se apleacă, apa o binecuvântă:
„Prinţule, să ai putere, spre-a nu obosi vreodată,

Spre-a nu fi bolnav de friguri, de deochi, viaţa toată,
Nici lovit de demoni noaptea sau în ziua luminată.

Să nu fii; ca tine nimeni să nu lupte-n astă lume,
Să nu fie-atât de ager şi nici plin de-nţelepciune.

Iscusit să fii la vorbă, norocos să fii în toate,
Să nu ştii de sărăcie, nici de frigul iernii, frate!"

A băut îndată Rama apa binecuvântată
Şi pe mal cu iarbă verde s-au culcat toţi trei deodată.

Şi-au dormit în tihnă noaptea, iar în zori cum se treziră
Pe aceeaşi cale lungă către codru se porniră.

Au trecut mai multe zile, tot atâtea nopţi trecut-au,
Arme fermecate prinţul are, cum nu mai avut-a.

Căci bătrânul Viswamitra, brahmanul cu suflet mare,
Care l-a-ndrăgit pe Rama ca pe-un fiu al dumisale

A făcut minuni: din ceruri arme fermecate cheamă
Pentru Rama, când în luptă el s-avântă fără teamă.

Nu o noapte, şi nu două străjuiau cu vrednicie
Focul sfânt de sacrificiu al lui Dasharatha fiii!

Iată-mi-i, a şasea noapte lângă focul sfânt stătură
Şi când colo, ce să vadă? Demonii din foc le fură,

Flacără stingând cu sânge, şi Subahu, şi Maricha
Au venit să bage groaza în toţi schimnicii de-aicea.

Ci-avea arme fermecate Rama şi a tras îndată
De i-a aruncat pe demoni, luminând pădurea toată.

Şi s-au bucurat sihaştrii c-au scăpat de duhuri rele,
Ele le facură-atâtea grele nopţi şi zile grele.

*

Încheindu-se cu bine lupta împotriva demonilor, Viswamitra, care ştia ce mai are de făcut pentru prinţul Rama, l-a rugat pe acesta să-l însoţească, împreună cu fratele Lakshmana, până în regatul Videha, unde în cetatea de scaun Mithila regele Janaka voieşte să îndeplinească în aceste zile un mare sacrificiu.

N-au zis cei doi fraţi un cuvânt împotrivă, ci l-au urmat cu dragă inimă pe bunul Viswamitra, care în drum spre Mithila le vorbeşte de legendarul arc al marelui zeu Şiva.

LA REGELE JANAKA

După scurtă-lungă cale la Mithila că soseşte
Viswamitra, şi Janaka bucuros mi-l întâlneşte.

Zice astfel Viswamitra: „Doi oşteni aduc cu mine,
Şi li-i tată Dasharatha, şi-s viteji cum nu e nimeni!

Şi nu au dorinţă, alta, decât numai să privească
Preaslăvitul arc, cel care-ţi este dat întru păstrare.

Arătându-l lor, Janaka, faci o faptă înţeleaptă, –
Dorurile lor de-aicea şti-vor numai calea dreaptă!"

Şi la vorbele acestea Janaka aşa răspunde:
„Să le spun întâi cum arcul mi-a venit, şi de pe unde...

A lui Rudra socru, Dakşa, în demult trecute vremuri
Hotărî să-ndeplinească sacrificii mari în ceruri.

I-a chemat în semn de cinste pe toţi zeii – să poftească!
Ci-a uitat însă pe Rudra cu chemare să-l cinstească.

Zeul cel de ruinează, nepoftit la sărbătoare,
A venit să-i ameninţe, supărat nevoie mare,

A întins a spaimă arcul şi-a strigat plin de mânie:
„Voi nu-mi daţi din sacrificiu, dar îmi fac eu parte mie!

Cum veţi da să-ntindeţi mâna spre-a lua ceva, îndată
Va fi mâna ce se-ntinde de săgeata-mi retezată".

Îngroziţi rămas-au zeii, şi, pe Rudra fiecare
Îl cinsteşte, linguşindu-l şi cerându-i îndurare.

Şi preasupăratul Rudra s-a milostivit îndată:
N-aibă zeii nici o mână de săgeată vătămată!

Totuşi, ca să-şi afle pace-n acea zi de sărbătoare,
L-au rugat pe Rudra zeii – măcar arcul să-şi coboare.

Şi Năruitorul Lumii i l-a dat lui Devarata –
Neamul nostru să-i păstreze-n veci – şi arcul, şi săgeata!

De porunca asta, însă, ştie cerul şi pământul,
M-am legat pe viaţa toată mai apoi cu jurământul.

Erau toate bune-n ţară, dar ştiam şi de tristeţe:
Că n-aveam urmaş, că zeii nu-mi dădeau lumina vieţii.

Brahmanii mă sfătuiră să-mi scot plugu-n câmp, să are
Locul pentru sacrificiu, pregătind în câmp altare.

Şi pe când cu ochii-n brazdă după plug mergeam, ţinându-l,
Văd din brazdă că răsare o fetiţă, luminându-mi.

Am luat-o, i-am zis Sita şi-am jurat cu vorbe grele:
Cine va să-ndoaie arcul va fi soţul fiicei mele!

Mi-a crescut frumoasă fiica, fără sa mai zăbovească,
Şi din patru zări de lume prinţii vin să mi-o peţească.

Că pe cât se-ntinde lumea toţi o ştiu de preafrumoasă,
Încât pare coborîtă de prin ceruri o crăiasă.

Ei sunt mulţi, iar Sita-i una, şi de-atât le-am zis că mire
Va fi cel ce arcul Rudra va-ncorda cum se cuvine.

Ruşinaţi s-au dus cu toţii, că n-a fost nici unu-n stare
Cel puţin din loc să mişte acel arc atât de mare!

Ci nu m-au lăsat în pace, şi-au venit să se răzbune,
Mi-au încercuit cetatea şi mai-mai să mă sugrume,

Dar când să se-ncheie anul, când nu mai aveam merinde,
Mi-au trimis oştime zeii, şi de-aicea înainte

Au fugit răufăcătorii, ce n-avuseră putere
Cât să-şi lumineze mintea spre a nu mai face rele".

ARCUL LUI ŞIVA

„Să-i îngăduim lui Rama sa privească îndeaproape
Arcul dăruit de Rudra,-n alte vremi lui Devarata". –

Astfel a vorbit preabunul, prea'nţeleptul Viswamitra,
Pentru unul, pentru Rama arcul zeului cerându-l.

Şi-atunci regele Janaka porunci sever îndată
Sa-i înfăţişeze arcul cel vestit în lumea toată,

Arcul cel lăsat de Şiva, ce-i împodobit cu floare,
Şi cu pastă de santal uns, pastă multmirositoare.

Iată-i înhămaţi la carul cu perechi de roate patru
Tot bărbaţi voinici cinci sute, trăgând unul lângă altul.

Caru-abia-abia se mişcă şi în car se vede-o ladă,
Unde sub capac metalic arcul este-nchis să şadă.

Regele, de cum zăreşte lada binecuvântată,
Mâinile-şi împreunează de salută-această ladă.

Spre-nţeleptul Viswamitra luminat apoi ce-ntoarce,
Către Lakshmana şi Rama anumite semne face,

Şi-nainte ca din ladă arcul cel divin să-l scoată
Zis-a regele Janaka vorba sa întemeiată:

„Acest arc divin şi-l are neamul nostru moştenire,
Lucru sfânt, întru păstrare lăsat nouă spre mândrie.

Regi mai mulţi au vrut să-şi facă fală-naltă pentru soartă,
Ci-n zadar cercat-au arcul a-ndoi spre-a-i pune coardă.

Dar să ne gândim: când zeii, şi când demonii putere
N-au, să stăpânească arcul, cum să fie-n stare omul?

Cum să pui în arc săgeata, să-ntinzi coarda spre a trage,
Când nu are omul vlagă nici cât arcul sa mi-l ţină?!"

Zice-atuncea Viswamitra: „O, copilul meu, o, Rama,
Azi cu ochii tăi se cade să vezi arcul dat de Rudra".

Şi-acel prinţ cu chipul nobil negrăbit deschide lada,
Unde-i arma cea lăsată de Stăpânitorul Lumii,

Şi, privind-o cu mirare, stând o clipă în tăcere,
Ca sfiindu-se, răspunde: „Dacă mie mi se cere,

Dacă ni-i de trebuinţă, ridica-voi arcu-acesta, –
Şi-un efort făcând! – şi coarda între capete-oi întinde-o!"

„Bravo ţie!" – îi strigară Janaka şi Viswamitra,
Şi-n aceeaşi clipă Rama către arc şi-ntinde mâna,

Peste cap de mi-l ridică, e un curcubeu în ploaie,
Către coarda cea din murva împletită-l încovoaie.

Ci deodată că răsună trăsnetul ca de furtună:
Arcu-i frânt, căci prinţul Rama l-a-ndoit peste măsură –

Arcul dat de Mahadeva neamului întru păstrare!"
La acea detunătură lumea cade din picioare,

Numai regele Janaka, Viswamitra şi cu prinţii
Au rămas să stea-n picioare, speriaţi, dar treji la minte.

Încântat de ce văzuse, regele aşa cuvântă,
Către sfântul Viswamitra a sa faţă întorcându-şi:

„Da, acest ostaş, ce sfarmă arcul dat de Mahadeva,
Merită a fi destoinic condrumeţ al fiicei mele,

Care nu-i de om născută, ci de zei îmi este dată,
După cum şi prinţul este un viteaz cum nu e altul!

Astfel Sita mea, copila cea frumoasă şi înţeleaptă,
Neamului îmi va aduce glorie, dacă ajunge

Soaţă bunului prinţ Rama, Marele şi Ne'ntrecutul,
Ce ca un erou plăteşte spre-a se-nvrednici de mâna-i".

Janaka binecuvântă visul şi cu făptuirea,
A lui Rama şi a Sitei fericită însoţirea.

DUPĂ DOISPREZECE ANI

Vremea trece, Dasharatha, apăsat de bătrâneţe,
Tot mai mult că se gândeşte la un nou făgaş al vieţii.

Cine cârmui-va ţara, dacă el lăsa-va tronul?
Patru fii, toţi dragi. Ci Rama parcă-i mai voinic ca omul,

Parcă-i mai milos ca fraţii, şi-i mai înţelept în toate,
I-i desăvârşită viaţa chiar mai mult decât se poate.

El poporul şi-l iubeşte şi cu fapta, şi cu gândul.
Şi nu mai puţin poporul rege l-ar dori la rându-i.

Sfetnici are Dasharatha, înţelepţi cu minte clară,
Şi-i răspund aceştia: „Rama să rămână rege-n ţară!"

AYODHYA

VIRTUŢILE LUI RAMA

Prinţul Bharata se duse cu Shatrughna, al său frate,
Pe ospeţe, să-l mai vadă pe unchesul Ashvapati.

Acel rege, Aşwapati, i-a luat la fel în seamă:
I-a-ntâlnit la fel, de parcă ar fi fost şi fraţi de mamă.

I-a primit cu bunătate pe-amândoi, deşi ştiuse
Cum că sora sa Kaikeyi doar pe Bharata-l născuse.

Cei doi fraţi tot împreună ca doi gemeni se ţinură
Şi deprinderile bune amândoi la fel le-avură.

Între ceilalţi, între tineri, apăreau întotdeauna
Ca doi zei veniţi din ceruri, cum sunt Indra şi Varuna.

Dar, de casa lor departe, îşi tot aminteau băieţii,
Că iubitul lor părinte poartă haina bătrâneţii,

După cum bătrânul tată şi-amintea în orice clipă
De feciorii săi, pe care îi crescuse sub aripă.

Pentru el ai săi feciorii erau cei mai scumpi în lume:
Patru fii crescură, ca şi patru braţe de din umeri.

Totuşi, Rama, care este ca şi zeul lumii Brahma,
Îi era cel mai aproape sufletului său de tată.

Dar el nu ştia că Rama-i chiar nemuritorul Vishnu –
Zeu, rugat de zei să vină şi dreptatea s-o susţină;

Lumea bună izbăvind-o de îngrozitorul demon,
Care-i Ravana, şi care pentru-a face rău apare.

Deci, pe-al demonilor rege are Rama a-l răpune,
Şi e maica lui slăvită, că aduse zeu pe lume.

Astfel Aditi-l născuse altădată pe zeu-Indra.
Devenise prinţul Rama prea frumos la chip şi încă

Avea inima blajină şi nu cunoştea nici teama,
Nici mânia cea turbată, întru toate dându-şi seama.

Demn urmaş stătea să fie, semne bune-având în cale,
Şi-ntrecându-l pe-al său tată-n bunătate sufletească.

Avea dragoste de oameni şi-avea grijă de-a lor viaţă –
Chiar pe cel ce răul face, pedepsindu-l, îl învaţă:

Răutatea pedepseşte, o greşeală o mai iartă!
Pe nedrept nicicând pe nimeni prinţul Rama nu îl ceartă.

Are-o inimă prea mare, toată – pentru-a face bine,
Încât inima aceasta răul n-are unde-l ţine!

Stă la sfat numai cu oameni înţelepţi, nevrând să-şi piardă
Viaţa sa şi pentru vorbe care n-au să-şi afle rostul.

Om de-o mare-nţelepciune, ajungând bărbat de frunte,
El şi arma mânuieşte, hotărât şi bărbăteşte..

Ţine sfat şi cu bătrânii, cei trecuţi prin grele cumpeni,
Luminaţi de-nţelepciunea de-a dori să facă bine.

El prorocul lumii este – ce vorbeşte se-mplineşte,
Şi-i viteaz, ca o furtună peste duşmani arma-i tună.

Este milostiv cu lumea, pe sărmani oricând alină,
Mai presus de toate pune sfânta lege a dreptăţii.

Din făgaşul de credinţă, spre-ntărirea casei sale,
N-ar ieşi pentru-a petrece cu femeile străine.

Limpede şi-aşterne gândul şi nu rabdă vorba lungă,
Şi aceasta, cum e tânăr, mai frumos îl face încă.

Pradă n-a căzut mâniei niciodată, că-i statornic
Şi cu gândul său cuprinde necuprinse timp şi spaţiu.

Inimă de om citeşte – numai el ştiind cum poate,
Adevărul cu privirea din adânc de inimi scoate.

Decât taică-său mai bine ştie-a bate cu săgeata,
Toate vedele cunoaşte, da, ştiinţă multă are.

Brahmani înţelepţi pe calea cea mai bună-l îndrumară,
Îndemnat la fapte bune, el să fie scut în ţară.

Se purta frumos cu lumea şi vorbea ce i se cade,
Şi ţinea în taină taina, simţurile sale-n frâu.

Vorbă de ocară n-are şi nu-i rău nici prin gândire,
Îşi examinează fapta, parc-ar fi făptaş un altul.

Este darnic la răsplată, mai zgârcit când pedepseşte,
Şi e norocos în toate; şi la-ntreceri primul este.

Are grija ţării sale mai presus de orice grijă,
Îndrumând pe vistiernic cum să-şi crească vistieria.

Vorba cea de duh îi place, că-i şi el din fire vesel,
Orişicine îl ascultă, până chiar şi elefantul.

Numai Rama-n scurtă vreme caii învăţaţi şi-i face;
Numai el viteaz conduce ceata de ostaşi ai tatei!

Pieptu-i nu cunoaşte teama, chiar de-ar înfrunta şi zeii:
Carul înspre car şi-ndreaptă, către ghioagă – a sa ghioagă.

E străin de îngâmfare, de invidia cea neagră
Şi nu-şi schimbă hotărârea, cât greşită-ar fi schimbarea.

Din trei lumi îi vine cinstea, este bun în toate cele
Şi-nţelept ca Brihaspati, şi viteaz ca Indra este.

Îl iubeşte-ntreg poporul, îl iubeşte domnitorul,
Că e făcător de bine, soare luminând în inimi.

Despre fiu în gând îşi zice astfel tatăl Dasharatha:
„Poartă-n el virtuţi atâtea, împletite-n trăinicie,

Încât eu, cărunt de vreme, chiar şi azi cu bucurie
I-aş lăsa lui Rama tronul, să-l mai pot vedea şi rege.

Da, se tem de el asurii, de-un viteaz fără pereche,
Care-i nor cu vlaga vieţii pentru lumea ce-l iubeşte...

Înţelept cum este Rama, bun la suflet el cum este,
Nu-i în lume nici un rege, nici toţi regii împreună.

Regii pot avea putere, bogăţie, dar se ştie:
Culmea ce-a atins-o Rama nimeni n-are s-o atingă!

Mi-ar părea că sunt în ceruri, de-aş vedea la bătrâneţe
Fiul meu cum cârmuieşte un popor care-l iubeşte!"

Porunceşte Dasharatha să se-nfăţişeze fiul,
Ca să-i dea spre moştenire ţara, tronul şi coroana.

MANTHARA CEA FURIOASĂ ÎNTR-O ZI DE SĂRBĂTOARE

Seamănă cu luna plină a palatului terasă.
De sus, slujnica Kaikeyi spre oraş privirea-şi lasă.

Dar se cere a vă spune că şi slugă, şi regină
Toată ziua-s împreună, cum e pomul din grădină

Cu-a sa umbră. Deci, acuma, cum stătea îngândurată
Slujnica cea cocoşată, spre oraş privirea-şi lasă

De pe sus, de pe terasă. Vede uliţe spălate,
Tot cu lotus presurate, flamuri fremătând în vânturi.

Trec brahmanii rânduri-rânduri, şi duc carne dulce, dulce,
Şi ghirlande lungi de floare, floare amirositoare.

Vede ea cum de prin case tot ies oamenii afară,
După ce ca-n sărbătoare se gătiră, se spălară.

S-auzea plăcut cântarea-n casele de rugăciune,
Gloatele treceau pe uliţi – şi-a lor vorbă să răsune.

Copereau cetitul vedei strigăte de preamărire,
Vaci şi elefanţi se-agită cu neclară presimţire.

Pe dădaca de la curte în veşmânt de in o vede –
Şi-i atât de-nviorată, încât ochilor n-ai crede.

Stai că află ea îndată, ce-i izvor de-nviorare!
Şi-o întreabă pe dădacă: „O fi azi vreo sărbătoare,

De se bucură cetatea şi pe rege-l preamăreşte
Şi din vistierie daruri Kausalya dăruieşte?

Oare ce-o fi pus la cale domnitorul Dasharatha?
Ce-ar voi să săvârşească mintea lui cea înţeleaptă?"

Şi-i răspunde-aşa dădaca cea de bucurie plină,
Ca o pasăre ce-i cântă între floarea din grădină:

„Hai, ascultă! Dasharatha îl iubeşte mult pe Rama,
Care-i plin de-nţelepciune, prinţ viteaz şi drept la fapte,

Şi de-atât, când răsări-va constelaţia zisă Racul,
Mâine, el va să-l înalţe, Rama să ne fie rege!"

Astfel i-a răspuns femeia, care nici să bănuiască
Manthara ce să urzească în frumoasă clipa ceea.

Mâniată, cocoşata părăsi atunci terasa,
Ce avea asemănare chiar cu muntele Kailasa,

Şi cu-o falcă-n cer, cu alta în pământ – îndată vine
Să-i aducă vestea tristă, foarte tristă, ei, reginei.

O găseşte pe Kaikeyi-n dormitor şi dă să-i pice
În genunchi, şi, supărată tocmai foc, aşa îi zice:

„Toată viaţa lângă tine ca o soră n-am fost oare?
Nu ţi-am fost dintotdeauna prima eu de-ajutorare?

Te cunosc, şi ştiu ce meriţi, şi n-am dreptul de-a ascunde
Că tu eşti regina-ntâia, întru toate stând în frunte!

Dar, iertat să-mi fie, soro, parcă eşti din altă lume
Şi nu-ţi mai cunoşti nici dreptul şi nici calea de-a ţi-l spune!

Ce ţi se cuvine ţie? Uite, soţul te dezmiardă,
Şi îţi spune câte-o vorbă, inima de dor să-ţi ardă,

Iară tu-l asculţi în noapte şi nici gândul nu te bate,
Că-i fătarnic, şi ca mâine el îţi face-o nedreptate.

Dacă nu-ţi vei cere dreptul, slujnică vei fi ca mine
Kausaliei, care prima drept regină va rămâne.

Au nu crezi că Dasharatha l-a trimis în ospeţie
Pe feciorul tău anume, ca mai liber el să fie?

Nu-nţelegi că-n vremea asta, cât îi Bharata departe,
El pe Rama-l pune rege să domnească mai departe!

Iubitor se-arată-n vorbă şi cu-a dragostei scânteie,
Ci-ncălzit-ai tu un şarpe lângă pieptul tău, femeie!

Ca un sfânt ar vrea să-ţi pară, dar nici duhul rău nu poate
Să nedreptăţească-atâta, câtă-ţi face nedreptate!

Tu aleasă-ai fost de soartă spre-a trăi în fericire,
Pe când soţul tău te-nşală chiar vorbindu-ţi de iubire.

O, naivitate sfântă, cu ce ai te mulţumeşte!
Dar la ce mai ai vedere, de nu vezi ce se urzeşte;

Ce te uiţi cu ochii galeşi? Vezi de-ţi fă acum dreptate,
Pe cât încă prinţul Rama de la tron mai stă departe!"

„Rama va ajunge rege? Mi-ai adus o veste bună!" –
Zice ea, şi-i luminată faţa ei precum e luna.

Pentru vestea cea frumoasă mulţămindu-i slujitoarei,
Darnică regina-i pune înainte pietre rare:

„Vestea ce-mi aduci îmi pare decât amrita mai dulce!
Prinţul Rama are dreptul primul el pe tron sa urce!

Bharata fecior îmi este, dar sunt mândră şi de Rama,
Căci el mă cinsteşte-ntocmai cum un fiu cinsteşte mama.

Pentru Bharata şi Rama am aceeaşi bucurie –
Ei sunt fraţi, şi au un tată, şi la fel de dragi sunt mie!

Dacă se iubesc, ei, fraţii, de la tron n-au să se certe!
N-au să aibă niciodată-n piept în loc de inimi pietre!

Tu m-ai bucurat cu veştea, pentru care bucurie
Poţi să-mi ceri orice răsplată, ca o mulţumită ţie!"

UNELTIRILE MANTHAREI

„Unde-i Bharata-i şi Rama... Nu-li-i strâmt în lumea largă!
Dar în ţara lor străbună pot domni şi împreună".

Şi-atunci Manthara răspunde: „Vai de mintea ta ce doarme!
Tu te-apropii de un taur, gata să te ia în coarne?!

Şi-apoi crezi ca neamul Raghu se va încheia cu Rama,
Că de Bharata ca mâine fiii lui vor ţine seama?

Fiul tău va să cunoască înjosirea şi batjocul,
Pentru-al său urmaş lăsa-va Rama tronul şi norocul!

Un stejar bătrân se-ntâmplă să nu cadă sub secure
Numai pentru că în juru-i e de nepătruns pădure

De tufari ţepoşi, prin care fiara greu ar fi să treacă,
Pe când omul nici cu gândul cale printre ei să-şi facă!

Fraţii, vezi, se ţin pereche, şi parcă-s aleşi de viaţă –
Bharata pentru Satrungha este sprijin şi povaţă,

Iară Lakshmana cu Rama sunt ca ochii împreună,
Parcă Lakshmana lui Rama-i este dat ca piaza bună.

Câte doi! Pricepe, doamnă, că de-ajunge Rama rege,
Bharata va fi străinul, şi nu Lakshmana, e lege!

Ci-ar putea să fie altfel! De ce el, stăpânul ţării,
Nu i-ar porunci lui Rama să ia calea-nstrăinării

Şi prin codrii de departe ca un schimnic să trăiască?
Iar pe Bharata să-l cheme tronul să i-l moştenească!

Iată-atunci ar fi dreptate; tu – stăpâna bogăţiei,
Bharata de unul singur rămânând pentru domnie.

Leul vede elefantul care merge-n fruntea turmei
Şi, de-atât că-i mai puternic decât ceilalţi, vrea să-i curme

Viaţa. Cel care-i puternic duşman să-i devină poate.
Este ca un leu şi Rama pentru Bharata, nu frate!

Ş-apoi Rama are mamă, care vrea să se răzbune,
Pentru că avut-ai parte de mai multe zile bune!

Peste-a ei mândrie umbra aşternut-ai nu o dată,
Ea de-o fi regină-mamă, nu ţi-o uită niciodată!

Şi-apoi Rama, când va pune pe Kosala stăpânire,
Cu atâţia munţi şi ape – tot comori de-navuţire,

Nu va fi să aibă tihnă, câtă vreme al său frate
Bharata nu va să fie din porunca-i dus la moarte!

CE FĂGĂDUISE ODATĂ DASHARATHA?

Stă Kaikeyi şi vorbeşte cu gheboasa-i slujitoare,
Şi e mândră-n stat, şi faţa-i de mânie arzătoare:

„Fecioraşul meu, şi numai, tronul va să-l moştenească!
Bharata! Iar Rama meargă prin păduri sa rătăcească.

Spune-mi, Manthara, mi-ajută, în ce fel şi cum se poate,
Să mi-l fac pe soţul-rege mie rob supus în toate?"

Manthara, voind să-l piardă pe preabunul nostru Rama,
I-a răspuns aşa reginei: „Ai văzut că ţi-ai dat seama!

Iar acum adu-ţi aminte de ce-a fost cândva, odată,
Pe când asurii şi zeii se porniră să se bată.

Pe atunci, când Timidhvadja neînvinsul sta să lupte
Contra zeilor, lui Indra soţul tău porni s-ajute.

Dară tot atunci se-avântă, contra lui Zeu-fulger sare,
Sambara acel ce-apare tot cu altă-nfăţişare.

O, sărmanul Dasharatha! Ca de şerpi muşcată-i pielea
De săgeţile cu care-l băteau duhurile rele.

Ţii tu minte? De durere, al tău soţ şi-al nostru rege
Mai să piară, când din luptă ai venit spre a-l culege.

Ciuruit avea tot trupul. Şi, de astăzi mai trăieşte,
Regele şi-n somn, şi-aievea numai ţie-ţi mulţumeşte.

N-a zis el că de la moarte dacă l-ai scăpat, femeie,
Pentru-această mare faptă două daruri va sa-ţi deie?

Tu atunci, preabucuroasă că-ţi vorbeşte cu priinţă,
Zis-ai: „Am să-ţi spun, mărite, dacă-mi vine vreo dorinţă".

Ce-a răspuns? Mai ţii tu minte? „Fie voia ta, stăpână!"
Tu stăpână-ţi eşti pe soartă: dă cu biciu-n cai, şi mână!

Ce mi-ai povestit o dată vezi că mi-a rămas în minte!
Iar cuvântul dat de rege-i pasăre ce n-o mai prinde!

Nu se ia-napoi cuvântul dat de rege. Or, el ştie
C-a rămas să mai trăiască numai mulţumită ţie!

Aşadar, făgăduinţa! Tu vei cere de la rege
Două lucruri să le facă înţelept şi după lege:

Mai întâi, pe prinţul Rama să-l trimită-n sihăstrie,
Iar pe Bharata, pe urmă, să-l înalţe la domnie.

Asta-i calea, preafrumoaso, de-a-ţi aduce sus feciorul,
Asta-i ziua hărăzită a-ţi deschide viitorul.

Regelui i-aduci aminte că ţi-a dat făgăduinţă
Două daruri să-ţi aducă chiar la prima ta dorinţă.

Pe un fiu iubit de rege nu îl va urî poporul,
Ci îl va iubi, când tatăl va să-i lase-n grijă tronul.

Iar lui Rama numai codru adăpost şi trai să-i fie.
Paisprezece ani de viaţă să trăiască-n sihăstrie.

În odaia supărării du-te tu, şi ţine minte:
Stai trântită jos, în colburi, nepăsându-ţi de veşminte!

Ai să vezi că n-o să-ndure chinul lacrimei amare
Şi-o să vrea să-şi deie viaţa, doar să scapi de supărare!

Nu-ţi va zice împotrivă nici o vorbă, ci cu daruri
Te va bucura, dorindu-ţi să mai uiţi din cele-amaruri.

Dară tu, măicuţă dragă, nici cu ochii, nici cu mâna
Nu primi aceste daruri, stai aşa şi ţine-o una!

Fiică a lui Aşwapati, tu să nu uiţi niciodată:
Decât tine mai frumoasă nu-i femeie-n lumea toată!

Tu l-ai scos din gura morţii, asta el o ţine minte!
Dar făgăduiala dată tot atunci pentru-nainte?

De-o să vrea să te ridice de pe jos măritul rege,
Mai întâi îi aminteşte că făgăduinţa-i lege!

Tu să-i ceri: întâi pe Rama să-l trimită-n sihăstrie,
Iar lui Bharata să-i lase naltul tron întru domnie".

O, regina o ascultă, bucuroasă că o-ndrumă,
Ca oiţa care poate să păşească după turmă.

Nici cu gând să bănuiască ce năpastă o aşteaptă,
Mulţumeşte cocoşatei de povaţa-i înţeleaptă:

„Minunatu-ţi gheb, ce este, draga mea, mai cât o roată,
Îl voi coperi cu aur pentru vorba ta curată!

Tot ce este vrajă-n lume este-n ghebul tău ce pare,
Un izvor al iscusinţei, măiestriei militare.

Când feciorul meu, preabunul, rege-n ţară va ajunge,
Ghebu-ţi binecuvântându-l, cu santal atunci l-oi unge!

De cum porunci-va soţul Rama să se-ndepărteze,
Te voi copleşi cu daruri, sufletul să-ţi lumineze!

Peste fruntea ta voi pune diademă aurită,
Tu să fii ca o zeiță, ce-i de mine mult cinstită!"

Strălucește-acum regina ca și flacăra cea sfântă,
Dar cu-ndemnuri cocoșata înainte o avântă:

„După ce va trece apa, tu zăgaz la ce-ai mai pune?
Chiar acum să-l faci pe rege, să-mplinească ce vei spune!"

Și regina o urmează în odaia supărării,
Mândră, parc-ar fi zeiță, luminând sub geana zării.

A intrat. Și-a scos brățare și inele aurite,
Șiruri de mărgăritare: toate-s, iată-le, zvârlite

Pe podele, prin unghere, unde-i umbra negritoare,
Nemaibucurând pe nimeni ca-ntr-o zi de sărbătoare.

Ea în culmea supărării s-a întins pe jos, ci-ndată
A vorbit ca o regină hotărât spre cocoșată:

„Dacă tot ce-am pus la cale va rămâne floare moartă,
Dacă eu și dacă fiul n-om avea noroc de soartă,

Ca s-ajungă fiu-mi rege, iară Rama un sihastru,
Să-i spuneți lui Dasharatha cum că mor, că el mi-i aspru!

Aurul și piatra scumpă-n ochii mei ce să mai fie,
Dacă el lui Rama-i lasă țara noastră spre domnie?"

Așa zise ea, regina, giuvaierurile toate
Aruncându-le, de parcă deveniseră ciumate.

Așa zise ea, regina, aruncându-și și veșmântul
De pe corpul care arde, gol și luminând pământul.

Şi mai zise că de viaţă s-ar putea uşor desparte,
Că dorinţa ei cea mare-i să se-apropie de moarte!

Cum zăcea ne-mpodobită, lumina acea regină
Cât o stea în pragul zilei, cât o zare de lumină!

DASHARATHA VINE LA KAIKEYI

Intră regele-n odaia lui Kaikeyi, care pare
Colţ de rai, ci nu zăreşte împrejur nici o suflare.

Şi-i mirat că de-astă dată soaţa nu-i ca-ntotdeauna
Odihnind în pat, gătită şi frumoasă cum e luna.

El, coborâtor din Manu, cum la dragoste visează,
Vede patul gol şi-ndată amărît se-ngrijorează,

Întrebându-se: cum oare, tocmai la această vreme,
Când să vin, ea este dusă? Au de soţ nu se mai teme?

El întreabă camerista: „Unde e regina, spune?!"
Şi-i răspunde lui femeia, ca zicând o rugăciune:

„În odaia supărării doamna-i dusă, supărată!"
Şi îngrijorat porneşte după dânsa Dasharatha.

În odaia supărării s-o fi dus, să-l înjosească?
Sau nici nu ştie ce-nseamnă demnitate-mpărătească?

Cum să-şi lase pat de aur, pe pământul gol să zacă
Cea femeie preafrumoasă, ce-a fost regelui să-i placă?

El, măritul rege, vine către cea păcătuită,
Ci ea toată-i frumuseţe cum n-a fost închipuită:

Chiar întinsă-n colb regina-i rămurea în floare, frântă,
Sau din ceruri coborâtă zâna zânelor ce-ncântă,

Că i-i corpul plin de vrajă şi-mplinit de frumuseţe,
Încât bietul Dasharatha-i fermecat la bătrâneţe...

Pare ciută speriată, nimerită în capcană...
Regele uşor se-apleacă şi mângâietor o cheamă, –

Elefant voinic el pare, călăuză-n turma toată,
Ea-i femela lui rănită, cu otravă săgetată.

De frumosu-i corp s-atinge el, şi, 'nfiorat, îi zice:
„Precum soarele alungă ceaţa de prin văi, aice

Eu venii să-ţi dau lumină sufletului tău ce geme!
Spune-mi, ce necaz, durere te-a adus în ceaţa vremii?!"

KAIKEYI ÎŞI CERE FĂGĂDUITELE DOUĂ DARURI

Strălucind de bucurie şi de gând nebun cuprinsă,
Ca o vestitoare-a morţii regelui regina-i zise:

„Tu, om sfânt al datoriei, luptător pentru dreptate,
Tu, stăpânitor de ţară, ce faci totul cum se cade,

Mi-ai jurat. Şi cum jurat-ai! Zei din ceruri auzit-au –
Treizeci martori am, şi primul printre ei îmi este Indra.

Auzit-au cele spuse cerul, soarele, şi luna,
Stelele ce priveghează-n cerul nopţii totdeauna.

Demonii ştiu şi gandharvii ce-ai făgăduit odată,
Ştiu şi spiritele-umbre, ca şi orice vietate".

Ascultându-i glasul dulce, supunându-se iubirii,
Ca şi cum ardea în flăcări el în braţele reginei.

Ea-şi lua de martori zeii, lăudându-l cât mai tare,
Şi el, brav arcaş, la vorba-i, mai să-i cadă la picioare.

„Eu ţi-aş aminti, mărite, de o luptă de-altădată,
Când asurii se porniră chiar cu Indra să se bată,

Când mi te-a lovit Şambara, duşmănindu-te de moarte,
Când, rănit, din lumea asta te duceai în ceea parte,

Când nu mai aveai scăpare, şi când eu – mi-s martori zeii –
Mi te-am smuls din gura morţii, deşi nu-s decât femeie!

Mi-ai făgăduit atunce tu, preascumpul soţ şi rege,
Două daruri după merit, când dorinţa mea e lege!

Nu importă ce voi cere: şi puţin, şi mult se poate,
Jurământul tău importă. Să-l desfaci nu se mai poate!

Nu se cade unui rege să-şi încalce jurământul,
Ci de-o fi cum nu se cade, nu voi mai călca pământul!

Tu, stăpânitor de ţară, de nu faci ce-ai zis că-i face,
Pedepsit vei fi: sub mine un mormânt se va desface!"

Nu-i răspunde el cu mintea, ci cu dragostea şi mila...
Ca pe-un cerb într-o capcană îl ademenea regina:

I-a zăgăzuit cărarea şi săgeţile-i sunt gata!
Nici visase Dasharatha să devină el vânatul.

Şi-acum ea fără zăbavă a cerut să-şi împlinească
El a sa făgăduinţă: „Mai întâi să nu domnească

Rama, chiar de ştie-o ţară c-a voit să-l facă rege,
Şi acum să spună ţării că pe Bharata-l alege

Spre-a domni!" Aceasta-i prima, iar a doua ei dorinţă
Este de-al vedea pe Rama pe făgaşul suferinţei.

„Tu pe Rama mi-l alungă în pădurea sihăstriei,
Paisprezece ani de-acolo nici cu gândul să nu vie.

Paisprezece ani să poarte haină scoarţa de mesteacăn,
Iar speranţa de-a fi rege nici prin gând să nu-i mai treacă!

Tu să dai poruncă aspră: Rama chiar în zori să plece,
C-apoi Bharata să ştie că el calea nu-i va trece!

Să se bucure în voie, că urmaş la tron îl lasă
Tatăl său – stăpân să fie şi în ţară şi în casă.

Iată cele două daruri! Mi le dai cum se cuvine.
Tu eşti omul datoriei, şi ca tine nu e nimeni!"

REGELE ÎI RĂSPUNDE

Se miră stăpânul ţării, Dasharatha, de ce oare
Să fi devenit regina rece, chiar necruţătoare?

Se-ntrebă atunci: „Ce-i asta? Ori mi se năzare mie,
Ori visez, ori poate mintea mi-a intrat la nebunie?"

După vorbele Kaikeyi tremura de tulburare,
Ca un cerb ce-i îndeaproape urmărit la vânătoare.

Supărat de-acele vorbe, răsuflarea-i se-ntretaie –
Parcă sâsâie un şarpe, fermecat ce se-ncovoaie.

Mult zăcu în nesimţire inima-i îndoliată.
Cinstea şi nu datoria l-au întors la viaţă, iată!

„Tu, cu suflet crud, femeie, de ce lacăt n-ai la gură?
Prin ce fapte bunul Rama ţi-a trezit atâta ură?"

Clocotind de grea mânie, i-a mai zis aşa cuvinte:
„Au nu te-au iubit şi Rama, ca un fiu al tău cuminte?

Cărui glas dai ascultare, de ştirbeşti fără de seamă
Demnitatea preacurată, care-o au şi el, şi neamul?

O regină socoteşte neamului de-a fi spre bine!
Numai veninosul şarpe se aseamănă cu tine!

O, sunt vinovat că-n ţară te-am adus de rea sămânţă!
Şi acum voi pierde ţara din a ta nesocotinţă!

Pentru care vină fiul să-mi alung în sihăstrie?
Nu am inimă de tată? Nu mi-i dat iubit să fie?

Vezi, mai bun ca Rama cine-i? Nimeni nu ne-a dat de ştire
A se-nvrednici cât Rama de-a poporului iubire!

Aş putea să-mi pierd averea, şi să pot trăi în pace,
Mai pierzând pe Kausalya, pe Sumitra... Dar ce-aş face

Fără fiul meu, iubitul, fără înţeleptul Rama?
Eu pe Rama de l-aş pierde-i ca şi cum mi-aş face seama!

Fără soare, fără apă ar mai vieţui pământul,
Însă eu fără de Rama nu voi şti decât mormântul.

Las' să nu-şi mai verse Indra peste noi a sale ape
Şi nici Surya nu-şi coboare razele de noi aproape!

Fără soare, fără apă – le vom îndura pe toate,
Dar de-o fi sa plece Rama, inima mea nu mai bate!

Deci rămâi la tron, şerpoaico, şi pe Bharata ţi-l cheamă,
Ca să-mi duci de râpă ţara, să-mi lipseşti de faimă neamul!

Şi când ţara-mi va ajunge fără cârmă şi săracă,
La duşmanii mei te-nchină, poate ordine să-ţi facă!

Of, cum nu se măcinară dinţii tăi, când s-adunară
Veninoasele cuvinte, ca să treacă înainte

Printre dinţi, ieşind din gură, spumegând de răutate,
Spre a-l pângări pe Rama, care-i plin de bunătate!

Fiul meu, copilul Rama, s-a născut cu-nsemn aparte:
El cu oamenii mai bine ca oricine să se poarte...

Are şi cuvânt, şi faptă izvorând din bunătate
Şi din dragoste şi stimă pentru suflete curate.

Este om cu suflet gingaş şi pe oameni îi mângâie,
Nu cunoaşte ce e ura şi nici nu ar vrea s-o ştie.

Nu-i invidios şi n-are inima spre rău pornită,
Nici o vorbă jignitoare nu a fost de el rostită.

Tu, ruşinea-ntruchipată a-ntreg neamului, Kaikeyi,
Nu mă fă neom cu vorba-ţi blestemată în odaia

Supărării! Pentru tine, cea cu mintea-ntunecată,
N-am să-mi izgonesc feciorul, că eu nu-s fiară turbată.

Tu ai vrea să-ţi râzi de toate – şi de casă, şi de ţară,
Pe-o femeie mincinoasă oare ce-ar putea s-o doară?!"

Un viteaz, care-ngrozise pe duşmani, acuma vine
Şi, plângând amarnic, cade la picioarele reginei

Şi o roagă, şi-i vorbeşte cu o voce prea umilă:
„Doamna mea, cerească zână, şi de mine fie-ţi milă!"

DASHARATHA O MAI ROAGĂ

Şi-i cerşea cu lacrimi mila Dasharatha împăratul,
Parcă meritele sale le avea nu el, ci altul:

„Tu ascultă-mă, Kaikeyi, un urmaş la tron se-alege
Pentru bunăstarea ţării, nu pentru că-l vrea un rege!

Preafrumoasa mea regină, soaţa mea încântătoare,
Lasă-l domnitor pe Rama! Cum e-n ceruri mândrul soare,

Astfel el stăpân să fie, unul peste ţara noastră,
Precum soarele e unul rege-n bolta sa albastră...

Bucură-ţi copiii: Rama şi cu Bharata aşteaptă!
Şi-ţi va mulţumi poporul pentru fapta ta-nţeleaptă".

Nu ştia cum să mai lupte cu-ngâmfata răutate
Şi continua s-o roage omeneşte mai departe:

„Sunt bătrân, şi bătrâneţea vreau de tine-a fi cinstită...
Şi cinsteşte-mi-i pe sfetnici, o, soţia mea iubită!"

Pe cât plânse, împăratul avea ochii de arămă,
Ci-n zadar i-a fost tot chinul, că ea n-a luat în seamă

Lacrimile lui. Regina a rămas fără clintire...
Şi-amuţeşte domnitorul, şi iar cade-n nesimţire!

Revenindu-şi, noaptea toată n-a putut un ochi să-nchidă,
Suspinând de răul soaţei nemaiîntrecut de-avidă.

Când în zori, ca să-l trezească, cântăreţul imn îi cântă,
Dasharatha-i face semne să nu-i cânte, umilindu-l.

Regele, nefericitul, parcă nu avea putere
Nici în trup şi nici în suflet, nici în glas, nici în tăcere.

Îl iubea pe prinţul Rama, cum iubeşte un părinte
Pe copilul său ce-i este şi preascump şi preacuminte.

Nu l-ar fi mâhnit cât lumea, dar şi faţă de regină
El avea o datorie, ea – cerându-i-o deplină.

Îl mai mângâia o rază de speranţă-amăgitoare:
Poate Rama îşi va cere toate drepturile sale!

„Eu îţi sunt dator, dar fiul n-are nici o datorie
Of, prea bun la suflet Rama-i, n-o să-şi ceară dreptul sie".

Trâmbiţând sosirea zilei, cerul se împurpurase.
Vasistha cu tot alaiul vin, cu apă sfântă-n vase,

Apa râurilor sfinte, ce va fi spre luminare
Tuturor în ziua asta de înaltă-ncoronare!

De la curtea-mpărătească, de la casa părintească
Pe Sumantra-vizitiul l-au trimis să ducă veste.

Cum că Rama, prinţul Rama, aşteptat la curte este.

SUMANTRA SOSEŞTE LA RAMA

Tot oraşul este gata a serba încoronarea
Preaiubitului prinţ Rama, aşteptând şi mic, şi mare.

Cu trăsura sa Sumantra a trecut ca zborul clipei
Şi-acum iată că palatul i s-arată înainte.

Încântat de frumuseţe, vede poarta şi terasa...
În lumini scăldat, palatul parcă-i muntele Kailasa.

De n-ai şti că vii la Rama, crede-ai că Indra-şi are
Aici raiul şi palatul, ce şi-n ceruri seamăn n-are!

Zid şi turnuri scânteiază: precum cerul poartă ele
Vii luceferii de aur, pietre rare – roi de stele!

Marele palat e-asemeni peşterii de aur, care
Sfântul munte Meru ţine în lumini scânteietoare.

Prin palat cum trece, vede înşirate-n jur ghirlande,
Struguri grei de piatră scumpă lângă flori de diamante.

Alb santal aici parfumul preaplecat şi-l răspândeşte,
Sub tavan ca-n vârf de munte o uşoară ceaţă albeşte.

Este plin de glas de păsări cel palat, se-aud în zboruri
Sub tavan ca pe sub ceruri cum străbat în zbor cocorii.

Pe pereţi cu iscusinţă fost-au pajişti zugrăvite
Unde este iarbă grasă şi pasc turmele de vite.

Strălucea faimos palatul, pe cât soarele şi luna,
Cum ar fi al lui Kubera, sau cum este totdeauna

Al lui Indra-n cer palatul! Îl vedea aşa Sumantra:
O grădină-nfloritoare pentru păsări cântătoare,

Tot cu slugi ascultătoare – preasupuse şi plecate,
Închinându-se acelui ce-i stăpân pe-acestea toate.

Mai vedea mulţimi de oameni ce veniseră a-i spune
Că-l doresc pe prinţul Rama domn peste această lume...

În grădina de la curte vede cerbi cu coarne-nalte
Printre fel de fel de păsări, în tot felul colorate.

În sfârşit, strunindu-şi caii, el sări din car, şi-ndată
Ca un cânt de bucurie inima-ncepu să-i bată.

Încântat de măreţia clipei, el prin piele-şi simte,
Cum îl trece-un tremur dulce pentru câte-s înainte.

Că-l aşteaptă-atâta lume pe stăpân pe-aici să treacă,
Calea lui spre tron de-aicea are astăzi să înceapă.

Tot aici Sumantra-i vede pe prietenii lui Rama,
Toţi bărbaţi viteji şi mândri, demni de-a fi luaţi în seamă.

Umblă cerbii şi păunii lângă strălucita casă,
Care este ca palatul lui Zeu-fulger luminoasă.

Vorbe vesele aude, vede feţe luminate,
Ci păşeşte demn şi mândru vizitiul mai departe.

TREZIREA LUI RAMA

Când în dormitor la Rama vizitiul nostru vine,
Mai întâi că îl cinsteşte pe stăpân cum se cuvine,

Cum i-o cere ritualul, din bătrâni ce-i lege sfântă, –
El, Sumantra, dacă intră, dulce imn de slavă-i cântă

Celui care străluceşte, -ntins în pat împărăteşte.
Cum e-n ceruri sfântul soare astfel prinţul Rama pare.

Mai apoi vorbi Sumantra: „O, preanobil prinţ, o, Rama,
Te poftesc sa mergi la rege, azi Măria sa te cheamă!

O, fecior al Kausalyei, treci în caru-mi, şi în pripă
Vom fi-acolo, că te-aşteaptă bunul tată-n orice clipă!"

Bucuros de-această veste, ce Sumantra i-o aduse,
Cu glas dulce prinţul Rama Sitei dragi aşa îi spuse:

„O, zeiţa mea, la curte regele şi cu regina
Stau acum şi mă aşteaptă cum aşteaptă-n zori lumina.

Ştiu că totu-au pus la cale spre a-mi fi cât mai cu bine,
Mai frumoasă-ncoronarea care azi mi se cuvine.

Tu, cu ochii rupţi din ceruri, află că regina ştie
Să-l înduplece pe rege, ca să-mi lase tronul mie.

Ea, Kaikeyi, mi-i ca mamă, şi eu ştiu cât mă iubeşte,
Regelui păstrând credinţă, ea tot binele-mi doreşte!

Aş cânta de bucurie; o regină şi un rege
De-mi trimit un sol, ce-nseamnă? Numai bine, se-nţelege!"

Sita mulţumită-ascultă, dar în inimă-i pătrunde
Neagră umbră de-ndoială, şi-astfel soţului răspunde:

„Precum Brahma pentru Indra, astfel regele, o, Rama,
Pentru tine tronul lasă, ştie fruntea ta ce-nseamnă.

O, pe cât de fericită aş privi atunci la tine,
Când ar fi încoronată fruntea care se cuvine,

Când ar fi să juri credinţă, ţinând sceptrul cu sfială,
Pielea tigrului fiindu-ţi naltă mantie regală".

PLECAREA LUI RAMA LA DASHARATHA

Ca un zeu în caru-i Rama mândru şi solemn se-arată,
Unde uliţa cea mare-i podobită-n steaguri toată

Şi-i de lume-nveselită, ca-ntr-o mare sărbătoare –
Viitorul domn al ţării trece pentru-ncoronare.

Freamătă, viu colorate şi pestriţe-n juru-i steaguri,
Miros de santal şi-aloe e văzduhul din meleaguri.

Minunate case albe ca zăpada-s mai curate
Şi ca norii albi se-nalţă către cerurile-nalte.

Poartă-mi-l pe Rama carul pe o cale-mpărătească,
Dulce-nvăluit de fumuri şi dragoste omenească.

Ici şi colo ramuri multe de santal se văd grămadă,
Diamant şi pietre scumpe luminează-această stradă,

Flori – coroane şi buchete; hainele – de in, matasă, –
Toate-i bucură vederea şi-i fac calea mai frumoasă.

Pentru sfinte sacrificii rânduite stau de-o parte
Numai vase de aramă împlinite cu de toate.

Este calea bucuriei şi-a urărilor de bine,
Ca şi a lui Brahma cale, cea din bolţile senine.

Lângă drum vezi multe tave cu orez prăjit. Şi toate
Celelalte vase pline-s cu tot felul de bucate:

Tăieţei din aluatul de orez, şi lapte acru,
Şi atâtea alte bunuri ce vor arde-n focul sacru.

Pe de-o parte şi de alta, pe când Rama cale-şi face,
Însoţită i-i trăsura doar de flori şi bună pace.

Ajuns la palatul regal, Rama îl găseşte pe rege în odaia reginei Kaikeyi. El pare bolnav şi este foarte palid, şi plânge cu sughiţuri. Nici nu mai poate bietul vorbi. Abia de mai reuşeşte în cele din urmă să rostească un singur cuvânt: „Rama".

Ne'nţelegând cu tatăl ce se-ntâmplă,
O-ntreabă prinţul pe Kaikeyi astfel:
„Răspunde-mi, maică, supărat e tatăl
Pe mine pentru ce? Fără de voie
S-o fi-ntâmplat ce nu mi se cuvine
Să făptuiesc, de i-am stârnit mânia?
Sau poate că a fost lovit de-o boală?
Vreo neplăcere au feciorii lui?
Sau soaţele? Sau vreo nenorocire..."

La care-ntrebare Kaikeyi răspunde cu stăpânire de sine că regele nu-i supărat pe Rama şi că nu zace el de nici o boală, şi că nici istovit de griji nu este. – „Dar inima i se desface-n două, că are-o datorie să-mi întoarcă şi nu ar

vrea pe Rama să-l jignească. Eu am să-ţi spun ce datorie are, dacă-mi făgăduieşti a lui poruncă s-o împlineşti şi să-l ajuţi să-şi ţină, că este rege el, cuvântul dat."

Şi Rama i-a întors aşa cuvinte:
„Cum poţi să te-ndoieşti, preabună maică,
De trăinicia dragostei, când Rama
Se-aruncă-n foc, şi-n mare, şi otravă
Ar bea, lui Rama tatăl de i-o cere".

Şi, bucurându-se de cele auzite, Kaikeyi cea cu inima de piatră i-a spus pe loc îngrozitoarea veste: „Să ştii, din voia regelui rămâne să fie-ncoronat acum Bharata, iar Rama va să meargă-n sihăstrie, în codru-ntunecat Dandaka, pe paisprezece ani".

Şi prinţul Rama, după ce-o ascultă,
Nu scoate un cuvânt de-mpotrivire,
Ci o încredinţează pe regină
Că tot ce porunceşte Dasharatha
Va fi îndeplinit fără cârtire.

Un suflet nobil prinţul Rama are
Şi milă nu de soarta sa îi este,
Ci de bătrânul tată, care plânge
Atât de amărât, încât o vorbă,
De vrea s-o spună, i se-neacă-n lacrimi.

Cuvinte mari îi spune fiul tatei,
Sperând cu vraja lor să-l mai aline
În clipa despărţirii care vine.
Şi bun rămas îşi ia de la Kaikeyi.

Sfâşiată de durere este Kausalya, a cărei inimă de mamă nu-şi va afla niciodată alinul, de vreme ce-i izgonit din

casă fiul ei, Rama. Lakshmana, preabunul frate, supărat foc de această nedreptate, îl îndeamnă pe Rama să nesocotească porunca acestui rege îmbătrânit şi să-şi dobândească cu forţa dreptul său la domnie. Dar nu putea Rama să-şi caute dreptatea, nedreptăţind pe tatăl său, şi prin cuvinte bine chibzuite l-a potolit pe-nfuriatul Lakshmana. I-a spus acestuia că dacă el nu ar asculta de tatăl, n-ar face ce îi porunceşte, atunci ruşinea s-ar aşterne peste numele şi peste viaţa sa.

Întorcându-se la palat, prinţul Rama îi vorbi Sitei de toate câte i se întâmplaseră. Simţul datoriei supreme nu-i îngăduie prinţului să-ncalce porunca tatălui, că-i este fiu şi nu un om străin. El o roagă însă pe soţia sa la rândul ei să fie-ascultătoare şi să nu părăsească Ayodhya, ci să-l aştepte-aici până la întoarcere!

Dar Sita n-are inimă de piatră
Şi nu e o străină pentru Rama,
Şi cu astfel de vorbe îi răspunde:
„O, soţul meu iubit, întru jignire
Mi-ai zis aceste vorbe-ngrozitoare?
Au tu nu ştii ce spune sfânta lege? –
Că soţul şi soţia împreună
Se vor afla la bine şi la rău!

De ţi-i sortită viaţa-n sihăstrie,
Să ştii că ea şi mie mi-i sortită,
Iar de te-i duce azi în codru verde,
Eu înaintea ta pe spini călca-voi,
Pe mărăcini, pe iarba cea tăioasă,
Ca să-ţi mai scad din suferinţa ta.

De-om rătăci prin codru mână-n mână,
Hăţişuri neumblate vom străbate

Şi de nimic nu m-oi înspăimânta,
Iar fără tine şi-n cereşti palate
Nu aş putea trăi... Inima mea
Doar lângă tine va mai şti să bată.
De vrei ca să mă pierzi, mă lasă dar".

Rama era însă om înţelept şi, după cum o iubea mult pe Sita, n-ar fi vrut s-o treacă prin cumplite încercări, acum rugând-o cu lacrimi în ochi să-i dea ascultare şi să ia aminte că traiul unor sihaştri nu este deloc potrivit pentru o prinţesă ca ea, că pădurile sihăstriilor sunt cutreierate de înfiorătoare animale sălbatice care nu se sinchisesc deloc nici chiar să-l sfâşie pe om. Şi oare trupuşorul ei cel gingaş va fi să poată adormi pe patul cel făcut din frunză şi din iarbă verde? Şi cum să-mbrace ea întotdeauna o aspră scoarţă de mesteacăn? Ea va putea a se hrăni, ca dânsul, cu rădăcini şi ierburi oare? Şi-apoi au cum s-ar apăra de şerpii care mişună?

Dar Sita o ţinea una şi bună: numai cu Rama va mai fi în viaţă, fără de dânsul – moartă ea va fi!

Ce mai putea răspunde Rama? Nu-i rămânea decât s-o ia în codrul aspru şi străin...

Cum auzise-aceste vorbe, spre Rama Lakshmana grăi:

„Dacă vei merge-n codru, dragă frate,
Pe unde umblă elefanţii, cerbii,
Şi-atâtea fiare-n cale te aşteaptă,
E datoria mea întâi de frate
Să merg cu tine, ca o călăuză,
Cu arcu-ntins să pot a-ţi face cale.

Iar dacă pleci, lasându-mă pe mine,
Nici cerurile n-au sa mă aline.

Te voi sluji în codru zi şi noapte,
Îţi voi deschide cale prin desişuri,
Şi pentru tine, şi pentru prinţesă!

Am să v-aduc din-poamele pădurii
Ce e mai dulce, şi-am să stau de veghe,
La tihna zilei şi la somnul nopţii".

Rama cel înţelept şi bun la suflet n-ar fi putut sa-l lese îndurerat pe iubitul său frate şi i-a îmbrăţişat dorinţa. După care toţi trei se-ntorc la regele Dasharatha, spre a-şi lua rămas bun. Dar se topeşte inima de jale în pieptul slab şi-mbătrânit de rege aflând că-l părăseşte Rama. Ci mintea-n clipă i se luminează de gândul salvator: „Tu, fiul meu, nu poţi să fii legat de jurământul dat, şi-acuma dacă ai să-ţi iei cu sila dreptul la domnie, să ştii că nu faci un păcat. Mă pune sub zăvor şi mergi chiar azi să urci pe tron! N-are să-ţi fie, ştiu, nimeni împotrivă, nimeni!"
Nu era insă, nu era Rama omul acela, care prin necinstirea părintelui său să devină domn peste ţară! Deaceea zise el că un fecior are o sfântă datorie – de a păstra în curăţenie cinstea tatălui său, iar pentru asta o altă cale decât calea codrului el nu cunoaşte astăzi; că Lakshmana şi Sita îl vor însoţi de-a lungul anilor şi că el îi lasă cu bine pe toţi, dorind sa-l ştie domnitor fericit pe fratele Bharata, iar pe tatăl său, pe soţiile lui să-i găsească la-ntoarcere plini de sănătate şi voie bună.

Bietul tată dădu atunci poruncă să fie gătit de drum Rama, aducându-i-se care şi elefanţi, călăreţi şi pedestraşi, o armată de oameni cu daruri scumpe şi cu de toate cele trebuincioase vieţii unui prinţ ce va trăi în codru.

Dar sări ca friptă înfuriata Kaikeyi, zicându-i regelui, că nu se cade a da altuia atâta bogăţie, încât ţara să rămână săracă pentru tânărul rege Bharata. Ci Rama într-o clipă-a liniştit-o, cerându-şi numai hainele de scoarţă.

Dasharatha însă porunceşte să li se dea totuşi armele şi veşmintele ce li se cuvin unor prinţi.

Când s-a-mpodobit Sita cu bogate veşminte, s-a luminat totul în jur la frumuseţea ei, de-ar fi zis orişicine că numai soarele mai luminează atât de dulce lumii. Şi Kausalya înduioşată a-mbrăţişat-o şi i-a zis ce avea în gând:

„Femeile, la greu ce-şi lasă soţii,
Îşi pângăresc tot sufletul prin asta,
Căci mai neomenos ce-ar fi să fie?
Tu la nevoie-l laşi pe-acela care
Cu fericirea te-a încununat!
Dar binecuvântată-n veci rămână
Femeia ce-i de soţ nedespărţită
Când peste el furtunile s-abat".

La care vorbe Sita îi răspunde:

„Nu va să cânte-un lemn fără de strune
Şi nu va merge-un car fără de roate;
Femeia poate-o sută fii să aibă,
Ci-o face fericită numai soţul!
Iubirea pentru Rama-i fără margini,
Şi ea mi-l face zeu în faţa mea!"

Cerându-i regelui binecuvântarea pentru toţi trei, cu voce stinsă-şi luă rămas bun Rama, iar Dasharatha îşi acoperi ochii înlăcrimaţi, căci era peste puterile sale de a-şi vedea copiii izgoniţi de la curte şi porniţi spre meleaguri străine, pe căi preamult primejdioase şi pentru ani îndelungaţi şi grei.

AYODHYA RĂMÂNE-NDURERATĂ

Vizitiu era Sumantra, ca şi Matali, şi toate
Cum se cer orânduite le ştia de-atâta, poate,

Că fusese ani de zile el nedespărţit de rege
Şi că n-a greşit vreodată cu nimic în contra legii.

Palmele a rugăciune le-a unit, şi-aşa vorbeşte
Către prinţ: „Te-aşteaptă carul, şi Sumantra te pofteşte

Să te urci, spunându-mi, unde să te duc, şi te voi duce,
De binevoieşti, ca vântul, dor să nu te mai apuce,

Ca să poţi trăi departe, lungă, foarte lungă vreme,
Inima având răbdare înapoi să nu te cheme

Paisprezece ani! – Atâta-i vremea care ţi-o răpeşte
Soaţa regelui, Kaikeyi, soarta când ţi-o hotărăşte!"

Şi în caru-acesta care-i luminat ca sfîntul soare
A lui Janaka fecioară urcă fără supărare.

Strălucesc de-ţi iau vederea aurul şi piatra rară,
Încât Sita scânteiază ca-nstelatul cer de seară.

Alte lucruri, care Sitei îi pot fi trebuitoare
I le-a strâns legăturică mama-soacră Kausalya.

Regele mai dă poruncă armele, ce le avură
Prinţii Lakshmana şi Rama, să le-ncarce în trăsură.

Slugile au pus cu grijă în regescul car: şi zale,
Şi neîntrecute arcuri, scuturi, săbii lucitoare.

Iată-mi-i urcaţi: Sumantra şi doi prinţi, şi o prinţesă.
Carul se porneşte, drumul lung-naintea lor se ţese.

Mână vizitiul, mână, patru cai de foc se-avântă
Şi ca pasarea e carul, întrecându-se cu vântul.

Îţi era mai mare jalea, când vedeai cu câtă grabă
Îşi lăsa părinţii Rama, ani şi ani să nu-i mai vadă.

Vizitiului din urmă îi strigau cu glas de ceartă:
„Vezi de mai struneşte caii! Hai opreşte-te, Sumantra!

Nu-i pe drept, zicea mulţimea, ieri ştiam că fi-va rege,
Iară azi la grea osândă soarta drumul îi alege!"

Cum strigau pe întrecute: „Zăboveşte! Zăboveşte!"
Ai fi zis că tot oraşul de durere-nnebuneşte.

Dădeau glas şi elefanţii, caii nechezau pe cale,
Şi mulţimea după Rama alerga plângând cu jale,

Casele pustii lăsându-şi, pentru şerpi şi pentru fiare,
Peste-Ayodhya se aşterne umbra vremilor amare.

Oamenii buluc aleargă după Rama, plâng şi strigă,
De mi-i crezi grăbind spre-o apă, focu-n care ard să-şi stingă.

Ca un murmur, ca un zumzet, se-auzea din zare-n zare
Ruga multora cea plânsă, să nu plece-n depărtare

Rama, să mai zăbovească vizitiul, ca să-l vadă
Pe iubitul prinţ mulţimea care n-a visat să-l piardă!

Şi cu-aceeaşi preafierbinte rugă drumu-i tot şopteşte:
„Vizitiule, opreşte, ce vânt rău mi te grăbeşte?

Biata mamă dacă poate şi cu moartea să se bată
Are inima, se vede, în oţeluri ferecată!

Maică, măiculiţă, mamă, cum de ochii tăi nu seacă
Când priveşti îndurerată fecioraşul tău cum pleacă?

Sau te-alină mândra Sită, care lângă Rama este,
Totdeauna luminându-i ca un soare peste creste?

Lakshmana de altă parte îl susţine cu tărie,
Gata să îndure toate pentru dreapta lor frăţie!"

Mai aleargă mulţi din urma carului în care-i Rama
Şi, plângând cu-amare lacrimi, ei plătesc sortită vama.

Regele îşi vine-n fire, iese din palat sa-l vadă
Pe fecior. Şi, când îl vede dispărând, el mai să cadă.

Kausalya şi Kaikeyi îl susţin, ci el se smulge,
Dintr-o parte pe Kaikeyi cu privirea o străpunge,

Blestemând-o, să plătească înainte pentru toate,
Că-i femeie fără suflet şi-ncărcată de păcate;

Cădea lacrima ca ploaia, potolind pe cale praful,
Ridicat de prinţul Rama, care-şi părăsea meleagul.

Cădeau lacrimi ca din floarea cea de lotus: când se-atinge
De tulpina-i peştişorul – floarea tremură şi plânge,

Mamele se zbat în bocet, neavând o clipă pace,
Inima lui Dasaratha de durere se desface.

Un oraş din urmă-i strigă fiului iubit, şi asta
Şi mai dureroasă-i face pentru tatăl lui năpasta.

Iar cum văd atunci bărbaţii regele că pătimeşte,
După Rama ai lor bocet şi mai tare se grăbeşte.

Unii îl jelesc pe Rama, cu tristeţe-n glas chemându-l!
Alţii vin în faţa mamei, fiul binecuvântându-l.

Dar şi Rama are-n pieptu-i inimă care presimte,
Şi privirea întorcându-şi, ochii văd ce-avea în minte:

Vin părinţii lui din urmă, nu în aurite care,
Ci abia purtându-şi paşii sub durerea lor cea mare.

Întristat de tot ce vede, el rosteşte-aşa cuvinte:
„Vizitiule, dă-i zorul, mână caii înainte!"

Când în piept un dor îi strigă să oprească, să se-ntoarcă,
Înapoi îi pare calea mai primejdioasă parcă.

Iar măicuţa lui aleargă şi tot strigă s-o audă –
Poate să se răzgândească fiul ei, şi să-i răspundă.

„O, copii, o, Rama, Sita!" – Dar se pierd neauzite
Vorbele. Şi-i vin din cale numai tropot de copite.

După ce prinţul Rama ieşi din oraş, văzând că foarte mulţi cetăţeni din Ayodhya îl mai urmează, porunci să fie oprit carul şi, întorcându-se către oameni, le vorbi astfel: „Ştiu că sunteţi gata să mă urmaţi în calea mea spre sihăstrie. Ştiu că mă iubiţi din tot sufletul şi mai ştiu că-mi doriţi numai binele. Dar, dacă-i aşa, fraţii mei, cetăţeni din Ayodhya, folosiţi-vă de această dragoste pentru a-mi împlini porunca mea din urmă şi prin această împlinire bucurându-mă. Iată, deci, ce vă poruncesc eu vouă: De-aici, din răscrucea la care suntem, sa vă-ntoarceţi cu toţii acum pe la casele voastre, că nu spre onoare ne-ar fi să

rămână pustie cetatea de scaun! Priviţi fără dram de mânie pe acel ce pe tron va să urce cu voia măritului rege! Şi-n toate să-i daţi ascultare lui Bharata, frate ce-mi este, că-l ştiu că e bun şi e nobil!

Când tatăl meu rege îl lasă,
Sa fie stăpân peste ţară,
Să ştiţi că e demn de credinţă,
De dragostea voastră e demn;

Vă-ntoarceţi cu toţii acasă!
Acolo cu dragostea voastră
Să fiţi lângă tatăl meu. Poate
Durerea să-i ştiţi alina!"

Ce calde şi blânde cuvinte le zise din suflet fârtaţilor Rama, dar dragostea lor pentru dânsul, aprinsă de-aceste cuvinte, mai mult decât focul de jertfă, a pus stăpânire pe inimi şi nu le mai lasă putere să poată întoarce din drum. Şi brahmani bătrâni lăcrimează, şi, greu cum le vine a merge, ei zic către cai rugător:

„Voi, cailor, care îl duceţi
Pe Rama de casă departe,
Aici potoliţi-vă mersul
Şi nouă ne daţi ascultare.

Urechile cailor date-s
De zei, ca s-audă mai bine!
Iar voi nu sunteţi animale
Cu alte urechi.
Deci întoarceţi din cale!"

În faţa bătrânilor brahmani nu poate ca surd să rămână acel care-i Rama-nţeleptul. El carul opreşte, coboară, de

Sita urmat şi de frate, toţi trei de-şi continuă calea pe jos, cu mulţimea de rând. Au mers ziua toată.

Au poposit către seară pe malul râului Tamasa. Rama şi Sita s-au odihnit în pat de iarbă, iar Lakshmana şi Sumantra au stat de veghe la somnul lor. Prima noapte în codru, însă, Rama n-a avut somn dulce şi, trezindu-se înaintea zorilor, i-a spus vizitiului:

„Oricât de mult le-aş fi recunoscător acestor oameni, care ne urmează cu dragoste, nu pot să-mi îngădui întoarcerea acasă înainte de a-mi face datoria. Deci să plecăm de-aici cât ei mai dorm!

După ce au fost trecuţi, pe celălalt mal de râu, Rama l-a trimis îndărăt pe Sumantra, ca să meargă pe lângă mulţimea adormită, ca şi cum întorcându-se acasă. După urmele carului, mulţimea trezită mai târziu avea să se întoarcă şi ea, urmând aceeaşi cale, spre casă, spre Ayodhya.

Astfel făcu urme cu carul Sumantra până ieşi la drumul cel mare, frământat de atâta mulţime de oameni şi de animale, încât nu se mai desluşeau urmele acestea, şi atunci vizitiul, nevăzut de urmăritori, se întoarse la cei trei, care se urcară pentru a-şi continua calea mai departe spre miază-zi. Iată-i în sfârşit ajunşi pe malul râului sfânt Ganga. Aici prinţii şi prinţesa îşi iau rămas bun de la Sumantra, lăsându-l să se întoarcă acasă, şi, urcându-se apoi într-o barcă, trec peste întinsele ape. Mai departe, dincolo de sfintele ape ale râului Ganga, calea lor avea să-i aducă în codrul sihăstriilor.

ÎNTOARCEREA LUI SUMANTRA

Cum se-ntoarce în Ayodhya, regelui aşa-i vorbeşte
Vizitiul: „Ţara noastră de dureri se ofileşte:

Gârbovitu-s-au copacii, ce erau frumoşi şi falnici,
Vestejitu-s-au şi frunza pe-acei pomi de mugur darnici,

Au secat, mărite rege, iazuri câte-au fost, şi lacuri,
Nu dau glas prin codri pasări, fiare, ca în alte veacuri.

Elefanţii care-n turme colindau păduri şi crânguri
Nici că se mai văd. Pe Rama îl deplâng copacii singuri.

Lotuşii au floarea-nchisă, râurile-au prins mătreaţă,
Ca şi mlaştina miroase apa lor fără de viaţă.

Nu se vede nici un peşte, nici o pasăre – să fie
Bucurie pentru suflet, pentru apă şi tărie.

Pomii rămuroşi în care frunza n-o vedeam din floare
Astăzi nici că ne arată floarea lor mirositoare.

Ramul îndoit de roada altădată preafrumoasă
Floarea-şi scuturǎ pustie, aşternută jos o lasă!

Să-ţi mai spun, o falnic taur între cei de lângă tine,
Că, venind în capitală fără Rama, n-a fost nimeni

Bucuros ca înainte pe Sumantra să-l salute
Şi la carul tău de aur încântat să se mai uite!

De pe Calea cea Regală auzeam plângând o lume,
Pomenindu-ni-l pe Rama, care n-are zile bune.

Şi vedeam cum de prin turnuri varsă lacrimi la ferestre
Pe ne'ncondeiate gene preacuratele neveste.

Plâng, că nu-l mai văd pe Rama, dar nici ele înde ele
Nu se mai vedeau prin ceaţa deasă-a lacrimilor grele.

Nici să poţi sa crezi că Rama duşmani ar fi-avut în ţară –
Toţi erau într-o durere, toţi o lacrimă vărsară!

Toţi plângeau! Şi dintr-aceasta o nelinişte se-ntinde
De la oameni mai departe, elefanţi şi cai cuprinde.

O, mărite rege, este capitala ta acuma
Tristă, cum va fi de-a pururi numai Kausalya-muma".

Domnitorul ţării zice cu durere către mama
Celui ce preascump îi este, mama bunului său Rama:

„Fără Rama mă voi pierde în oceanul de durere,
Fără Sita sunt ca marea fără vânt de mângâiere.

Eu suspin – precum se zbate marea-n valuri frământată,
Mâinile le-nalţ a rugă – cum sar peştii să se zbată.

Lacrimile-nfierbântate mi-s curenţi de ape calde,
Părul meu ce-ncărunţeşte – este iarba-n mări ce creşte.

Ale cocoşatei vorbe – sunt ca-n ape crocodilii,
Iar Kaikeyi – iadul este, zmeu-nveninat al zilei!

Bine – ea! Dar noi pe Rama îl iubim! Deci cum să fie
Preţuită fapta noastră? Dacă-i dus la sihăstrie

De aici, din casa noastră, unde scumpe i-au fost toate,
Spre străinele meleaguri, spre păduri întunecate,

El să-ndure sărăcie şi departe de-a sa ţară
Ţărmuri binecuvântate doi părinţi ai lui să-i pară!

Eu oceanu-acesta mare al durerii nu-l voi trece,
Despărţirea mea de Rama l-a făcut adânc şi rece.

Vai şi amar, o, Kausalya, simt că prin aceste ape
Moartea înfiorătoare mi se zbuciumă pe-aproape,

Dar mai mare întristare nici că ar putea să fie
Decât lipsa-n ceasul morţii a lui Rama, preascump mie!

El e însuşi adevărul şi prea nobil suflet are
Şi mi-a dat întotdeauna întru toate ascultare.

Iar acum, când mi-i departe, inima de dor îmi arde
Şi îmi scade din putere, cum dogoarea apa scade"

MOARTEA LUI DASHARATHA

Se trecea a şasea noapte de când Rama se dusese,
Ci-n nesomnul lui de tată un păcat mai vechi îl ţese,

Şi-un blestem în cap îi sună, şi nu poate să adoarmă,
Şi nu-adoarme Kausalya în tristeţea ei de mamă.

Răvăşit de gânduri triste, şopotind îi face semne
Soaţei sale, să-i asculte greu ecou din altă vreme:

„Buna mea, tu, Kausalya, cât mai eşti pe lângă mine
Vreau povara ce m-apasă s-o împărtăşesc cu tine.

O, aud cum trece vremea, simt puterea mea-n scădere,
Numai inima nu-mi poartă mai puţină-n ea durere.

Da, am săvârşit păcatul, ci eram prea tânăr încă
Şi-aveam gândul prea departe de prăpastia adâncă.

Dar se vede c-aşa-i viaţa: tinereţea făptuieşte
Şi-apoi vine altă vreme şi pe toate le plăteşte!

Întâmplarea asta tristă mi-a adus-o viaţa-n cale
Pe când nici venise vremea să fiu soţul dumitale.

Tânăr prinţ eram, prea tânăr, dar ţinteam cu arcul bine,
Încât nu ştiam să fie vânător mai bun ca mine.

Nu cu gând ca să mă laud eu îţi spun acestea ţie!
Că-aruncam săgeata-n ţintă la auz, o ţară ştie.

Deci, stăteam la ceas de toamnă, într-o seară-ntunecată,
Lângă râu, printre desişuri, să-mi aud venind vânatul.

Eu ştiam că-n umbra nopţi elefanţii să se-adape
Vin, şi bivolii coboară spre răcoritoare ape.

Stam la pândă. Şi deodată gâlgâind aud cum sună
Apa, ca prin gâtul unui ulcioraş făcându-şi drumul.

Era limpede: se-aude elefantul cum se-adapă,
Gâlgâindu-i astfel trompa când din râu sorbeşte apă.

N-am căutat să văd cu ochii, ci mi-am pus în arc săgeată
Şi-am trimis-o către sunet, şi-a gemut tufişu-ndată...

Auzit-am glas de jale, văietându-se-n suspinuri,
Că îl frige-n piept săgeata şi că moare-acum în chinuri.

M-am cutremurat îndată, arcul mi-a căzut din mână,
Se zbătea sub tâmplă spaima cu tot sângele din vână.

Alergai atunci la glasul disperat şi plin de jale –
Un băiat rănit văzut-am lângă apa cea din vale.

Tremura în pieptu-i tânăr, of, săgeata mea cumplită,
Şi de sânge, ca şi pieptul, era faţa lui mânjită.

Văd ceva mai la o parte răsturnat pe mal ulciorul,
Iar din el zvâcneşte apa, gâlgâind cu firişorul.

Cu adâncă-n ochi durere m-a privit, c-apoi să-mi zică:
„Prinţule, să-mi dai puterea, care trupul mi-l ridică.

N-ai să poţi? Dar sunt de vină cu ceva, de-ai tras în mine?
Mamă am şi eu, şi tată, că sunt om şi eu ca tine!

Dar ce zic că-i am? Cu mine trece-vor şi ei în moarte,
Sprijin nu mai au pe nimeni, şi-s bătrâni, bătuţi de soarte.

Ei pierdutu-şi-au vederea dedemult, şi nici cărarea
Pân' la râu nu ar vedea-o, dacă nu văd sfântul soare!

Ce vor face ei? Acuma ştiu că şed tăcuţi şi-ascultă
Pe cărarea dinspre apă paşii mei să se audă.

Cum pot ei sa ştie oare, că eu mor aici în vale...
Mergi pe-această cărăruie, te rog, prinţule, şi-n cale

Ai să dai de o cocioabă, care este casa noastră.
Intră, dar, şi spune-i tatei vestea asta... cea mai proastă.

Ci-nainte de a merge, te mai rog, sageata-mi scoate,
Că mă muşcă-n piept, de parcă mi s-ar zvârcoli un şarpe.

Scoate-mi-o, şi nu te teme c-am să mor pierzându-mi sânge;
Eu nu-s brahman şi păcatu-ţi fără de urmări se stinge!"

Şi i-am scos oftând săgeata, dar şi sufletul odată
I l-am scos din trupu-i gingaş, sângerând pe-acea săgeată.

Ridicai apoi ulciorul şi-l împlui din râu cu apă,
Şi pornii pe cărăruia către casa lor săracă.

În sălaş intrând, deodată doi sărmani văzut-am, care
Păreau două păsărele cu tăiate aripioare.

Doi bătrâni ajunşi sihaştri, doi sărmani fără vedere,
Aşteptându-şi încă fiul, sprijin el şi mângâiere.

Nu mi-a fost uşor a spune, dar le-am spus ce se-ntâmplase,
Şi cum fiul lor murise, când i-a fost săgeata scoasă.

Auzind această veste, tatăl şi-a ieşit din fire
Şi m-a blestemat. Şi-acuma port blestemu-n amintire:

„S-ar cădea pe loc cenuşă sa te fac, dar nu anume
Ai voit să-mi pierzi feciorul, şi-ai venit cinstit a-mi spune.

Deci blestemul să te-ajungă cu încetul: să ai parte
De-a muri de dor, când fiul cel dorit va fi departe!"

Şi a strâns bătrânul vreascuri pentr-un rug atât de mare,
Încât ei tustrei să-ncapă într-un foc de-nmormântare!

Iată, m-a ajuns blestemul! Mor, de fiul meu departe,
Mor de dorul lui. Şi Yama parcă peste ochi mă bate,

De nu pot nici chiar pe tine să te văd, deşi-s aproape,
Kausalya mea cea bună! Ce-ar putea să mă mai scape

De o grea singurătate, de păcat şi de căinţă
Că l-am depărtat pe Rama şi-am rămas spre umilinţă?..

Nu mai am simţiri în trupu-mi, mi s-au stins ca o lumină
Dintr-o candelă, când este goală după ce-a fost plină.

Ca o apă ce se-adună şi, crescând, dărâmă maluri,
Astfel trupul mi-l dărâmă chinul meu lovind cu valuri.

Unde sunteţi toţi? Răspundeţi! Daţi-mi mâna voastră caldă,
Rama, tu, şi tu, Sumitra! Mâna cealaltă să cadă,

Mâna ce-i necredincioasă, necinstită, trădătoare
A Kaikeyi, ce mi-i duşman şi nicicând iertare n-are!"

Astfel zis-a Dasharatha, şi-a rămas cu gura-nchisă –
Lângă el fără cruţare zeul Yama poposise.

Inima de-atâta jale sparge pieptul Kausalyei
Şi nu vrea Sumitra crede printre lacrime ce vede.

S-a întunecat Ayodhya şi îngrijorat poporul,
Numai Vasistha-nţeleptul mai pătrunde viitorul.

Şi pe Vasistha îl roagă nalţii sfetnici de la curte
Să-i povăţuiască dânsul, iar ei toţi au să-l asculte,

Că fără stăpân ce-i ţara? Cuib de rele şi răscoale.
Şi asupra ei duşmanii tăbărăsc ca nişte boale,

Şi mai-micii nu ascultă de povaţa celui mare,
Soţului ca-nnebunită soaţa nu-i dă ascultare,

Mâinile ce-au fost lăsate numai oamenilor, iată,
Nu se mai avântă-n muncă, nu mai sunt ce-au fost odată.

Nici că vor să mai înalţe case de trăit frumoase,
Nici că să mai ţină plugul pentru brazdele mănoase,

Oamenii, chiar buni la suflet, se gândesc mai mult la sine;
Zeilor un sacrificiu nu-l mai fac cum se cuvine.

Bogăţia se destramă, ca de nimeni ocrotită.
Hoţii stau la drumul mare şi te fură-ntr-o clipită.

În această ţară, unde nu-i stăpân, negoţul moare,
Oamenii se-nghit ca peştii, neavând nici o scăpare.

Vasistha, deci, tu ne-ndrumă, cine să ne fie rege?
Căci o ţară fără rege-i ca şi cum nici într-o lege,

E un râu fără de apă, o pădure desfrunzită,
Ea e turma cea lăsată în câmpie nepăzită!"

Şi răspunde înţeleptul cu înţelepciune multă
Tuturor acelor care stau în juru-i şi-l ascultă:

„Prinţul Bharata de rege ca moştenitor lăsat e...
Dar acum e pe ospeţe şi nici bănuieşte poate,

Că murit-a Dasharatha. Deci trimitem soli cu veste
Că la curtea-mpărătească aşteptat să vină este".

VISUL LUI BHARATA

Răsărit-au zorii zilei şi pământul luminează
Şi încoronează cerul soarele cu gene-raze,

Însă Bharata se scoală vlăguit ca de pe boală –
Abătut şi trist, de pare că nici nu-i în ceruri soare.

Stau prietenii în juru-i şi-l privesc cu-atâta tângă,
Încât ca şi cum sunt gata inima din piept să-şi smulgă:

Vorbe dulci îi spun, şi-i cântă, iar isteţii să glumească
Îşi dau ghes, ca poate astfel prinţul să se-nveselească,

Şi mai cheamă dansatoare, poate ele să-l aline,
Mlădiindu-şi vesel trupul, sufletul să-i înseninе.

Ci el parcă nici nu vede, ci el parcă nici n-aude...
Cu un semn le mulţumeşte, şi-aşa vorbe le răspunde:

„Fraţilor, avui azi-noapte vis ce degeaba vine:
Se făcea că bietul tata – of, eu ştiu că nu-i a bine! –

Într-un iaz căzuse parcă, plin cu băligar de vacă,
El – nepieptănat şi palid. Mă temeam că se îneacă.

Parcă înota, şi iazul era tot din untdelemn.
El râdea şi cu plăcere mai şi bea din untdelemn.

Uns din cap până-n picioare, Dasharatha strălucea,
Din tării văzându-l, luna jos cădea, şi se stingea...

Şi s-a desfăcut pământul, încât mările de ape
Într-o clipă se făcură ca pustiile uscate.

Mai visai şi elefantul ce-avea colţii rupţi în două,
Şi uscată-atâta frunză, ce era scăldată-n rouă.

Verdele ce rugineşte, care-n toamnă preschimbând,
Rugul ce uşor se stinge, ca o lumânare-n vânt.

Parcă-nvăluiţi de fumuri munţii-n negru hău căzură,
Când sub talpa lor pământul nu-l aveau precum l-avură!

Şi în visu-acesta iarăşi se făcea că-l văd pe tata,
Îmbrăcat în haine negre şi cu fruntea-ncoronată

Cu flori roşii. Şedea-n caru-i, dus spre sud de doi asini,
Şi râdea de el femeia, ce-l privea cu ochi străini...

Şi purta veşminte roşii, şi-l momea tot mai departe,
Şi era femeia demon şi în juru-i – neagră noapte.

Oare ce nenorocire să ne-aducă neagra soartă?
Oare pentru ce păcate neamul nostru vină poartă?

Cum se tălmăceşte visul, ştiu că tare nu-i a bine:
Dacă-ţi trag la car asinii, este semn că moartea-ţi vine...

Cum, deci, v-aş putea răspunde eu la bunele cuvinte,
Când ca focu-i visul nopţii groaznic ce mă frige-n minte!

Iată, mi-i de soartă teamă. Deşi n-are drept oşteanul
Să dea semn de slăbiciune, astăzi tremur şi mi-i teamă."

*

Între timp de la Ayodhya solii au sosit cu veste,
Că-i chemat acasă prinţul, c-aşteptat la curte este,

Aşteptat fără zăbavă. Ş-atunci Bharata-ngrozit
Mult îi roagă să-i răspundă, ce năpastă l-a lovit?

Este regele-n pericol, curtea este ruinată?
S-a-ntâmplat ceva cu mama? Hai, răspundeţi-mi odată!

Solii zic pe ocolite: toate sunt cum se cuvine,
Ci-acum, prinţule, să mergem, dacă vrei să fie bine.

Mult au mers, puţin, dar iată-i la Ayodhya sosiţi,
Prinţul Bharata deschide uşa casei la părinţi

Şi, împins de nerăbdare, de nestinsul dor de tată,
Prinţul mai întâi la rege vrea să intre şi să-l vadă.

Dar e vai şi amar de bietul fiu, că scaunul domnesc
Stă pustiu, şi printre lacrimi ochii-abia de-l mai zăresc.

Şi deodată parcă-i fuge locul de pe sub picioare,
Şi-ntr-o clipă, şi-ntr-o fugă e-n iatacul mamei sale.

Ea îi spune trista veste, toate cele întâmplate,
Şi îl binecuvântează să domnească mai departe.

Vestea morţii de-o aude, prinţul cade-n nesimţire
Şi-apoi plânge, şi-apoi zice un cuvânt de-mpotrivire,

Că nu lui i se cuvine, şi prea bine ştie mama,
Dreptul la ocârmuire, ci lui frate-său, lui Rama.

Regele Dasharatha a fost înmormântat potrivit datinei, iar după arderea pe rug a corpului neînsufleţit mai trecând 14 zile, s-au adunat sfetnicii ţării de-au cântărit şi-au chibzuit ce să facă, ca să nu rămână şi pentru ziua de mâine poporul şi ţara fără de rege. Bharata, însă, măgulit de cinstea ce i se arată, zice, totuşi, că nu poate primi coroana care după lege şi după merit îi aparţine lui Rama şi că acum de datoria lui este a merge la fratele său din sihăstrie şi a-l îmbuna, şi a-l ruga în tot felul, numai ca să-l poată aduce la tron spre-a fi domnitor al Kosalei. Deci...

BHARATA ÎL CAUTĂ PE RAMA

Bharata, cel frate nobil, de cum zorii se arată,
Dornic de-al vedea pe Rama, n-are somn ca altădată.

Iese prinţul deci să vază, de-i sunt carele pe roate,
Ca să-şi poată duce oastea tot acum la drum departe!

Carele ca la poruncă fost-au drept orânduite:
Primele, cu strălucire ca din soare făurite,

Aveau drept de călăuză – că-nţelepţi erau cu toţii
Cei chemaţi în aste care – sfetnicii şi sacerdoţii.

După Bharata pe cale-s zece mii de elefanţi,
Tocmai cum mai buni de luptă, toţi voinici şi toţi înalţi.

Şi puzderie de oaste: câte şase sute care
De-o sută de ori trecură, stând arcaşii în picioare,

De-o sută de ori, cu mia, călăreţii galopară
După Bharata urmându-l fără semn de şovăială.

Soaţele lui Dasharatha, de speranţă luminate,
Se porniseră spre Rama, într-un car de aur toate.

Şi privind către Bharata, şi vorbind cu drag de Rama,
Cetăţenii din Ayodhya, bucuroşi fără de seamă,

Se îmbrăţişau zicându-şi: „Fraţilor, să ştiţi că vine
Prinţul nostru Rama, iată-l, l-om vedea aici ca mâine!

Iară Rama-i bunătatea – şi-alunga-va răul vieţii,
Precum soarele alungă noaptea-n pragul dimineţii!"

Rama, prinţul cel mai nobil, e dorit de lumea toată,
Şi pornesc bărbaţii ţării către-i zarea de mi-l cată.

Merg şlefuitori de pietre, merg olarii iscusiţi,
Ţesătorii de mătăsuri merg, şi aurari vestiţi,

Meşteri buni a face arme şi vraci buni a lecui,
Bucătari, ce ştiu pe cale oastea mare a hrăni,

Saltinbanci în acea oaste sunt, şi harnici croitori,
Călăuze ne'ntrecute – călărind pe cai păstori,

Harnici tăietori de lemne şi pescari neobosiţi,
Şi-ncă topitori de sticlă dintre cei ce-s mai vestiţi.

După Bharata vin care, boii trag în jug cuminte,
Şi în care şed brahmanii ştiutori de vede sfinte.

Îşi au trupul uns cu pasta de santal, porniţi să creadă,
Că în felu-acest pe Rama mai degrabă au să-l vadă.

Ce alai măreţ se mişcă – elefanţi şi cai, şi care! –
După Bharata, preadreptul, care pată-n suflet n-are.

Bucuroşi ca-n sărbătoare sunt cu toţii, şi-l urmează,
Căci ei bine ştiu – dreptatea prinţul lor o priveghează.

Calea lor nu-i nici uşoară, nici să zici ca-i scurtă cale –
Până-ajung la apa Ganga, până poposesc în vale.

De aicea mai departe este altă-mpărăţie,
Unde înţeleptul Guha se afla întru domnie.

Guha îl iubea pe Rama chiar mai mult decât un frate,
Rama îl iubea pe Guha, că-l ştia cinstit în toate.

De pe celalt mal priveşte Guha către cea oştime
Şi se-ntreabă: „Cine oare peste noi cu oaste vine?

Sus pe cort se vede steagul fluturând, şi pot a zice,
După steag, că poposit-a prinţul Bharata pe-aice,

El şi-a căpătat domnia pe nedrept, şi-l mână teama
Cred că pentru a-l ucide pe rivalul său, pe Rama.

Dar eu ce sunt? Nu sunt rege? Şi nu am şi eu oştire,
Ca să pot să-i stau în cale pentru-o veşnică oprire?

Dacă însă gânduri bune îndemnatu-l-au spre Rama?...
Voi trimite soli cu daruri, iară ei îşi da-vor seama

Cu ce gând. Îi este, totuşi, Rama după tată frate!
Îl vom ajuta să treacă, de-i pornit pentru dreptate.

Ci-n această vreme astfel cuvânta către oştime
Prinţul: „Bravi oşteni, aicea ne vom odihni pân' mâine.

Iară mâine, pe când zorii ne vor lumina din zare,
Vom porni să trecem râul, apa lui mântuitoare."

Astfel, ajutaţi de Guha au trecut în zori cea apă,
Invocând pe zei să-i facă ţara binecuvântată,

Cu alaiul său se-ndreaptă Bharata spre codru verde,
El cu inima, cu ochii urmele lui Rama vede,

Şi, mergând, scurtează calea şi s-apropie mereu
De-acel loc în care este-n sihăstrie frate-său;

Pas cu pas se mişcă oastea şi-n sfârşit se-nveseleşte
Bharata, când pe aproape chiar pe Rama îl zăreşte.

Curtea lui aici în codru o colibă simplă este,
Nici măcar un fel de casă, care s-aibă uşi, ferestre!

Vai de inima de frate, cum se strânge, cum se zbate,
Când pe cei doi fraţi îi vede Bharata. Nici că l-ar crede

Pe un altul, de i-ar spune, că sunt slabi ca nişte umbre
Şi că haine au de scoarţă şi c-abia mai pot să umble.

Şi că Sita cea frumoasă, ce era cândva zeiţă,
E ca vai de ea slăbită, parcă nu-i acea fiinţă!

Bharata se prăbuşeşte la picioarele lui Rama
Şi, plângând cu-amare lacrimi, îl tot roagă să ia-n seamă,

Că păcatul mamei sale nu l-a făcut el, şi-l roagă
Să i-l ierte, şi-n Ayodhya la domnie să se-ntoarcă.

Da, s-a întâmplat să moară tatăl lor, şi-acum în ţară
Nu-i stăpân atâta vreme, cât îi Rama în afară.

Iară ţara făr' de rege nu mai ştie nici de-o lege,
Şi poporul nostru cere tu să fii în ţară rege.

Plâng şi fraţii, plânge Sita, la cea veste ce-o aflară:
Că murise bunul tată şi că nu e rege-n ţară.

Însă prea 'nţeleptul Rama pe-al său frate-l tot alină,
Dar îi spune că nu poate în Ayodhya să revină.

„Eu, care-am jurat voinţa tatei s-o respect o viaţă,
Eu să pot sa-mi schimb credinţa într-o bună dimineaţă?

Jurământul să-l acopăr cu durerea morţii sale?
Oare-atunci un prinţ ca mine ce mai demnitate are?!

Da, e tatăl dus din viaţă şi-a lui moarte ne desparte,
Ci nu-nseamnă să ai ochii tot în lacrimi, dragă frate!

Cei de fost-au mulţi odată, s-au împuţinat prin vreme,
Cei de urcă-n sus, de-acolo vremea are să-i recheme.

Cei de merg azi împreună, se vor răzleţi ca mâine,
Şi din câţi trăim pe lume toţi cenuşă vom rămâne.

Cum răscoaptă o prăsadă se tot teme de cădere,
Astfel omul se tot teme că din viaţă moartea-l cere...

Noaptea care-n zori se trece niciodată nu se-ntoarce.
Cum din ocean Yamuna înapoi un drum nu-şi face.

Adevăr se spune, frate: Trece zi şi trece noapte,
Prind în lanţul vremii oameni şi-i apropie de moarte.

Tot scurtându-le din cale, ele vlaga lor o seacă,
Precum soarele de vară trece-n aburi mări de apă.

Deci, aşa lăsat e omul, să se bucure de viaţă:
De o seară-ncântătoare, de-o frumoasă dimineaţă –

Iată soarele apune, iată soarele răsare...
Şi nici nu-şi dă seama omul c-astfel viaţa lui dispare.

După cum pe-ntins de ape valul prinde câte-o bârnă
Şi-undeva spre-o altă bârnă el neobosit o mână,

C-apoi cele două bârne într-un val să se unească
Şi pe la răscruci de valuri iarăşi să se despărţească,

Tot astfel şi omul este: de soţie se desparte,
De feciori, de-averi, de rude, şi de viaţa sa – prin moarte.

Deci, să fie cum jurat-am, eu rămân la sihăstrie,
Iară tu te-ntoarce, frate, în Ayodhya la domnie.

Fă aşa, de vrei în codru mai uşor să-mi fie mie,
Socoteşte că regatu-i dăruit de mine ţie".

Şi se-mbrăţişară fraţii şi-mpăcaţi se despărţiră,
Strălucind de bucurie, că frăţeşte îşi grăiră

Şi mai zise la plecare Bharata: „Tu ai sandale,
Frate Rama, aurite, şi de-atât că-s ale tale

Eu te rog: dă-mi-le mie, să m-ajute la domnie!
Paisprezece ani în locu-ţi, strălucind, pe tron să fie.

Tu le vei primi cu tronul, când va fi de te-i întoarce!
Pân' atunci eu datoria pentru tine îmi voi face!

Nu-mi va fi uşor, căci tronul îmi rămâne drept povară,
Dar să ştii, de nu vii, Rama, Bharata are să moară!"

Abătut, Bharata se întoarce cu tot alaiul la Ayodhya. El, ca şi Rama, va face tapas, numai că lângă capitala ţării, pe care o va cârmui vreme de 14 ani, ajutat de înţelepţii săi sfetnici de la curte şi de sandalele lui Rama, puse pe tron.

Rama este şi el foarte întristat la despărţirea de ai săi, dar el vede că şi mai îndurerată este prinţesa cea frumoasă şi gingaşă, soţia sa iubită, Sita. Şi-atunci uită de toate şi este stăpânit de o singură dorinţă: s-o aline pe Sita, să-i dezvăluie frumuseţile acestor locuri, ca ea să le admire, să le îndrăgească şi să uite cât de cât dorul de casă, durerea despărţirii...

FRUMUSEŢILE MUNTELUI CHITRAKUTA

Cum mergea spre Chitrakuta, prinţul Rama cu plăcere
Sitei îi vorbea cuvinte ce i-ar fi de mângâiere.

Este el ca zeul Indra, şi nu vrea ca ea-ntristată
Să rămână, şi-o încântă cu de toate ce-i arată:

Frumuseţile de-aicea şterg aducerile-aminte,
Nouă rău să nu ne pară de ce-avut-am înainte.

Mi te bucură, frumoaso, şi priveşte, şi ascultă
Păsările cum ne cântă, multe, cum e frunza multă.

Uite cât de falnic este însoritul vârf de munte,
Care sprijină azurul, scânteindu-i peste frunte!

Colorate-n şapte feluri, stâncile din juru-i toate
Ne vorbesc că poartă-n sine rar metal şi nestemate.

Vezi colea un vârf de piatră, care-n soare arginteşte?
Vezi şi stânca cea de-alături care în rubin luceşte?

Să privim în altă parte: piatră galbenă ne-apare;
Ori albastră ni se-arată, ca safiru-ncântătoare.

Mai pe sus, ca şi cristalul licăresc din vârf de stâncă
Dalbe stele pentru-a cerne peste noi lumină încă.

Stânci pe sus orânduite soarele să-l oglindească
Par pe fruntea Chitrakutei o coroană-mpărătească.

Ici în cruce umblă cerbii, umblă urşii după faguri,
Păsăretul face zarvă prin desişuri şi în larguri.

Vezi, cât mergem noi, natura tot ce are ne arată
Şi-i pădurea Chitrakutei ca niciunde de bogată.

Colo ancotha miroase, care-i binefăcătoare,
Dincolo vedem cum creşte şi bambusul, şi bostanul,

Mai departe ni s-arată mango cel fără de seamă,
Apoi arborele pâinii, fremătând, spre el ne cheamă.

Rânduindu-se, în cale ne aşteaptă zi şi noapte
Pomul varana, preabunul, spre-a ne fi de sănătate.

Iată mărul-pădureţul! Tot un fel de leac ne creşte –
Dacă bei din fructu-i sucul, pieptul ţi se răcoreşte.

Bhavia cea veşnic verde şi cu fructe aromate,
Madhuka ameţitoare – toate-s pentru om lăsate!

Vezi tu cum cu gingăşie prin poienile-adumbrite
Se tot drăgostesc, se joacă păsările-ndrăgostite?!

Printre stânci cum trece vântul şi miros de flori înşiră
Inimilor noi speranţe la mai bine le inspiră.

Eu şi Lakshmana cât fi-vom, şi cu tine, soaţă dulce,
N-am să am nici chiar o toamnă ce tristeţe mi-ar aduce.

Eu mă bucur ca şi tine, Sita mea cea mult iubită,
Şi îmi place Chitrakuta, luminată şi-nflorită.

Eu mă bucur că ferice stă pe tron acum Bharata,
Şi că, de-am venit încoace, onoratu-l-am pe tata.

Cred că voia ta, prinţesă, este de-a-mpărţi cu mine
Tot ce mi-i plăcut, când una-i dragostea în două inimi.

De la-naintaşii noştri ştim că schimnicii îşi cată
Amrită – să se-ntărească spre a nu muri vreodată.

Stâncile, precum se-nalţă împrejur, parcă se-adună
Spre-a ne lumina cu-argintul şi cu aurul de lună,

Iar cât luna luminează peste văi şi peste creste
Iarba cea de leac se vede scânteind pe unde este.

Câte-o stâncă-i verde-verde, încât pare o livadă,
Dar sunt unele ce-şi 'nalţă piatra seacă, să se vadă.

Zău, aş crede că pământul s-o fi desfăcut anume
Să se-nalţe Chitrakuta, strălucind în faţa lumii.

Uite cât e-n jur frunzişul, şi câţi lotuşi ne desfată,
De-şi găsesc îndrăgostiţii din frunziş şi lotuşi patul!

Pe sub pomi – cununi de floare şi-ncă frunzele muşcate,
Precum muşcă-ndrăgostiţii: două guri – în jumătate.

În pădurea istui munte sunt izvoare, sunt şi fructe,
Sunt şi lotuşi mari, de care nici Kubera-zeul n-are.

Deci, făcându-mi datoria ici, cu Lakshmana, cu tine,
Fericit mă simt, că neamul este onorat de mine".

Astfel Rama către Sita a vorbit, iar după toate
Peste inima lui dreaptă s-a lăsat amara noapte!

Ce-ar putea să-l fericească în această lume mare,
Dacă tatăl său, preabunul, loc în lumea asta n-are?

Ce-ar putea să-l liniştească, de-i Kausalya fără rege,
Iară Bharata de tronu-i nici cu gândul să se lege!

Cum ar fi vreo bucurie inima s-o mai încapă,
Dacă-n inimă-i durere dor de mamă şi de tată!

Da, de cum ai săi plecară, Rama tihna nu-şi găseşte,
Glasul lor îl mai aude, urma lor o desluşeşte...

Datoria-n loc îl ţine, inima spre casă-l cheamă!
Se gândeşte, se frământă... Să rămână-aici i-i teamă!

Şi spre locuri neştiute pleacă Rama mai departe
Către sud, cu soaţă, frate, – spre-o nouă străinătate.

ÎN AYODHYA PUSTIE

Fără de popas trăsura se-ntorcea în grabă mare –
Bharata venea acasă dintr-o mult trudită cale!

Ci-n cetatea cea de scaun, în Ayodhya când vine,
Nici pe uliţi, nici la geamuri nu i se arată nimeni.

Doar pisici şi cucuvele de prin case părăsite
Se-arătau arar din umbră, de ivirea lui uimite.

Capitala îi apare ca şi Rohini, umbrită –
Rahu tot înghite luna şi nu poate s-o înghită.

Capitala i se pare albie, mai ieri din care
Au fugit şi râu, şi peşte, şi pasăre-notătoare.

Rug îi pare, ce se-ntinse pân' la cer cu limbi de pară,
Unde-acum de sub cenuşă nici scânteie să răsară!

Ostăşime, risipită pe un câmp de luptă, care-i
Semănat cu-nfrânte steaguri şi cu schilodite care.

Parcă-i largul oceanic, adormit după furtună,
Când nici apa nu se mişcă şi nici cerul nu mai tună.

Pare-un templu-n care nimeni nu rămâne până mâine,
Dacă focu-i stins şi pleacă sacerdoţii, ei, stăpânii.

Pare-o vacă-ndurerată, ce-i de taur despărţită,
Când s-o bucure nu poate nici poiana înverzită.

Pare-un lung şir de mărgele ce, lipsit de pietre rare,
Nici luciri scânteietoare şi nici farmec nu mai are.

Pare-o stea, ce-i pedepsită ca să cadă la pământ,
Pentru că trăi în ceruri curăţenia-şi pierzând.

O liană, care dase mult albinelor nectar
Şi-acum are floarea arsă, ca pădurea de pojar.

Fără de serbări, bazaruri este-Ayodhya lui cum poate-i
Cerul nopţii fără lună şi planete luminate.

Pare-un beci după beţie, unde numai vinuri scumpe
S-au băut şi-au fost vărsate din strivite-acuma cupe.

Pare-un lac din care apa a fost dusă ca de vânt
Şi-a rămas, de-i plângi de milă, loc uscat, crăpat pământ.

Pare-un arc, a cărui coardă să se-ntindă nu mai poate,
Căci săgeata cea duşmană i-a tăiat-o-n jumătate.

Armăsar căzut mai pare, dară nu de oboseală,
Ci de sabia duşmană, ce-a trecut prin capitală.

...Astfel Bharata se-ntoarce, ci era mâhnit palatul –
C-a plecat pe totdeauna cel ce rege-a fost şi tată!

Bharata în jur priveşte
Şi-aici cade vlăguit...

Şi începe-amar să plângă
În palatul pustiit.

ÎN PĂDURE

ÎNTÂLNIREA CU SURPANAKHA

În coliba sa de schimnic, ce-i din crengi şi frunză verde,
Rama cel fără prihană o parabolă le spune

Fratelui şi dragei Sita. Şi-s numai urechi, şi-ascultă
Soţioara lui iubită şi feciorul lui Sumitra.

Ci, cum, urmărind vânatul, rakshasi cea-ngrozitoare
Către ei venea, de-ndată se curmă şi firul vorbei.

Era Baba-Cloanţa tare spăimântoasă! Surpanakha
Se numea, şi la picioare parcă-avea vânturătoare...

Ca treizeci de zei mai mândru, ca încântătorul Kama,
Astfel i-a ieşit în faţă, luminat ca luna, Rama.

Şi-avea pletele în valuri peste umeri revărsate,
Gene dese peste ochii lucitori avea lăsate.

Faţa lui era bronzată de suflări de vânt, de soare,
După mers vedeai că este prinţ din cap până-n picioare.

Legănat păşea, şi moale, elefantul cum păşeşte! –
Şi cum rakshasi mi-l vede tot atunci se-ndrăgosteşte,

Ea, sluţenia,-ndrăgeşte pe-acel prinţ frumos ca luna,
Ce-i voinic la trup, şi are vorba dulce-ntotdeauna!

Pletele sperietoare lângă pletele frumoase
Se vedeau, căci mai aproape lângă el venea rákshasi.

El – smolit, cu faţa vie, ea cu faţa de aramă.
El – un înţelept, şi-alături ea, o toantă fără seamăn.

El – cu ochii ca de lotus, şi frumos cum nu e altul,
Ea – cu ochi privind în cruce, de-ar înspăimînta şi iadul.

El – cu-nsemnele de rege şi ca tras printr-un inel,
Ea – o namilă burtoasă şi urâtă-n chip şi fel.

Lung-prelung privind la Rama, şi cu gândul la iubire,
Surpanakha îi vorbeşte cu iubire-linguşire:

„Cine-s bravii ce-ndrăzniră a trăi-n pădurea-n care
Se abat în orice vreme rakshasi-pustiitoare?

Cine sunteţi voi, de vreme ce-aveţi arcul sub săgeată?
Şi-apoi, îmbrăcată-n scoarţă, cine este-această fată?"

Prinţul Rama îi răspunde, adevărul nu-l ascunde,
Cum că vine de departe, din Ayodhya lui natală,

Unde a trăit la curte, când a fost sa fie rege
Al său tată Dasharatha...

Dar fiindu-i sorţii voia,
Tatăl său, iubitul tată, ascultând-o pe Kaikeyi,

L-a şi izgonit de-acasă.
Astfel el a fost s-ajungă în pădurea-ntunecată

Împreună cu-al său frate, care-i Lakshmana, şi încă,
Împreună cu soţia, îmbrăcată-acum în scoarţă

Şi pe care-o cheamă Sita.
Şi cum este obiceiul din bătrâni, la rându-i Rama

Blând o-ntreabă şi-o poftește să-i răspundă Surpanakha:
Din ce falnic neam se trage şi ce griji pe-aici o poartă,
Chiar lângă-adăpostul lor?

Rakshasi, libidinoasă,
Mult poftită nu se lasă
Şi-i răspunde-aşa lui Rama:

„Eu sunt, iată, Surpanakha, şi întâi îţi dau de veste,
Că rămân mereu aceeaşi, pe când chipul altu-mi este.

Dacă trec în zbor prin codru, codru tremură de teamă.
Ravana îmi este frate, îl cunoşti, de bună seamă!

Kumbhakarna este-al doilea frăţior, de el se ştie
Că-i voinic, dar că şi doarme cât voi nu dormiţi o mie...

Iar Vibhishana e-al treilea frăţior, ce-ntotdeauna
Cu lumina-nţelepciunii poate-ntuneca şi luna.

Şi mai am doi fraţi de care are ştire lumea toată
Că-s neîntrecuţi în luptă şi nu-i nimeni să mi-i bată.

Dar să ştiţi că-s mai vitează eu ca Duşana şi Khara,
Fraţii mei viteji, de care vi s-ar teme toată ţara.

Mie cine-ar sta să-mi fie un zăgaz în a mea cale,
Când eu zbor cum trece vântul peste deal şi peste vale!

Sita? Nici frumoasă nu e, şi nici ageră ca mine!
Tu mă ia, mărite Rama, de soţie, şi-atunci bine.

Ne va fi. A mea dorinţă nu mi-o face de ocară!
Dacă vrei să fii ferice, ia-mă! Nu te pune-n poară!"

SURPANAKHA ABIA-ŞI SCAPĂ PIELEA

Prinţul, după ce-o ascultă pe acea neobrăzată,
Îi zâmbeşte şi-i răspunde liniştit ca niciodată:

„Mi-i prinţesa din Videha soaţă. Şi-atunci ce-o să fie?
Aí să vrei să-mi fii în casă tu a doua mea soţie?

Cu-aşa şolduri rotunjite meriţi un bărbat mai falnic
Iar eu am în codru frate – om voinic, cu suflet darnic...

Iată el ţi-ar fi pereche! Şi i-ai fi şi tu în toate
O soţie cum nu-i alta şi cum nici a fi nu poate.

Ca un soare peste munte, peste el vărsând lumina,
Nu vei fi a doua soaţă, ci – spre mare cinste – prima".

Auzind aceste vorbe, rakshasi de dor s-aprinde,
Către fratele lui Rama mai grăind aşa cuvinte:

„Vezi tu cât îs de frumoasă? Fericit vei fi cu mine!
Am să luminez pădurea numai, numai pentru tine!"

Era fiul lui Sumitra om isteţ, cu iscusinţă.
I-a răspuns fără zăbavă să-i mai scadă din dorinţă:

„Dulce mai vorbeşti, stăpână, bucuros aş fi de toate,
Dar să vezi că eu sunt slugă, iar stăpân mí-i celalt frate...

Şi-acum stai de chibzuieşte, tu, prinţesă preafrumoasă,
Să ajungi o servitoare, servitorului mireasă?

Ş-apoi crezi că Rama poate a trăi cu-această proastă,
Când, văzându-te frumoasă, te doreşte de nevastă?

Tu, ca iarba mlădioasă şi ca zorii rumenită,
N-ai pe lume-asemănare, de cum eşti de el dorită".

Surpanakha, care n-are nici un dram de-nţelepciune,
Nici să poată a pricepe că făcură fraţii glume.

Către Rama, către Sita încruntată se repede
Să le tulbure din tihna ce-o aveau sub frunza verde...

Ce-a zis Lakshmana în glumă ea drept adevăr luase,
Căci de-avuse-un dram de minte, şi de-acela azi uitase.

„Tu m-ai alungat, bărbate, şi-ai rămas cu o bătrână
Urâtă şi rea să-ţi fie ea soţie şi stăpână!

N-avea grijă – Surpanakha ţi-o înghite-ntr-o clipită,
Să rămâi numai cu mine, numai eu să-ţi fiu iubită".

Astfel zise, şi spre Sita se porni cu ochi de pară,
De părea că-n ochii ceia cerurile fulgerară.

Biata Sita mai să-l vadă şi pe zeul morţii Yama,
Ci-o opri pe Surpanakha ne'ntrecut voinicul Rama.

Înţelese-ndată prinţul, cum că rakshasi i-o proastă,
Dacă zice-aceste vorbe de frumoasa lui nevastă.

Şi mai supărat pe frate, c-a găsit şi el cu cine
Să glumească, astfel zice: „Au nu vezi că nu faci bine,

De-o asmuţi? Că ea nu ştie gluma, şi a mea soţie,
Preafrumoasa Sita, este mai mult moartă decât vie.

Tu cu-acest urât al lumii, frate, vrei a face glume?
Au nu crezi c-ar fi mai bine chiar pedepsei a-l supune?"

Fiul lui Sumitra este înţelegător şi-i pare
Rău că Sitei şi lui Rama le-a făcut o supărare.

Fiul lui Sumitra vede cum că rakshasi-i turbată,
Că pe Sita-n clipa asta să o-nghită este gata.

Fiul lui Sumitra-ndată sabia din teacă-şi scoate
Şi rămâne ea cu nasul şi urechile tăiate.

Ea, acea-nfiorătoare rakshasi, Muma Pădurii,
Care-i oarbă la mânie şi cu noaptea-n cerul gurii,

Toată-nsângerată, urlă şi tot fuge neoprită
Prin pădurea-ntunecată ca tigroaica cea rănită.

Are braţele-nălţate, gura-i strigă-a răzbunare,
Ca un nor cu tunet trece, de-nspăimântă totu-n cale.

SURPANAKHA SE VREA RĂZBUNATĂ

Tot alergând prin pădurea Dandaka, şi tot strigându-şi fraţii în ajutor, iat-o pe Surpanakha faţă-n faţă cu fratele ei Khara. El era însoţit de oastea lui de demoni, unul mai înfuriat ca altul. Şi cum mi-l vede raksahsi cea însângerată pe monstrul cel de frăţior, unde mi se aşterne la pământ şi-i cuprinde strâns picioarele cu braţele sale şi îl mai roagă cu lacrimi fierbinţi s-o apere, încât s-a înmuiat inima cea de piatra a lui Khara şi el a-ntrebat-o în culmea supărării:

„Dar cine-a-ndrăznit să ridice mâna asupra ta, soro?"

„Doi sunt acei, care-au venit în pădurile noastre şi m-au batjocorit, şi m-au ciuntit, lăsându-mă, precum mă vezi, însângerată. Doi tineri preafrumoşi, doi tineri ce-s voinici şi pare că-nţelepţi, cum numai prinţii sunt. S-au

îmbrăcat în scoarţă, dar tu să ştii că dânşii sunt Lakshmana şi Rama, care de tată-l au pe regele cu nume Dasharatha".

Şi Khara s-a pornit cu-atâta oaste, încât umplea cu ea pădurea toată. Iar Rama a-nţeles că fi-va luptă, o luptă grea cu demonii, ce vin atât de-ntârâtaţi. Lui Lakshmana i-a spus s-o aibă-n grijă pe Sita.

Şi Rama a rămas să lupte, să zdrobească cu armele sale de viteaz această oaste numeroasă. Şi-a încordat arcul şi a-nceput a trimite săgeţi de foc în toate părţile. Dar lupta nu era o luptă dreaptă, că din toate părţile mulţimi de demoni cu multe capete îi tot loveau trupul cu săgeţi.

...Precum este Mahadeva la lumina albă-a lunii
Prejmuit de-a sa suită, de toţi ceilalţi şefi ai lumii,

Astfel este şi viteazul, al lui Raghu demn urmaşul,
La mijloc de duhuri rele, care-i sunt în jur vrăjmaşul.

Rama-i ca şi oceanul – râuri multe-n el primeşte,
Doar că-i orice râu săgeată, şi nu curge, ci loveşte!

Ca o ploaie nesfârşită-l bat săgeţi îngrozitoare,
Ci el stă cu necutremur, deşi este om şi-l doare!

Trupul lui cel fără teamă se aseamănă ca-un munte,
Peste care cad săgeată fulgerele multe, multe.

Arde-n rană roşu-i sânge,
Foc pe trupu-i se prelinge...

Şi cum arde, Rama pare
Printre nouri sfântul soare;

Dar nu este Rama voinicul care să cadă pe câmpul acesta de luptă. Arcul lui cel fermecat îl va mai scoate

biruitor din încă multe, multe încăierări. Deci iară şi iară
zburau, şuierând peste oastea duşmană săgeţile celea de
foc, care greş nu puteau să mai dea.
Şi-au căzut la pământ, ca să nu se mai scoale în veci
demoni – nu o mie, ci paisprezece mii. Şi lângă ei ca
secerat s-a răsturnat şi Khara.

Ce să facă Surpanakha, dacă află trista veste?
Să devină după asta şi mai crudă decât este!

Şi ce pune-n gând la cale, n-a fost să se mai audă,
Dar la fapta asta Rama tot prin luptă să-i răspundă

Va veni tocmai în Lanka, unde Ravana îi rege
Peste demoni; Surpanakha azi pe Ravana-l alege

Ca s-o apere. Ea-şi zice: „Dacă fratele m-ascultă
Şi pe Sita o răpeşte, de nădejde s-o ascundă,

Atunci el fără să lupte va avea izbândă mare,
Că fără de Sita Rama ca floarea în toamnă moare!

Ravana la vicleşuguri ne'ntrecut de mult rămâne
Şi îşi zice că nu lasă răul cel de azi pe mâine.

Şi pe Maricha îl cheamă şi aşa-l povăţuieşte:
„Noi vom merge-acum la Rama, unde el sălăşluieşte

Cu-al său frate şi cu Sita, cu soţia-i preafrumoasă...
Tu în cerb te vei preface, şi-apoi las' pe mine, lasă...

De te vede cerb de aur, Sita va să te dorească,
Iară Rama va s-asculte de dorinţa femeiască.

Tu să fugi, dar nu departe, tot lăsându-l să te vadă".
Şi-atunci Maricea-i răspunde că presimte c-o să cadă

Doborât acum de Rama. „Şi-ncă mai presimt, fârtate,
Că dac-o răpeşti pe Sita, zilele ţi-s numărate".

Dar nu vrea să ia aminte Ravana la spusele lui Maricha,
şi, îndemnat de Surpanakha, se urcă el împreună cu Maricha
în carul său zburător şi nu zăbavă se pomenesc în preajma
sălaşului prinţului Rama.

MARICHA IA CHIPUL CERBULUI

Sub un dud cu frunza verde Ravana, smintitul, vede
Un sălaş în care Rama are să-i plătească vama.

Zece capete-şi apleacă spre pământ, pe când coboară
Ravana, uşor ca fulgul şi peziş venindu-i carul.

Apoi din cel car de aur coborând, picioru-şi pune
Pe pământul sihăstriei, ca sa-l pângărească-anume:

El pe Maricha-l cuprinde, spre sălaş privind, şi-i zice:
„Nu mai zăbovi acuma, dacă am ajuns aice!"

Demonul, ce-şi poate face chipul după cum îi place,
A sărit să-ndeplinească cea poruncă-mpărătească:

În pământ lovind cu talpa, s-a văzut într-o clipită
Cerb frumos fără pereche, numai bun pentru ispită,

Şi când a-nceput să salte prin poiana ceea-n care
Îşi avea sălaşul Rama, ai fi zis că-i rupt din soare.

Cum trecea, tot boltă verde îi ţesea pădurea-n cale,
Şi el parcă roi de stele clatina-n coarnele sale.

Blana-i tremura pe trupu-i, vălurând scânteietoare
Şi vrăjindu-te asemeni şi la umbră, şi la soare.

Ca şi floarea cea de lotus buzele de cerb s-arată,
Gâtul lung i se înclină către iarbă câteodată.

Trupul lui părea de aur, podobit cu pietre rare,
Şi smaraldice copite el avea, cum nimeni n-are.

Prefăcutul cerb privirea dacă ţi-o fura, se poate
Nici să nu fi-avut putere să te uiţi în alta parte.

Cât e codrul nu se află cerb să fie-atât de mândru!
Dară cine sa-l cunoască cât de negru-i este gândul?!

Fuge-ncolo, saltă-ncoace şi prin umbra sihăstriei
Cu lumini fermecătoare-şi luminează calea sie.

Mestecă în dinţi o frunză sau un fir de iarbă verde
Şi în sinea sa se-ntreabă: oare Sita nu mă vede?

LA VEDEREA CERBULUI SITA RĂMÂNE-NCÂNTATĂ

Dară Sita-n vremea asta, tânără şi-ndrăgostită,
Strânge floare lângă floare în poiana înflorită.

Se opreşte pentru-o clipă la coliba sa cu gândul –
I se pare că o cheamă foşnitor din ramuri vântul.

Şi-a mutat din loc privirea şi-a rămas încremenită
Sita noastră: cerbul cela o vrăji într-o clipită.

Strălucea cu-argint şi aur dintr-o parte şi din alta,
Din coroana lui de ramuri scânteind ca diamantul.

Ce duios priveşte cerbul către ea. Şi ea se lasă
Fermecată pentr-o clipă de privirea lui aleasă.

Când îşi reveni, de-ndată îl chemă pe soţul Rama
Şi pe Lakshmana — să vadă creatura fără seamăn.

Cei doi fraţi văzură cerbul şi-ncântaţi aşa grăiră:
„Da, privind aşa făptură, este ochi ce nu se miră?"

„Poate este, poate nu e, zice Lakshmana, dar, frate,
Cerbu-acesta-mi pare mie – Maricha să fie poate.

Acest demon se preface în ce vrea, doar nu o dată
Regi, îmblând la vânătoare, povesteau că li s-arată

Cerb de aur, care-i cheamă jucăuş de pe departe,
Şi ei trag în el cu arcul, iară el din altă parte,

Luminând cu pietre scumpe, iarăşi mi-i ademeneşte
Şi din nou săgeata trasă unde-a fost nu-l mai găseşte!

Eu presimt, iubite frate, parcă inima mi-ar spune
Că-i un vicleşug la mijloc, Maricha gând rău ne pune!"

Însă Sita nu aude Lakshmana ce cuvântează,
Sita urmăreşte cerbul, neştiind că-i este piază,

Piază rea. Ea se încântă şi lui Rama dulce-i zice:
„Ah, iubitul meu, nu-i oare un noroc trimis aice

De vreun zeu, căci cerbu-acesta nu-i ca altul orişicare...
El mi-i dat, sa ştii, iubite, ca să-mi fie de-alinare!

Tu, viteaz cu braţ puternic, prinde-mi-l şi adu-l mie,
Că de mi-l trimite soarta, el supus are să-mi fie!

Nu-mi întoarce vorba, Rama, că eu simt că mă voi pierde
De urât şi suferinţă fără el în codru verde!"

Rama ce putea să-i zică împotrivă? Pe când cerbul
Din copite pietre rare parcă seamănă prin ierburi!

Ca vrăjit privea şi prinţul, că nici el nu mai văzuse
Cerb cu-atâtea diamante preafrumos în coarne puse.

Da, şi nici aşa o blană nu văzuse altădată –
Vălurând scânteietoare, aurită-argintată...

Şi-atunci Rama astfel zice; „Dacă Sita mea doreşte,
Eu îi voi aduce cerbul... Iar lui Lakshmana-i şopteşte:

„Nu ştiu cerbul cine este, ştiu atât, că azi nu-mi scapă,
Că în pieptul lui săgeata pân' la inimă-o să-ncapă!

C-o fi cerbul de pădure, c-o fi Maricha – nu-mi pasă,
Eu mă duc să vin cu blana-i cum nu-i alta mai frumoasă!

Iară tu aici, vezi bine, spre veghere vei rămâne,
Că de-i demon cerbul ista, el cu gânduri rele vine.

Nobil fiu al lui Sumitra, Maricha să se prefacă
Într-un leu ori într-o muscă – de săgeata mea nu scapă,

Tu de mine să n-ai grijă, că eu ştiu ce am a face,
Tu să-ţi vezi de-o grijă numai: Sita mea să fie-n pace,

S-o păzeşti! Eu multă vreme n-oi lipsi, căci am săgeată
Care fără de zăbavă ştie-n inimă să bată".

RAMA OMOARĂ CERBUL

Mult preastrălucitul Rama e viteaz ce seamăn n-are –
Cu mănunchi de aur poartă-şi sabia la cingătoare.

Peste umăr arcu-şi pune şi săgeţile – în tolbă...
Şi cum merge, el nu scoate nici un sunet, nici o vorbă.

L-a văzut măreţ ca Indra prefăcutul cerb pe Rama
Şi-a zburat ca la o poştă, că-i dăduse aripi teama.

Dar, ascuns în umbra deasă, îşi veni acolo-n fire
Şi din nou ieşi, ca Rama să nu-l scape din privire.

Scânteia, ademenindu-l cu sclipiri de diamante,
Şi-l lăsa să vină-aproape, şi se mistuia ca-n noapte.

Era cerb ca orice cerbu ce călca pe iarbă verde
Ori fantomă aurită de departe ce se vede.

Iară luna lucitoare printre arbori legănată,
Părea-stea cazând din ceruri în pădurea-ntunecată.

După Maricea cu arcul Rama prin pădure-aleargă,
Depărtându-se departe de coliba lui cea dragă.

Vede-şi cerbu-atât de-aproape şi când colo iarăşi nu e –
Ba săgeata zboară-n vale, ba la deal ca vântul suie!

Iar lui Rama, de mânie că-l tot prinde şi-l tot pierde,
Parcă i-a pierit vederea şi de-acum nici nu-l mai vede

Chiar alături dacă-i! Însă cerbu-şi simte pe aproape
Moartea ce din urmă-i vine. Dar mai vrea, mai vrea să scape

Şi, văzând cum trec pe-alături cerbii codrului în turmă,
El se-ascunde printre dânşii, Rama să nu-i dea de urmă.

Dar, cum fuge, la tot pasul blana-i scânteie bogată,
Strălucind cu-argint şi aur, luminând cu nestemată.

Astfel Rama bine-l vede printre cerbii care-aleargă
Şi se-aprinde de mânie, hotărât din arc să tragă:

Mai întâi din tolbă-şi scoate daurita sa săgeată,
Cea de Brahma făurită, ca să-i fie lui lăsată,

Şi mi-o pune, lucitoare şi de moarte-aducătoare,
Colo-n arc, în coarda-ntinsă, el ştiind-o neînvinsă.

A zburat spre cerb: un şarpe, care arde şi vuieşte
Şi pe Maricha-l găseşte şi în inimă-l loveşte.

Cade demonul şi geme, că îl frige-n piept durerea,
Că a fost rănit de moarte, şi vărsatu-i-s-a fierea.

Dar cum cade, el nu uită, că a face-un rău mai are,
Cu puţina lui putere cheamă într-ajutorare.

„Frate Lakshmana! Ah, Sita!" a strigat cu glas de moarte,
Dar părea că prinţul Rama ar fi spus acestea toate.

S-a-ntristat amarnic prinţul, că la glasul lui de frate
Lakshmana de se porneşte, Sita lui se prăpădeşte.

SITA-L TRIMITE PE LAKSHMANA ÎN AJUTOR

Auzind cum strigă Rama, Sita nu putea să ştie
Că-i de demon înşelată, că mai rău îşi face sie.

Ea pe Lakshmana îl roagă şi, gândind la Rama, plânge:
„Oare nu auzi tu, frate, Rama-n codru cum se stinge?

Poate demonii acuma se aruncă să-l sfâşie,
Precum leii se aruncă peste-un taur, cu mânie!

Fugi la el! Cum poţi tu oare liniştit a sta de-o parte!
Tu aleargă într-un suflet şi mi-l scoate de la moarte!"

Lakshmana nici nu se mişcă: i-a dat fratele poruncă –
De la Sita nici cu pasul, nici cu gândul să se ducă!

Spăimântată, supărată, strigă fiica lui Janaka:
„O, tu, fiu al lui Sumitra, poate inima să-ţi tacă?

Ori nu-i eşti lui Rama frate, ori ţi-i gându-n altă parte
Şi te porţi cu viclenie, de-ţi faci bine numai ţie!

O, acum pricep! Vrei moartea soţului! Căci văd eu bine,
Cum te uiţi cu ochi fierbinte şi neruşinat la mine!

Nu visa! Ar fi zadarnic visul tău! Fără de Rama
De rămân, atunci mai bine să mă strângă zeul Yama!"

Lakshmana nici nu se mişcă, parcă-i stană, nu fiinţă, –
Nu pot vorbele lui Sita să-l strămute din credinţă –

Da, prea sunt aceste vorbe pe nedrept înjositoare,
Dar el nu i le socoate, nu le ia spre supărare.

Palmele a rugăciune îşi uneşte şi rosteşte:
„Pentru mintea mea curată eşti zeiţă-ntruchipată!

Dar mai văd că eşti femeie: prea aprinsă la mânie,
L-ai strivi pe-acela care nu-ţi dă ascultare ţie!

Plin mi-e pieptul de durere şi-o nelinişte mă-ncearcă:
Eu te văd vorbind pe tine, ci-l aud pe altul parcă!"

„Nu mă mângâia cu vorba, zice Sita-nlăcrimată,
Dacă nu-l ajuţi pe Rama, îmi eşti duşman viaţa toată.

Fără soţul meu legitim, – şi-l iubesc numai pe dânsul! –
N-am sa mai respir cu aer, ci am să mă-nec cu plânsul.

Sau mă ard pe rug de vie, sau mă spânzur de o cracă,
Sau m-arunc în râu acuma, de mai stai pe-aicea! Pleacă!"

A-nceput să ţipe Sita, se bătea în piept cu pumnii
Şi plângea în patru laturi, ca tot codrul să răsune.

Şi n-a mai putut să-ndure Lakshmana a ei durere,
Şi-a strâns mâinile a rugă, a privit-o în tăcere

Şi apoi, tot în tăcere, i s-a închinat cu stimă
Şi-n sfârşit i-a zis: „Preabuno, zeii-n paza lor te ţină,

Că eu plec, dacă plecarea ar putea să te aline!
O, de te-ai vedea cu Rama! Parcă simt că nu-i a bine".

Nu i-a-ntors o vorbă Sita, iară Lakshmana de-ndată
S-a pornit în căutarea fratelui. Şi-ntunecată

Stă în faţa lui pădurea, parcă spre-a-l ascunde-anume
Pe-al său frate. Presimţirea inima pe foc i-o pune.

RAVANA VINE LA SITA

Cum văzu că Sita este singură şi întristată,
Ravana porni să iasă din pădurea-ntunecată,

Bucuros că totu-i merge cum fusese pus la cale,
Iată-l vine, un sihastru după chip şi-nfăţişare.

Travestit au cum l-ai crede? Poartă moţ şi are-o cană
Şi-i înveşmântat în pânză de culoare ca şofranul.

Încălţat e cu sandale, poartă un toiag în mână,
Drept un cerşetor-sihastru el păşeşte spre stăpână,

Iară Sita nici nu-l vede! – Cu privirea sa chemată
Către zare, ea pe Rama printre pomii verzi îl cată.

Fără soare, fără lună – întunericul s-adună,
Fară Lakshmana şi Rama – Ravana o noapte-nseamnă.

Şi cum se uita la Sita Ravana, de spaimă mare
Au încremenit copacii cu frunzetu-n nemişcare.

Şi cum otrăvea văzduhul demonul cu negre gânduri,
Se opreau din a lor cale şi piereau suflări de vânturi.

Râul se oprea să vadă răutatea pământească,
Ca, mergând tot mai departe, ce-a văzut să povestească:

Că un demon îmbrăcase haină de călugăr sfântă,
Că-i făcut tot din păcate, dar că imnuri sfinte cântă.

Sita strălucea, frumoasă, ca o stea îndrumătoare,
Ravana ardea ca steaua cea de rău prevestitoare.

Om blajin la-nfăţişare, Ravana-i ca iarba verde
Care-ascunde-nşelătoare mlaştina ce te va pierde.

Pe-a lui Rama mândră soaţă în tăcere o admiră –
Ea în jur lumină varsă ca din cer o lună plină.

Buze ademenitoare, roşii cum e trandafirul
Are Sita, şi mai are dinţii ca şi dalba floare.

Ochii ei sunt plini de lacrimi şi în piept o arde focul,
Cum o frige presimţirea că o paşte nenorocul.

Pe când Ravana cu sete o privea, cu bucurie:
Pe-o femeie-ndurerată tocmai bine-i s-o mângâie!

El, al demonilor rege şi cel mai bogat în lume,
Se apropia de Sita – cerşetor fără de nume.

Imnuri vedice cântându-i, schimnicul o clipă tace
Şi suspină cu-nţelesuri, că nu are-n suflet pace

De când o văzu în codru: „Fii tu, binecuvântată
În trei lumi, femeie dreaptă şi cu cinstea nepătată.

Ca de aur străluceşte pielea ta cea drăgălaşă
Sub ghirlandele de lotus, floare scumpă şi gingaşă...

Tu, frumoasă ca o lună, lasă gura ta să-mi spună:
Nu vei fi zeiţa care-i de amor aducătoare?

Poate tu eşti Lakshmi, poate – fecioară din cer picată?
Că aşa copil femeia nu ar naşte niciodată.

Dinţii tăi îmi par aievea mici boboci de iasomie!
Ochii tăi şi plânşi – încântă, genele-i binecuvântă.

O, zeiţo, ca a tale rotunjite şolduri n-are
Nimeni, şi eşti fructul dulce, care mierea ne-o aduce.

Eşti fermecătoare-n toate: când zâmbeşti, se-nsenineză,
Sânii tăi de sub mătase ca doi aştri luminează!

Gingaşă şi-ncântătoare! Pieptul meu inimă n-are –
Mi-ai răpit-o, ca şi valul care muşcă-n treacăt malul.

Lumea o cunosc prea bine, şi eu ştiu că n-are-n ceruri,
Nici aici nu are nimeni, – şi-astea-s sfinte adevăruri! –

Pământean sau zeu – soţie, pe potriva ta aleasă,
Cu buze de floare rară şi cu plete de mătase.

Nici la curtea lui Kubera, cum nu-i alta de bogată,
O femeie-atât de mândră nu s-a mai văzut vreodată!

O, dar ce zic de Kubera, când trei lumi dintru vecie –
Sub pământ, aici, şi-n ceruri – n-au avut noroc să ştie

O zeiţă, măcar una, spre a sta de rând cu tine! –
Eşti atâta de frumoasă, încât nu ţi se cuvine

Decât cea mai dulce lume, iar pădurea-ntunecată
Las-o demonilor, care umblă noaptea cu vânatul.

Te-ar primi cu bucurie orice curte-mpărătească,
Cea mai mândră-n strălucire te-ar dori, să se mândrească...

Spre a-ţi mângâia vederea, numai pentru-atâta, poate,
S-ar cădea din piatră scumpă să se-nalţe-aici palate,

Iar în jurul lor să fie tot grădini răcoritoare,
Unde dulce să te-aline gingaş murmur de izvoare.

Trupul tău, fermecătorul, ce trezeşte dor fierbinte,
Merită oricând să poarte dauritele veşminte,

Preţioasele podoabe de-aur şi mărgăritare,
Dăruite numai ţie de acel stăpân ce are

Bogăţii nenumărate, şi-i viteaz cum nu e altul,
Şi i-i hărăzit de soartă el să-ţi fie soţul, datul.

Dar acum, preadulce suflet, neumbrit de nici o pată,
Spune-mi tu, ce neam te are, cine-ţi este mamă, tată?

Şi, cum de-ai ajuns în codru, unde demoni umblă-n cruce
Şi pe unde-un om de viţă niciodată nu s-ar duce?

Pe aici nici zei, nici zâne nu vei întâlni în cale,
Numai tigri şi pantere sunt în preajma dumitale!

Cum să poţi, domniţă, oare tu cu lupii pe-o cărare
Sa păşeşti, când lupii încă şi făpturi cereşti mănâncă!

Cine eşti tu, şi de unde? Mi-i să nu te stingi de frică,
Când vedea-vei elefanţii cum la luptă se ridică,

De se bat pentru-o iubire, dar – pe viaţă şi pe moarte,
Încât zac pe jos copacii care-au fost de ei aproape.

Cine eşti? A cui fecioară? Şi de ce te pierzi pe-aice,
Unde îmblă-n noapte demoni şi-ar putea să te mănânce?!"

Sita-l asculta mirată, neştiind să potrivească.
La veşmântul lui de schimnic slăbiciunea-i bărbătească:

Când îi laudă privirea, sânii ei rotunzi, statura,
Când o laudă că este mai frumoasă decât luna.

Ea se face-a nu pricepe vorba încotro îi bate
Şi-l pofteşte în colibă, ca pe-un preot, ca pe-un frate.

Şi cu rădăcini şi fructe ospătându-l, ea îi spune
Din ce neam de oameni este şi de ce e-n codru-anume!

I se-nchină-apoi cuminte, mai zicând că vrea să ştie
Numele acelui schimnic şi din ce neam va să fie?

RAVANA SE DESTĂINUIEŞTE SITEI

Şi acel ce este rege-al Zburătorilor de noapte,
Care-i plin de strălucire, mulţumit de sine-n toate,

Doamnei marelui prinţ Rama cu-aşa vorbe îi răspunde:
„Eu sunt cel de înspăimântă pe oricine şi oriunde

Şi în faţa mea de frică tremură ca varga zeii,
Tremură cu toţii – regii, brahmanii şi nătărăii.

Află, Sita mea, frumoaso, cum că Ravana mă cheamă,
Că sunt rege între demoni şi nu dau la nimeni seamă.

Că de când te ştiu, mlădie şi-n veşmântul de mătase,
Inima spre vreo femeie nici cu gândul nu mă lasă,

Şi de când zării ca luna pielea ta cea aurie,
Câte am soţii – nici una nu mai poate sa mă-mbie.

Între ele, tu, sfioaso, numai tu-mi vei fi regină,
Precum Lanka-i strălucită capitală şi grădină,

O cetate luminată – sus, pe crestele de munte
Stând, clocotitoare ape din tuspatru zări să nfrunte,

Fii aleasa mea! În cale crânguri făr-asemănare
Îţi vor mângâia privirea, fremătând îmbietoare!

Pe sub pomi cu dulce umbră, peste iarba verde-n luncă,
Te-or urma cinci mii de roabe, toate ca la o poruncă.

Străduindu-se să-ţi facă dulce ziua, clipa dulce...
Cine de la rău la bine, spune-mi cine nu s-ar duce?"

Şi-atunci Sita cea frumoasă, soaţa cea fără prihană,
Cu dispreţ i-a zis răspunsul, Ravana să-l ieie-n seamă:

„Ca şi Indra de puternic e stăpânul meu! Să-ţi fie
Cunoscut: îl cheamă Rama, şi-i rămân în veci soţie!

Mare şi voinic cum este, nu-l întrece-n semeţie
Nici chiar preaînaltul munte, şi-i rămân în veci soţie!

Chibzuit în toate cele, când ajunge la mânie,
El e marea-nfurtunată, şi-i rămân în veci soţie!

E un arbore. Sub ramuri el adăposteşte-o lume
Şi de-aceea fericită numai lui mă pot supune.

Este vorba lui şi fapta totdeauna nepătată,
Mai curat la chip se vede decât luna luminată.

Tu – un mic şacal – pornit-ai după o leoaică mare,
Care pe un leu puternic soţ şi-apărător îl are.

Răul care vrei a-l face se va-ntoarce către tine!
Lung e drumul pân' la soare? – Nu-i mai scurt nici pân' la mine!

Tu pe a lui Rama soaţă o doreşti întru plăcere?
Nici nu ştii ce scump plăti-vei pe netrebnica ta vrere!

Mai uşor ai smulge poate dintele-n venin de şarpe,
Când în gura lui deschisă-i gata pielea ta să crape.

Colţii ascuţiţi de tigru ai putea mai lesne-a-i scoate
Dintr-o gură flămânzită chiar cu mâna goală, poate.

Şi chiar muntele Mandaru mai uşor l-ai duce-n braţă,
Decât a-i putea s-o farmeci pe-a lui Rama demnă soaţă.

C-un pietroi de gât ai trece mările învolburate
Mai uşor decât pe mine să mă faci să-ţi zic bărbate.

Să duci soarele în palme, rug arzând să duci în poală!
Dar pe mine nu mă-i duce cât mă are-n pază Rama.

Tu să vrei să-ţi saturi pofta cu o preacurată soaţă,
Când e soţul meu ca zeul peste lume ce se-nalţă?!

Toate visurile tale se vor spulbera deşarte!
A păşi cu talpa goală pe hanger tăios, se poate?

Cum de nu-nţelegi tu oare că un leu nu-i un şacal,
Şi că apa cea bâhlită n-are miros de santal!
Că tu eşti şi rău, şi josnic, iară Rama-i ideal!

Tu pe Rama meu cel nobil nu-l ajungi şi nu-l întreci!
El de amrită-i o cupă, iară tu – un fel de terci!

El şi tu... O potrivire nu vă pot găsi nici vagă,
Rama-i ocean albastru, tu bâhlită eşti băltoacă.

E voinic, măreţ ca Indra, şi nicicând nu dă-napoi!
Nu te bucura ca musca ce se-neacă în ulei!"

Nemaivăzut de supurat rămâne Ravana, după ce-ascultă vorbele spuse de Sita, şi, voind cât mai mult s-o înspăimânte, începe a i se lauda,

Tot repetând în chip şi fel,
Să ştie Sita bine,
Că om viteaz cum este el
Nu este-n lume nimeni!

RAVANA CONTINUĂ S-O ADEMENEASCĂ PE SITA

Ce ştii tu, femeie bună, de-l cunoşti numai pe Rama,
Am să-ţi spun prin ce trecut-am, de-amândoi să-ţi poţi
da seama!

Frate-meu, Kubera, este dintre toţi cel mai bogat,
Ci ne-am pus pe ceartă-odată, şi-am jurat atunci să-l bat,

Ne-am încăierat sălbatic, lupta câştigând-o eu,
El pe muntele Kailasa se adăposti de rău.

De la el luai prin luptă şi trăsura fermecată
Şi-acum zbor cu ea prin ceruri, cum zbura el altădată.

Tu, femeie, stai şi-ascultă, pe-ndelete să-ţi vorbesc:
Tu să ştii – din a mea cale chiar şi zeii se feresc!

Tace-n codru orice frunză, da-i ocean de frunză codru –
Spăimântat, de cum mă vede, oceanu-i nemişcat...

Şi nici vântul nu mai suflă, şi nici râul nu mai curge,
Iară soarele-i mai palid decât luna pe-nserat:

Mi-i cetatea între ape, şi o lume-i spune Lanka!
Amaravati, ce-i raiul, mai puţin ademeneşte.

Zid de aur tot oraşul de nădejde-l prejmuieşte,
Tot portalu-i de smaralde şi-acel zid împodobeşte!

Demoni cruzi în stăpânire au, de mine dăruite,
Mult bogatele palate şi trăsuri scânteietoare,

Peste tot răcoritoare pomii umbrele-şi coboară,
Iar pe ramuri se îndeasă fructe ademenitoare.

Lângă mine vei cunoaşte paradisul! Niciodată
Să nu-ţi mai aduci aminte de o soartă-ndurerată.

Nu te îngriji de Rama, că e om şi are-o viaţă,
Care repede se trece, că, de! Una nu-i cât zece!

Alungat de Dasharatha, ca un prost, ca un fricos,
A fugit, cedându-i tronul fratelui mai norocos!

Ţie-ţi trebuieşte Rama? Cel lipsit de-mpărăţie
Şi de bucuria vieţii, urgisit la schimnicie?

Tu să nu-mi întorci cuvântul, că eu nu mă schimb ca vântul –
Pieptul mi-i străpuns de Kama cu săgeată fermecată!

Ca Urvaşi tu vei plânge, zâna care la mânie
Pe iubit lovi cu talpa, neştiind ce va să fie.

Al tău Rama, care este slab, încât abia mai umblă –
Nu de Ravana s-ar teme, ci de propria lui umbră.

Ş-apoi nu pot înţelege: să nu ştie Sita oare,
Că norocul dat de soartă nu se calcă în picioare?"

Dară Sita cea frumoasă l-a-nfruntat cu vrednicie –
Nu cu vorba îi răspunde, ci cu fulgerul mâniei:

„Dacă ai răpi, tu, demon, chiar şi soaţa lui Zeu-fulger,
Poate că printr-o minune Indra nu te-ar mai ajunge!

Dar, când o răpeşti pe Sita, nicăieri nu scapi de moarte,
Nici chiar amrita cea sfântă de la moarte nu te scoate!"

Demonul de supărare, că nu-i ştie lui de frică
Nici chiar o aşa făptură, ce-i pe lângă el furnică,

Şi-a scos chipul blând de brahman şi cu altă-nfaţişare
S-a ivit în faţa Sitei, spre a-i fi sperietoare!

SITA ESTE RĂPITĂ

Ravana într-o clipită o-nşfăcă cu mâna stângă
De frumosu-i păr pe Sita, iar cu dreapta a săltat-o,

Cuprinzându-i şolduri albe şi preabine arcuite,
Fără voia ei s-o ducă în cetatea lui de scaun.

Coborî-n aceeaşi clipă de sub bolta cea albastră
Car de aur, tocmai unde Sita îşi avea sălaşul.

Ravana uşor o-nalţă şi-o aşează lângă sine,
Telegarii prin văzduhuri poartă carul către sud.

Dar prinţesa Sita plânge şi tot strigă disperată:
„Rama, Rama, nu simţi oare, nu auzi că sunt furată?"

Tot mai sus printre văzduhuri pe prinţesă o înalţă
Ravana, şi o tot duce, neoprit de nime-n cale.

Ale ei gingaşe braţe de sub galbena mătase
Răspândesc în jur lumină, ca fiind curat de aur.

Pară galbenă mătasea îl împresură pe demon
Şi el pare munte negru între flăcări înălţat.

Luminoasă ca un fulger lângă dânsul este Sita,
Iară el pe lângă dânsa nour negru poate fi.

Cum zburau, de prin văzduhuri, cu mireznă-mbătătoare
Ploaia florilor de lotus peste el cădea, să-i fie

Peste fruntea lui cunună de o rară frumuseţe,
Peste umeri – preabogată mantie împărătească.

Şi zbura, grozavul demon, şi pe şoldu-i cât o luncă
Tremura un fir de floare, şi-acea floare era Sita.

O, prinţesa cea frumoasă se topea văzând cu ochii,
Şi avea obrazul palid şi murea de dor de Rama.

I-au fost toate-ncântătoare – fruntea, ochii şi guriţa,
Obrăjorii ca bujorii şi chiar plânsă lăcrimiţa...

Dinţii albi i-avea, cum alta n-a mai fost întotdeauna,
Rămâneai vrăjit de chipu-i întrecându-se cu luna,

Ci acum, când e departe ea de Rama, de iubit,
Ca sub pânza ceţii luna preafrumoasă a pălit.

Dar cum Ravana e norul care cerul înnegreşte,
Ea – podoabă aurită – peste nour străluceşte.

Şi cum Ravana-i ca pomul – rămuros şi-nvoinicit,
Preafrumoasa Sita pare rămurel îmbobocit.

Prin văzduhuri fără margini el când trece se-nnoptează,
Pe când ea – o preacurată – tot văzduhul luminează.

Ea brăţări preascumpe-şi pierde, ele jos să se desfacă
Şi arzând ca nişte stele, tot lumină-n jur să facă.

Curge Ganga pe sub lună, ori şiraguri de mărgele
Se desprind de gâtul Sitei şi se lasă-n jos şi ele.

Iar de jos şoptescu-i pomii: „Ţine-te, şi nu te teme!
Cum ne ţinem în picioare noi în furtunoasă vreme".

Şi în apele tihnite, printre lotuşi, peştişorii
Trec îndureraţi de vestea că-nnegrit-au cerul norii.

Animale de pădure, ce-o aveau pe Sita dragă,
Cum o văd pe sus că zboară, după umbra ei aleargă.

Plâng păduri de jalea Sitei, plâng şi apele de munte,
Plâng şi crestele înalte ce au soarele pe frunte.

Soarele e trist şi palid, pe când vede-acestea toate,
Suferind de mila Sitei, ca şi cum îi este frate.

„Ce mai cinste, ce dreptate poate-n lume să mai fie,
Dacă-n văzul tuturora Rama-şi pierde-a sa soţie!"

Pui de fiare se-ntristează, de-şi înalţă-a lor privire:
Auritul car, cu Sita, zboară, fără de oprire.

Chiar şi duhurile rele, pe cât sunt de înrăite,
Se cutremură şi ele, suspinând de jalea Sitei.

„Frate Lakshmana, ajută-mi! Scapă-mă, iubite Rama!" –
Astfel se ruga prinţesa, nici în gând să-şi deie seama

Că nici Lakshmana, nici Rama n-aud glasul ei cel dulce
Şi nu ştiu ce demon groaznic peste ţări şi mări o duce!

Dar chemarea ei cea plânsă prin văzduhuri cum planează
Se-ntâlneşte faţă-n faţă cu o inimă viteză –

Vulturul Jatayu prinde strigătele disperate,
Glasul Sitei recunoaşte, vede carul de departe!

Craiul vulturilor oare nu l-ar ajuta pe Rama,
Dacă el cu Dasharatha fost-au doi amici de-o seamă?

El în zbor că se ridică, hotărît de-i iese-n cale
Răpitorului, şi-i strigă: „Ce-i în carul dumitale?

Au socoţi că ţi se poate să furi ziua-n miaza mare
O soţie credincioasă, ce-l iubeşte mult pe Rama?

Şi mai crezi că pentru asta, demone, nu vei da seama?"
N-avea-n trup acea putere ce-o avuse altădată,
Ci la fel pentru dreptate era gata să se bată.

Când s-a avântat Jatayu şi-a lovit din zbor cu ciocul,
Se părea că dintr-un nour, fulgerând, ieşise focul.

Din întâia sa lovire au căzut fără suflare
Caii verzi şi vizitiul, apoi cu tăioase gheare

Sfârtecând cel car de aur, numai cioburi l-a făcut...
Cu a treia lovitură el dărâmă arc şi scut.

Dară pân' a-i frânge arcul, Ravana, plin de mânie,
Că o pasăre batrână vrea zăgaz în drum să-i fie,

A tot tras cu arcu-ntruna – să-l omoare, să-l doboare,
Încât loc pentru-o săgeată bietul vultur nu mai are, –

Toată pielea-i găurită şi scăldată-n sânge, biata,
Lângă fiecare pană stă înfiptă crunt săgeata!

Arc şi scut când sfărâmate-s, Ravana se înarmează
Cu o sabie, în care fulgerele scânteiază.

El cu sabia când face o mişcare rotitoare,
Bietul vultur că rămâne fără aripi şi picioare!

Da, e Ravana-n putere sa tot facă fapte rele,
Iar preabunul vultur cade şi alături moartea-i şade,

Roşu sânge se prelinge, inima de vultur moare,
Dar şi carul cel de aur şede hârburi prin răzoare.

Ravana o ia pe Sita uşurel de subsioară
Şi cu ea, îmbrăţişată, se înalţă-n sus şi zboară,

Peste ape şi câmpie vrea s-o ducă pân' departe,
Până-n Lanka lui, pe unde-i sunt bogatele palate.

Mai mult moartă decât vie, biata Sita lăcrimează,
Dar iubirea ei cea mare, ca şi mintea ei, e trează.

Cine s-o ajute, cine? Cât îi lumea şi pământul
Nimeni altul nu-i în stare, cum e-n stare Rama, sfântul,

Adevăru-acesta Sita şi cu inima îl ştie
Şi cu mintea – Rama este ne'ntrecut în vitejie!

Dară cum, cum află, bietul, dragul meu că sunt răpită
De-acest Ravana, cum află unde-i soaţa lui iubită?

Şi de sus, din zări albastre, Sita cum în jos priveşte,
Pe un vârf înalt de munte cinci maimuţe mari zăreşte.

„Ele, da, eu cred că ele ar putea să-i dea de ştire
Multiubitului meu Rama despre-a mea nefericire!"

Şi-apoi rupe o bucată din veşmântu-i de mătase
Cât o galbenă petală şi maimuţelor o lasă.

De aicea mai departe tot printr-o străinătate
A zburat prinţesa Sita...

Şi ea nu mai are parte
De soţ şi de libertate.

RAMA SE-NTOARCE ŞI O CAUTĂ PE SITA

De la vânătoare Rama se întoarce, şi n-aude
Să-i răspundă-n cale Sita din sălaş ori de oriunde!

„Hai, copilo, nu te-ascunde, hai, iubita mea, te-arată,
Lasă-ţi ochii tăi de lotus pe-ai mei, dornici, să mi-i vadă!

Nu mai sta pe după arbori! Eu te chem, iar tu-mi răspunde;
Tu, cu şolduri rotunjite, te ascunzi acum pe unde?

Nu fugi, că-mi este teamă să te pierd! Au nu ai milă?
Au să poţi să râzi de mine, tu, preabuna mea copilă?

Stai, că uite-ţi văd veşmântul, printre pomi îngălbeneşte...
Stai, că n-ar putea să fugă inima care iubeşte!

Stai!... Dar eu vorbesc cu cine? Eu greşesc, de bună seamă! –
N-ar putea să taçă Sita, când iubitul ei o cheamă!

Vai, presimt nenorocirea! Sita mea cea iubitoare
N-are-atât de aspru suflet, ca să nu-mi răspundă! N-are.

O, tu, arbore aşoka, ce eşti bun la o durere,
Inima mea-ndurerată ajutorul tău ţi-l cere!

Şi tu, palmier, îmi spune, n-ai văzut frumoasa care
Are sânii cum e fructul copt pe ramurile tale?

Vezi de te milostiveşte, arbore, şi-mi spune mie,
De-a trecut pe-aici prinţesa, ce-a lăsat însemn să fie?

Şi tu, pom de măr, m-ajută, spune-mi, nu avut-a cale
Sita mea pe lângă tine, pe sub ramurile tale?

Dacă ai măcar o veste, dă-mi un semn, că plec îndată
Înspre partea cea de lume, către care semnu-arată!

Soare, tu, de sus, din ceruri, vezi ce jos se făptuieşte,
Vezi pe cât şi adevărul, şi minciuna-n lume este,

Deci, ajută-mă, că-mi plânge inima mea chinuită:
Poate Sita se ascunde? Poate că a fost răpită?

Şi tu, vântule, ce-n voie treci când vrei prin lumea toată,
De-o cunoşti – şi-n ziua albă, şi în noaptea-ntunecată,

Ce-ai putea să-mi spui tu, Vayu, de-a mea nobilă soţie:
E răpită? Rătăcită? Drumul înapoi nu-l ştie?

Împrejur se uită Rama şi speranţa parcă-i piere
Şi în patru părţi de lume plânge Rama de durere:

„Nefericit ca mine-n lume altul
Nu vei găsi, mă bate nenorocul:

M-a îndrăgit, şi nu îşi schimbă locul!
În lumea toată eu sunt blestematul,

Mi-i inima de focuri săgetată
Şi-o simt de bucurie văduvită,

Că-i Sita mea prin codri prăpădită,
Iar tatăl ei s-o ocrotesc mi-a dat-o!

Ce fragedă-şi avea la pieptu-i pielea!
Cu pastă de santal înmiresmată,

Părea o rază, gingaş mângâiată!
Şi iată-mi-s lipsit de toate celea.

Ce merit eu acum, când mi-i pierdută
Iubita mea! Şi oare-acum mai are,

Mai are ea la gât mărgăritare?
Şi mă mai cheamă, sau de spaimă-i mută?

Prin ce pustiuri oare se mai zbate,
Când sângele din răni înfierbântate,

Din pieptul ei, din gâtul ei se scurge
Şi demonul setos şi crud i-l suge?

Ca pescăruşul, poate, strigă-a jale,
De demonii păgâni înconjurată,

Cu ochii alungiţi privind spre zare,
Chemându-mă, cu dor de-a fi salvată".

Lakshmana vrea să-l aline şi îi spune vorbă dreaptă,
Că nu plânsul te ajută, ci gândirea înţeleaptă.

De-ai pierdut ceva, găsi-vei, dacă ştii a căuta!
Doar acela care merge va ajunge undeva!

Îi priveau cu milă cerbii, parcă gata să-nţeleagă,
Ce durere au, sărmanii, de ce plâng şi ce întreabă!

N-aveau grai să le răspundă, ci-aveau multă bunătate,
Şi-nceput-au ei prin semne să le-ajute mai departe.

Botişoarele-şi ridică către cerúrile-nalte,
Ca şi cum zicând că Sita a fost dusă-n zbor departe,

Apoi unul după altul către sud pornesc în fugă,
Ca şi cum ar vrea pe Sita cea răpită s-o ajungă.

Şi ca să-nţeleagă Rama, Lakshmana ca să-nţeleagă,
Cerbii de trei ori s-adună, de trei ori spre sud aleargă!

Ş-atunci Lakshmana vorbeşte către Rama: „Mergem, frate,
Către sud." Pe-aicea Sita ne-a lăsat vreo veste poate".

Mers-au mult, puţin, dar iată, că zăreşte Rama-n iarbă
Nişte flori, şi se apleacă şi le-adună-n mare grabă,

Ş-apoi fratelui le-arată şi din gură-aşa îi spune:
„Florile acestea, frate, dăruitu-le-am anume

Sitei, să-şi împodobească părul, cât va sta acasă,
Ci-acum, uite, ea pe cale câte-o floare semn ne lasă!"

Mers-au fraţii mai departe şi miraţi se mai opriră
Când podoabele de aur ale Sitei străluciră,

Iară dincolo de ele ei văzut-au sfărâmate
Car de aur, arc puternic şi săgeţi însângerate.

Îngrozit, vorbeşte Rama către Lakshmana: „Frăţine,
Semnele acestea toate nu sunt semnele de bine!

Fost-au lupte-nverşunate, şi luptară pentru Sita
Demonii. Lăsat-au urme, iată, cu nemiluita.

Da, trezitu-le-am mânia, ci mi-a fost pentru dreptate
Cu oştirile de demoni totdeauna a mă bate,

Iară ei pe o femeie, care n-are arc, nici spadă,
Au răpit-o, s-o robească şi supusă lor s-o vadă.

Ea, ce n-a făcut în lume rău nici cât un prunc ar face,
E răpită, şi tot zeul care este-n ceruri tace.

Frate Lakshmana, acuma numai pace n-o să fie,
Am săgeţi, mi-i plină tolba, şi-o să-mi fac dreptate mie!

Am să bat cu ele cerul, încât loc să nu rămână
Pentru lumile de-acolo nici cât palma la o mână, –

Cine va păşi, să calce tot pe vârfuri de săgeată,
Şi din câte sunt planete chiar nici una să nu poată

Să se mişte, mândra lună-ntre săgeţi să se oprească,
Sa nu poată trece vântul, soarele să tot pălească!

Se vor ruina spre poale munţii cei cu creste-nalte,
Lacurile vor rămâne ca pustiuri fără ape,

Se vor prăvăli copacii, vor cădea tufiş şi iarbă,
Va scădea din ţărm oceanul, apa lui pornind să fiarbă...

Eu, să ştii, că dacă numai nu mi se întoarce Sita,
Dărâma-voi universul, că aşa-mi iubesc iubita,

Încât fără ea nu-mi pasă de trei lumi[1] ce sunt pe lume:
Tot ce stă şi tot ce mişcă pe vecie va apune.

[1] Trei lumi: sub pământ, pe pământ, în ceruri.

Lakshmana, mirat, ascultă şi lui Rama îi vorbeşte:
„Frate-al meu, de la mânie mintea nu se limpezeşte!

Tu, cel tare de voinţă, pradă să te laşi mâniei?
Tu să ameninţi o lume? Ea ce vină-ţi poarta ţie?!

Te mai uită-n jur! Se vede ici, pe câmpul de bătaie,
Sfărâmat un car de luptă, şi un arc, ci nu o droaie!

Tu eşti plin de-nţelepciune şi uşor îţi poţi da seama,
Că duşmanul tău e unul şi n-o-ntreagă oaste, Rama.

Deci să-l căutăm pe-acela, care-aici pierdut îşi lasă
Car de aur şi cu Sita se grăbeşte-n drum spre casă.

Iară mai departe zeii de-or voi să-l ocrotească,
Eşti în drept să zgudui cerul cu mânie omenească.

Au avut a merge apoi în tăcere cei doi fraţi, cinstiţi şi viteji feciori ai lui Dasharatha, pentru că drepte şi preaînţelese erau cuvintele lui Lakshmana, şi Rama-i socotea sfatul demn de a fi urmat, stingându-şi în inimă focul nedrept al mâniei. Şi cum mergeau, îşi tot roteau privirile prin pădure, pentru că un singur gând îi călăuzea, o singură dorinţă-nainte-i chema – să o găsească pe Sita. Deodată Rama înţepeni: „Ia te uită colea, frate Lakshmana! Ce movilă de pene-necate în sânge se vede? Pare un vultur, ci aş crede că este un demon, că demonii se pot preface în orişice fel de fiinţă! Şi poate că el este-acela ce-a fost să-mi răpească iubita. De atâta şi ziua aceasta să-i fie lui ziua din urmă. Îl omor!"

Ridicat-a Rama arcul, de şi-a pus săgeata-n coardă,
Ci-auzit-a tot atuncea glas de vultur vorovind;

„Printre noi de multă vreme ai venit, viteazul Rama!
Eu să nu te ştiu?! Ci-acuma tristă veste am a-ţi spune.

Ravana, cel mare demon, ce pe toţi îi stăpâneşte,
Ţi-a furat soţia, Rama, pe frumoasa noastră Sita.

Prin văzduh zbura cu dânsa şi eu i-am ieşit în cale,
Că mi-am zis: mai bine moarte, decât s-o aud cum plânge

Şi să n-o ajut să scape. Mai aveam în trup putere,
Dar mai mult aveam mânie, cât şi sete de dreptate,

Şi-am ieşit să-i stau în cale demonului. Iată caru-i,
Sfărâmat în acea luptă. I-au pierit în luptă caii,

Vizitiul... Dar el are douăzeci de braţe. Are
Sabie. Şi mă loveşte, de rămîn fără picioare

Şi fără de aripi... Iată, nu mai am în trupu-mi sânge.
Simt cum dintr-o clipă-n alta moare bătrânul Jatayu".

Înainte de-a închide ochii, sărmana pasăre viteză a mai putut să rostească cu voce stinsă: „Vei fi condus de soartă tu, ca să-l găseşti pe Ravana şi să-l răpui în luptă! Şi s-o întorci pe Sita din nou în casa ta".

L-au plâns cei doi fraţi pe Jatayu, mulţumindu-i pentru cele spuse, şi l-au înmormântat ca pe un erou de neuitat.

Apoi au mers ei mai departe în căutarea lui Ravana. Tot prin păduri, şi tot spre sud, şi tot privind cu nădejde, poate o fi lăsat pe ici-colo Sita câte un semn, care le-ar mai arăta drumul ce-l au de urmat. Şi cum mergeau ei în tihnă, prin pădurea cea deasă, deodată s-a auzit un ţipăt îngrijorat de păsări, apoi un vânt nebun s-a năpustit, făcând vârtej prin ramuri, şi tot atunci ca din senin peste pământ au coborât întunecimi de noapte. Un uriaş îngrozitor li se mişcă în cale şi inimile celor doi fraţi se-nspăimântară amarnic. Ei

în sfârşit desluşesc ce namilă se vede: un demon, fără gât şi cap. Avea o gură mare care se afla cam pe unde ar fi buricul, şi mâinile nespus de lungi, cu care hrana şi-o prindea şi drept în burtă şi-o punea, adică drept în gură.

Mai-mai să fie bieţii fraţi pe dată înşfăcaţi de labele nesăturatului rakshasa, dar amândoi erau voinici şi înţelepţi şi într-o clipită au pus mâna pe săbii de i-au retezat dintr-o singură lovitură labele acelea fioroase.

A început să urle de durere demonul, când le-a simţit puterea şi i-a-ntrebat cu mirare pe cei doi voinici: cine-mi sunteţi? Şi Lakshmana i-a spus toată povestea, şi că sunt în căutarea Sitei. „Dar cine eşti tu?" – i-a zis la urmă Lakshmana.

Şi demonul cu numele Kabandha le-a povestit la rându-i:

„Cândva, demult, tare demult,
Eram şi tânăr, şi frumos,
De se vorbea în lumea toată
Că altul ca şi mine nu-i.

Eram deci fericit,
Şi-n viaţă
Nimic să am a fi dorit.

Şi, neavând atunci vreo grijă,
Eu peste noapte petreceam:
Umblam prin codru
Şi pe schimnici
Îi tot priveam din beznă. Da!

Puteam să-mi iau înfăţişare
De om, de fiară, şi să fiu
Mai fioros.

Odată eu
L-am speriat pe-un schimnic, care

Se tot ruga uitat de lume.
Şi-atuncea el m-a blestemat
Şi am rămas aşa cum sunt.

Dar azi e ziua mântuirii,
Căci schimnicul acel mi-a zis,
Că iarăşi voi putea fi tânăr
Şi preafrumos,
Când prinţul Rama
Lungi labele îmi va tăia
Şi mort apoi pe rug voi arde".

Dar prinţul Rama-n piept avea o inimă mare. Şi nu se putea să nu-i fie jale de amărâtul demon. L-a ajutat să-şi revină: l-a pus pe rug şi dintre flăcări s-a ridicat un bărbat înalt, voinic şi tânăr şi frumos. Mai sus îl aştepta trăsura trasă de lebedele albe, cum alb era veşmântul lui. Şi de sub bolta cea albastră el fraţilor le-a zis aşa:

„În aceste părţi străine,
Unde nu aveţi pe nimeni,
Greu va fi şi drumul vostru
Către multiubita Sita.

Mai întâi rog să vă duceţi
La un lac pre nume Pampa.

Colo-n munţi acum trăieşte
Regele Sugriva,
Care
Este-ndurerat că n-are
Ţară, tron...

Şi, totuşi, poate
El cu ale lui maimuţe
Să v-ajute,
Totuşi, poate!"

KISHKINDHA

LÂNGĂ LACUL PAMPA

În oglinda apei clare vedea Rama mii de lotuşi.
Admira petale roze şi albastre... şi plângea.

Frumuseţea cea din juru-i i-aprindea lumini în suflet
Şi-l făcea pe nesimţite tot mai mult supus lui Kama.

Către Lakshmana se-ntoarce şi-i vorbeşte-aşa cuvinte:
„O, destoinic fiu, pe care l-a adus Sumitra-n lume,

Ia te uită şi te-ncântă de această vale verde,
Unde-n apa cristalină cer şi lotus mi se vede,

Ca un zeu preabun la suflet lacul Pampa mai adapă
Malurile-mpădurite, sărutate mult de apă.

Vezi, cum dau copacii-n floare, lângă apă par să stea
Nişte munţi ce poartă-n vârfuri cuşme mari de albă nea!

Da, mi-i tare drag de Sita, şi de doru-i mă usuc,
Şi de Bharata mi-i jale, dar aş vrea să mă mai duc

Fără griji sub pomi de floare şi din umbra lor cea deasă
Să văd cerbul ce din codri către ape va să iasă.

Să văd şarpele cum trece printre foi – târâş-târâş,
Pân' la apa cristalină ajungând în coborâş.

Să privesc fără de saţiu cum, ca frunza plutitoare,
Lin se leagănă pe ape pasărea înotătoare,

Pe lăicer de floricele să privesc o vietate,
Şi văzduhul verde-verde, de prin ramurile toate,

Şi poienile-ngrădite de copaci înalţi, pe care
Urcă în vârtej liane roi de flori aromitoare.

Pare luna, care este pentru-ndrăgostiţi lăsată,
Şi ca rodul cel mai dulce, şi ca floarea preacurată.

De prin arborii în floare, ca din perine de nouri,
În văzduhul de pe vale cu petale albe plouă.

Zeul vânturilor trece printre ramuri de se joacă,
Ca din urma-i orice floare mai frumos să se desfacă;

Trece vesel, şi-i ca pomul îmbrăcat şi el în floare,
Încât coruri de albine au cu el aceeaşi cale.

Cîntec de privighetoare zeul Kama când trimite,
Se prind arborii de mână ca jucând pe loc fierbinte.

Trece vântul peste vârfuri şi cu degetele sale
Risipeşte printre ramuri viscolire de petale.

Şi când vântul se îmbată cu miresme de santal,
Se strecoară-ncet, şi gingaş, ca şi apa lângă mal.

Legănându-se, copacii în veşmântul lor de floare
Zumzăie, de parcă este stup de-albine fiecare.

Stânci de piatră-n jur se-nalţă, numai munte lângă munte.
Pomii înfloriţi avându-i vii coroane peste frunte.

Trene de-aurite-albine podobesc orice copac,
Cântă-albinele şi vântul, şi nici florile nu tac.

Dar şi mai fermecătoare păsările-n ramuri cântă,
Încât inimile-n piepturi ca şi ramul se frământă.

Frate Lakshmana, dar mie pasările cântătoare
Nu îmi cântă-a bucurie, căci durerea mea mă doare,

Ascultând privighetoarea, inima în mine plânge,
Dar mai simt cum zeul Kama îmi strecoară foc în sânge!

Cântă-ndrăgostit datiuha, unde cade apa-n piatră! –
Mi se bucură urechea, iară inima o ceartă,

Spuse-n diferite graiuri, ciripirile duioase
Din desiş de frunză verde le aud melodioase.

Cum se leagănă pe ramuri câte două păsărele,
Una cântă dulce-dulce, alta-i moartă de plăcere.

Din vârtej de dulce cântec, ce te farmecă de-ndată,
Care inimă să poată să se smulgă ne'mbătată!

„Peste tot îmi iese-n cale de mă frige ca o pară
Floarea dragostei, aşoka, inima să-mi arză iară.

Frate-al meu, tu ia aminte: de la floarea primăverii,
De la focul ei pieri-voi, simt că nu mai am putere.

Lakshmana! Eu nu am viaţă fără preafrumoasa care
Zice-şi vorba dulce-dulce pe sub gene-adumbritoare.

Fără zâna cea cu plete de mătase răsfirate
Să-şi serbeze primăvara, cum pădurea de mai poate?!

Când admir în luna Madhu cum îşi fac păunii dansul,
Din pădure vântul vine tot cu jale peste mine.

Evantai arzând în soare au păunii coada-n care
Peste pene ochi de veghe ca o stea pe cer se vede.

Iată colo, mai departe, un păun solemn dansează.
Şi, de el îndrăgostită, păuniţa îl urmează.

Bat din aripi dansatorii şi se face-n jur lumină,
Luminând pădurea toată de pe vale şi colină,

Frate, vezi că ei dansează, ca şi cum îşi râd de mine! –
Nu răpeşte-o păuniţă Ravana, la ei nu vine!

Lor de mine nici le pasă, de-şi resfiră mândra coadă
Păunaşii, când se-adună păuniţele să-i vadă...

Luna dragostei mă-mbată cu aromele de flori,
Cu tristeţe-ntotdeauna, cu ispite uneori,

Ştiu, o, Lakshmana, prinţesa din Videha cu iubire
Ar veni, ca păuniţa lângă păunaş, la mine!

Ramii coperiţi de floare strălucesc ca-n pietre scumpe,
Dar nu mie, dar nu mie floarea mi-i sortit a rupe.

Scutura-se-vor petale de pe ramuri, şi albine,
Gol-goluţ să-mi fie pomul, când cu frigul iarna vine.

Frate Lakshmana, ascultă în desişuri cum s-alintă,
Răsfăţindu-se în voie, păsăretul, şi cum cântă.

Uite cu ce sârg albina suge dulcele din floare,
De s-a-nfipt cu toate şase a ei ţapene picioare.

A-nflorit bogat aşoka! Dar nu ştie de durere
Acest sfânt copac, şi mie nu-mi aduce mângâiere.

Lacul Pampa străluceşte cum stau florile, că-s toate
De-a lui apă cristalină mângâiate şi scăldate.

Printre floarea de pe ape trece-n mândră legănare
Câte-o pasare de baltă, zburătoare-plutitoare.

Spre vrăjitul loc coboară elefanţi şi cerbi în turmă,
Beau din apa cea curată şi pe dată setea-şi curmă.

În ocean de codru lacul ca o insulă luceşte,
Ceakravana cu penetul daurit o-mpodobeşte.

Când abia adie vântul, tremurând uşor pe apă,
Floarea crinilor cea albă către ape se apleacă.

Dar ce poate drag să-mi fie fără de iubita-mi, care
Are ochii ca doi lotuşi, are glasul dulce tare.

Cât de mare-o fi durerea, care inima-mi apasă,
De-s cu gândul zi şi noapte la prinţesa mea frumoasă!

Frate Lakshmana, cu dorul m-aş mai ţine în putere,
Dar mă-nnebuneşte floarea şi cântarea primăverii...

Ce mi-a fost pe lângă Sita strălucire-ncântătoare,
Azi, în ciuda mea, se-arată încă mai fermecătoare.

Lotusul închis rotund e, de culoare azurie,
Amintind de ochii Sitei, plin, ca ei, de gingăşie.

Cum uşor adie vântul cu arome-mbătătoare,
Că-s învăluit îmi pare de a Sitei răsuflare.

Tu, fecior al lui Sumitra, care e regina noastră,
Vezi tu pomii ce se-nalţă lângă apa cea albastră?

Vezi tu cât de pătimaşe sunt de trupul lor lipite
Mlădioasele liane? Parcă-s fete-ndrăgostite!

Aşa-i, Lakshmana, în preajmă, tot văzduhul e de miere,
Chiar că n-ai decât a zice: ochii văd, inima cere!

Iată, ce mai flori! Crăiese! Dar şi ele mai se lasă –
Însetatele albine să se-nfrupte din dulceaţă.

Floricele gălbinele, floricele roşioare –
Pe costişele de munte ţese-mpărăteşti covoare.

Învelit este pământul cu-aşternuturi colorate,
Când din ramuri vremea ninge cu petale scuturate.

Iarna când o simt pe ducă, toţi copacii din pădure
Se împodobesc cu floare la poruncile naturii.

Prin văzduh de flori cu zumzet trece roiul de albine,
Ca şi cum să le-ntărâte pe geloasele vecine.

N-aş pleca nici în Ayodhya, nici la Indra în tărie,
Eu aici m-aş vrea cu Sita, căci aici îmi place mie

Pe dorita mea crăiasă s-o iubesc şi zi şi noapte,
Numai iarba să audă ale noastre dulce şoapte.

O, pădurea mă vrăjeşte cu atât noian de floare,
Încât nu mai văd nici cine îmi ia gândurile clare.

Păsările-notătoare-n voia apelor se lasă,
Strălucind în strop de apă, floarea pare mai frumoasă.

Peste lac, din ramuri, păsări fără istov cântă, cântă...
Colorate, pestriţate, vesele. Au nu te-ncântă?

Eu, o, Lakshmana, pe Sita, pe frumoasa-mi ca o lună
De-aş vedea-o! Altfel cântu-mi face inima nebună.

Vai, şi mă-ngrozesc la gândul că de-aş merge-acum la mama,
De departe-ar fi să-mi strige: „Unde-ţi este Sita, Rama?"

E regină înţeleaptă şi e mamă iubitoare!
Şi eu nu i-aş duce vestea care poate s-o omoare.

Nu, eu nu-s de-ntors acasă, cât de Sita nu am parte,
Du-te, Lakshmana, te-ntoarce tu la mama şi la frate".

Astfel zis-a prinţul Rama şi-ncepu amar să plângă,
Însă Lakshmana-i răspunde, focul lacrimei să-i stingă:

„Prinţule, să-ţi vii în fire! A te stăpâni se cade!
Când nu ai voinţa tare, şi înţelepciunea scade.

Un viteaz pornit pe-o cale nu se-abate niciodată!
Noi o vom găsi pe Sita, numai dac-o vrem salvată!

Tu, un om cu suflet mare şi voinţă neclintită,
Uită de a ta durere, de iubirea ta strivită!"

A mai stat pe gânduri Rama şi-apoi Lakshmana în fine
L-a văzut şi plin de vlagă, şi cu ochii în lumine.

ÎNTÂLNIREA CU SUGRIVA

Sus, în munţi, nu prea departe îşi avea sălaş Sugriva,
Cel care se află rege într-o ţară de maimuţe.

El, cum îi văzu în vale pe cei doi voinici, îndată
Se înspăimântă, zicându-şi că ei sunt oşteni, pe care

Poate i-a trimis chiar Valin, al său frate ce-l urăşte,
I-a trimis ca să-l omoare.

Prea îngrijorat Sugriva, l-a chemat pe primul sfetnic
Înţelept să-i ceară sfatul.

Dar întâi şi-ntâi ce poate
Face sfetnicul, când nimeni nu ştie cine-s voinicii

Şi ce caută în vale!
Hanuman, preaînţeleptul, năzdrăvan era, sortită

I-a fost mamă o maimuţă,
Iară tată i-a fost însuşi zeul vânturilor – Vayu.

Ca şi tatăl său, oriunde el ar fi putut să zboare,
Tot cu altă-nfăţişare.

Deci, e Hanuman un schimnic, care, ca plutind, coboară
Printre stânci spre acea vale...

Fraţilor li se închină
Cuvios
Şi lor le place omenia lui, de-aceea
Îi şi povestesc îndată cine sunt şi ce durere
Pe această cale-i poartă.

Hanuman, preaînţeleptul, vorbele îşi potriveşte
Şi-i îndeamnă sa poftească sus pe munte, unde-şi are
Azi sălaşul său
Sugriva.

„Că, mai zice el,
Sugriva ar putea să vă ajute s-o găsiţi întâi pe Sita
Şi s-o scoateţi din prinsoare.

El v-ar ajuta în luptă
Să-l puteţi zdrobi pe demon".

Când ajung sus, la Sugriva, feciorii lui Dasharatha află că şi regele maimuţelor a avut a îndura multe nedreptăţi: el a fost izgonit din ţară şi lipsit de tron de către Valin. Şi dacă Rama îl va ajuta să-şi redobândească tronul, să-l omoare pe Valin, ca să nu mai fie primejduit şi mai departe, ca să trăiască în pace, atunci el, Sugriva, îl va ajuta în lupta sa împotriva lui Ravana. Astfel se unesc într-un efort în calea răului cel mai bun om dintre oameni şi regele maimuţelor.

Fraţi de arme, ei pornesc de se luptă cu Valin. Nu o dată este bătut Sugriva, în vreme ce înţeleptul Rama nu putea încă să-l ajute, dar în cele din urmă Rama-şi însufleţeşte săgeata şi trage. Valin cade rănit de moarte.

Geamăt greu că se aude în Kishkindha-ndurerată,
Că stăpânul ei, că Valin, cade mort acuma, iată!

Stă întins, fără putere de-a se ridica-n picioare,
Şi în faţa tuturora el abia mai suflă, moare.

Fecioraşul lui alături plânge înnegrit de jale,
Bietul Angada, copilul, singur ce-a rămas pe cale.

Şi e foarte trist Sugriva, că şi-a omorât un frate,
Încât pe un rug cu Valin ar dori sa poată arde!

Rama însă-l linişteşte, c-a luptat pentru dreptate,
Că de soartă dat îi este sa trăiască mai departe.

Numai Tara, biata Tara se tot zbuciumă şi plânge,
Că durerea ei de soaţă văduvită nu se stinge.

Ea pe pieptul lui se lasă şi cu lacrimi îl stropeşte,
Şi din inimă-i sunt rupte vorbele ce le vorbeşte:

„Dacă te-ntorceai spre mine să-mi asculţi a mea povaţă,
O, eroule, şi astăzi rămâneai să fii în viaţă.

O, eroule, tu trupul nu l-ai fi lăsat să-ţi cadă,
Jos, întins pe piatră seacă, vlăguit acum să şadă.

Dar se vede că mai dragă pentru tine-i glia asta,
De-o cuprinzi numai pe dânsa şi nu-mbrăţişezi nevasta!

Dar se vede că mai scumpă ţi-i această piatră tare,
De nici nu te-ntorci spre mine cu o vorbă de-alinare.

O, mândria de-altă dată mi-i călcată în picioare
Şi spre veşnica plăcere nu mai am deschisă cale.

Ce sa fac de-aici încolo, dragul meu, că-s înghiţită
De oceanul de durere, apa cea neţărmurită?!

Inimă in piept purtată, spune-mi, nu vei fi tu oare
Inimă de fier? De unde ai tării pentru mişcare?

Când auzi că multiubitul soţiorul meu se stinge,
Eu te-ntreb, inimă vie, cum de nu te-neci în sânge?..."

Valin este înmormântat. Sugriva îşi reia domnia, având-o drept soţie pe Tara şi îngrijindu-se de Angada, fiul lui Valin şi al Tarei, ca de un fiu al său.

Fraţii Rama şi Lakshmana se retrag într-o peşteră, adăpostindu-se acolo pe cât vor dura ploile, pe cât se va întinde prea lungă vremea lor.

RAMA CUVÂNTĂ DESPRE VREMEA PLOILOR

„Iată-i, seamănă cu munţii norii înglelaţi din care
Apă vie se va naşte, de viaţă dătătoare.

Şi-a făcut din soare gură şi a supt ocean de apă
Cerul, şi-acum are-şi burta cât în ceruri să nu-ncapă!

Norii stau ca nişte trepte, poţi urca până la Soare,
Să-i duci floare de cutadja, ram de ardjuna în floare...

În amurg, privind la norul roşietic, ţi se pare
Că pe-un cer rănit cel nour peste rană-i legătoare.

Cerul nici că mai respiră, ceru-i mort de oboseală
Spre-asfinţit: aici e galben, colo arde ca santalul.

Însă ploile din ceruri cad ca lacrima pe glie –
Glia suferă de sete, ca şi Sita în robie!

Poartă-n sânu-i fiecare nor miresme-aromitoare,
Precum frunza cea de camfor adieri răcoritoare.

Dacă vrei, poţi bea şi vântul, că-i şi el ţesut din apă
Şi din prea plăcut mirosul florilor, ce-n vânt se-adapă!

Rând pe rând trec norii negri, stolul de cocori cum zboară,
Şi din munţi plutesc alene, către vale lin coboară.

Seamănă cu nişte brahmani, care, plini de măreţie,
Lin păşesc, citind din vede, câte-s scrise să le ştie.

Sfâşiat cu bici de aur, când se iscă foc de fulger,
Ceru-ndurerat răspunde şi, tunând prin noapte, muge.

Tremură-ntre nori lumina, că sunt vremi spăimântătoare;
Lângă Ravana cum şade, Sita tremură mai tare!

Ceru-ntreg, din orice parte, are norii drept perdele.
Nu au parte-ndrăgostiţii nici de lună, nici de stele,

Frate, inima mi-i tristă! Ci-mi doresc ca niciodată
Cupa dragostei cea dulce! Simt că mor. Tu mă-nţelege,

Frate-al meu, sunt viu, şi-n sânge doru-mi fierbe după lege...
Dragoste-mi doresc, cum poate şi-o doreşte floarea, iată...

*

Are cerul apă multă de plouat,
Călătorul se întoarce de la drum,
Şi oştenii se opresc din marş acum,
Vremea ploilor şi lor popas le-a dat.

Peste lacul Manas pasări se tot duc...
Lungi şiraguri peste ape se grăbesc!
Câtu-i drumul o trăsură nu zăresc,
Roţile s-ar duce-n glod pân'la butuc.

Coperit de nori e cerul, şi de sus
Curg de-acum de-o veşnicie ape reci,
Munţii stau zăgaz în cale – să nu treci,
Ploaie, peste vârf de gheaţă nesupus,

Păunaşul strigă dornic de iubit.
Vine apa ce prin munţi se colora,
Cu miresmele de floare vine ea,
Cu petale de cadamba şi sargea.

Pentru gura dumitale este dat
Jos din ramuri mărul roz şi aurit.

Vremea ploii şi cu vânturi a venit
Peste fructul cel din ramuri scuturat.

Fioroşii nori pe zare se-mbulzesc,
Parcă munţii-şi pun căciulele de nea!
Câte-un fulger iese-n frunte steag să stea!
Tună, parcă elefanţii se sfădesc.

Iarba verde creşte deasă din pământ,
Unde norii zi şi noapte ploaie sunt.
Fermecaţi de apa ploii, dănţuiesc
Păunaşii, pe când coada-şi înfoiesc.

Cum vor trece mai departe norii grei,
Odihni-se-vor pe crestele de munţi,
Şi, lovindu-se de stânci, cei nori cărunţi
Vor tuna, vorbindu-şi astfel înde ei.

Şi pe cerul colorat de zori de zi
Trec şiraguri, în lumina zilei, norii
Şi s-avântă după vânt în zbor cocorii,
Ca din lotuşi mândră salbă par a fi.

Pe frunziş – cu piatră scumpă a plouat,
Şi pământul nou veşmântul şi-a făcut,
Şi vederii pretutindeni e plăcut,
Ca fecioara ce-a ajuns la măritat.

Zeul Vishnu, toata lumea ocrotind,
Cât stau vremile a ploaie va dormi,
Şi, ca râul către mare tot grăbind,
Spre bărbat femeia vine, a iubi...

Şi pământul se mândreşte că-i trezit –
Se ţin bivolii perechi-perechi, câţi sunt"

Aurită îşi resfiră coada-n vânt
Păunaşii, că li-i vremea de iubit.

Elefanţii parcă buciumă prin munţi
Şi ketalca a-nflorit îmbelşugat –
Tot ciorchine – univers înmiresmat
Arde galben printre ploi pe ramii mulţi.

Stropi de ploaie miriade strălucesc
Şi, cum cad în cupa florii şi se sting,
Roi albinele din urmă vin şi strâng,
Mierea dulce de prin pomii ce-nfloresc.

Creanga mărului roz-alb a înflorit,
Ca vrăjite vin albinele în flori;
Să tot crească măr rotund şi rumenit
De lumina ce se dăruie din sori.

Clocotind din zare-n zare, norii trec,
Parcă-n luptă elefanţii se întrec.
Şi se-arată-n neagră noapte, rând pe rând,
Steagul norilor ca fulgerul arzând.

Elefantul-călăuză s-a oprit:
Cine tună? Care-i cel de a-ndrăznit?
El e primul! Ce rival i-o fi strigat?
Călăuza-i şi războinic ne'nfricat.

Frumuseţile pădurii se-nmulţesc –
Păunaşii în pădure dănţuiesc
Şi albinele din floare se-ndulcesc,
Dauritul fruct în flaore-l zămislesc.

Pomii beau cu rădăcinile din plin
Multdorita ploaie, care i-a plouat.

Şi, ca ei, frumoşi păunii ce-au dansat
Au băut, şi din băut s-au îmbătat.

Indra pasărilor toate le-a adus
Câte-un dar, întru plăcere a le fi:
Fiecare-n cupa florii va găsi
Strop de ploaie-n scânteiere de nespus.

Cade tunet, cade ploaia răpăind,
Cade apa toate broaştele trezind...
Auzi tu, cum cântă broaştele, când vor
Să se laude că bună-i viaţa lor?

Cum aleargă apa râului în jos,
Rupe iarba de pe margini de făgaş,
Până-ajunge la iubitu-i drăgălaş,
La oceanul ce-o primeşte bucuros.

Sus în ceruri, plini de apă, norii sunt
Ca si munţii ce-au trecut prin foc, arzând
Că mi-s negri, unde verzi au fost cândva
Ca tot pomul, ce-n pădure fremăta.

Dar pământul înfloreşte ca nicicând:
Ce frumoasă este arjuna-nflorind!
Pe sub floare păunaşii dănţuiesc
Şi cu dansul păuniţele vrăjesc.

Bate ploaia în cadamba înflorit,
Floarea galbenă se clatină uşor,
Legănând ca pentru somn încetişor
Pe bondarii ce balsamul le-au sorbit.

Zeii care animale ocrotesc,
Mulţumiţi acum în ceruri odihnesc,

Că puternicul zeu-Indra le-a adus
Băutura cea curată de pe sus.

Zeul zeilor ulcioare a împlut,
Le-a dat norilor, şi-aceştia au scăldat
Munţii mari, să strălucească preacurat,
Ca şi regii care baie şi-au făcut.

Însetatele-animale beau cât vor,
Ierburile şi copacii beau cât vor!
Şi departe e de văzul tuturor
Astrul zilei, coperit de negrul nor.

Zgomotos coboară ploaia la pământ,
Vin şuvoaiele vârtejuri, bubuind,
Din înalte stânci şiraguri aducând
Piatră scumpă, prin văzduhuri strălucind.

Şi cascadele ce treptele cobor,
Jos în vale se unesc ca-ntr-un izvor
Şi de-aicea mai departe-n drumul mult
Le tot cântă orice pasăre plăcut.

*

Cum se drăgosteau în ceruri zânele înfloritoare,
Cădeau salbe de pe ele – şiruri de mărgăritare,

Peste văi, peste coline cad mărgele cristaline –
Sus în ceruri deşirate, cad ca ploile curate.

Pretutindeni spre odihnă lotusul şi-nchide floarea,
Dorm şi păsările-n ramuri şi pe vârf de munte – zarea.

Regi, porniţi spre a se bate, duşmănia-n drum îşi lasă
Şi pe drumuri răzmuiate se întorc în tihnă-acasă,

Iară regele Sugriva dulce viaţa şi-o trăieşte –
Are tron şi are soaţă: şi iubeşte, şi domneşte.

Ci eu rege sunt? Vai mie! N-am nici tron şi nici soţie,
Şi mă prăbuşesc, ah! frate, ca un mal săpat de ape!"

*

Printre-ai săi era Sugriva ca şi luna printre stele,
Mulţumit acum de ploaie, mulţumit de toate cele.

De-a căzut în luptă Valin, inima la ce să-l doară?
El în luptă-a fost să cadă, nu dormind a fost să moară!

Nici pe văduva lui Valin n-are cum s-o plângă ţara,
Că Sugriva şi-a făcut-o soaţă dreaptă şi pe Tara!

Şi din dulce-i tot mai dulce viaţa lui pe zi ce trece.
Şi că Rama îl aşteaptă nici prin gând acum nu-i trece,

Dar vremea ploilor apune şi norii grei se tot răresc, şi cerul tot mai mult se-arată cu soarele, înseninat, şi drumurile s-au zvântat. Iar împrejur se tot adună preabune semne de belşug şi care toamna o aduc.

ZICEREA LUI RAMA DESPRE TOAMNĂ

„Acum Indra odihneşte, după ce cum se cuvine
A udat cu ploi pământul, omului să-i fie bine.

Vezi, s-au domolit şi norii, între ei când nu mai este
Tunetul, căzut cu ploaia peste văi şi peste creste...

Ca şi frunza cea de lotus norii negri trec negrind
Cele patru părţi de lume, să le-nsufle lor spăimânt.

Peste ardjuna, cutadja, ce-s plăcut mirositoare,
Revărsându-şi ploaia, norii s-au călătorit pe zare.

Frate Lakshmana, ce tihnă! Nici tu ploaia năvălind
N-o auzi, nici elefanţii prin pădure robotind.

În lumina lunii trează câte-un trunchi, de ploi spălat,
Pare uns cu untdelemnuri – netezit şi luminat.

Îmi place să admir ce frumuseţe
În mii de feţe toamna ne aduce,
Ce scăpărări de stele taie-n cruce
Tot cerul până-n pragul dimineţii.

Chiar şi zeiţa Lakshmi e-o minune –
Un chip născut de toamnă, care-şi ţine
Toţi lotuşii deschişi spre bolţi senine,
În ei lumina zorilor s-adune.

Ce minunată-i, ah! această toamnă;
Şi simplă ce-i! Nici semn de-nfumurare! –
Zeiţă e: o proslăvesc cocoare,
Şi-albinele cântând în orice floare.

Iar gâştele, plăcute lui zeu-Kama,
Cu aripile tari şi preafrumoase
Vâslind prin flori şi ape luminoase,
Se joacă, cufundându-se de-a valma.

În ceruri nici un nour nu se iscă
Şi tot păunul pleoştit se mişcă,
Nu-şi mai roteşte coada c-altădată
Şi mândru păuniţei nu se-arată!

Şi prisaca e toată înflorită,
Şi nu i-a fost nicicând mai aurită

Frumoasa floare multmirositoare
Cu flăcăruie galbenă-n petale.

Cu pasul lin merg unul lângă altul
Doi elefanţi, pereche merg spre lacul
Cu lotuşi coperit; prin codru verde
Merg el şi ea, şi urma lor se pierde.

Când ceru-ncins ca sabia străluce,
Abia se mişcă faţa apei, caldă,
Ci-adie vântul, ca nectarul dulce,
Răcoritor ca nufărul de baltă.

Uscatu-s-au pământuri răzmuiate
Pe unde nori de praf ridică vântul,
Pe-aşa o vreme regii stau cu gândul
La un război, şi nu la demnitate.

Rag taurii, voinici şi mândri foarte,
Şi vacile de ei se ţin aproape,
Că nu visează ele bătălie,
Vor viţeluşi în jurul lor să fie!

Păunii care-avură cozi bogate
S-au cam retras, că dac-ar fi să-i vadă,
I-ar râde cocostârcii: că n-au coadă,
Plătind iubirii penele bogate!

Mulţimi de şerpi, care-au dormit sub glie,
Cât timp ploios în lume-a fost să fie,
Acum ieşit-au, se-ncălzesc la soare,
Flămânzi, cu muşcături ucigătoare.

*

Precum o fecioară smeadă e-mbrăcată-n haină albă,
Noaptea este-nveşmântată în lumina lunii dalbă...

Zboară-n lung şirag cocorii pe sub cerurile-nalte,
Parcă-s flori legate-n salbă şi de vânt pe sus purtate.

*

Şi lacu-ntins, cu lotuşi daţi în floare,
Cu lebăda,-ntre flori ce odihneşte,
Ca şi oglinda cerului apare,
Când între stele luna străluceşte.

Prin lunca de la râu, când vântul bate,
Sunt florile şi mai înmiresmate,
Şi-i plaja de nisip pe mal de ape
Ca nişte pânze încă neuscate.

Atâţia cărăbuşi vrăjiţi de soare
Neosteniţi se zbat din floare-n floare,
Şi tot mai greu îşi au nectarul dulce
Încât în zbor abia l-ar duce.

Şi-i după ploaie ca-ntr-o sărbătoare:
Sunt înnoite florile şi luna,
Mai strălucite-s ca întotdeauna,
Hrănind orezul, apele din vale.

Şi râul curge-alene între maluri
Şi nu-i un fir de vânt să-i facă valuri,
De parcă-i apa-n dulce-mbrăţişare
A celor două maluri iubitoare.

Şi în oglinda apelor curate
Se scaldă-n cântec păsările toate,
Şi printre maluri lungi cu iarbă deasă
Şi-arată apa chipul de mireasă.

Albinele-n gradină cântu-şi cântă,
Încât văzduhul, galben, se frământă,

Şi la acest frământ din cer se-abate
Amor, şi-a lui săgeată-n inimi bate.

E cer senin în patru părţi de lume,
Departe-n zare pui de nor apune –
Lăsatu-ne-a câmpiile-adăpate
Şi râuri mari, din care apa scade.

*

Apa-n râuri toamna scade, se vad malurile goale,
Cum îşi vede-n pat mireasa goale şoldurile sale.

Păsările împăcate lângă lacuri se adună,
Pe când vrajba şi războiul vreme nu pot şti mai bună.

S-a zvântat pământul, drumul s-a uscat şi el la soare,
Iar Sugriva nu-mi trimite nici un semn de-ajutorare.

O, tu, fiu al lui Sumitra, patru luni au fost cu ploaie
Să mă ţină-n loc, dar fără ca durerea să-mi înmoaie.

Şi-acum simt că mă usucă arzătorul dor de soaţă
Şi aud cum mă tot cheamă ţara care mi-a dat viaţă,

Iar Sugriva, fericitul, şi-a uitat făgăduinţa,
Pe când eu la fericire i-am dat brazda şi sămânţa.

Nu şi-o fi zicând el oare, azi nemaidorind să lupte:
„Rama nici oştime n-are, ca să vrea să mă înfrunte!

El nu-i prinţ, nici rege nu e, iar un schimnic ce-o să-mi facă?
Peste zidu-mi de cetate nici cu gândul n-o să treacă!“

Da, o fi uitat Sugriva cine l-a făcut ferice
Şi că Rama bine ştie arcu-n braţe să-l ridice!

Du-te, Lakshmana,-n Kishkindha, du-te, frate, în cetate,
Spune-i regelui-maimuţă vorbele acestea, frate:

„Între oameni este-o lege, nouă din străbuni lăsată –
Doi prieteni, de-s prieteni, nu se uită niciodată.

Iar acel ce jurământul ţi l-a dat întru frăţie,
Ca a doua zi să-l uite, nici prieten să nu-ţi fie.

Afle de la cel puternic, ce i-a fost spre ocrotire,
Că-i va pedepsi trădarea fără umbră de scutire.

Însă omul, care ştie ce-a făgăduit, şi face! –
Chiar să facă-un rău, totuna oamenilor el le place.

Că-i ostaş cu demnitate: ce-a jurat – îndeplineşte!
Cel de-şi calcă jurământul mila-n van o mai cerşeşte!

Frate Lakshmana, întreabă-l pe Sugriva: nu vrea oare
Să mă vadă-n câmp de luptă – eu cu arcul rupt din soare

Aruncând săgeţi cumplite, coarda arcului tunându-mi,
Precum tună-n nouri Indra, când şi-i mână rânduri-rânduri?...

Spune-i tu că amicia doar între amici se ţine!
Valin nu mi-a fost prieten. Vrea sa fie Valin? Bine!

Când eu mor de dorul Sitei, el de nu-mi ajută mie
S-o găsesc, nici o maimuţă n-are să-i rămână vie".

Lakshmana, pe când ascultă tot ce-i porunceşte Rama,
Clocoteşte de mânie fioros ca zeul Yama.

Rama însă-l domoleşte: „Nu-i vorbi pe supărate
Lui Sugriva, aminteşte-i de cuvintele jurate".

Ş-apoi fiul lui Sumitra spre Sugriva-şi taie cale –
Şi, cum merge, parcă zboară peste deal şi peste vale.

Ca un elefant străbate el pădurea seculară:
Dărâmatu-s-au copacii unde paşii lui călcară,

Cum apoi pe drum de piatră îşi ducea povara urii,
Pietrele se sfărâmară sub mânia călcăturii...

În sfârşit i se arată şi cetatea căutată,
Cea cu zidurile-nalte şi cu poarta ferecată.

Stau maimuţele de veghe şi, văzându-l de departe
Mânios cum se avântă, înţeleg că nu li-i frate,

Şi înşfacă bolovanii – fiecare cât o stâncă,
Smulg copaci din rădăcină cu o altă mână încă...

Însă Lakshmana cu straja să se bată nici gândeşte! –
Vede: Angada-i la poartă, şi lui Angada-i vorbeşte.

„Du-te, Angada, la rege şi îi du această veste:
Lângă poarta de cetate fratele lui Rama este

Şi-l aşteaptă pe Sugriva să coboare-ntru priinţă,
Amintindu-i că lui Rama i-a lăsat făgăduinţă".

Dulce somn dormea Sugriva, mângâiat de soaţa-i Tara,
Are tron şi bogăţie! Şi în pace-şi are ţara?!

Se trezeşte greu, şi-ascultă şi nu-ndată înţelege
Angada ce vorbe-i spune şi de ce-l trezi pe rege.

Dar treptat-treptat cu mintea vorba-ntreagă o cuprinde
Şi se miră că-l treziră, şi rosteşte-aşa cuvinte:

„Fiilor lui Dasharatha rău nu le-am făcut, şi mie
Nu mi-i limpede: la poartă de ce-mi bat ei cu mânie?"

Hanuman atunci se scoală, primul sfetnic de la curte,
Şi spre rege se îndreaptă şi îl roagă să-l asculte:

„O, mărite rege, zice, de trăieşti în fericire,
De trăim şi noi cu tine, cui s-aducem mulţumire?

Bine ştii, prealuminate, că la vreme grea el, Rama,
S-a grăbit să te ajute, deci acum plăteşte vama,

C-aşa-i legea amiciei! Tu pe Lakshmana-l pofteşte
Şi cinstit, ca unui frate, spune-i şi-i făgăduieşte,

Că de azi nici zi, nici noapte tihnă n-om avea o clipă
Până n-o găsim pe Sita cea de Rama mult iubită."

Spre a se lua aminte ne vorbeşte înţeleptul:
Supărat de este Rama, cu săgeata-ţi sparge pieptul

Lakshmana. Ar fi mai bine Tara să-i mai iasă-n cale
Şi, cu dulce glas vorbindu-i, lui mânia să-i potoale.

Iat-o că apare-n poartă, tânără şi preafrumoasă,
Iară Lakshmana, sfielnic, ochii în pământ şi-i lasă

Şi-o ascultă: „Dasharatha are fii cum nimeni n-are!
Cine-o fi-ndrăznit să-ţi facă, prinţule, o supărare?

Cine nu-ţi dă ascultare? Cine-n codru focul vede
Printre pomi uscaţi, şi-l lasă, şi în drumul său se pierde?"

Lakshmana domol răspunde, fără pic de răutate:
„O, tu preafrumoasă Tara, soţului vei face parte

De mult bine, îndreptându-l către calea cea mai dreaptă.
Nu din desfătări se face viaţa noastră înţeleaptă,

Ci din sfânta datorie împlinită. Al meu frate
De când ploile trecut-au îl aşteaptă zi şi noapte

Pe Sugriva, dar zadarnic! El o fi uitat, se vede,
De făgăduinţa dată. Rama numai astfel crede".

Dar cu câtă duioşie Tara-n ochii lui priveşte
Şi cu câtă gingăşie rugămintea şi-o vorbeşte:

„Eşti nedrept cu el! Sugriva şi-a uitat de datorie?
Dacă nu ar fi maimuţă, dacă om ar fi să fie...

Ş-apoi ştii că chiar şi omul n-are chip să nu asculte
De poruncile lui Kama! Vrei maimuţa să-l înfrunte?

Nici să zici nu ţi se poate c-a uitat de mult de toate!
El din patru zări de lume adunat-a în cetate

Mii de falnice maimuţe, ca să le trimită-n lume
Pentru a gândi la Sita şi a o găsi pe urme.

Luminate prinţ, te-aşteaptă domnul meu să-i vii în casă,
Dar fii bun şi supărarea, când porneşti, aici o lasă".

Sugriva trimite soli în toate cele patru părţi de ţară pentru a-i chema la palat pe toţi oştenii săi. A doua zi în zori sub zidurile Kishkindhei forfotea mulţimea de maimuţe şi de urşi. Şi a ieşit în faţa lor Sugriva şi tuturor le-a spus prealămurit că i-a chemat aici ca să-l ajute pe marele şi multviteazul Rama:

„Veţi merge toţi
S-o căutaţi pe Sita

Şi viaţa ei robită s-o salvaţi,
Şi-n Ravana cu armele să daţi!"

Din zare până-n zare s-a întins cea oaste, răgând-mugind de se cutremura văzduhul şi ridicând mari nouri de praf. Şi-n fruntea oastei că mergea un car, şi-n car alături se vedeau Sugriva şi cu Lakshmana, care acum se îndreptau spre peştera aceea-n care se afla măritul Rama.

Înaintea lui Rama oprindu-se, această multnumeroasă oaste de urşi şi de maimuţe îşi manifesta hotărârea de a porni în căutarea Sitei. Împărţită în patru tabere, oştirea aceasta va cuprinde patru părţi de lume, pornind spre nord, spre asfinţit, spre răsărit şi spre sud. Oastea cea pornită spre sud e condusă de Angada, urmaşul moştenitor al lui Sugriva, ajutorat de înţeleptul Hanuman, fiul Vântului. La plecare prinţul Rama îi înmânează inelul său lui Hanuman, îndrumându-l astfel:

„Oriunde-ar fi s-o întâlneşti pe Sita,
Tu să-i arăţi acest al meu inel
Şi ea mi te va crede pentru el".

A trecut o zi, au trecut două, au trecut opt zile, nouă, a trecut... poate o lună. Şi iată că din îndepărtatele zări de miazănoapte s-a întors oastea abătută, că nu i-a fost dat nici pe-o cale s-o afle pe Sita lui Rama. Şi tot întristate veniră oştirile cele plecate spre soare-răsare şi spre soare-apune.

Şi numai din sud nu venea nici o veste. Oştirea lui Angada, prinţul ajutat de Hanuman, îşi continua calea tot mai departe...

În sfârşit maimuţele ajung la ţărmul Oceanului. Dar nici aici, la marginea pământului, ele n-au găsit-o pe Sita. Ce să mai facă deci, dacă-nainte nu mai au cale? S-au oprit nedumerite.

Da, s-ar întoarce-acasă,
La vatra lor, Kişhkindha,
Dar ştiu pân-a se-ntoarce
Că, ne'mplinind porunca,
Îl supară pe rege,
Şi rău e la mânie
Stăpânul lor, Sugriva.

Deci, dacă nu se poate
A merge înainte
Şi dacă li-i cu teamă
A merge înapoi,
Vor adormi aicea!

Maimuţele ţin minte
Porunca:
Pentru Sita
Muriţi ca la război!

Tocmai se afla pe aproape pasărea cea răpitoare, vulturul numit Sampati, fratele vulturului pre nume Jatayu. Iar Sampati, la rându-i, le-a povestit despre viaţa sa din trecut:

„De demult, în vremi trecute,
Peste-naltul vârf de munte
În văzduh uşor pluteam
Şi preamândru mă ştiam.

Eram tânăr şi-n putere,
Pe când inima îţi cere
Să-i întreci pe toţi, să zbori
Până pe mai sus de nori.

Şi tot tânăr, ca şi mine,
Era fratele! Şi bine

Ne era, în doi zburând,
Până unde-aveam de gând.

Din vrun neam de zburătoare
Nimeni nu putea să zboare
Precum noi. Ni se-nchinau
Şi de frică tremurau.

Decât noi mai sus era
Numai Soarele... Da, da!
Şi-atunci zis-am amândoi:
„Unde-i el, să fim şi noi!"

Tot mai sus, mai sus, mai sus!...
Dar la Soare n-am ajuns,
Căci razele lui veneau
Peste noi şi ne frigeau.

Între aripi l-am cuprins
Pe Jatayu. S-au aprins
Aripile mele, dar
Nu-l cuprins-am în zadar –

Am căzut, şi el avea
Neatinsă aripa!
Iară eu n-am mai zburat
Peste muntele înalt.

Eram jalnic: când zburam,
Nici vrabia nu-ntreceam.
Un schimnic că m-a văzut
Şi milă i s-a făcut;

El mi-a zis: „Va fi o zi,
Când în cale-ţi vor ieşi

Oamenii lui Rama, care
Vor fi duşi în căutare...

Dacă le vei ajuta
Cu ceva,
Vei avea aripi măreţe,
Cum le-aveai în tinereţe!"

Şi le-a ajutat Sampati, şi le-a spus că Ravana-şi are capitala ţării pe insula Lanka, ce-i la mijloc de mare Ocean, şi că într-acolo a şi dus-o Ravana pe Sita cea răpită. Nu-şi terminase bine vorba, când aripile au început a-i creşte văzând cu ochii, au devenit puternice şi lungi, şi Sampati, privindu-le, nu mai putea de bucurie, şi s-a grăbit să-şi ieie bun rămas de la maimuţe şi s-a avântat spre ademenitoarele înalturi.

S-au întristat maimuţele, rămânând singure-n faţa Oceanului, că cine-ar fi putut înota peste-atâta întindere de apă, ca s-ajungă cu bine pe insula Lanka! Noroc că tocmai acum cineva şi-a adus aminte de înţeleptul Hanuman, de năzdrăvanul şi nemuritorul fiu al Vântului, care într-adevăr ştia să facă minuni.

FRUMOASA

Hanuman cel înţelept şi făcător de minuni simţi deodată cum i se împle pieptul de bărbăţie şi cum tot mai înaltă-i devine statura. Acum, văzându-se un adevărat uriaş, gata de a-şi lua zborul, privi în jurul său, căutându-şi un loc în care sa-şi sprijine picioarele spre a înfăptui săritura peste ocean.
Găsi mai potrivit muntele Mahendra.

Pe muntele acest lovi pământul
Nainte de-a-şi lua în zbor avântul! –
Şi de cutremur pomii tremurară,
Şi floarea de pe ram îşi scuturară.

Cu mâinile spre ceruri ridicate,
Cu pieptul plin de aer, iată-l, saltă
Voinicul Hanuman, şi peste toate
Îşi nalţă zborul către bolta-naltă.

Ci-n locul unde a izbit piciorul,
Pământul s-a deschis, ca să răsară
Cu aur şi argint preaplin izvorul,
Iar stâncile din jur se ruinară.

Cum el zbura, făcea vârtej de aer
Şi, smulşi, zburau din urma lui copacii,
Şi pasărea din cuibul ei cu vaier
Ieşea, văzând cum cuibul se desface.

HANUMAN PĂTRUNDE-N LANKA

De cum soarele coboară după Asta, sfântul munte,
Fiul Vântului, voinicul, se preface în pisică

Şi-arcuindu-se în aer, ca şi cum schiţând o punte,
Peste zidul Lankăi sare, care-n faţă-i se ridică.

În cetate – tot palate cu coloane aurite,
Curge prin ferești lumina, de par străzile spoite.

De cristal coloşi se-nalţă,-n şepte trepte – mari castele,
Dinăuntru luminate şi privind cu vârfu-n stele...
Nişte-arcade aurite sunt intrările spre ele.

Casele din diamante de titani au fost făcute
Parcă spre-a scălda oraşu-n străluciri nemaivăzute.

Încântat de câte vede şi-ntristat de câte ştie,
Hanuman o grijă are: Sita unde-o fi să fie?

*

În lung de străzi – palate-mpodobite,
Cu roi de nestemate scânteiază
Şi rakshasii îngrozitori veghează
La porţile cu aur poleite.

Crai nou pluteşte-n bolta înstelată,
Ca lebăda pe-o apă curgătoare.
Crai nou – o dalbă scoică lucitoare,
Din care curge-acum lumina toată.

HANUMAN ADMIRĂ ORAŞUL LUI RAVANA

Iată, Hanuman-viteazul peste zidul de cetate
A sărit într-o clipită, coborând de ceea parte.

Iată-l, deci, avea în faţă curţi împărăteşti frumoase,
Apele răcoritoare şi grădinile umbroase,

Mari, castelele se-nalţă şi-n argint le scaldă luna,
Până-aşa de sus sub boltă se înalţă norii numai.

Preafrumoase, zvelte turnuri poartă-n vârfuri cer cu stele,
Chiar şi-n ţara lui Kubera tot podoabe fi-ar ele,

Ca a şerpilor cetate, sub pământ ce scânteiază,
Astfel şi cetatea Lanka – toată, toată luminează.

Amaravati, ce este a lui Indra capitală
Sus în ceruri, tot nu poate a avea mai mândră fală.

Zid de aur dinspre ape împrejur o îngrădeşte,
Are Ravana oştime, care insula-i păzeşte.

Freamătă pe turnuri steaguri, mreji întinse stau de strajă,
Clopoţeii parcă-ţi cântă-n clinchet cântece de vrajă.

Încântat de câte vede, a uitat chiar şi de Rama,
Tot priveşte şi se miră şi deloc nu-l prinde teama.

Pietre scumpe-n caldarâmuri, în tot felul colorate,
I se-aştern scânteietoare, aşteptând a fi călcate.

Cu smaragde presărate-s treptele către intrare
Şi terasele, în noapte, par lumină plutitoare.

Dulce muzică răsună, dulce-n suflet îţi pătrunde –
Glas de flaut, glas de vina, glas de lebădă se-aude.

Un oraş ceresc îţi pare Lanka cea fermecătoare,
Trece printre norii nopţii o fantasmă zburătoare.

HANUMAN PORNEŞTE PRIN LANKA

Sub ce chip să se strecoare Hanuman, ca în cetate
Sa nu-l bănuiască nimeni că-i venit din altă parte?

Poate că ar fi mai bine să se facă o maimuţă! –
Una precum sunt atâtea, dacă nu şi mai micuţă!

Astfel Hanuman gândeşte şi, gândind, o dată sare
Şi minunea se întâmplă: o maimuţă-n loc răsare!

Deci maimuţa mititică va păşi fără de frică,
Căci cine s-o bănuiască şi din cale s-o oprească?!

Totuşi, n-a intrat pe poartă, era poarta încuiată,
Peste zid trecu ca vântul, dar atinse-abia pământul

Şi la primii paşi în cale chip îngrozitor i-apare,
Chipul ei, al celei care-i zeiţă ocrotitoare

A cetăţii. Zice: „Bine, maimuţică, dar cum vine
Treaba asta, stai de-mi spune, ce faci tu în astă lume?"

Îi răspunde-aşa maimuţa: „Lanka-i mare şi frumoasă
Şi-am venit s-o văd, pe urmă mă întorc la mine-acasă".

Se zbârli la ea zeiţa şi-o izbi cu supărare,
Dar şi Hanuman putere de-a lovi în braţe are!

N-a lovit-o, a împins-o-ncetişor, ci ea deodată
A căzut ca sub un fulger şi-a gemut îndurerată,

Nu i-a mai răspuns zeiţa, căci ştia de profeţia
Că lovită de-o maimuţă va cădea s-atingă glia.

Asta-i fi-va semn că vine pentru multele păcate
Vremea grea: oraşul Lanka să plătească pentru toate.

Hanuman de-aici porneşte chiar pe strada cea centrală,
Care-n Lanka e numită într-un fel: Calea regală...

În tăceri de miez de noapte, prin ferestre luminate,
Muzica venea-n afară peste flori înmiresmate.

Pe clădiri, săpaţi în piatră, lotuşi stau în nemişcare,
Lângă floarea cea de piatră se frământă vie floare,

Împletindu-se-ntre ele, cele vii parcă dau viaţă
Florilor săpate-n piatră, peste care se înalţă.

Având ochii-n patru, trece Hanuman pe lângă case
Nu voinic, cum este-n viaţă, ci maimuţă urâcioasă.

Mai uşor să se strecoare printre casele-palate
Şi cu bine să ajungă unde-aşteaptă Sita, poate.

Din ferestrele deschise muzica fermecătoare
Se revarsă pretutindeni ca o binecuvântare.

Dulce cântec de femeie în trei voci de sus răsună,
Parcă trei zeiţe dorul şi-ar cânta sub cer cu lună.

Mai departe se aude cum femeile dansează
Şi cum clinchet de brăţară lângă glezna lor veghează.

Alte case-n alte feluri dădeau semne de viaţă,
Nu dormea în case nimeni, de-ai fi zis că-i dimineaţă.

S-auzeau din partea dreaptă rugăciuni în cor cântate,
Iar din stânga imnuri sfinte, tot de brahmani înălţate"

Ici şi colo pe-ntrecute strigă de să te asurzească
Cei de-l laudă pe rege: „Ravana să ne trăiască!"

Biata maimuţică vede lighioane-ngrozitoare
Şi-n tufiş să se ascundă în aceeaşi clipă sare.

Printre frunze cum priveşte, se afundă-n gânduri triste:
Nici şi-a-nchipuit vreodată aşa monştri să existe!

Unii poartă piei de fiare: lână aspră, lână moale,
Alţii nu au nici o haină peste trupurile goale.

Unii-şi împletesc cosiţă, o cosiţă, numai una!
Alţii n-au un păr în creştet, creştetul lucind ca luna.

Toţi se-arată puşi pe treabă şi-s grăbiţi nevoie mare,
Şi se îmbulzeşte-n gloată fiecare arătare.

La mijloc de cer se suie luna cea ca o mireasă,
Între stelele din boltă una ea este crăiasă.

Fiul Vântului o vede calea cum îi luminează
Şi-n oraş pe Miez-de-noapte vede cum îl întronează.

Şi-n lumina ei ca ziua se văd paznicii în stradă,
Ei au săbii, buzdugane, arcuri, lănci, şi stau să vadă,

Cine altfel merge, cine altfel poate că priveşte,
Cine tace şi nu strigă, cinè astfel mai gândeşte?!

Toţi privesc de te-nspăimântă, ochii nu trădează milă!
Fiul Vântului privi-i-ar, dar şi lui îi este silă,

Că sunt duhuri necurate, ce-aduc rău întotdeauna,
Unii – cu un ochi în frunte, alţii cu-o ureche numai.

Şi încet se furişează Hanuman tot mai departe –
O maimuţă, iată, trece nevăzută prin palate.

Trece şi se minunează, că-n bogatele palate
Vede fete preafrumoase cum nici nu-s prin altă parte.

Fetele acestea-n noapte ori cântau îndrăgostite,
Ori dormeau în patul moale de Amor nechinuite.

Iată şi palatul care-i mai strălucitor ca toate
Şi pe unde la tot pasul se văd străjile-narmate,

Tot oşteni cu arcuri nalte şi cu suliţi ascuţite
Şi feriţi de lovitură după scuturi fieruite.

Toţi erau ca o făptură de aceeaşi făcătură:
Nu erau nici mici prea tare, nici înalţi peste măsură.

Aveau pielea de-o culoare, care-ar fi plăcută poate –
Nici prea albă, nici prea neagră, cum plăcută se socoate.

Nu erau grăsani de care fac un pas şi greu răsuflă,
Nici subţiri ca trestioara, care-s slabi de-abia mai suflă.

Hanuman privea vlăjganii cei cu feţele-n asprime
Şi gândea c-un fel de frică: nu le-ar sta în cale nimeni!

Unii saltă-n mâini tridentul, alţii – praştia. Şi-n toate
Ale lor mişcări se vede iscusinţa de-a se bate.

Deci ajunse maimuţica la palatul cel mai mare,
Care-i luminat şi-n noapte ca în ziua cea cu soare,

Care are fruntea-naltă, încât norii o-ncunună,
Şi portaluri daurite, rupte ca şi cum din lună.

Stăteau demonii ca leii, străjuind cu buzdugane
Al lui Ravana palatul, să nu calce-n el duşmanii.

Că aveau ce să păzească, nici se cere s-o mai spunem –
Doar palatul lui zeu-Indra lângă el e demn de nume.

Numai cel ce stăpâneşte lumea fulgerelor are
Ca şi Ravana o curte ne'ntrecută în splendoare.

Şi mai auzi maimuţa: dinspre ziduri nechezară
Nişte armăsari, de care, când aleargă, zici că zboară.

Şi văzu în altă parte elefanţi cu fildeş lung,
Alb ca grindina din nour, cât un corn de taur lung,

Pe o uşă ferecată dăltuite-n fier fusese
Păsările şi-animale, care parcă intră-iese...

„Am să trec pe-aici", îşi zice ea, maimuţa cea-nţeleaptă,
Că-i şi chipul ei pe uşă. Şi-a trecut neobservată.

Toate duhurile nopţii nu puteau, păzind, să ştie,
Că-ntre cele zugrăvite o maimuţă este vie.

Astfel Hanuman pătrunse înlăuntru, şi mai râse
Cât pe duhurile pazei prea uşor le păcălise.

Şi-a rotit în jur privirea şi-a rămas să-nmărmurească:
Coborâse cer cu stele jos, în lumea pământească! –

Fiul Vântului priveşte
Şi pe toate le găseşte
Făcute dumnezeieşte.

Câte vede nestemate!
De comorile-nşirate
Nici a se mira nu poate.

Fumegă mirositoare
Lemnul de santal pe-altare
Şi de-aloe...

Dar de-ndată
Hanuman şi-aduce-aminte
De prinţesa căutată,
Şi porneşte înainte!

HANUMAN N-O GĂSEŞTE PE SITA

Cum tauru-ntre vaci mai sus se-nalţă,
Cum cerbul printre ciute se arată,
Astfel încoronată şi măreaţă,
Stă între stele luna luminată.
Ea cortul său de raze şi-l întinde,
Ea Mandara şi-Oceanul acuprinde.

Lumina ei cea rece şi curată
De valul apei este ascultată;
Ea bezna nopţii stinge, şi albastră
Lumina-şi varsă peste-o lume vastă.

Ea luminează-naltele văzduhuri
Şi lotuşii cu floare azurie.
Pluteşte ca o lebădă-ntre nuferi,
Şi-i rece-n jur de-atâta măreţie.

Ea pare diademă peste frunte,
Când poposeşte-n vârf înalt de munte,
Şi ca un zimbru cornorat se bate
Cu nourii, trecând tot mai departe.

Ea-i ne'ntrecută-n nobilă splendoare,
Ea-i de lumini mereu dăruitoare,
De-o-nghite Rahu, ea din el se-nalţă –
Nu-ngheaţă soarele, chiar luminând în gheaţă!

Cum trece printre nori şi-i tot respinge,
Ea pare-un elefant ce arbori frânge,
Un leu ce printre stânci gospodăreşte,
Un rege, peste alţii ce domneşte!

Lumina ei cea binecuvântată,
Din rai venită, face parte dreaptă:
Se-mparte-ndrăgostiţilor, şi încă
Racshasilor, ce carne crudă mâncă.

Lumina ei la fel îi luminează:
Pe soaţele ce soţii-şi strâng în braţe,
Ca şi pe demonii ce-s duşi să facă,
Cum sunt urâţi şi ei, urâtă faptă.

Şi cum trecea maimuţa nevăzută,
Vedea femei sub pânza desfăcută,
Cu mijlocul subţire, alipite
Pe lângă soţii lor şi adormite.

Măreţul Hanuman în altă parte
Văzu pe cei ce-o duc în trândăvie,
Şi în desfrâu o duc, şi în beţie,
Şi n-au de-o vorbă înţeleaptă parte.

Ei au grumaz de taur, n-au cuvinte,
Vorbesc cu pumnii, de-au ceva în minte,
Femeile-şi cuprind, şi cred că-i bine
Că-s bădărani, iubindu-se pe sine.

Ci-n Lanka nu sunt toţi ca beţivanii,
Acolo sunt bărbaţi ce poartă zale
Şi sunt femei ca luna de frumoase,
Femei cu trupuri mândre, mlădioase.

Şi cum mai sare-apoi peste pervazuri,
Maimuţa stă femeile să vază,
Cu pastă cum se ung mirositoare,
Să aibă pielea cu miros de floare.

Mai auzea şi zăngănit de arme,
Şi glas de elefant, ce-auzul crapă;
Aicea noaptea nimeni nu mai doarme
Şi viaţa clocoteşte ca o apă.

Mai merge fiul Vântului şi vede
Că-şi are înţelepţii săi cetatea,
Ce ştiu a ocroti şi-a înţelege
Ce-i binele, frumosul şi dreptatea.

El soaţe preafrumoase întâlneşte,
De soţii lor iubite şi stimate.
Cuminte, vorba lor le-ntinereşte,
De parcă-ar fi planete luminate.

La dulci cuvinte ele dau în floare! –
Şi una-şi lasă-n jos sfios privirea,
Iar alta îşi adună-n glas iubirea
Şi dă răspuns ca o privighetoare.

Văzu maimuţa coperişuri plate,
Unde dormeau femei frumoase-n paturi,
Alături de bărbaţi, şi toate, toate
Păreau din aur şi argint turnate.

Prin sălile văzut-a spaţioase
Trecând femei ca luna de frumoase
La faţă, şi cu ochii ca de stele,
Purtând pe frunte aurora ele.

Dar unde-i Sita, Janaka pe care
O strânse de pe brazda roditoare
Şi o iubise zi de zi, să crească
O floare în grădina-mpărătească?

Prinţesa unde-i, cea armonioasă
La trupu-i zvelt, la vorba-i fără seamăn.
Fecioara care l-a-ndrăgit pe Rama,
Preagingaşa cu soartă nemiloasă?

O, chipul ei acum ce vag se-arată –
Ca-n ceruri daurită o săgeată,
O vână-n piatră aurind vederii,
O seceră de lună în scădere.

...Şi umbă Hanuman, şi nu găseşte
Un semn măcar, că Sita este vie;
Speranţa-n clipa asta-l părăseşte...
Ce-ar mai putea să facă? Nu mai ştie!

HANUMAN CONTINUĂ S-O CAUTE

Hanuman, schimbându-şi chipul, după cum avea nevoie,
S-a pornit din nou prin Lanka, să cotrobăiască-n voie.

Nu trecu prea lungă cale şi văzu străluminate,
Profilându-se în soare, nalte ziduri de cetate.

Curtea asta-mpărătească, ce-i cu şanţuri prejmuită,
De-nfiorătorii paznici împrejur era păzită.

Zidurile la intrare parcă-s din argint turnate,
Sunt boltitele portaluri căptuşite-n aur toate.

Uşile, din lemn lucrate şi frumos împodobite,
Pe fondalul alb de ziduri sunt ca florile-nflorite.

Unde-s curţile întinse armăsari focoşi nechează
Şi oştenii, călăraşii, cu mândrie galopează.

Bine-şi ştiu orânduiala elefantul şi oşteanul,
Iară carele de luptă ca şi vântu-şi iau avântul.

Vezi trăsuri cu piei de tigru sau de leu acoperite,
Tot cu aur aurite şi cu fildeş podobite.

Căpitani de oaste-aicea pentru sfat ales-au locul –
Zala-n care piatra scumpă scânteind întrece focul.

Lângă lacuri adormite şi izvoare cântătoare
Se vedeau nemaivăzute mândre păsări şi-animale.

Pe la fiece intrare străjile-s nenumărate.
Sunt aici femei frumoase, nici în vis cum nu sunt poate.

În palat, spre mângâiere, – clinchet de cercei se-aude
Şi cum bate-n ţărm cu valuri apa mării când răspunde.

Al lui Ravana palatul a santal plăcut miroase,
Pe covoare şi pe paturi dorm femeile frumoase.

Are el comori atâtea! Scânteind întru mândrie,
Iar în jur – oşteni de pază, care tigri par să fie!

Din altar se-nalţă fumul spre-a cinsti schimbarea lunii.
Ai lui Ravana supuşii n-au un loc mai sfânt pe lume.

Hanuman tăcut păşit-a, năucit privind la toate.
Ocean părea palatul, străbătut de glas de ape.

Se oprea în vreo odaie înţelept să desluşească
Şi picturile murale ca şi viaţa omenească.

A văzut odăi făcute pentru jocuri luminate,
Casa dragostei văzut-a, unde-ncap minuni de toate –

Cu bazin, şi cu grădină, şi cu păsări cântătoare,
Poate chiar nici zeul Rama un aşa palat nu are!

Încotro-ţi întorci privirea – bănci şi jilţuri aurite
Şi grămezi de pietre scumpe pretutindeni risipite.

Ca şi soarele luceşte al lui Ravana palatul,
Ca şi tronul lui Kubera, zeu bogat cum nu e altul.

În prăjine aurite fâlfâie în vânturi steaguri.
Nesimţit de nici o strajă, trece, astfel, peste praguri

Hanuman, şi-n faţă vede cupele în diamante
Spre a-nfierbânta mai tare inimile-nfierbântate,

Vede soaţe, vede fete cu brăţări strălucitoare
Pe la glezne, şi mai vede sunătoare cingătoare.

Aici fiul Vântului rămâne înmărmurit, privind încântat la carul zburător, pe care Ravana i-l răpise fratelui, zeului Kubera.

CARUL ZBURĂTOR

Deci iată carul Púshpaka, cel care
E zburător, şi-n lume seamăn n-are.
Culorile se-aprind, jucând pe roate,
Când roatele-s cât casa mai înalte!

Pe coşul lui, ca vii, reliefate
Sunt flori de piatră rară, diamante,
Perechi de cai, ce zboară pe sub lună,
Şi şerpii, împletiţi ca o cunună,

Şi păsări sunt, cu feţe-ncântătoare,
Cu aripi, care fâlfâie ca-n zboruri,
Cu scânteieri, cum numai Kama-şi are
Săgeata ce trezeşte-n inimi doruri!

Un lotus alb în mână Lakshmi ţine,
Şi elefanţii vin către zeiţă.
Mai minunată nu a fost fiinţă.
Şi nu va fi, cât Lakshmi mai rămâne.

Maimuţa încântată înconjoară,
Ca pe un deal nemaivăzut trăsura;
Din sânul celui deal deschide gura
O peşteră, ca fără de hotără.

*

Carul, care o-ncântase pe maimuţa-mpărătească,
E făcut de Viswakarman, chiar de mâna lui zeiască.

L-a făcut – uşor să fie, prin văzduhuri lin să zboare,
Scânteind cu pietre rare în tuspatru părţi de zare.

Mulţumit era şi zeul de-acea muncă împlinită,
Care soarelui oglindă se făcea a fi dorită.

Acest car, ce-i cât un munte, migălos ce-a fost lucrat,
N-are vreun cusur cu locul nici cât este-un vârf de ac.

Că-s podoabele bogate e puţin să fie spus,
El cu inima şi mintea ce-i frumos aici a pus:

Frumuseţe nevisată nici la curţi împărăteşti,
Nici la zeii cei puternici din castelele cereşti.

FEMEILE LUI RAVANA

Cât o iodjană-n lungime şi-o jumate în lăţime
Să fi fost palatul care-i alb din cap până-n picioare!

Luceau treptele de aur, ce duceau către terase,
Susţinute de corlate din arginturi luminoase.

Străluceau împodobite, în văzduhuri atârnate,
Dauritele balcoane, scânteind cu nestemate.

Din santalul din perete lin lumina se prelinge,
Ca un asfinţit de soare, ce nicicând nu se mai stinge.

Hanuman într-o clipită sare-n car şi ia aminte,
Că de sus miros de vinuri, ca şi de mâncare, simte.

Luminat la minte-şi zice că-i o binecuvântare
Acest miros de bucate, călăuză chemătoare.

Hanuman aievea simte inima cum i se zbate,
Cum un miros se preface-n chemătorul glas de frate:

„Haide, vino după mine, dacă vrei să-ţi afli rostul,
Că eu vreau să-ţi fac un bine, să-ţi arăt duşmanul vostru".

Înţeleptul lui Sugriva, Hanuman, porneşte-ndată
Şi îl duce călăuza în odaia cea bogată,

Care stă pe stâlpi de aur şi aşa frumoasă pare,
Încât poate chiar cu Sita ar avea asemănare.

Stă cristalul în podele, presărat cu piatră rară.
Parc-ar fi un cer cu stele, coborât odinioară.

Şi cum sprijină tavanul tot coloane-naripate,
Pare că această sală zboară lin sub ceruri 'nalte.

Un covor în patru colţuri trece-n patru părţi de zare,
Şi cum parcă margini n-are, face sala şi mai mare.

Păsări cântă şi se joacă, parc-ar fi într-o grădină,
Unde pomii-s stâlpi de aur, puşi tavanul să susţină.

Ca palatu-acelui rege, care carne crudă mâncă,
Pana lebedelor albe nu-i atât de albă încă.

Iese fum de prin altare; şi din câte le poţi vede
Împlinite-aici, palatul fermecat a-i sta a-l crede –

Parcă-i vaca Kamadhenu, năzdrăvană care poate
Să-ţi dea laptele dorinţei, împlinindu-le pe toate.

Câte simţuri trupul are, toate-aici dădeau în floare,
Şi părea această sală loc de binecuvântare.

„Să fi nimerit la Indra, în cereştile-i palate,
Să fi-ajuns în rai – îşi zise Hanuman – ori se prea poate

Că nirvana mi s-arată din cea lume făr' de moarte?"
Sfeşnice de aur, rânduri, gânditoare stau plecate,
Ca şi cum jucat-au zaruri, şi-au pierdut, şi-s întristate.

„După câtă bogăţie este-n jur strălucitoare,
A lui Ravana cetate n-are-n lume-asemănare",

Zice Hanuman, şi trece de priveşte mai departe
La femeile-adormite de prin orişicare parte.

Erau multe, preafrumoase, ca de ceruri dăruite
Şi purtau veşminte scumpe-n alte părţi neîntâlnite.

Se vedea că veselia le-a-mbătat cu oboseală
Şi atunci când adormiră n-au dat semn de sinchiseală.

Peste braţe, peste glezne amuţitele brăţare
Dorm şi ele, de le-ai crede că nici fost-au sunătoare,

Astfel lacul odihneşte, când stau lotuşii să doarmă,
Când nici lebăda nu strigă, nici albina nu mai zboară...

Peste feţele-adormite liniştea plana uşoară,
După ce le-nchise ochii, ca şi lotuşii spre seară.

Da, şi ochii sunt ca floarea cea de lotus – către soare
Se deschid, ca să se-nchidă la un ceas de înserare.

Încântat, fiul lui Vayu zice: „Feţe-nfloritoare,
Către voi se-nclină-albine, spre-a gusta nectar de floare.

Voi vărsaţi în jur lumină, ca e fiecare faţă
Ca o stea, ca un luceafăr pe un cer de dimineaţă,

Voi sunteţi un roi de stele lângă Ravana. El este
Cum e luna printre stele, care cerul stăpâneşte".

Da, erau fermecătoare adormite-acele zâne,
Păreau stelele din ceruri prefăcute in copile.

Da, erau la trup frumoase şi la faţă-ncântătoare,
Şi stăteau întinse, parcă le-adormise-o vrăjitoare.

Coroniţele de floare, haina scumpă – pe podele
Le-aruncaseră-nainte de-a cădea să doarmă ele.

Aveau pletele-ncâlcite, că nici semănau a plete,
Se vedea că-n timpul nopţii au băut şi-acum sunt bete,

Unele-au pierdut brăţarea de la glezne,-nveselite,
Altele că îşi pierdură salbele de mărgărite.

Cingătorile atârnă de veşminte, dezlegate,
Cum atârnă-n voie frâul iepelor ce-s deshămate.

Ele parc-ar fi liane, ce-s de elefanţi călcate,
Au cercei şi diademe lângă ele aruncate.

Sunt cu toatele de-o seamă ne'ntrecute-n frumuseţe,
Pe oriunde rotunjite de măiastra tinereţe.

Decât lebedele albe pielea lor mai albă pare,
Între sâni îşi au sălaşul pierlele scânteietoare.

Gingaş gâtul le mângâie verzi mergele de smaralde,
Peste ţări şi mări aduse pân-aicea de departe.

Fetele precum respiră, pieptul lor precum tresaltă,
Lănţişoarele de aur, licărind, cu pieptul saltă.

De te uiţi la ele toate, parcă vezi o apă lată,
Unde păsări, colorate ca un curcubeu, înoată.

Clopoţei la cingătoare au femeile-adormite,
Care seamănă să fie flori de lotus aurite.

Înrobit de-aceste fete, nimenea nu te mai scăpă!
Mult mai lesne e salvarea de un crocodil în apă.

Când respiră, trec mătăsuri peste corp unduitoare,
Li se leagănă cerceii – la preadulcea lor suflare.

Mâinile neadormite şi-n brăţări cu piatră scumpă,
Ca prin vis se zbat, ca bete, voind hainele să-şi rupă.

Unele se văd culcate peste altele, şi, nude,
Le sunt şoldurile-aproape şi-ntre sâni un sân pătrunde.

Altele se ţin de mână, se cuprind înnebunite,
După ce-au băut din vinuri nici în somn nu-s ogoite.

Adunate împreună de al lor stăpân, visează.
Par ghirlandă peste care roi albinele planează.

Împletire de liane sunt, sunt ramuri parfumate,
Unde harnicele-albine cu nectar sunt îmbătate.

Şi femeile-adormite a lui Ravana-s albine,
Roi, căzut, robit de vraja înfloritelor grădine.

Trupuri tinere ca floarea, flori, cercei şi diademe,
Toate se amestecară, adormite pentru-o vreme!

HANUMAN – ÎN PALATUL LUI RAVANA

Iarăşi uluit rămâne Hanuman, de cum zăreşte
Patu-nalt, ce din cristaluri şi din pierle străluceşte.

Este semn al bogăţiei acest pat înalt, şi care
Postament cioplit din fildeş şi cu diamante are.

Peste patul cel de aur, ce ca luna se aprinde,
Baldachin de pânză albă se întinde a-l cuprinde.

Iar pe blănuri şi covoare odihnindu-se îl vede
Chiar pe Ravana. De spaimă, mai că ochilor nu-şi crede

Şi, ferindu-se-ntr-o parte, mai la adăpost să fie,
S-a oprit uimit să-i vadă strălucita măreţie.

El părea un nor ce arde în apus, pe cer de seară,
Nor din care să ţîşnească fulgerele ce-nfioară.

A-l cuprinde cu privirea nu-i uşor – e-atât de mare! –
Numai Mandara cu dânsul, sfântul munte, seamăn are.

Uriaş fără pereche, semănând în lume groază,
Cu puterea-i bărbătească parcă şi prin somn veghează.

Demonii trăiesc în pace, ocrotiţi de-a lui putere,
Pentru demoniţe este zeul dat spre mângâiere.

Ci maimuţa-l tot priveşte şi mai mult se înfioară:
Când răsuflă, câte-un şarpe-i şuieră din orice nară.

Uite-l, stă culcat şi doarme liniştit, dar tot mai pare
Ravana un tigru, care furios spre tine sare.

Hanuman se-mbărbătează şi rămâne să privească
Muşchii ce se zbat sub piele cu putere diavolească,

Braţele lui fioroase, cu brăţări de aur groase
Şi cu semnele pe care-n luptă Indra-i le lăsase –

Crestătură de săgeată i-a rămas, să nu se treacă,
Ca să nu mai vrea în luptă el pe Indra să-l întreacă.

Airavata, elefantul, ce lui Indra-i ajutase,
Colţii şi-i trecu prin piele, astfel urme de-i lăsase,

Cum Ocrotitorul lumii l-a lovit cu discul, are
Ravana şi azi sub piele muşchii ca în legătoare.

Sfâşiat mai jos de umăr de un fulger, el, duşmanul,
Avea pumnul strâns şi mare, de părea ca buzduganul,

Cum e-ntins pe pat de aur, mâna lui că se tot mişcă.
Cu cinci degete – balaur cu cinci capete ce pişcă.

Mari, inelele de aur ard în degetele toate,
Că-n inele,-n fiecare, scânteiază nestemate.

Aste mâini îngrozitoare pentru zei, mângâietoare
Sunt pentru femei frumoase, credincioase, iubitoare.

Două mâini îngrozitoare, ca doi şerpi în pat se lasă –
Cu santal li-i pielea unsă, de-i mai moale ca atlasul.

Şi când Ravana se-arată – mare, mare cât un munte,
Mâinile-i par două vârfuri ridicate peste munte.

Este gura lui deschisă şi, când suflă, a bucate
Şi a flori miroase-n jurul-i, mai plăcute decât toate.

Ci-i de-ajuns măcar o clipă să priveşti această gură,
Că te sperie de moarte gândul la o-mbucătură.

Diadema lui de rege-al ţării duhurilor rele,
Chiar s-o vezi şi prin gunoaie, aruncată pe podele,

Înlemnit în loc te ţine, să te miri de cum luceşte,
Cu rubin şi diamante podobită-mpărăteşte.

Peste pieptul lui puternic, ca santalul la culoare,
Lucitor şi greu tresaltă şiruri de mărgăritare.

Lunecatu-i-a cămaşa pân' la gât, văzut să-i fie
Trupul plin de cicatrice, pieptul plin de bărbăţie.

Pân' la brâu învelitoarea galbenă îl înfăşoară
Şi el doarme dulce, dulce, nici un gând nu-l înfioară.

Patru sfeşnice de aur dimprejur îl luminează,
Ca pe norul cel negru fulgerul când săgetează.

Câteva femei frumoase la picioare-i stau întinse,
Obosite, ca stăpânul care mult se veselise.

Şi cum îl privea maimuţa, ocolindu-l pe departe,
Mai vedea femei frumoase împrejurul lui culcate.

Unul rege între demoni, e şi-ntre femei tot unul,
Adormi cu ele-n braţe, tot strângându-le, nebunul,

Ca şi cum şi-n somn cu ele mai petrece-veseleşte,
Ca şi cum dansează ele, tot cântând dumnezeieşte.

Hanuman le vede-n faţă: ele sunt ca luna plină
Şi, cum dorm împodobite, se revarsă-n jur lumină

Din cerceii de rubine şi din flori mirositoare,
Din noian de diamante care ard pe cingătoare.

Nu palat părea acesta, ci un cer căzut din noapte,
Unde stelele şi luna au încins o horă toate.

Doarme colo dansatoarea, obosită, graţioasă,
Se mai zbate parcă dansul în picioarele-i frumoase.

Vina, ce-a cântat, e-alături, încât ea cu vina pare
Peste-un lac plutind o barcă urmărită de o floare.

Una-i cu manuca-n braţe, adormită cum cântase,
De a-i zice că o mamă doarme cu copilu-n braţe.

Alta-şi strânge tamburina şi zâmbeşte, şi suspină,
Ca şi cum prin somn iubitul şi-l tot mângâie la sânu-i.

O frumoasă dansatoare, cum zâmbeşte-n somnu-i dulce,
Îi şopteşte unui flaut lângă dânsa să se culce,

Alta un ţambal cuprinde şi-i vorbeşte în neştire,
Obosită, şi băută, şi însetată de iubire,

Una doarme mai departe şi-are faţa-mbujorată,
Parcă-i ramură-nflorită, de departe să se vadă,

Sub uşoară pânză sânii, două cupe aurite,
Se înalţă peste pieptul preafrumoasei adormite.

Alta, ce-i la chip ca luna, nu dormea pe pernă moale,
Ci frumos îşi puse capul pe-a vecinei şolduri goale.

Muzicantele-adormiră cu adambare, dindime
Şi cu flaute în braţe, şi cu visul de iubire.

O, dar când să mai păşească, ce-i văzură ochii oare?
Hanuman nici că se mişcă de atâta încântare! –

Un divan frumos şi moale, cu arginturi şi covoare,
Preacurat, ca o mireasă, ca o bună-mpărătească.

Iară cea de stă culcată e zână din cer picată,
Preafrumoasă-n toate cele şi preagingaşă la piele.

Diademă lucitoare, scânteind cu pietre rare,
Poartă ea, ce luminează în palat ca în amiază
Sus, pe boltă, sfântul soare...

Dar şi chipu-i luminează
Altele cum nici visează.

Mandodari al ei nume este, şi din câte zâne
Dorm în jur, nici una n-are faţă-atât de dalbă, n-are

Piele-atât de smoliţică şi atât de aurită,
Burtă mică, rotunjită, cât se cade dezgolită –
Între câte-s doamne-n Lanka ea fiind cea mai dorită.

„O, să ştii c-am dat de Sita!" – Hanuman în gând îşi zice
Şi, sărind ca o maimuţă, bucuria vrea să-şi strige.

Până-n vârf de stâlp se urcă
Şi coboară înapoi,

Coada-n spate şi-o aburcă
Sau şi-o-nvârte-n jur vâlvoi.

Dar mai stai şi te întreabă –
Nu ţi-i bucuria-n grabă?
Hanuman de ce mai eşti,
Dacă te maimuţăreşti?!

Te-ai oprit? Acu-ţi dai seama?
Sita l-a-ndrăgit pe Rama
Şi nu poate ea, nu poate
Făptui acestea toate:

Nici podoabele străine n-ar purta,
Nici în pat străin să doarmă n-ar putea.
Decât c-un străin o soartă
Ea mai bine cade moartă!

Continuând s-o caute pe Sita, Hanuman ajunge în sala de mese a lui Ravana...

MESELE LUI RAVANA

Mesele trosneau de câtă băutură şi mâncare
Ravana avea-n palatu-i! Carne – care mai de care!

Colo – câte-un şold de bivol, dincolo – de căprioară,
Colo – şi nişte costiţe de mistreţ ori de-altă fiară...

Pe o altă masă iarăşi Hanuman de toate vede,
Încât nici să-i vină-a crede, că ce vede el se vede.

Ce găini, cu ce mai pulpe! Ce păuni sunt puşi să şadă
Fripţi în vasele de aur, parc-ar fi ieşit de nadă!

În tacâmuri mari se vede carnea de mistreţ mustoasă.
Cea de rinocer, cea care ca-n poveste amiroasă!

Mai erau atâtea încă farfurii de-argint, din care
Ieşeau hălci de cerb, de capră – scânteind argint de sare.

Se-nălţau grămezi de iepuri şi grămezi de prepeliţe,
De cânta sub ele masa, auzindu-se-n uliţe.

Erau peşti de apă dulce, mai erau şi peşti de mare,
Erau fel de fel de dulciuri şi piper pentru mâncare,

Deci, erau acele mese cu de toate pentru gură:
Cu bucate nemâncate, ne'ncepută băutură.

Iar sub ele, jos, sub mese, se vedea câte-o brăţare
Ce-o pierduse vreo femeie, veselindu-se prea tare,

Mai erau aici în sală dulce fruct şi dulce floare,
De-ai fi zis că diadema Universu-aici şi-o are,

Pe lângă pereţi divanuri te îmbie la hodină,
Sala-i fără lămpi, ca cerul înstelat având lumină.

Cu bucatele gătite ca şi pentru-mpărătese,
Sunt izvoare de lumină farfuriile pe mese.

Tot lumină se revarsă de la vinurile scumpe,
Băuturi aromitoare, cu miros de flori şi fructe.

Hanuman uimit priveşte amforele aurite,
Cu rubin de mândră floare pe la torţi împodobite.

Şi se miră şi se-ncântă de cristalicele cupe,
De ulcelele de aur, ce-s cu toarta-n pietre scumpe!

Erau unele ulcioare poate-abia-abia-ncepute,
Altele pe jumătate să fi zis că sunt băute!

Dar erau şi dintr-acele ce fuseseră golite.
Hanuman încet păşeşte înainte. Obosite,

Vede fetele culcate, dulce somn dormindu-şi toate,
Numai trupuri mlădiate, câte două-mbrăţişate.

Coroniţele de floare de pe fruntea lor căzute,
Pânza hainelor subţire vântu-n treacăt o sărute.

Tot văzduhul că pluteşte prin parfum de dulce floare,
De preadulce vin şi încă de santal, şi-apoi tresare.

Miresmat şi proaspăt vântul trece-n Pushpaka vrăjită,
De pe unde prinde aripi şi spre ceruri se avântă.

Tot femei se văd culcate şi cu feţele-n lumină!
Fie că au pielea neagră, ori că albă, li-i senină

Viaţa inimilor. Toate soaţele-n acea cetate
A lui Ravana avură dragoste pe săturate.

De cât vin băură ele aveau trupuri istovite,
Ca şi lotusul în noapte feţele – îngălbenite.

Hanuman aici nu vede preacurată faţa Sitei...

S-a întristat. Merse tot înainte până când dădu de un crâng înfloritor de aşoka, care crâng era împrejmuit cu ziduri înalte, supravegheate de nişte demoni cu chipuri nemaivăzut de îngrozitoare. Îşi dădu seama că prin aceste locuri încă nu o căutase el pe Sita şi la gândul că în cele din urmă ar putea – cine ştie! – tocmai aici s-o găsească, simţi îndată cât de puternic începu să-i bată inima, ca şi

cum ar fi fost înaripată, curat ca o pasăre a speranței. Ușor detot trecu spre zid fiul lui Vayu, apoi zăbovi acolo câteva clipe pentru a prinde momentul potrivit, când va putea sări neobservat peste zidul veghetor, spre a se pomeni în sfânta și frumoasa grădină, cu-atâta asprime străjuită de jur-împrejur.

HANUMAN PĂTRUNDE ÎN CRÂNGUL DE AȘOKA

Din fiori de mari speranțe trupul și-a luat avântul,
De sări într-o clipită sus pe zid, ușor ca vântul.

Hanuman privi o clipă de pe zid către grădină,
Toată-așoka: numai floare purpurie și lumină.

O suflare-abia tresare printre ramuri înflorite,
Cuprinzând în cale arbori și liane împletite,

De pe zidu-nalt în pripă Hanuman se prăbușește,
Prin desiș de dulce floare el nu cade, ci plutește.

Și-apoi trece peste frunza aurită, argintată,
Și mai iute decât zboară-n timp de luptă o săgeată.

Cerbii prin acea grădină alergau, și păsări multe
Se-ntreceau în cântec dulce, poate Sita să le-asculte

Cum se veselesc pe ramuri înfrunzite și-nflorite,
Și-n același timp cu fructe daurite dăruite.

Crângu-acesta-i o minune, unde inima-ți cuvântă,
Unde cucul singuratic s-a îndrăgostit și cântă,

Unde-albinele se-ndeasă-n orice pom cu floare deasă,
Unde-și strigă păunașii dorul ce i-a scos din casă.

Hanuman din creangă sare, neştiind ce este teama,
Căutând-o pe prinţesa, care-l are soţ pe Rama.

Miriadele de pasări, când el sare, sunt trezite,
Şi cad florile ca ploaia, de aripa lor lovite.

Scuturate flori din ramuri cad pe el, stârnind în cale
Parfumate albe-roşii constelaţii de petale!

Fiul Vântului se face pe sub ploaia ceà de floare
În grădina de aşoka chiar movilă de petale.

Vietăţile din crângul înflorit credeau că-n ţară
Îmbrăcată-n flori maimuţa este-un zeu de primăvară.

Iar maimuţa se desfată, prin frunziş sărind zglobie,
Sfâşiind ici-colo haina crângului de floare vie.

Pomii scuturaţi de floare, par ca jucătorii care
Şi-au pierdut la joc şi haina, şi speranţa viitoare.

Împletitele liane Hanuman le tot desparte,
Ca un vânt ce-alungă norii: la o parte, la o parte; –

Are mâini, are picioare, are coadă – şi cu ele
Sfâşie uşor frunzişul, ca să-şi facă loc vederii,

Până când i se deschide o cărare aurită –
Printre pomi, de ochii lumii depărtată şi ferită.

Din cărarea asta creşte, ca şi ramul din tulpină,
Încă o cărare, şi-ncă – luminând acea grădină,

Că erau cu toate ele în arginturi îmbrăcate,
Podobite cu cristaluri şi cu pietre nestemate.

Încântat, stă lângă apa, a răcoare ce adie,
Ca vrăjit privind bazinul cu oglinda-i străvezie,

Un umbrar de aur frunza-i împrejur de apă clară,
Şi-s atât de colorate treptele de piatră rară:

În bazin se văd, sub apă, luminând încântătoare
Floare de coral, şi-alături floare de mărgăritare.

Lotuşi azurii şi albi ce înflorind par a se-ntrece!
Lebăda uşor în tihnă pe oglinda apei trece.

Peste iazuri, peste lacuri păsările-şi dau de ştire
Şi se cată, şi se strigă printre trestia subţire.

Trece murmur de izvoare şi mimozele adapă,
Vie lacrimă curată, amrită-i această apă.

Rânduri, rânduri oleandre Hanuman aici mai vede,
Şi santalu-n floare vede, şi în rai ajuns se crede.

Şi cum merge mai departe, i s-arată verde-n faţă
Muntele, că pare-un nour, către nouri ce se-nalţă.

Stâncile care-nconjoară însoritul vârf de munte
Par aievea o coroană pe împărătească frunte.

Ci-nnăuntru-acestui munte peşteri largi şi-nalt boltite
S-au găsit, răcoritoare şi ciudat detot clădite.

Apa râului de munte cobora de sus grăbită,
Ca o fată care fuge de iubitu-i neiubită,

Supărată foc! Spre apă se înclin din părţi copacii,
Să-i aline vor necazul, s-o mângâie şi s-o-mpace!

Ea copacii şi-i ascultă şi din cale o coteşte,
Ea, treptat strunindu-şi valul, şi mânia-şi domoleşte.

Şi tot merge după apă Hanuman până ce-ajunge
La un lac, pe care cerul cu lumină îl străpunge.

Apa rece şi curată fundul lacului arată –
Pe prundiş scânteietoare şiruri lungi de pietre rare.

Treptele nenumărate duc spre apă, şi-s spălate,
Ca mai viu să strălucească floarea lor de nestemate.

Zugrăvite-n apa ceea, se vedeau aşa palate,
Care pot fi-nchipuite doar în cerurile-nalte.

Animale strânse-n turme de o rară frumuseţe
Prin desişul verde zburdă şi se joacă cu blândeţe,

Împrejur, sub pomi parana, ce-s umbroşi, sub frunza lată
Bănci de aur, rânduite, strălucesc pe lângă apă,

Ici şi colo, lucitoare, auresc scăldate-n soare
Ramurile de aşoka, umbritori răcoritoare.

Prin poene – iarba verde, printre iarbă – joc de ape,
Flori atâtea! – O maimuţă în privire nu le-ncape.

De la pomii plini de floare ca păunul e grădina:
Aurie-verde-albastră printre pomi jucând lumina.

Şi-apoi cum să nu se mire Hanuman, când vede pomul
Cel cu trunchi curat de aur, cum nicicând să vadă omul!

Clopoţei ascunşi în frunză gingaş sună-o melodie,
Frunza când uşor tresare, vântul când uşor adie.

HANUMAN AJUNGE LA SITA!

Printre rami în clătinare, printre frunzele trezite
Hanuman privirea-şi poartă, căutând suflarea Sitei.

Din copacu-nalt privirea i-ajungea până departe
Şi cutreiera grădina dintr-o parte-n altă parte.

Strălucind de frumuseţe-n adieri răcoritoare,
Acest crâng pentru-al lui Indra rai ceresc oglindă pare

De prin pomi cobor liane între ele împletite
Şi fac larmă-n ramuri păsări, ciripind înveselite.

Ţi se mângâie privirea cu sălaşuri şi altare,
Iar auzul – cu cântarea păsării-privighetoare.

Pe întinderea de ape ca un roi de stele dalbe
Printre lotuşii de aur răsar crini cu floare albă.

Spre a fi şi-ncântătoare apele aveau avere:
Grote mari pe ici-pe colo şi cu bănci frumoase-n ele.

Ard ca-n asfinţit de soare fel de fel de pomi în floare,
Dar nici unul farmec n-are ca aşoka-nfloritoare!

Floarea-n struguri aprinzându-şi, crângul care-ardea din ramuri
Se împurpura de-asemeni de-ale păsărilor neamuri.

De prin ramuri de aşoka se cernea potop de floare,
Spulberând tristeţea lumii cu lumini alinătoare.

Lângă pomul-papagalul, ce în flăcări izbucneşte,
Din belşug străluminată carnicopa înfloreşte.

Înţeleptul lui Sugriva cu privirea stă uimită:
Zarea-i galbenă făcută de punaga înflorită.

Mari coroane ţine-aşoka pe tulpinile vânjoase,
Ca şi cum turnate-n aur, spre a fi mai luminoase.

Şi-s cu sutele copacii ce au floarea purpurie
Pe de-o parte, pe de alta – preschimbată-n stacojie.

Astfel, cea grădină-ncântă, ca al doilea cer se-arată,
Unde florile sunt stele-n bolta verde-ntunecată!

Şi uimit atunci îşi zice Hanuman: „Avem în lume
Cinci oceane preaîntinse, dar nu patru, cum se spune!

E ocean şi frunza verde, vălurând din zare-n zare,
Unde florile se iscă din coral şi pietre rare!"

Ca şi munţii Himalaya ţara asta-i preafrumoasă,
Toate păsările lumii şi-au făcut aicea casă.

Muntele – izvor de arome – Gandha-madana păleşte
Faţă de această ţară-n care pomul înfloreşte

Anul împrejur. Vrăjeşte crângu-acesta pe oricine,
Încât nici visa nu poate c-ar dori ceva mai bine.

Hanuman privirea-şi poartă şi de-aicea mai departe,
Unde-n cale stâlpi de templu stau sub bolţile înalte,

Vede templu-ntreg, şi-i pare că se-nalţă-aici un munte,
Că-i înzăpezit Kailasa de la talpă până-n frunte.

Din altaru-i se revarsă o lumină aurie.
Pân' la ceruri se înalţă stâlpii templului – o mie.

Dar ce-nseamnă măreţia şi ce-nseamnă frumuseţea
Locului, când zeu al morţii lângă tine stă tristeţea?

Hanuman zicea că vede o femeie care poartă
Semn de mândră frumuseţe şi de-njositoare soartă...

De frumoasă-i ca o lună, ci-are haina sfâşiată
Şi atât de murdărită, nici să zici c-a fost curată.

Iar de sfânta libertate ea deloc nu are parte,
Că-i păzită crunt, cum este chiar un condamnat la moarte.

Chipul paznicilor are tot leită-asemănare
Cu-animale fioroase, ca din altă lume scoase.

Între-aceste urâţenii frumuseţea ei se zbate –
Parcă de sub fumul negru para focului răzbate,

În obrajii ei bujorii nu mai seamănă a floare,
Ci a frunză ofilită de atâta-nstrăinare.

Şi rochiţa ei acuma, pare-o apă întinată,
Cu mătase lucitoare, ce-a fost galbenă odată.

I s-a subţiat mijlocul, de-ar putea s-o frângă vântul,
Cât a plâns şi-a stat flămândă, şi-a dorit iubit cuvântul.

Printre lacrimile-amare rareori de se mai vede
Licăritul din privire – o scânteie ce se pierde.

Luminează-abia, de pare steaua gingaşă Rohini,
Când o urmăreşte Ketu, care nu-i doreşte bine.

Ş-apoi cum să lumineze, când de teamă-abia mai suflă,
Îngrozită de rakshasi, care-n jurul ei tot umblă.

Se cutremură la gândul că-i de moarte urmărită,
Cum ar fi o căprioară de gonaşii câini gonită.

Numai mândra ei cosiţă parcă-i necutremurată –
Ca un şarpe negru este peste şolduri aruncată,

Arăta femeia asta ca un câmp întins, când plouă
Şi-albăstreşte-n jur pădurea, luminându-mi-l sub nouri.

Are ochii mari femeia, cum îi are-o căprioară,
Corp frumos, deşi o haină zdrenţuită-l înfăşoară!

Dar nu haina să o cate Hanuman aicea este,
Sita cea dumnezeiască chiar şi-n zdrenţe Sita este!

Ea, cu trupul de zeiţă şi cu faţa cum e luna,
Chiar şi-atât de-ndurerată, n-are seamăn nici cu una.

Despre ea, nefericita, demnă de a fi ferice,
Hanuman aşa gândeşte şi aşa în glas îşi zice:

„Văd statură de femeie ne'ntrecută de zeiţe,
Faţa-i ca o lună plină, pieptul – două moviliţe...

Ea-i ca o divinitate, ce lumina dăruieşte,
Şi par gingaşele-i buze fructul bimba, când roşeşte.

După chip şi alte semne, eu cu mintea mea aş spune
Că aceasta e femeia cea pierdută-n altă lume!

Iară Sita cea frumoasă, subţirică trestioară,
Tuturor preamult plăcută a lui Rama soţioară, –

Precum multplăcută este şi prietena lui Kama –
Parcă se stingea de jale, tot gândindu-se la Rama.

Şede jos pe iarbă verde, ca o fată-n sihăstrie,
Că orbită de durere, singură plângându-şi sie,

Semne rele suferinţa peste chipul ei lăsase,
Apocrif era, sărmana, cea prinţesă preafrumoasă.

Ea era ca gândul despre risipita-n vremi avere,
Ca necazurile care nu îţi iau, ci-ţi dau putere.

Ca o flacără în fumuri, ca o rază de speranţă
Într-o clipă spulberată, care nu se mai înalţă,

Ca o inimă preabună, inimă neprihănită,
Cu învinuiri nedrepte şi nebune mâzgălită.

Cum privea în jur, pe dată se înspăimântă mai tare,
Neştiind ce gând îi poartă străjile îngrozitoare.

Tremura înfiorată, şi cu ochi de căprioară
Lăcrima a deznădejde, suspinând a câta oară!

Nu uşor îşi dete seama Hanuman, nu dintr-odată,
Că în faţa lui se află chiar prinţesa căutată!
Era palidă ca luna cea de nouri camuflată!

Cu puţinele podoabe, cu veşmintele murdare,
Ba că e prinţesa Sita, ba că-i o străină pare:

„Dintre câte îmi descrise Rama scumpe giuvaiere
Dacă se mai văd vreo două, fără străluciri şi ele!

Poartă ea cercei de aur şi brăţări cu piatră rară,
Care nu au strălucirea ce-o aveau odinioară.

Nu au strălucirea, însă îşi au rostul cel mai mare,
Căci sunt semne după care cei porniţi în căutare

Ar putea s-o recunoască. Alte pietre preţioase,
Când era spre Lanka dusă, ea din zbor le aruncase,

Astfel calea să-şi însemne. Şalul ei cel de mătase
Cu sclipiri de flori de aur în pădure-a fost să-l lase,

Aruncat pe-un ram, să fie mare semn de-ndurerare,
L-au găsit nişte maimuţe ca îndrumător de cale.

Rochia ei zdrenţuită, învechită, sfâşiată,
Parcă nici n-a fost podoaba ce-ncântase altădată,

Ci luceşte printre zdrenţe pielea, parcă-i aurită,
Şi de-aici încolo Sita nu e taină tăinuită,

Căci atâta de frumoasă numai Sita pielea-şi are
Şi-ncă prea'nţeleptul Rama – doi în toată lumea mare.

Iară prea'nţeleptul Rama îndura-n această vreme,
Ca bărbat, tuspatru chinuri, care se cuvin şi ele.

Este-ntâi dator bărbatul s-aibă milă de femeie,
Şi, când ea-i neputincioasă, ajutor tot el să-i deie!

Dacă el e soţ, iar soaţa lumea noastră-o părăseşte,
El, bolnav de grea tristeţe, zi de zi se-ngălbeneşte.

De l-a părăsit iubita, el de doru-i nu mai poate.
Deci, aceste patru chinuri le îndură Rama toate!"

HANUMAN O VEDE PE SITA ÎNTRE RAKSHASI

Peste bolta alb-albastră ca un lotus luna pare,
Ca o lebădă pe lacul de oglindă lucitoare.

A ieşit să lumineze totu-n jur cu dărnicie,
Mai întâi de-ajutorare fiul Vântului s-o ştie.

În lumina ei se vede faţa Sitei lăcrimată,
Pentru ziua sa de mâine Sita este-ngrijorată.

Ea corabie pluteşte peste-ntins de apă mare,
Ci-ncărcată greu, se-afundă tot mai tare şi mai tare.

Al lui Vayu fiu mai vede jos, de lună luminate,
Demoniţele hidoase ce-o păzesc pe Sita toate!

Unele sunt fioroase, cu urechile pleoştite,
Altele au faţă tâmpă şi urechi închipuite.

Unele un ochi au, unul, dară nu-l închid cu masul,
Altora li-i dat în creştet ca un corn să-şi poarte nasul.

Unele-s grăsane, însă îşi au gâtul ca un şarpe,
Altele n-au gât, şi capul drept pe umere le şade.

Şi au ele lungi sprâncene, streşini peste ochi stufoase,
Şi-s cu ţâţele-alungite, atârnând pe burtă, stoarse.

Unele-s pleşuve, însă celelalte poartă plete,
De sub noaptea lor cea lungă mai nimic nu se mai vede.

Cum privea în jur prinţesa, se înspăimânta de toate,
Căci erau, la rând luate, şontoroage, cocoşate,

Fel de fel de roşcovane, fel de fel de negricioase,
Toate rele şi ţâfnoase, guralive, bătăioase.

Câtă frunză, câtă iarbă ele sunt, şi-s înarmate
Cu cârlige şi cu suliţi, şi cu altele de toate.

Fiul Vântului priveşte la picioare, şi se miră:
Unele sunt ca de bivol, altele ca de cămilă...

La urechi de le priveşte, uşurel el poate crede
Că în faţa sa maimuţe, vaci şi elefanţi mai vede.

Par femei, dar nu au gură, numai boturi de-animale,
Semănând mai mult cu cerbii, porcii, tigrii şi şacalii.

Unde-ar fi să-şi aibă nasul au o trompă sau o surlă,
Sau nimic, când toată faţa este numai pentru gură.

Cel trimis de prinţul Rama, deşi nu e slab de fire,
Tot privindu-le, de multe mai avea să se tot mire.

Unele erau cu pântec coborât peste picioare,
Altele cu sânii care nici nu au măsurătoare.

Îşi strigau urâte vorbe, că erau neînţelepte,
De credeai că rag-nechează nişte vaci, ori nişte iepe.

Rakshasile înrăite, ce-aveau plete feştelite,
Scuturau şi pumn, şi lance cu puteri neasemuite!

Se pătau aceste fiare de la bot pân'la ureche,
Cum mâncau din carnea-n sânge, lacome fără pereche.

Animalele vânate le erau de prânz şi cină.
Îşi turnau nesăturate peste carnea crudă vinul.

Sta maimuţa să privească rakshasi cum beau şi-mbucă
Şi simţea din cap în coadă părul-i tot făcut măciucă,

Că acelaşi pom le ţine umbră şi acestor fiare,
Şi prinţesei Sita, care varsă lacrime amare.

Că sunt prea, sunt prea aproape, la un pas răul de bine,
Şi că-n orice clipă poate către Sita moartea vine.

Da, de flacăra durerii peste chip şi suflet arsă,
Nu mai este-acum prinţesa ca-nainte de frumoasă.

Este palidă şi n-are giuvaiere lucitoare,
Pare-o stea ce-a ars în ceruri, şi-a căzut, şi viaţă n-are.

De atâta dor slăbise faţa ei, ci doru-anume,
Străjuind neprihănirea-i, străluciri pe suflet pune.

Păr lucios a fost odată minunat să se răsfire,
Iar acum sub praful vremii n-are pic de strălucire.

Ea de Ravana-i răpită şi-i ţinută-acum departe
De ai săi, de-i pare-adesea că trăieşte după moarte.

Sau că este o lăută, ce-a ştiut să cânte bine,
Şi la care mâna scumpă şi-aşteptată nu mai vine

S-o atingă-nfiorată, sunetul vrăjit să-i scoată...
Vestejitu-s-a iubita de iubit îndepărtată,

Ca o zână fost-a Sita, mândră floare, multiubită...
Hanuman acum o vede o liană ne'nflorită.

Peste trupu-i de regină haina-i ca de cerşetoare,
Ea de dragostea lui Rama dulce parte nu mai are.

Ea, trăindu-şi îngrozită zilele nefericite,
Are-n ochi neprihănirea inimii îndrăgostite.

Al lui Vayu fiu admiră dragostea care înalţă:
Albul crin e floare albă, chiar stropită de mătreaţă.

Hanuman, o maimuţică, în frunziş culcuş îşi face
Nevăzut de nimeni. Noaptea se va odihni în pace.

RAVANA GRĂIEŞTE CĂTRE SITA

Se-ngâna ziua cu noaptea, încă nu se luminase,
Când al demonilor rege către ziuă se sculase.

El pe loc şi-aduse-aminte, că-n grădina dată-n floare
O prinţesă preafrumoasă pentru-a sa plăcere are,

Şi s-a dus de ea aproape Ravana, ca sa-i vorbească,
Murmurând cu glasul dulce vorba sa împărătească.

„Tu, ce ai rotunde şolduri, preafrumoasă, nu te teme,
Şi nu te feri de mine, şi nu plânge, şi nu geme!

Las' deschise să se vadă, demne de a fi privite,
Sânii tăi şi al tău pântec, de minune rotunjite.

Eşti sfielnică, şi-mi place, dar din minte n-o să-mi iasă
Trupul tău plin de-armonie, când te mişti ca o crăiasă.

Tu să nu te temi de mine! Astfel legea noastră este:
Să-i lipsim pe soţi, pe oameni, de frumoasele neveste.

Da, să ştii că tu-mi eşti dragă, dar că nu te voi atinge
Până dragostea de mine inima nu-ţi va încinge.

Eu nu mi-aş dori plăcerea smulsă cu ne'ngăduinţă,
Ci-aştepta-voi ziua-n care să mă chemi, să ai dorinţă.

Tu socoţi, a mea zeiţă, că-i mai bună supărarea
Şi tristeţea-nsingurării şi fără sfârşit răbdarea?

Dar mi-i dat a înţelege, că tu poţi a fi mai tare!
Toate-s, vezi, cu mult mai simple! Ce-o să-ţi dea tristeţea
oare?

Haina ta e zdrenţuită, de pământ îţi este patul,
Nu te-mpodobeşte părul ce-a uitat şi pieptănatul.

Ţi-ar prii mai mult, iubito, scumpele veşminte ţie,
Giuvaiere şi petreceri, şi nu viaţă-n sihăstrie.

Tu doreşte! Mai departe ca prin farmece pe toate
Le-mplinesc, căci pentru tine am comori nenumărate.

Pentru tine – diamante, pentru tine – dragi veşminte!
Vei dormi în pat de aur de aicea înainte.

Tu le meriţi, da, pe toate, nu zic nu, de bună seamă!
Tu doreşte-mă, preascumpo, tu să n-ai de mine teamă!

Gingaşele tale braţe pe grumazu-mi le uneşte!
Hai, nu sta aşa smerită, ci cu mine te-nsoţeşte.

Da, tu eşti încântătoare, că eşti tânără, dar trece
Tinereţea ca şi vremea, ca şi apa-n râuri trece.

Când mi te-a creat, femeie, creatorul Viswakrita,
S-a lăsat de meserie – ultima să-i fii tu, Sita!

Ultima, cea mai frumoasă, dinainte, de la spate!
Mi te-ar îndrăgi-ntr-o clipă chiar şi zeul Prajapati

Trupul tău i-atât de dulce, că, văzând o mică parte,
Nu-mi mai pot să-mi mut privirea, să mă uit în altă parte,

Lasă-te de supărare, ca eu şoldurile tale
Să le am fermecătoare pentru-ntreaga vieţii cale,

Uită-ţi de trecut, că nu e către el nici cărăruie,
Uită-ţi, şi mă luminează, dragostea să-mi fie trează.

Eu voi porunci pe tine drept regină să te-nalţe
Peste toate ale mele câte-mi sunt regine-soaţe.

Ţi le-aş dărui pe toate câte sunt comori în lume,
Un regat întreg sunt gata sub piciorul tău a-l pune.

O, voi cuceri prin lupte ţări întinse şi bogate
Şi de dragul tău lui socru le voi dărui pe toate.

Vreau să ştii că-s mai puternic decât demonii şi zeii,
Ş-ale lor faimoase steaguri la picioare voi să-mi steie.

Numai să-mi răspunzi dorinţei cu dorinţă de iubire,
Că te-mbrac în pietre scumpe toată lumea să te-admire.

Parcă văd cât de frumoasă-i pielea ta cu nestemate!
Bucură-te, şi-mi răspunde cât suntem pe bunătate.

Nu te mai sfii, răspunde-mi, au tu nu-ţi doreşti plăcerea?
Nu vrei neamurilor tale să le înmulţesc averea?!

Nu te mai gândi la Rama, că el, fiul Kausalyei,
Poate nici nu-i viu în codru, poate l-au mâncat şacalii!

Eu să-ţi spun, zeiţo, oare, ce putere Rama are?
Dacă n-are haină, casă, ce voinic din el să iasă?

Rama nu-i decât un schimnic, care doarme jos pe-afară,
Ci eu am palate multe de o frumuseţe rară.

Tu frumoasă eşti ca luna, dar de Rama te desparte
Şirul lung de nouri negri, care-i fac şi ziua noapte.

Şi se duc prin ceruri norii, cum se duc în zbor cocorii,
Peste codru, peste luncă, dorul să nu-i mai ajungă.

Chiar Hirania-Kashipu, oricât s-a zbătut, se ştie,
De la Indra să-şi întoarcă n-a putut a sa soţie.

Deci, să vină prinţul Rama, înarmat cum nici se poate!
Vei vedea cum într-o clipă ştie Ravana a-l bate.

Tu zâmbeşti, şi al tău zâmbet inima mi-o înrobeşte,
Tot aşa precum Suparna pe un şarpe-l stăpâneşte,
Când îl prinde-n cioc şi-l duce unde totul se-mplineşte.

Gingaş trupul tău o clipă de-l privesc, nici n-am putere
De la el să pot a-mi rupe fermecata mea vedere.

Printre zdrenţe-o văd, ci-mi place pielea ta cea aurie,
Şi nu mă mai pot întoarce să privesc la vreo soţie.

Mă ascultă, dar, şi vino tu regină peste toate
Câte am soţii frumoase în aceste mari palate.

Îţi vor fi supuse toate şi oricând ascultătoare,
Cum îi sunt zeiţei Lakshmi ale cerului fecioare.

Am să-ţi dau comori de aur şi comori de nestemate,
Ca şi fratele Kubera am haznalele bogate.

Al tău prinţ nici în Ayodhya, nici în vis atâta n-are
Câtă am eu bogăţie! Nici mândrie cât îi pare!

Haide, vino lângă mine, din gradina înflorită
S-ascultăm vuind oceanul, apa lui neostenită

Şi să vezi albina care bea din cupele de floare,
Şi să-mi fii împodobită-n aur şi-n mărgăritare!"

SITA RĂSPUNDE

Era-ndurerată Sita, pentru ea şi pentru Rama,
Ci-n voinţă neclintită rămânea să-şi deie seama

Cine-a fost ea, astăzi cine-i, şi ce-a spune se cuvine,
Ca şi Ravana să ştie cât de mult la Rama ţine.

Spăimântată şi slăbită şi de-ai săi înstrăinată,
Zise vorbele cu care rămânea neîntinată:

„Nu se cade unui rege, cu soţii ce îl răsfaţă,
Pe-o străină s-o dorească, care este altui soaţă!

Inima acum ţi-o-ndreaptă către cele ce te-aşteaptă,
Dragostea şi mângâierea tu cu inima le-o du.

Nu-ţi îngădui zadarnic gândul că pentru podoabe
Aş putea să-mi uit de toate şi să mi te îndrăgesc.

Cum de s-ar lipi ispita de-a mea inimă, când este
Inima acolo, unde a rămas iubitul Rama!

Tu, pe care nu-l ajunge zeul Indra cu săgeata,
Nu vei ocoli mânia a urmaşului lui Raghu.

Şi pedeapsa meritată va veni să te găsească.
Eu îi aparţin lui Rama. El îmi aparţine mie.

Şi-apoi tu, să poţi tu oare, câine alungat de lume,
Cu doi tigri a te bate, tu – cu Lakshmana şi Rama?"

Supărat foc de răspunsul neînduplecatei Sita, Ravana o ameninţă cu moartea şi pleacă dimpreună cu soaţele sale. Demoniţele care stau de strajă, spre a-l mângâia pe Ravana, îi strigă Sitei vorbe jignitoare. Dar prinţesa este prea întristată de toate câte i se întâmplă şi se gândeşte că moartea i-ar putea fi drept salvare. Privirea şi-o-nalţă spre pomul acel de aşoka, de care ar vrea să se spânzure cu pletele sale frumoase legându-se.

VISUL LUI TRIJATA

Între rakshasile proaste şi de răutate pline
Doar Trijata era-n stare a gândi cum se cuvine.

Şi le-a zis ea celorlalte: „Am avut un vis azi-noapte,
După care voi de Sita să v-atingeţi nu se poate!

Voi puteţi să-mi faceţi mie orice rău, de vreţi a-l face,
Pe-a lui Dashartha noră însă s-o lăsaţi în pace!"

Demoniţele-ntrebară: „Dar ce vis avuşi, surato?"
„Se-ntorcea-n Ayodhya Rama, glorios ca niciodată!

De cum l-am văzut, îndată m-am trezit. Şi de-nspăimânt
Orice fir de păr, surate-mi, tremura ca iarba-n vânt.

Iar de-aici, de-acum trezită, văd, ori că mi se năzăre:
Stol de lebede-nhămate printre nori îşi face cale!

Zboară, aducându-şi carul alb, de fildeş, după ele,
Printre nourii cei negri luminând ca nişte stele.

Şi în car se vede mândru prinţul Rama, care n-are
Nici un fir de praf pe haină, – sub ghirlande mari de floare.

Iară Lakshmana, viteazul, şade mândru lângă frate,
Pe când lebedele albe carul duc tot mai departe.

Pe fecioara din Videha, cum e luna luminată
O vedeam, în pânză albă, precum inima-i curată.

Ea stătea ca pe un munte, alb şi el, ca de zăpadă,
Şi înconjurat de apa oceanului! Să-mi cadă

Amândoi în vis, de parcă-s soarele unit cu raze
De nedespărţit! Ori Rama schimnic în păduri rămase!

Visu-acesta-n care Rama şi cu Sita-s împreună,
Cred că-i semn că înainte nu ne-aşteaptă viaţă bună.

Parcă Lakshmana şi Rama pe-un alb elefant, surate,
Şedeau, ca şi cum pe tronul mai bogat dintre bogate:

Elefantul-gigantul
Patru colţi avea,
Şi-n legănare
Solemn mergea.

Cât muntele de mare,
Era
Preamândru
Că ducea-n spinare
Voinici cu pieptul lat,
Cu braţul tare.

Pe-amândoi parcă mi-i duce pe mai sus de nori, pe unde
Strălucesc zăpezi virgine peste vârful nalt de munte,

De pe care mândră Sita în veşmântu-i alb păşeşte
Drept pe elefant, şi-n clipă lângă Rama se opreşte.

Erau trei copii de rege pe un elefant. Şi parcă
Printre negri nori plutiră, să se mire-ntreaga Lankă.

Şi l-am mai visat pe Rama ca un rege îmbrăcat,
Cu ghirlande multbogate, într-un car de împărat,
Şi cu hăţ, făcut din aur, peste degete-nnodat.

Şi-apoi iarăşi el cu Sita-n carul zburător se-arată –
Trag la car opt tauri, care-s albi, de parcă-s de zăpadă...

Şi pe Ravana-l văzut-am, cu uleiuri de cunjut
Uns, şi îmbrăcat în roşu, pe pământul gol căzut,
Cu ghirlande de leandru-nfăşurate peste trup.

L-am visat că-i beat, căzuse şi se tăvălea pe jos,
Şi îi strălucea tot trupul, parcă din uleiuri scos!

Dar căzuse el din caru-i, din Pushpaka... Se fălise
C-acest car de la Kubera altădată îl răpise.

Şi iar l-am visat. Stăpânul Lankăi se înspăimântase
Şi-a căzut pe loc, de parcă zeul Yama-l secerase.

Şi-l ducea parc-o femeie rea la suflet şi la gură.
Era tuns, în haine negre îmbrăcat, ca-n arătură.

Şi-ntr-o haină purpurie apoi Ravana îmi vine –
E-ntr-un car de fier, la care înhămatu-s-au asinii.

El ba cântă, ba dansează, la nimic nu ia aminte,
Şi tot bea apoi uleiul, parcă şi-a ieşit din minte.

Îndruga verzi şi uscate, vorbe neîntemeiate,
De-ai fi zis că să gândească nici cât un copil nu poate.

Apoi cel care-o furase pe-a lui Rama soaţă bună
S-a tot dus spre sud în goană, cu asinii împreună.

Iară preafrumoasa Lanka, strălucita lui cetate,
Care una este-n lume şi-alta a mai fi nu poate,

Unde mari şi arătoase herghelii de cai şi turme
De mari elefanţi de luptă sunt, încât nici să le numeri...

Parcă preafrumoasa Lanka s-a aprins să ardă toată
Şi ardea ca trestioara secerată şi uscată!

Şi din tunătoare-adâncuri apele se ridicară –
Ca palatele cetăţii în adâncuri să dispară".

HANUMAN DĂ FOC LANKĂI

Bucuros de toate câte reuşise a le face,
Hanuman a stat o clipă spre a mai gândi în pace:

Ce-ar putea să făptuiască înainte de plecare,
Ca să-i dea speranţă Sitei, să se ţină şi mai tare?

Ce anume să mai facă, spre-a băga în demoni teama,
Ca şi Ravana să ştie că va fi să dеie seama!

El şi-a zis: „Bătut-am demoni mulţi, şi-am dărâmat copacii,
Care străjuiră templu în grădina lor cea sfântă,

Acum ei adune-şi morţii, iară eu îi las în pace
Şi mă duc peste cetate, şi-am s-o văd acu ce-mi cântă!

Pusu-mi-au în coadă focul demonii? Dar focu-acesta,
Zeilor spre înălţare, pentru-a cere jertfe este!

Merg acum să-i caut hrana!" – Iată-mi-l, pornit ca norul,
Care-n coadă poartă fulger, focul-înfiorătorul.

Pe palatul lui Prahasta-Mânălungă sare-ndată
Şi palatul lui se face auroră-nflăcărată.

Apoi şi-al lui Mahaparşva s-a aprins palat, să ardă,
Şi-ale altora palate tot cenuşă-au fost sa cadă!

Au mai ars atâtea case şi castele multbogate,
Hanuman cu o scânteie le-a făcut cenuşă toate!

Fiul Vântului, ce ştie cum că-i norocos, de-ndată
Spre un alt palat porneşte, căci pe Ravana îl cată,

Cum îşi pune-arzânda coadă pe palat de nestemate,
Cel palat frumos ca Meru, arde ca şi celelalte.

Parcă ziua cea din urma peste Lanka se lăsase,
Hanuman, trecând ca vântul, foc în juru-i semănase.

Vântul flacăra o-nalţă, ca pe-un car de foc o poartă,
Car ce zboară prin văzduhuri, hăulind din poartă-n poartă.

Scrum lăsând în a sa cale şi zvâcnind strălucitoare,
Ba mai albă ca cristalul, ba ca aurul din soare.

Hanuman cu bucurie se uita cum arde locul,
Pentru marea nedreptate răzbunându-se cu focul.

Da, palate multbogate-mpodobeau acea cetate,
Cum pot fi numai în ceruri, unde zeii au de toate.

Şi cădeau cutremurate, cum ar fi cereşti palate,
Când se-ntâmplă semizeii să se-ncarce de păcate.

Demonii, în faţa morţii deveniţi cu toţi de-o seamă,
Ca şi nişte animale îngrozite alergară!

Îşi pierdeau şi bogăţia, şi voinţa de-altădată,
Şi plângeau că zeul Agni a venit cu foc să-i bată.

Mamele cu pruncii-n braţe alergau înnebunite,
Neştiind din ce pricină sunt de ceruri pedepsite!

Fetele nepieptănate, cum săreau din case-aprinse,
Aveau trupuri luminate, ca din fulgere desprinse.

Se topea arzând metalul, se scurgea argint şi aur,
Şi coral, şi pietre rare în şuvoiul lor ducând,

Iar cum focul nu-l mai saturi nici cu lemne, nici cu paie,
Hanuman noi jertfe cheamă, să-l hrănească rând pe rând.

Astfel se topea cetatea, a lui Ravana cetate,
Ca şi cea a lui Tripura, Rudra când a fost a-l bate.

Jos demonii ardeau delaolaltă,
Şi flacăra creştea tot mai înaltă,
Cum untdelemnul arde şi dă viaţă
Acelui foc ce pe altar se-nalţă.

Cât sutele de sori ardea cetatea,
Când se-auzi puternic tunet, care
Doar Brahma l-ar produce la crearea
Din coaja oului a lumii jumătatea.

Vârtejuri roşii flacăra se zbate,
Şi-i focul ca kinşuka dată-n floare

Şi fumul în albastre rotocoale,
Pluteşte, precum lotuşii pe ape...

„În chipu-acesta de maimuţă cine
Să fi venit la noi? Anila-Vântul?
Varuna, care apelor cuvântă?
Sau Yama, care nu spre bine vine?!

Măreţul Indra fulgere ne-aruncă?
Ne arde Brahma, creatorul lumii?
Sau Agni mâniat pe foc ne pune,
Cu focu-n şapte limbi pornit la muncă?

O fi chiar Vishnu, zeul care are
Puternicie fără de hotare,
În chipul de maimuţă! Şi ne bate
Tot neamul pentru marile păcate!"

Iar Hanuman stătea pe creasta casei,
Neînfricat, ca leul, între focuri,
Şi numai coada-i licărea pe-alocuri,
De parcă focul i-o încoronase.

Când pierea în foc cetatea, tot oraşu-n scrum să zacă,
Hanuman sări să-şi stingă coada sa-n ocean de apă.

Acum, după ce-şi înfăptuise dreapta răzbunare, de-şi răcorise bine sufletul, voinicul Hanuman, mânat de dorinţa de a-l vedea mai repede pe Rama, se avântă spre vârful unui preafrumos munte cu numele Arishta, peste care se perindau şirag norii străluminaţi de razele soarelui. Şi unde scoase el un răcnet îngrozitor, şi unde-şi propti picioarele în acel munte-mpădurit, şi unde se opinti o dată să sară! Numai ecoul unui cutremurător vuiet mai stăpâni

văzduhul în ultima clipă, pe când muntele cel cu păduri şi râuri, izbit de picioarele maimuţei se cutremură şi se tot coborî sub pământ.

Iar fiul lui Vayu străbătu oceanul de aer şi se lasă să coboare pe vârful muntelui Mahendra, unde era aşteptat de oştirea maimuţelor şi a urşilor.

Aicea Hanuman-preaînţeleptul
N-a mai putut a zăbovi o clipă,
Ci spre Kishkindha s-a pornit de-a dreptul,
Luându-şi vântul pentru zbor aripă.

Acolo l-a găsit pe prinţul Rama,
Cuprins de-ndurerată aşteptare
Şi mai că neştiind să-şi deie seama
Ce veste-i vine îmbucurătoare.

Şi Hanuman de-a-fir-a-păr îi spune
Cum o văzu-n grădina cea-nflorită
Pe Sita, zi şi noapte străjuită! –
Şi-aşa zicând, o perlă-n mână-i pune.

Iar Rama ia această perlă rară
Şi-o ţine sub priviri înlăcrimate, –
De pare ca-n trecut c-o vede iară
Pe Sita, pe prinţesa sa aproape.

„O, Hanuman, de-ai şti ce veste bună
La inimă mi-aduci! Comoara asta
De tatăl ei la nuntă i-a fost dată,
Iar mie drept speranţă mi-i lăsată!

Deci nu mai pot să stau pe loc o clipă
Fii călăuză! Şi pornim în pripă!“

LUPTA

SEMNE PREVESTITOARE

Către Lakshmana vorbeşte Rama, care ştire are,
Ca un zeu, că i se-arată semnele prevestitoare:

„Ici în codru cel cu poame, cu izvoare şi cu rouă,
Sa ne rânduim în cete oastea-ncredinţată nouă!

Semnele prevestitoare le citesc, şi nu-s a bine,
Grea şi mare e năpasta care peste lume vine.

Prin măcel va fi să treacă marea oaste de maimuţe,
Ca şi cea de urşi, pe care bătălia n-o să-i cruţe.

Dar şi demonii cu hurta vor cădea în bătălie,
Deci – 'nainte! Altă cale nu-i destoinică să fie!

Se cutremură oceanul sub vârtejuri mari de apă,
Munţii, ce din măruntaie aurul afară-şi scapă...

Norii parc-ar fi hiene, care morţii devorează,
Ploaia roşie cu sânge peste câmpuri lăcrimează.

Cerc de pară se desparte de prealuminatul soare
Şi-n desiş de roşii ramuri cade ca o arătare.

Urlă fiare, păsări ţipă a nelinişte şi jale,
Tot privind cu multă teamă la-nfricoşătorul soare.

Ci de vină este luna, de la ea şi spaima vine,
Că e jumătate neagră, jumătate – purpurime,

Lakshmana, aşa un soare negru nu văzu vreodată,
Nici atât de sângerie-n jurul lui arzând obadă!

Parc-ar fi să se prezică astăzi chiar sfârşitul lumii:
Nici o stea din cerul liber nu se vede! Că anume
Praful negru, corbul negru peste stele-aripa-şi pune.

Şi-apoi mai auzi, întreabă cel fecior al Kausalyei,
Cum a grea năpastă urlă, presimţind ceva şacalii?

Unde oaste contra oaste lăncile în pumn îşi strânge,
Câmpul cel uscat se face mare mlaştină de sânge.

Frate Lakshmana, deci astăzi să pornim cu oastea toată
Către Lanca şi pe Sita s-o vedem eliberată!"

Între timp, pregătindu-se de luptă, Ravana trimite-n tabăra duşmanului doi demoni, pe Şuka şi Sarana. Aceste două iscoade, după ce vor vedea cum arată de aproape numeroasa oştime a maimuţelor, se vor întoarce la Ravana să-i aducă ştirile.

CĂPITANII LUI RAMA

Ravana de sus priveşte şi, peste oceanu-n valuri,
Vede spuză de oştime dincolo – pe văi, pe dealuri.

Şi pe Sarana-l întreabă, supărat cum nici se poate,
Cine să conducă oare-aceste oşti nenumărate?

„Văd oştimea de maimuţe, rânduită-n cete multe!
Dar pe cine-a pus Sugriva să stea cetelor în frunte?

Mai apropiaţi pe cine dintre căpitani şi-i are?
Şi-apoi câte are cete? Oastea lui cât e de mare?"

Sarana aşa-i răspunde: „Află, rege, de la mine:
Dincolo de-aceste ape plin e codru de oştime!

Ci-n oştimea de maimuţe nu-i nici una în măsură
De a-şi potrivi puterea cu acea de tună-urlă,

Încât în cetatea Lanka se cutremură oricine
Şi se clatină pădurea, munţii, zările senine.

Da, în oastea lui Sugriva ea-i mai tare şi mai mare,
Şi în jurul ei ca fraţii se adună căpitanii.

Poţi vedea aici, mărite, şi pe căpitanul care
Poartă numele de Nila şi oştime multă are.

De la Nila mai departe vezi pe unul ce se-ncruntă
Şi priveşte spre cetate cu sălbăticie cruntă:

Ăsta-i Angada, cel care are părul rupt din soare,
Galben-galben, şi la luptă mi te strigă-n gura mare!

Calcă greu ca elefantul şi la orice pas loveşte
În pământ cu coada! Vezi-l! De mânie clocoteşte.

Iată-l, galben ca un lotus, coada – parc-o duce vântul,
Dar, lovind cu ea, în patru zări cutremură pământul.

E nepotul lui Sugriva, şi el rege vrea să-l pună.
E legat cu Rama, este ca şi Indra cu Varuna,

Se mai spune că şi fiul Vântului găsi pe Sita
După Angada, cel care primu-n minte a găsit-o.

Dincolo de el se vede un voinic înalt, ce poate
Fel de fel de poduri face peste fel de fel de ape.

Acest meşter Nala este şi i-i tată zeul-faur
Vişwakarman. Are Nala, ca şi tatăl, mâini de aur!

Iar alături se vede cel cu blana argintie,
Căpitanul Shveta, mândru şi viteaz cum nu se ştie.

Cunoscut în toată lumea, preamărit în lumea toată,
Unde creşte des santalul el acolo-şi strânge ceată.

I-s oştenii iuţi ca focul, poartă haine ca şofranul,
Tigri ce-şi arată colţii-nnebunind când văd duşmanul.

El se laudă oriunde cum că ne dărâmă Lanka,
Pentru a salva pe soaţa marelui nepot de Raghu.

Un alt căpitan – Kumuda-i, tot viteaz cu oaste-aleasă,
Adunată din pădurea ce-i in ţara lui muntoasă.

Şi-acum, Ravana, te uită, vezi încolo, mai departe,
Cum păşesc îngrozitoare, şi codate, şi-ncomate,

Maimuţe de toată mâna, de culoare arămie,
De culoare neagră-neagră, şi de galbenă-albie.

Câtă frunză, câtă iarbă-s adunate – rânduri-rânduri,
După Ceanda, căpitanul, potrivindu-şi mii de gânduri.

Într-un gând, într-o suflare, într-o unică chemare
Ceanda oastea îşi uneşte spre-a o trece peste mare.

Să-l auzi, înfumuratul, umblă tot cu speriatul:
„Îneca-voi Lanka, şi-ncă – unde-i marea mai adâncă“,

Iară altul are coama ca de leu şi nici clipeşte.
Cu priviri de foc se uită către Lanka, duşmăneşte.

Câtă ură în privire! Sar scântei din ochi în apă,
El numai cu ochii Lanka vrea-n cenuşă s-o prefacă.

Este Rambha-căpitanul dintr-o ţară-mpădurită,
Unde nu găseşti o creangă să se treacă ne-nflorită,

Unde munţii stau de strajă, priveghind până departe
Sahia şi Krishna, vârfuri pân' la ceruri de înalte,

Sunt în oastea lui o sută cete şi în fiecare
Câte-o sută mii de tauri, ce-s de neam-maimuţă, are.

Tot oşteanul se înfoaie, gata de-a lua în coarne
Lanka noastră, s-o arunce şi s-o calce, şi s-o darme.

Mai pofteşte de priveşte pe-un viteaz fără de moarte,
Uite-l colo, stă şi cască şi din urechiuşe bate.

Frica-n luptă n-o cunoaşte, şi aşa i-s toţi ostaşii,
I-a-nvăţat: tot înainte! Fie cât de tari vrăjmaşii!

El Şarabha se numeşte, căpitan ce stăpâneşte
Muntele Salveia, unde şi dreptatea ocroteşte.

Patru sute cete are el sub steaguri, oaste mare –
Câte-o sută mii maimuţe are ceata, fiecare!

Sunt maimuţele numite „vagabonzii din pădure",
Şi răcnesc înnebunite, clocotind de focul urii.

O, mărite rege! Vezi-l pe acel ce străluceşte
Printre-ai săi, ca zeul Indra, şi-i îndeamnă voinicește.

Tot la fapte mari de luptă, coborându-i de prin ramuri
Pe oştenii săi, strigându-i şi-adunându-i pe sub flamuri!

Ştii tu cine-i căpitanul? E Panasa. Stăpâneşte
Preafrumosul munte, care Pariatra se numeşte!

Are voievozi atâţia – cincizeci sute mii, şi care,
Toţi viteji, au câte-o ceată de maimuţe fiecare!

Dar să mergem mai departe... Vezi cea oaste luminată,
Ce se-ntinde ca oceanul, vălurând înfurtunată?

E cât muntele Dardura căpitanul ei, Vinata,
El ca soarele luceşte, oastea-şi face luminată.

E voinic şi fără teamă, şi pe toate el le poate,
C-a băut din râul Vena, de s-a-nvrednicit de toate.

Şaizeci sute mii el are de maimuţe săritoare,
De oşteni, ce şi-mpreună groaznici sunt, şi câte unul!

Mai departe stă Krathana şi la luptă mi te cheamă
Cu mulţimea de oştime ce i-a fost lăsată-n seamă...

Pe Gavaia cel puternic, uite-l vezi? E mai încoace –
Furios, uitând de oaste, către tine drum îşi face.

El de unul că s-ar bate, bătăuş ca şi cocoşul,
Clocoteşte-n el puterea, şi-i pletos, cu părul roşu.

Dar şi el cu sine cheamă către Lanka oaste multă –
Câte-o sută mii în ceată –, şaptezeci de cete-n luptă!"

LUPTA DIN TIMPUL NOPŢII

Peste câmpul de bătaie bezna cade dintr-odată,
Pânză neagră, de-asfinţitul multînsângerat lăsată.

Dar în bezna care stinge ziua cu suflare vie
Biruinţa-i mai dorită, lupta-i mai cu duşmănie.

Neagră-n jur întunecime-i, însă săbiile taie,
Parcă orbii se-ntâlnirăazi pe câmpul de bătaie!

Numai se-auzea: „Eşti rakshas?“ Or: „Maimuţă eşti?“
Şi-ndată
Peste coifuri, peste zale răsuna răspuns de spadă.

Purtând zale aurite, demonii cu piele smeadă
Se vedeau prin noaptea neagră, cum pot munţii să se vadă –

Munţii-mpăduriţi, pe unde-s plantele de leac o mie,
Unde sunt strâmtori şi pante strălucind – o feerie.

Mergeau demonii spre oastea de maimuţe s-o râşnească,
Toţi – un fel de val-vârtejuri şi mânie demonească.

Şi-aveau rakshasii pe trupuri platoşele daurite!
Dar nu ca să mi-i admire sunt maimuţele venite.

Sar oştenii lui Sugriva şi pe demoni îi atacă,
Sar maimuţele pe steaguri şi pe cai, căci vor să facă

Din drapelele duşmane zdrenţe-n vânturi aruncate,
Iar din cai – rănite trupuri care zac însângerate!

Elefanţi voinici şi demoni, care elefanţi mânară,
Cad pe jos şi sângerează, că maimuţele-i muşcară!

Plouă cu săgeţi pe demoni, vin săgeţi înveninate,
De doi fraţi, doi fii de rege, tot pereche aruncate.

Şi cum trec în zbor pereche spintecă duşmani o mie –
Nici suflarea lor de demoni să nu le rămână vie.

Praf ţepos a-mplut văzduhul, si acea oştire multă,
Când respiră greu din aer, de atâta praf strănută.

În urechi şi-n ochi se bagă prafu-acesta bun de şotii,
Încât nu mai pot oştenii nici să mai deschidă ochii.

Dar cu prafu-n ochi, şi-n beznă, cine lupta s-o mai ducă?
Sunt viteji! Căci nu-ncetează râuri sângele să curgă!

Mai străbat a nopţii beznă sunetele chemătoare
De panave, de timpane şi de tobe tunătoare.

Le răspunde dintr-o parte neadormitul glas de roate,
Ţipetele de maimuţe nemaispus de-ngrozitoare,

Şi printre acestea toate, şi peste acestea toate
Nechezat de cai răzbate până dincolo de moarte.

Pe pământu-n praf şi sânge, seceraţi delaolaltă,
Căpitani de-ai lui Sugriva claie zac peste grămadă.

Unde demonii căzură, ca nişte movile-n ceaţă,
Trupuri neînsufleţite ici şi colo se înalţă.

Împrejur – atâtea arme pretutindeni aruncate!
N-a avut nicicând pământul alte daruri mai bogate!

Un pământ cu-atâta floare! Nici nu ştii cum i se poate
Să rodească-n loc de pâine armele acestea toate!

Peste-ntinsul câmp de luptă grea aripa neagră-şi pune,
Bezna nopţii-ngrozitoare, prevestind nu zile bune.

Demonii, ce sunt ai nopţii, l-au închis în bezna neagră
Pe neprihănitul Rama, ca să-l bată noaptea-ntreagă

Cu săgeţi nenumărate, şi să râdă, el s-audă
Câţi duşmani în faţă are, să se teamă să răspundă.

Cum stârneau atâta vuiet, se părea că-n val cu spume
Vine-nfurtunat oceanul, ca să pună capăt lumii.

Ci-şi înalţă arcul Rama, şi de şase ori săgeata
Zboară, şi loveşte-n şase Zburători de Noapte, iată-i:

Mahodara pântecosul şi Iajnaşatra, cel care
E atât de crunt, că-n lume nici pereche nu mai are;

Apoi Sarana şi Şuka – cercetaşi, viteji de-o seamă,
Ce se potrivesc de parcă-s amândoi făcuţi de-o mamă;

Vajradamshtra, cel ce are colţi de diamant, şi încă
Mahaparshva – din lovire el abia se mai ridică.

Peste tot, pe unde poate, Rama, cu săgeata bate –
Aurită şi uşoară, pare flacără ce zboară!

El – pentru oştirea toată căpitanul cel mai mare –
Astfel curăţea de duşmani locu-n patru părţi de zare,

Deci, să lumineze noaptea doar săgeata lui mai poate! –
Demonii ardeau în flăcări ca şi fluturii de noapte,

Astfel se topise bezna, că-n lumină de săgeată
Bătălia cea de noapte era toată luminată.

Aruncase-n aer Rama săgeţi multe – miriade!
Toate ele ard că focul şi lumina lor nu scade.
Parcă-s licuricii toamnei, licărind cum li se cade.

Demonii s-au pus să urle mai sălbăticiţi, mai tare
Şi timpanele să-şi bată şi mai mult asurzitoare!

Sub această blestemată, neagră-a nopţilor aripă
Bătălia tot mai cruntă devenea din clipă-n clipă.

Muntele cel cu trei coarne s-a trezit de-atâta larmă,
S-a cutremurat din talpă, răspunzând la glas de armă.

Iar maimuţele se-avântă şi mai mult acum; se-agită!
Cele ce au cozi de vacă intră-n luptă-ntr-o clipită,

Cele negre după ele vin să lupte-n ceaţa neagră,
Nevăzute-n bezna nopţii, taie-n demoni noaptea-ntreagă!

Ici în luptă se avântă Angada, viteazul care,
Ca şi tatăl sau, ca Valin, semizeu în luptă pare.

Al lui Ravana feciorul, Indrajit, de cum se-arată,
E lovit, de-şi pierde caii, vizitiul – dintr-odată...

Şi, de n-ar fi-avut el darul nevăzut de a se face,
În împărăţia morţii s-ar fi odihnit în pace.

Dar aşa, sări din caru-i şi un nor de fum l-ascunse.
Angada a dat să-l prindă, el cu fumul dispăruse.

Ruşinat cum nu se poate, Indrajit, plin de mânie,
Simte cum îi arde pieptul de atâta duşmănie.

Dacă-i dăruise Brahma darul ista de-a se face
Nevăzut, el nu se-ntrupă, ci rămâne-aşa şi tace,

Nimenea să nu-l audă, nimenea să nu-l mai vadă!
Şi de unde ii convine nevăzut să stea să bată.

Astfel el curaj mai prinde şi s-avântă înainte,
Peste Lakshmana şi Rama cu săgeţile-i vrăjite.

Trage fără pic de milă, clocotind de răutate,
Şi săgeţile trimise cad ca fulgerele toate.

Cad săgeţile pe fraţii, care nici să se aştepte
Că sunt arme otrăvite şi că muşcă rău ca şerpii.

Cad săgeţile cu droaia, şi pe Lakshmana, pe Rama
Nestrăpuns nu mai rămâne loc măcar atât cât palma.

Să fie Indrajit văzut de Rama,
Să aibă trup şi el, nu ar mai bate
În cei doi fraţi nici cât pe jumătate!
Ci-aşa, pe unde-i el... nici nu-ţi dai seama.

SĂGEŢILE LUI INDRAJIT

Cu săgeţi strălucitoare, ce au vârfuri oţelite,
Indrajit bătea în voie, ca din locuri tăinuite.

Invizibil, ca văzduhul, tu pe dânsul nu-l poţi bate,
Ci el trage fără milă, nevăzut din orice parte.

Vai de cei doi fraţi, sărmanii, locuşor nu poţi alege,
Unde nu s-a-nfipt săgeata, – nici măcar cât pui un deget.

Lucitoare, netezite şi-n tot felul oţelite,
Zbârnâiau din zare-n zare, mari săgeţile-aurite.

O săgeată-n zbor s-arată cum e luna jumătate,
Ba o vezi cu altă formă – două palme-mpreunate...

Şi mai seamănă săgeata cu un brici tăios, sau pare
Ca rânjit un colţ de tigru la o mare supărare.

Tot săgeţi îngrozitoare! Se înfig în cine – moare!
Răutatea istui demon nici hotare nu mai are.

Bietul Lakshmana cum vede că se clatină-al său frate,
Scutul său de totdeauna, de durere nu mai poate.

Îndoit în trei stă arcul. Lângă muribundul Rama
Stau îndureraţi oştenii, plâng de jalea lui de-a valma.

Rama cel cu ochi de lotuşi, el – oştean întru speranţă,
Cine i-ar fi spus vreodată Indrajit că-l ia din viaţă!

Şi cum Lakshmana îl vede doborât şi mort pe Rama,
Cade, sângerându-i trupul, de nimic nedându-şi seama.

Îndrajit nu mai putea de bucurie că-i omorâse pe cei doi prinţi, pe cei doi fraţi, pe cei doi oşteni, mai bravi între cei bravi, pe Rama şi pe Lakshmana. Şi s-a pornit de îndată la Ravana, să-i ducă această îmbucurătoare veste. Şi mare jale puse atunci stăpânire pe sufletele tuturor oştenilor lui Sugriva, şi ei s-au strâns cu toţii în jurul celor doi fraţi morţi, plângând neputincioşi şi-ndureraţi.

RAMA ESTE ÎNVIAT DE GARUDA

Vântul răscoli oceanul, înălţând vârtej de ape,
Vălurând sub boltă norii, pe cât cerul îi încape.

Mânios porni să smulgă de pe insulă copacii
Şi-i zvârlea uşor în apă, ca şi când neavând ce face.

Speriatu-s-au de moarte vietăţile cu toate,
Câte-s oploşite-n apă, câte-s pe uscat aflate.

S-au ferit de grea năpastă şerpii, ei se-adăpostiră,
Vietăţile din mare mai spre fund se găvozdiră.

Printre fulgere deodată o lumină se arată,
Care Garuda o face, cea născută de Vinata.

Vine pasărea din beznă, luminând întru dreptate,
Nedreptăţilor nici soră nefiindu-le, nici frate.

Şi-atunci şerpii, puşi sub vrajă spre a fi săgeţi, să bată,
Iar se văd cu spaima-n frunte, Garuda când li se-arată.

Ei au teama lor şerpească: Garuda parcă i-ar arde! –
De pe răni în graba mare câte unul cade-scade.

Iar al păsărilor rege, iar Garuda se apleacă
Către cei doi fraţi ce-n sânge au căzut aici să zacă:

Cum i-atinge cu aripa orice rană dureroasă
Se închide, fără semne lasă pielea lor frumoasă.

S-au trezit, parcă-şi dormiră somnul greu sub cer cu stele,
Dar şi mai viteji acuma, şi cu mult mai în putere.

Ei, coborâtori din Raghu, parcă moştenise-anume
Câtă-n veac avuse neamul voinţă şi-nţelepciune.

Moştenise şi-nmulţise tot ce bun urma să fie
Pentru gând şi pentru faptă şi-aveau darul profeţiei.

Astfel Garuda-i trezise pe-amândoi din somn de moarte
Luminându-i ca să fie şi mai vrednici mai departe.

Şi-a vorbit divinul Rama: „De cum ai venit încoace,
Toate vrăjile duşmane începură-a se desface.

Acum inima-mi tresare prea plăcut înfiorată
De a ta apropiere, cum îmi tresărea odată,

Când se-apropiau bunelul, Adja binecuvântatul,
Sau părintele-n Kosala, care stăpânea regatul.

Cine eşti şi cum îţi spune, că nici n-ai asemănare:
Preafrumos la chip, mirosul de santal ales îmi pare,

Haina ta cea albă nu e nici de-un fir de praf pătată,
Daurita ta coroană numai ţie-ţi este dată!"

Ca un zeu voinic şi mândru, luminat din tălpi în frunte,
Cel cu aripi fermecate la-ntrebare-aşa-i răspunde:

„O, prealuminate Rama sunt Garuda, acel care,
Îţi rămâne-n veci prieten, să trăim într-o suflare!

De-acei şerpi, ce vă legară, nici chiar Indra nu mai poate
Să va scape, chiar sa bată el cu fulgerele toate.

Dar eu n-am putut rămâne să privesc cu nepăsare
Un mişel cum vă loveşte. El, cu farmecele sale,

Şi-a făcut săgeţi din şerpii cei colţoşi, care sfâşie,
Indrajit punându-i astfel să se-mplânte-n carne vie.

Fii atent, o, bun prieten, şerpii muşcă mişeleşte,
Eu îi ştiu – aşa le este neamul lor de când trăieşte.

Ei sunt toţi născuţi de Kadru, mama lor, înveninata,
Care-a fost duşman de moarte pentru maică-mea Vinata.

Voi, şi Lakshmana, şi Rama, ne'nfricaţi sunteţi în luptă,
Iar Garuda vă ajută, inima de şi-o ascultă!'

Acum voi să ştiţi, odată ce-ncepută-i bătălia:
Arma voastră-i lupta dreaptă, arma lor e mişelia!"

Astfel Garuda vorbit-a, şi cu fapta şi cu sfatul,
Şi i-a-mbrăţişat frăţeşte – şi pe unul, şi pe altul.

Şi cum iarăşi sunt în viaţă, gata de-a lupta îndată,
Şi cum n-a rămas un şarpe să mai fie iar săgeată,

Toată oastea de maimuţe, s-a mirat de-acea minune,
Despre care înainte nici nu se-auzise-n lume –

Cei căzuţi ca morţi – să-nvie, fraţii Lakshmana şi Rama,
Iar săgeţile vrăjite şi înfipte-n ei să fie

Şerpi, cum fost-au înainte Indrajit de a-i preface,
Care-n faţa lui Garuda – îngroziţi se vor retrage, –

Toată oastea asta strigă, ca de bucurie beată
Şi dorind să fie lungă viaţa prinţului salvată.

Smulg copacii de pe cale, şi-nvârtindu-mi-i în aer,
Strigă doritori de luptă şi de-al duşmanului vaier.

Rag maimuţele ca leii, şi au cozile umflate,
Sar-nainte, de timpane fără de răgaz chemate,

Iată-le, îngrozitoare, pe sub ziduri adunate,
Strigă – guri nenumărate – îngrozind acea cetate.

Ravana află vestea că au revenit pe câmpul de luptă cei doi feciori ai lui Dasharatha, după ce fuseseră treziţi din somnul lor de moarte şi înzdrăveniţi de pasărea-rege Garuda. Şi atunci el, demon cu zece capete încoronate, trimite la luptă pe cei mai buni conducători de oşti ai săi. Dar înţeleptul şi prevăzătorul urmaş al lui Raghu a găsit cu cale să afle cine sunt ei, întrebându-l chiar pe fratele lui Ravana despre toate.

CĂPITANII LUI RAVANA

Şi Vibhişana-nţeleptul, astfel i-a răspuns lui Rama:
„Iată un oştean preavrednic, cel cu faţa ca arama,

Care-i sus, pe elefantul ce tot dă din cap, şi pare
Pe un cer de dimineaţă luminat şi tânăr soare.

E Akampana. Din urmă, încruntat viteaz se-avântă,
Semnul leului pe steagu-i parcă-i viu şi se frământă.

Iară arcul lui – priveşte-l! Cum stă-n car viteazul, pare
Că îşi poartă zeul Indra fulgere strălucitoare.

Colţii lui de fildeş, iată-i, răsuciţi ca nişte coarne...
Pentru darul de-a se face nevăzut e căpitan el.

Indrajit, să ştii, îl cheamă, Ravana îi este tată!
Şi-ncă un arcaş se vede, care are trupul, iată

Mai cât muntele Mahendra sau cât Asta: stă-n picioare
Sus în car şi arcu-şi ţine neslăbit de încordare.

Într-un trup aşa de mare nici puterea mică nu e!
Şi-i viteaz. Şi Aticaia i se zice lui pe nume.

Altul are în privirea de aramă scânteiere
Şi avântul ce-l înalţă de-i adaogă putere:

Elefantul care-l duce are zurgălăi la glezne,
Peste el stăpân acuma numai Mahodara este.

Mahodara groaznic urlă, e oştean de fire tare,
Şi mai poartă acest nume, fiindcă are pântec mare!

Iată-un călăreţ, ce pare cât înzăpezitul munte,
Având platoşa de nouri, având soarele pe frunte.

Este Pishacea – om iute şi preanorocos în luptă!
După călăreţ şi calu-i: ca săgeata zboară-n luptă.

Vezi pe-un altul care-şi poartă strălucitele veşminte,
Şi-i cu suliţă dinţată şi-avântată înainte?

Care trece de-a călare pe-un voinic şi mândru taur
Ale cărui două coarne-s semiluna cea de aur?

Iată, el cu-această armă supără atâta lume!
Noi îi zicem toţi Trishira, de voieşti a-l şti pe nume,

Pe cellalt voinic, smolitul lat în piept, să ştii că-l cheamă
Kumbha, că în oastea toată nu-i arcaş cu el de-o seamă.

Că săgeata lui nu bate în pustiu, ci parc-alege,
Că pe steag emblemă-şi are chipul unui şarpe-rege.

Este de ne'nfrânt Nikumbha, şi la gloria sa vie
Vrea s-adune noi victorii, dobândite-n bătălie.

Vezi pe-un altul? – poartă ghioagă, buzdugan bătut în cuie,
Podobită-n diamante, cum o altă armă nu e!

Iar Narantaka îşi are carul zburător sub steaguri
Pestriţate, şi-ngrozeşte cu-acest car streine neamuri.

Cum trecea prin munţi îşi smulse stânca grea cu praguri multe
Şi o puse-n car să-i fie zdrobitoare armă-n lupte.

Iată-l colo pe acela, zece capete ce are,
De cuprinde-n jur tot locul cu priviri scânteietoare,

Cel ce zeii înspăimântă şi pe demoni stăpâneşte!
Demonii au chip de fiară, şi-ntre dânşii străluceşte

Ca-ntre fiare urâcioase el, ce-i rege! Seamăn n-are –
Sub umbrela lui cea dalbă chipu-i preafrumos apare.

Este mare ca şi Vindhya şi-nţelept e-n toate cele –
Pare însuşi zeul Indra între duhurile rele.

Printre chipurile nopţii străluceşte ca un soare,
Pietre scumpe în coroana-i scânteind fermecătoare.

Este chiar stăpânul Lankăi, cel ce-i nesupus lui Yama
Şi pe care nici chiar Indra, fulgerând, nu-l ia cu teama!"

Rama l-a privit o clipă şi-a zis fără ezitare:
„Peste Zburătorii nopţii, da, el este cel mai mare,

El le este rege, şi-apoi luminează zi şi noapte.
Ochiul nostru strălucirea a-i privi cu greu mai poate.

Chipul lui e ca văzduhul, ce-i ţesut dintr-o lumină,
E ca soarele amiezii, când e bolta-n cer senină.

Nu sunt regi, nici zei, nici demoni precum este el în stare
Să te înspăimânte-atâta cu lumina-i orbitoare.

Are douăzeci de braţe ale sale, iar din urmă –
Oastea lui de duhuri rele, o nenumărată turmă.

Înspăimântătoare forţă! Vine şuierând să lupte...
Trec oşteni cu munţi în braţe, de sunt munte lângă munte!

Al lor rege-atotputernic ca şi zeul Yama are
Gata de-aruncat juvăţul peste orişice suflare".

Şi-a mai zis preabunul Rama: „Mie-mi este dat de soartă
Să păşesc pe-aceeaşi cale, ce pe Ravana mi-l poartă.

El pe Sita mi-a răpit-o, dar oriunde s-ar ascunde!
În trei lumi a mea mânie l-ar găsi... şi va răspunde".

LUPTA DINTRE RAVANA ŞI HANUMAN

Astfel Rama îşi încheie vorba sa prevestitoare
Şi cu Lakshmana-mpreună către demoni face-şi cale.

Vine oastea de maimuţe către Lanka valuri-valuri,
De atâta oaste-valuri Lanka tremură din maluri.

Dar stăpânul ţării Lanka ne'nfricat şi crunt se-avântă,
În şuvoiul de maimuţe mare peşte se implântă,

Şi prăpăd în oaste face, peste ea de cum se-aruncă,
Însă nu-i fricos Sugriva, înapoi să mi se ducă!

El înşfacă-un vârf de munte, coperit cu frunză verde,
Şi cu braţul vânt îi face şi în Ravana-l repede!

Dar nici Ravana nu-i omul care nu ştie să lupte,
Cu săgeţile-aurite sfarmă vârful cel de munte!

Apoi scoate el din tolbă şi-o săgeată-nveninată,
Drept în căpitanul oştii o trimite fermecată!

Şuierând a mare groază, în Sugriva ea se-nfige
Şi el cade, încât pare că-ntr-o clipă moartea-nvinge.

Strigă demonii cu toţii, se cuprind a bucurie
Toate duhurile rele, că Sugriva n-o să fie
Niciodată să mai lupte, cum lupta cu străşnicie!

„Dar când a căzut Sugriva, şi mai aprigi se făcură
Căpitanii lui – Gavaksha şi cu Nala; se făcură

Mai voinici, de ridicară stânci cât munţii de înalte
Şi în palme le săltară spre-a le arunca departe,

După ei veneau Sushena cu Rishabha şi Gavaya,
Şi smulgeau din rădăcină arborii, visând bătaia,

Dar şi Ravana se-ntartă: cu metalul în văpaie
Peste oastea de maimuţe el săgeţi trimite – ploaie!

Deci asaltul lor se stinge, nu le-aduce mângâiere.
Numai pierdere le-aduce, că le scade din putere!

Hanuman însă, viteazul, care ştie lupta bine,
Ploaia de săgeţi o suflă-n altă parte s-o încline,

Şi la Ravana răzbate, la trăsura lui înaltă,
Şi de jos cum îi vorbeşte, moartea Ravana-şi aşteaptă:

„Ravana, tu ştii prea bine, că nu poate-un rău a-ţi face
Nici un zeu, deatâta cerul te-a lăsat oricând în pace.

Slujnicile lui Kubera n-au să poată niciodată
Pe-al tău frate să-l susţină, nici pe tine să te bată!

Şi nici gând că poţi să suferi de la demoni vreo durere,
De la muzicanţi cereşti, ci eu am a mea putere,
Deşi nu-s decât maimuţă. Dar din asta am plăcere!

Gheare am, să-ţi sfâşii trupul, laba-mi este ridicată,
Să scot duhul rău din tine azi doresc ca niciodată!"

Şi-atunci Ravana îi zice, cu ochi roşii de mânie:
„Te vei coperi de slavă tu aici pentru vecie!

Hai, loveşte-mă, pe urmă zi că te-ai bătut cu mine,
Dar să ştii că tot pe urmă face-voi şi scrob din tine".

Hanuman aşa-i răspunde: „Mai întâi adu-ţi aminte
Cine l-a zdrobit pe Aksha, cărui tu îi eşti părinte?!"

Şi, înnebunit de ură, Ravana cu braţ de stâncă
Pe maimuţă o loveşte-n pieptu-i, şi mai tare încă.

Dar s-a clătinat pământul, ca şi bolta cea senină,
Până când din ameţeală cea maimuţă să-şi revină.

Şi-apoi fără de zăbavă Hanuman cumplit loveşte
Cu puternica sa labă şi pe demon l-ameţeşte.

Cum se clatină un munte, de-i sub talpa lui cutremur,
Astfel după lovitură Ravana-i cuprins de tremur.

Ameţit aşa vazîndu-l, cum priveau din ceruri zeii,
Mi s-au bucurat cu toţii, că pedeapsa va să-şi ieie

Capul relelor. Dar mare, cea mai mare bucurie
O avea maimuţărimea, deşi scurtă-a fost să fie!

Ravana, dacă-şi revine, către Hanuman vorbeşte:
„Ştii că-mi placi cum eşti, voinice, şi că mi se potriveşte

Voinicia ta! Că lupta cu un slăbănog, vezi bine,
Nu mi-ar fi spre marea cinste, ci spre marea mea ruşine!"

Căpitanul lui Sugriva: „Ce vorbeşti de voinicie?
Doi voinici dacă se luptă, unul mort va fi să fie!

Iar noi vii sutem, vezi bine! Dar pe când femei străine
Ai răpit, mi-am dat cuvântul că am să-ţi deschid mormântul!"

A urmat o lupta grea şi îndelungată, la capătul căreia Ravana cade istovit la picioarele lui Rama. Nu-i taie însă capul preaînţeleptul Rama, ci-l lasă să se odihnească şi-l cheamă să vină a doua zi, odihnit, pentru-a lupta ca un erou.

Ravana este înjosit de mărinimia lui Rama şi ar vrea să se răzbune, dar frica-i mai sălăşluieşte în piept şi el îşi trimite ortacii spre a-l trezi pe fratele Kumbhakarna, care este mai puternic decât oricine altul şi pe care vrea să şi-l facă scut apărător.

TREZIREA LUI KUMBHAKARNA

Demonii cei fără număr iata-mi-i porniţi pe cale,
Spre-a îndeplini în grabă ordinul măriei sale.

Iar porunca aspră-i este, cum că Ravana socoate:
Nici o clipă de zăbavă nimănui nu i se poate.

Alergând la Kumbhakarna, strâns-au flori mirositoare
Şi-adunat-au multă, multă şi tot felul de mâncare.

Ştiau sfetnicii prea bine cum e felu-acestui frate:
De cum numai se trezeşte se aşterne pe mâncate.

Cum merg demonii, în cale văd o peşteră, o gură
Ce-i atât de larg deschisă, încât nici să-i ştii masură.

Intră ei, şi dintr-odată toţi se clatină ca umbra:
Val-vârtej merg înainte ori 'napoi sunt daţi de-a tumba –

După cum acel ce doarme face vânt din orice nară:
Trage aerul în sine ori din sine-l dă afară!

În acest sălaş prea mare aşternutu-s-au podele
Din frumoase pietre rare, şi cu aur printre ele.

Pe podelele acestea scumpe şi strălucitoare
Sta întins chiar Kumbhakarna, o făptură-ngrozitoare.

Cum suflarea i se zbate ba-năuntru, ba-n afară,
Orice fir de păr pe trupu-i ca un şarpe în spirală.

Nările-s două prăpăstii, gându-n care ţi se stinge,
Şi din gura lui căscată iese greu miros de sânge.

El brăţări de aur are şi coroană-n nestemate,
Dar, împodobit cum este, doarme ca-n adâncă noapte.

Demonii i-aduc aproape omorâte animale,
Le clădesc, de fac grămada cât îi muntele de mare.

Şi-n grămada asta este ce le-a dat pădurea deasă:
Bivoli mari şi porci sălbatici, căprioare arătoase!

Toarnă-alături o movilă de orez – nici nu-i vezi creasta.
Pun ulcioare mari cu sânge pe lângă movila asta.

S-au strâns duhurile rele, ca şi norii-n cer a ploaie,
Şi cu fum de sacrificii vor ca somnul să-i înmoaie.

Cu santal şi cununiţe: numai flori mirositoare
I-au înmiresmat văzduhul lângă fiecare nară.

Şi atunci, ca să-l trezească, ei se-adună laolaltă
Şi în gura mare strigă şi din palme-ncep să bată,

Zarvă fac, lovind din beţe, şuieră pe întrecute,
Sună şi din scoică albă, nu din una, ci din sute.

Scoicile lucind ca luna strigă să te-nnebunească,
Dar voinicul cel ce doarme tot nu vrea să se trezească!

De la zgomotul acela, de la strigătele-avane,
Când vuiau fără de istov scoici şi tobe, şi timpane,

Tocmai cerul cel de-al treilea se cutremură-n lumină, –
Şi cad păsări, scuturate din a raiului grădină.

Însă doarme uriaşul, parc-ar fi de-aici departe,
Şi nu-aici e-aceasta zarvă, ci cu totu-n altă parte.

Ci au demonii poruncă să-l trezească, şi de-ndată
Vin spre el cu buzdugane şi prăjini, şi-ncep sa-l bată.

Peste pieptul lui ca piatra ei lovesc fără-ncetare
Cu prăjini, cu buzdugane, cu ce poate fiecare.

Unul dă în el cu stânca, ce a smuls-o dintr-un munte,
Altul – cu barosu-l bate ca în nicovală-n frunte.

Zeci de mii, legaţi ca unul, au poruncă de-a răzbate,
Dar când suflă uriaşul, ca pe vânt se duc departe.

Bat şi tobe, şi timpane, zările de zgomot crapă.
Însă uriaşul doarme, nici să mişte din pleoapă!

Dar de nu-l trezesc cu zgomot, demonii s-apucă-ndată
De pun mâna pe măciucă şi pe varga ferecată.

Apoi dau fără de milă cu harapnicele-n vite,
Elefanţi şi cai să treacă şi să-l calce sub copite,

Bat din urmă cu ciocane şi cu buzdugane grele,
Poate el să se trezească de mânie, de durere!

Şuierat de scoici răsună cu ecouri prin pădure,
Tobelor răspund cu zbateri munţii cei cu creste sure,

Tremură de-atâta zgomot Lanka cea frumoasă, toată,
Iară namila din somnu-i nu tresare nici o dată.

Mii de talere se-avântă, se ciocnesc ţiuitoare,
Şi bat toaca mii de demoni, pe-ntrecute fiecare.

Dar dormea prealuminatul, adormit de zei prin farmec,
Deşi demonii de ciudă la urechi îi strigă-amarnic,

Deşi-l muşcă de-o ureche şi de alta cu mânie,
Şi-n urechi îi toarnă apă – să-l aducă la trezie!

Deşi-n frunte cu ciocanul îl lovesc şi-ncă din creştet
Îi smulg părul, şumuiaguri, ce-a durere se sucește.

Deşi-l leagă de „şataghni" şi-l urnesc din loc deodată,
Uriaşul nostru n-are nici o geană tremurată.

Peste el trec elefanţii, mare turmă, frământându-l!
Dar nu ei au să-l trezească, ci stomacul lui, flămândul.

Ca săgeţile de fulger mâinile-şi întinde-n zare,
Bâjbâind, cu ele cată ca un orb ceva mâncare,

Cască somnoros, şi gura-i ca prăpastia cea neagră,
Te-nspăimânţi cât e de mare: ca întrarea-n iad mai largă.

Gura asta purpurie, când se rotunjeşte, pare
Că e soarele pe Meru dimineaţa când răsare.

Cască, şi prin gură parcă o vijîitoare-i trece,
Cum din munţi coboară vântul şuierând pe vale rece.

Are chip cumplit trezitul şi priviri scânteietoare
De mânie, precum Siva-i cu porniri distrugătoare.

Fiecare ochi îi este mare cât un cap de Rahu, –
Demonul care înghite luna, 'ntunecând meleagul.

De cum numai se trezeşte, hai să-şi potolească foamea –
Bagă-n el mistreţ şi bivol: osul, sângele şi carnea.

Din cogeamite ulcioare mai bea sânge şi grăsime.
Celor vii duşman le este şi e duşmănit de-o lume.

În sfârşit, sătul, mâncăul se mai dezlipi de hrană
Şi pe dată, într-un suflet, demoni îl împresurară.

El, puternic ca un taur, a lor turmă o priveşte
Cu privirea-i somnoroasă, parc-abia de se trezeşte,

Şi-i întreabă, cu mirare că-i trezit, şi cu-ntristare:
„Vreau sa ştiu, măi fraţi, ce este, ce vă trebuiesc eu oare?"

KUMBHAKARNA PORNEŞTE LA LUPTĂ

Ravana, pe al său frate de-l văzu venit să lupte,
Mai întâi pe frunte-i pune o coroană-n pietre scumpe.

Ca şiragul de mărgele un şirag de piatra rară
Gâtul lui îl împresoară şi pe piept arzând coboară.

În urechile lui, care parc-ar fi nişte ulcioare,
Diamante-i pun, cerceii, stele mari, strălucitoare.

Şi din flori aromitoare împletitu-i-au ghirlandă,
Şi îi pun brăţări de aur, braţu-n străluciri să-i ardă.

Luminează Kumbhakarna, ca şi când purtând însemnul
Unui foc de sacrificii, ce-i hrănit cu untdelemnul.

Seamănă, cu cingătoarea-i ce o poartă, Urieşul
Chiar cu muntele Mandara, fost încins c-un şarpe, Şesha,

Pe când vârfu-acestui munte fu legat în jur c-un şarpe
Spre a-l face cum se cere apa în ocean a bate.

O cămaşă grea de zale peste pieptul lat îi pune,
Nici săgeata, nici cuţitul să nu poată a-l răpune.

Străluceşte Kumbhakarna ca şi vârful Himapati,
Înzeuat cu nori de aur, când apusu-n roşu bate.

Parcă este zeul Şiva, gata de-a porni să-nvingă
De trei ori în luptă dreaptă pe duşmanul său să-l stingă.

Ocolind din stânga-n dreapta tronul, vine mai aproape,
Îndrumarea cea din urma s-o asculte de la frate.

Apoi, bun rămas luându-şi de la Ravana, porneşte
Kumbhakarna, glas de tobe şi de goarne-l însoţeşte,

Iar pe urma lui se vărsă fără de sfârşit mulţime:
Cai şi elefanţi, şi arme are forţa ce-l susţine!

Precum norii în furtună trec tunând din zare-n zare,
Carele de luptă-n urma-i duruie fără-ncetare.

Vin oşteni călări pe-o ciută, sau pe-un leu rânjind a moarte,
Sau pe pasărea ce zboară, sau pe târâtorul şarpe.

După dânşii pedestraşii vin în rânduri lungi şi-avane,
Vin cu săbii şi cu suliţi, cu securi şi buzdugane,

Şi cu feţele-ncruntate, pe duşman să-l îngrozească,
Ochii lor le ard în sânge, ura-n ei să clocotească.

Câtă frunză, câtă iarbă vin şi vin, şi sus ridică
Fluturându-şi-le-ntruna armele care înfrică.

Iar în fruntea lor, în frunte, cu săgeata sa dinţată,
Kumbhakarna se avântă în duşman cumplit să bată,

Slugile îi ţin umbrela de prin părţile-amândouă,
Că pe el de pretutindeni cu noian de floare plouă.

Preaputernic, uriaşul vrea să pară şi mai mare! –
Şi-ntr-o clipă se preface în făptură-ngrozitoare.

Altu-i chipul, şi statura – mai înaltă şi mai lată –
Mai voinic ca toţi voinicii – spre-a-ngrozi o lume toată.

Iată-l lat în umeri – poate cât să-ncapă-o sută arcuri,
Şi înalt – cât şase sute, măsurat cu-aceleaşi arcuri.

Ochii lui de fiară crudă se-nvârtesc ca două roate
La un car, şi ard în flăcări, ca apusu-n prag de noapte.

Şi-aşa strigă Kumbhakarna: „Ca pe fluturi îi voi arde
Pe toţi căpitanii oştii de maimuţe! Dar se cade, –

Zice el spre dezbinarea celei oşti – să nu ne-atingem
De maimuţele, pe care căpitanul le împinge

Împotriva noastră! Ele fie să ne-mpodobească
Şi sălbatica pădure, şi gradina-mpărătească.

Numai prinţul din Ayodhya – bucuros e a ne bate.
Eu am sa-l omor, şi Lanka va rămâne-n libertate!"

Aripaţi de-aşa cuvinte, demonii într-o strigare
Îi răspund, de parcă valuri vin tunând din larg de mare.

Pe de-asupra-i norii negri s-au întins, şi-a supărare,
Încruntaţi de pe la margini, îi privesc orice mişcare.

Cerul plouă tot cu piatră, fulgeră fără oprire,
Se rotesc din stânga-n dreapta păsările prevestirii.

Pe din două părţi de cale varsă foc din guri şacalii
Şi tot urlă, el să-i vadă mare semn de rău în cale!

Din prevestitoare ceruri ca o piatră corbul cade,
Drept sub nas lui Kumbhakarna, el pe suliţă îi şade.

Demonului i se zbate ochiul stâng şi el tresare,
Prima dată-n viaţă-şi simte mâna stângă-n tremurare.

Peste el, arzând în flăcări, ziua în amiaza mare,
Trece-n zbor o stea cerească şi-apoi cade tunătoare...

De la toate-aceste semne păru-i se făcea măciucă,
Ci el n-avea gând şi cale înapoi să se mai ducă.

El, mânat de zeul morţii, jucărie-n mâna soartei,
Peste zidul de cetate iată-l trece-n ceea parte.

Marea oaste de maimuţe forfoteşte sub cetate,
Ci el nu stă să gândească, ci el merge-n oaste-a bate.

Dar maimuţele, de-ndată ce-l zăresc că zidul trece,
Se împrăştie ca norii răsfiraţi de vântul rece.

Iară el, văzând cea oaste destrămată şi-ngrozită,
A urlat de bucurie cu putere înzecită,

Cu suflarea istui urlet mi-i culca el, Kumbhakarna,
Pe duşmani, precum securea culcă-n codru aşvakarna.

Şi fugea maimuţărimea, şi credea că i se curmă
Răsuflarea, că venise Ziua lumii cea din urmă.

ANGADA LE DĂ-N OBRAZ FUGARILOR

Îngroziţi de Kumbhakarna, fug oştenii pe-ntrecute,
Dară Angada-viteazul strigă-le aşa cuvinte:

„Ce-aţi înnebunit, măi oameni? Nu ştiţi voi că frica n-are
Să rămână-n urma voastră, chiar trecând peste hotare!

Vă gândiţi voi cum ar râde soaţele de fuga voastră?
Că doar ele ştiu ce oameni petrecuseră la oaste!

Sau ce rost atunci mai are a fi soţ pe lângă soaţă,
Dacă eşti viteazul care stă mereu cu frica-n braţă.

Nici de cum nu-ţi face cinste, când eşti om voinic şi-n stare,
Spăimântat ca o maimuţă să-ţi pui coada pe spinare!

Au uitat-aţi voi cuvântul, care laudă v-aduce?
Voi, care-aţi silit duşmanul pe sub săbii să se culce?

Ori numai văzând vitejii, voi uitaţi de mândra fală
Şi fugiţi, ca ei să vadă că sunteţi de fală goală.

Nici un pas nu vă retrageţi! Să învingeţi orice teamă!
După moarte-o viaţă dulce Brahma vă va da în seamă!

Iar de-ţi şti pe câmp de luptă pe duşman să-l daţi la strungă,
Să-l zdrobiţi, atunci v-aşteaptă glorioasă viaţă lungă.

A-l strivi pe Kumbhakarna Rama şi de unul poate,
Prostul vine cum spre lampă vine-un fluture de noapte!

Dacă însă acest demon va-ngrozi mulţimea noastră,
Lumea-ntreagă va să ştie c-am fost marea oaste proastă.

De-om fugi, ieşi-vom poate de aici cu pielea-ntreagă,
Dar să ştiţi: de steagul nostru ruşinea pe veci se leagă".

Ci maimuţele din fugă răspundeau: „Îi ruşinoasă
Fuga, dar în faţa morţii este ea şi sănătoasă!"

Şi cum îl vedeau preagroaznic, scânteind de strălucire
Şi urlând, pe Kumbhakarna, nici gândeau la vreo oprire.

Nu putea nicicum cuvântul să le toarne-n sân putere,
Şi fugeau pe întrecute şi strigau ca de durere.

Totuşi, şi cuvântul poate uneori minuni să facă:
Pe-acei căpitani de oaste de la fugă să-i întoarcă!

Orice căpitan se-ncruntă de amar şi de ruşine
Că fugea, îşi umflă pieptul şi pe câmp de luptă vine.

KUMBHAKARNA CADE ÎN LUPTĂ CU RAMA

Şi-acum oastea de maimuţe nu putea să-şi afle locul:
Sétea de-a intra în luptă le ardea în piept ca focul.

Bolovani rupeau din stâncă, şi smulgeau din rădăcină
Mari copaci, lăsând pustiuri unde-a fost pădurea plină.

Şi lovind în Kumbhakarna, în mânia lor cea mare,
Din copaci şi din pietroaie făceau arme-ngrozitoare.

Dar şi uriaşul demon n-a venit să zăbovească:
Îşi învârte-n juru-i ghioaga – pe duşmani să-i pătulească.

Cu duzinele-i adună, cum îi cad pe dinainte,
Şi îi freacă între palme şi nemorţi încă-i înghite.

Cad maimuţele sub ghioagă vreo opt mii şi şapte sute –
Prinţul demonilor însă ar ucide şi mai multe!

Cum stârpea pe şerpi odată dauritul şoim Suparna
Astfel astăzi pe maimuţe le înghite Kumbhakarna,

Dar maimuţele ramase ne-nghiţite se-avântară
Şi cu noi copaci şi pietre contra lui se înarmară.

Iar Dvivida cel puternic, înşfăcând un vârf de munte
Şi în braţe ridicându-l până pe mai sus de frunte,

Se porni – cum norul negru spre un munte vrea să zboare
Astfel el către cel demon, ce-i cât muntele de mare...

Mai apoi venit aproape, el, viteaz fără de seamă,
Taur între maimuţime, a izbit în Kumbhakarna.

Dar pietrosul vârf de munte n-a zdrobit sub greutate
Pe-acel căpcăun, pălit-a oastea lui o jumătate!

Au căzut fără suflare caii, care-au tras la care,
Vizitiii, elefanţii, demonii ce-au mers călare.

Şi după atâta moarte demoni se-necau în sânge,
De credeai că nu-s în stare arcu-n mână a-l mai strânge.

Dar simţiră cum îi muşcă demonească lor săgeată
Căpitanii cei din oastea lui Sugriva, săgetată.

Şi-atunci ei cu a lor oaste iar smulgeau copaci din crânguri
Şi loveau cu ei în demoni, mai rărindu-le din rânduri,

Şi loveau fără cruţare peste gât, peste spinare,
Peste cai de rasă-aleasă şi cămilele gheboase.

În văzduh ca prin minune Hanuman uşor pluteşte
Şi-i aruncă pomi şi pietre Uriaşului în creştet.

Dar acel ce-i Kumbhakarna nu se teme de lavină,
El cu lancea sa loveşte, pomi şi pietre de fărâmă.

Arma-n mâna sa strângând-o, cu mânia în privire,
El se-avântă spre maimuţe, de-nspăimântă-a lor oştire,

Hanuman, neînfricatul, cât o clipă de ţinteşte
Şi c-un vârf înalt de stâncă drept în frunte îl izbeşte.

Însă uriaşul demon, ce-i hrănit tot cu grăsime,
Strălucit ca stânca este, neclintit ca ea se ţine.

Scoate-un geamăt de durere şi se-aprinde de mânie,
Trage-n Hanuman cu lancea, parcă nu c-un braţ – cu-o mie!

Furiosul Kumbhakarna e vulcan ce clocoteşte
Chiar în clipa ceea-n care lovitura-şi pregăteşte.

Lancea în văzduh cum zboară Hanuman se înfioară:
N-o fi Krauncea, cel munte, despicat din talpă-n frunte?

Ce mai geamăt, ce mai răcnet, parcă lumea se sfârşeşte,
Când din pieptul de maimuţă roşu sângele ţâşneşte.

Mânioşii demoni urlă, avântaţi fără de milă...
Fug maimuţele cu toate de a demonilor silă.

Dar nu se pierdu cu firea Nila şi un colţ de stâncă
Azvârli spre Kumbhakarna, mai sperând să-l bată încă.

Uriaşul însă-i tare şi cu pumnu-n cale-i şade,
Încât stânca se desface şi, arzând cu pară, cade,

Dar cinci căpitani de oaste au putere şi mânie,
Printre bietele maimuţe sunt ca tigri-n bătălie:

Gandhamadana şi Nila către uriaş se-avântă,
Şi Şarabha, şi Rişabha, şi Gavakşa se avântă,

Şi cu toţii bat: cu palma, şi cu talpa, şi cu pumnul,
Şi cu piatra, şi cu pomul, bat cu ură toţi ca unul.

Trece demonul şi râde, nici nu simte lovitura!
Şi-l izbeşte pe Rişabha, încât cade el cu gura

Toată-n sânge, spre-ngrozirea ochilor ce-aveau să-l vadă
Taur fost între maimuţe, şi-acum mort în câmp să cadă!

Căpcăunul dă în Nila cu genunchiul şi-l doboară,
Pe Gavakşa dintr-o palmă la pământ îl culcă iară,

Cu un pumn şi pe Şarabha îl doboară mai apoi
Şi acesta cade, zace, ca toţi morţii la război.

Toţi căzut-au, parcă-s pomii prăvăliţi de vântul mare,
Retezaţi de Kumbhakarna cu securea la picioare.

Dar văzându-şi căpitanii nemilos bătuţi de soarte,
Sar maimuţele să lupte pentru ei până la moarte.

Ca şi mii de stânci veniră peste căpcăunul-munte
Taurii din oastea care-i hotărâtă să-l înfrunte.

Ca în coastele de munte bat maimuţele-nfocate
Şi îl zgârie, şi-l muşcă, şi-l lovesc cu pumnii toate,

Încât demonul cel groaznic, coperit de-atâta oaste,
Pare-mpădurit un munte – până-n vârf din patru coaste.

Şi ca Garuda mai pare, care a distrus şerpimea –
Demonul astfel înghite a maimuţelor oştimea.

Gura lui întocmai pare poarta către-a morţii lume,
Cad maimuţele viteze-n gura asta, fără număr.

Dară ele din gâtlejul căpcăunului afară
Prin urechi, prin nări să iasă înapoi se-ncumetară!

Furios precum un tigru vestitor oricând de moarte,
Calcă el pământu-n sânge ud cum nici că se mai poate.

Ca şi focul cel din urmă, care-o lume-ntreagă arde,
Trece el – şi cea oştime de maimuţe scade, scade...

El cu ghioaga sau cu lancea trece-n mândră scăpărare, –
Parcă-i Yama cu arcanul, parcă-i Indra, zeul care

Fulgere de foc aruncă, de ard crânguri răsuscate, –
Şi în oastea de maimuţe-s rânduri, rânduri, sfâşiate.

Fără căpitani rămase singure şi îngrozite,
Fugeau bietele maimuţe şi strigau înnebunite.

Dar cum Angada le vede câtă frunză, câtă iarbă,
Alergând înnebunite şi-ajutor cerând în grabă,

Inima i se înmoaie şi i-i milă lui de ele,
Amintindu-şi că lui Indra i-i nepot, şi e-n putere!

Şi-unde stânca o ridică, precum Indra o săgeată
Spre-a lovi, şi stânca ceea cade peste demon, iată!

Scoate-atunci sălbatic urlet uriaşul, şi în pripă,
Svârle suliţa-n nepotul lui zeu-Indra într-o clipă.

Însă Angada dibaci e şi de moarte se fereşte
Şi cu palma-i mânioasă în duşmanul său loveşte.

Kumbhakarna-nnebuneşte, de ciudă şi de mânie
Şi cu gând viclean zâmbeşte,-nchipuindu-şi ce-o să fie!

El pe Angada cel nobil îl loveşte-n piept cu pumnul
Şi-acel căpitan de oaste cade de-şi încheie drumul.

Căpcăunul, scuturându-şi lancea, mai departe trece,
Unde-i oastea de maimuţe cu Sugriva, al lor rege,

Însă regele, de-l vede, într-o clipă sfarmă-un munte
Şi cu-o jumătate-n braţe merge duşmanul să-nfrunte.

S-a oprit şi Kumbhakarna, uluit de tot ce vede:
Că Sugriva duce-un munte, alergând! nu-i vine-a crede.

Căpcăunu-i plin de sânge, iar Sugriva – de mânie:
„Pentru relele făcute numai bine n-o sa-ţi fie!

Tu mâncat-ai multă oaste, căpcăun cu aspru nume.
Ai vroit prin josnicie să ajungi slăvit în lume!

Tu, cât muntele de mare, namilă îngrozitoare,
Ce rău ţi-a făcut maimuţa prin pădure trăitoare?

Nu cu ea, făptură mică, ci cu mine ieşi la luptă,
Dacă eşti erou! Răspunde-mi cu puterea ta cea multă!"

Şi-i răspunde Uriaşul: „Tu, nepot lui Prajapati
Ştiu că-i eşti, iar Surya – zeul luminat – îţi este tată!

Deci, deloc nu-i de mirare, că-mi vorbeşti cu-atâta ură!
Bărbăţie omenească ţi s-a dăruit destulă.

Omenească ta putere-i de la Soare, zeul-tată,
Şi de-atât te umfli în pene, tu, maimuţă îngâmfată!"

Sugriva-ntr-un picior se răsuceşte,
Pe căpcăun cu muntele-l plesneşte,
Dar muntele se sparge, şi nu pieptul!
Râd demonii, îmbucuraţi de-a dreptul.

Lovitul uriaş se-ntoarce-ndată
Înnebunit, cu suliţa se bate!
Şi-atâta de puternic e-aruncată
Cea suliţă – prin cremene răzbate.

Dar avu noroc Sugriva! – Regelui scut înainte
Hanuman pe loc ieşindu-i, suliţa din zbor o prinde.

Greu e-n suliţă metalul, cântărind o mie bhare,
Dar putere-i dase-Anila fiului cu mult mai mare –

Şi când suliţa aceea Hanuman uşor o frânge
De genunchi, maimuţărimea de uimire mai că plânge.

Kumbhakarna vede-şi arma cum că nu se mai întoarce
Şi o altă armă-şi caută, că el vrea prăpăd a face.

Are-un ciocan ca stânca, şi-l înşfacă...
Ci-l roade foamea, şi-a răbda nu poate
Şi-ncepe cu maimuţe să se-ndoape...
Uitând de rege, pe oşteni îi toacă.

Şi-atunci prinţul de Ayodhya cu a Vântului săgeată
Bate-l-ar pe Kumbhakarna pentru oastea cea mâncată:

Trage coarda cu putere şi ţinteşte-atât de bine,
Încât cade mâna dreaptă cu ciocanul care-l ţine.

Cel ciocan, ce-i cât o stâncă, şi-acel braţ, ce-i şi mai mare,
Cad pe unde oastea deasă loc de-un vârf de ac nu are.

Cad, şi din a lor căderе turme de maimuţe-s moarte,
Iar în jurul celor moarte şi mai multe-s vătămate.

Deci nenumărata oaste vede lupta-nverşunată
Între demonul cel negru şi o faţă luminată.

Uriaşul demon pare munte retezat de-o spadă,
Iar puterea lui se zbate-n altă mână să se vadă.

Şi cu mâna cea rămasă smulge el din rădăcină
Un copac, în loc de armă bine-n mână să mi-l ţină!

Însă Rama nu mi-l scapă din privire, nu-l slăbeşte,
Şi din nou în a sa mână o săgeată străluceşte.

Cu săgeţile-aurite, strălucind ca o văpaie,
Trage cum ar trage Indra şi a doua mână-i taie.

Peste stânci şi pomi căzută mâna asta retezată
Strivi demoni şi maimuţe, mare, grea şi blestemată.

Scoate un urlet căpcăunul, de să tremure şi Rama,
Ci el are-n mână arcul, ca să n-aibă-n suflet teama,

El săgeţile le are cu-ascuţiş ca semiluna,
Tari în vârf şi pregătite la-ndemână totdeauna.

Două mari săgeţi din tolbă într-o clipă prinţul scoate
Şi-n aceeaşi clipă parcă tot cu amândouă bate,

De rămâne uriaşul trup ciuntit, fără picioare,
Şi-n mânie şi durere ţipă-urlă-n gura mare.

De-acest strigăt şi oceanul s-a cutremurat, pământu-n
Patru părţi de lume, Lanka şi cât ţine-al luptei câmpul.

Ca o grotă de intrare către ceealaltă lume
Are gura Kumbhakarna, parcă-i Rahu-n faţa lunii.

Tot urlând se şi repede demonul pe prinţ să-l muşte,
Ci săgeţi mai are Rama cât în gură să-l împuşte,

Şi-apoi Rama-şi ia săgeata, ca un sceptru podobită
Cu frumoase diamante, ca de Indra dăruită,

Ce-i un fulger, care arde şi-i trimis de zeu anume
Judecata cea din urmă să o facă pentru lume,

O săgeată-n care-şi joacă curcubeul mândrul soare –
Şi în penele din coadă şi pe vârful ei cel tare.

O săgeată, care zboară ne'ntrecută şi uşoară!
Zeul vântului, Anila, numai el ca dânsa zboară!

Şi cum fără fum ea arde, şi cum zboară înainte,
Toate şase părţi de lume luminează ea cuminte,

Şi cum sboară-ngrozitoare, de o crezi că-i Agni-zeul,
Iat-o lângă Kumbhakarna, cel ce făptuieşte răul.

Şi-ntr-o clipă, -n numai una, capul de la trup îi taie
Şi-acea namilă de demon într-o clipă se înmoaie.

Cade capul cu cea gură mare, mare şi flămândă,
Şi atârnă între buze colţii mari cu mare tângă.

Pe din părţi de cap se-arată, ca şi cum două ulcioare,
Două mari urechi ce poartă mari podoabe sunătoare.

Seceta ca s-o alunge tot aşa şi zeul Indra
I-a salvat cândva pe oameni şi l-a doborât pe Vritra.

Scânteiară mari cerceii lângă capul care pare
Luna-n cer întârziată după răsărit de soare.

Capu-acesta în cădere darmă casă şi cetate,
Ca şi când trăind mânia demonului mai departe.

Şi cu vuiete de trăsnet trupul se rostogoleşte
Şi-n ocean cu apă multă el mormântul îşi găseşte.

Cum cădea în acea apă, peşte-ales zdrobea-n cădere,
Ca să scape de lovire nici rechinii n-au putere.

Cad şi ei, deşi au colţii mari. Şi mai apoi s-aude
Trupul cum atinge-adâncul, fundul apei răscolindu-l.

Şi-n această clipă de triumf maimuţele iarăşi devin
curajoase şi ard de dorinţa de a cuceri oraşul de cum
numai se va lăsa noaptea.

IARĂŞI LANKA ARDE-N FLĂCĂRI

Astrul zilei, mult preadarnic irosind a sa lumină,
Către seară trece palid de pe bolta sa senină

După muntele cel mare care Asta se numeşte,
El să-şi doarmă-n tihnă somnul, bezna nopţii cât domneşte.

Iar maimuţele în pripă şi-au aprins făclii cu toate
Şi-au pornit în zbor spre Lanka, luminând cu foc de moarte.

De la porţile din Lanka toată paza, speriată,
Văzând focul cel de moarte cum venea, fugi îndată.

Iar maimuţele-ndrăzneţe, fiecare cu făclie,
Au căzut pe-acoperişuri ca o ploaie din tărie.

Au aprins delaolaltă cu o poftă-nnebunită
Orice turn şi orice poartă, ce-i de strajă părăsită!

Dintr-o casă-n altă casă trece flacăra roşcată,
Pretutindenea găsindu-şi hrana focului bogată.

Din palatele frumoase şi cât munţii de înalte
Rămânea numai cenuşa peste ziduri sfărâmate.

Se topeau în foc podoabe preţioase: diamantul,
Piatra-rară şi coralul, şi santalul-aromatul.

Ardeau case şi palate, câte-au fost demult clădite
Şi prin muncă migăloasă cu podoabe-mpodobite.

Sub cenuşa celor case zace-atâta piatră rară!
Câte arme, câte vase aurite se-ngropară!

Focul lacom înghiţit-a totul: pânză şi mătase,
Hainele de lână scumpe şi covoarele din case,

Auritele tacâmuri, care străluceau pe mese,
Bucurând pentru petreceri masa zilelor alese,

Frâiele cele de piele ce-nstrunară bine caii,
Pieile cele de tigru, ce purtate-ar fi cu aii,

Salbele strălucitoare ce-s de elefanţi purtate,
Săbiile oţelite, arcurile încordate.

Limbi de foc mâncau podoabe de buni meşteri făurite,
Preafrumos de ei lucrate şi fantastic poleite.

Piereau casele acelor ce-aurit şi-aveau veşmântul,
Dar din foc ieşeau acuma dezbrăcaţi – să-i plângă vântul.

Cuib de demoni între flăcări se topea, când ei, chefliii,
Petreceau cu demoniţe, toate-n haină străvezie.

Unii se certau cu ură, fluturându-şi a lor armă,
Alţii lângă preafrumoase demoniţe-au fost s-adoarmă,

Iar acei ce-aveau în case mici copii, porniţi să plângă,
Şi-i scoteau grăbiţi pe-afară, focul de pe ei să-l stingă.

Preafrumoasele palate înălţatu-s-au faimoase
De se înfrăţeau cu norii printre fulgere focoase.

Rotunjite geamuri, care semănau cu ochi de vacă,
În chenar de piatră rară sus lumină-aveau sa facă,

Şi-n odăile înalte, unde totul străluceşte,
Ba păunul se aude, ba brăţara zângăneşte.

Iar acum peste terase, ca şi luna aurită,
Peste-acele mândre case focul trece înainte!

Peste porţile cetăţii altădată multsenine
Saltă fulgerele toate, fără gând să se aline.

Şi-n acele mari palate până-n nouri etajate
Se trezesc încinse-n flăcări femeile speriate:

Ele-şi smulg metal-podoabe de pe mâini şi din picioare,
Pielea gingaşă arzînd-o-nfierbântatele brăţare.

Între flăcări cade casa, ca o stâncă retezată
De mânia lui zeu-Indra cu un fulger de săgeată.

Iar palatele aprinse seamănă cu munţii-n care
Coastele împădurite nu mai au de foc scăpare,

În mistuitoare flăcări lumina cea capitală
Ca şi pomul de kinşuca, înflorit în primăvară.

Pare Lanka apă-n care se învălmăşesc rechinii.
Spaima stăpâneşte Lanka, neajutorând-o nimeni.

Fugăriţi de biciul spaimei, elefanţi şi cai aleargă
Printre fumul ce s-aşterne peste capitala-ntreagă.

Iar oceanul îşi frământă apele înfurtunate:
Oglindind cetatea-n flăcări, par oglinzi împurpurate.

Focu-acesta, ca potopul cel din urmă de pe lume,
Nu lăsa decât cenuşă în oraşul cu renume.

INDRAJIT ŞI VIBHISHANA

Şi Vibhishana vorbeşte către Lakshmana: „Vezi crângul
De smochini? Acolo-şi are Indrajit altarul-sfântul!

Sub cel pom ce-atinge cerul şi posomorât foşneşte
Indrajit 'naintea luptei rugăciunea-şi împlineşte.

Tu să ştii că Brahma-i dete lui puterea ce-l ajută:
Şi se face când îi place nevăzut pe câmp de luptă!

Şi rămân uimiţi duşmanii, când încep în el să bată
Şi se văd bătând văzduhul, căci dispare el de-ndată.

Pe când Indrajit din aer, nevăzut, pe-oricine bate –
Pare din senin că plouă cu săgeţi nenumărate.

Deci tu, Lakshmana, odată ce duşmanul se iveşte,
Nu-l lăsa nicicum să treacă spre altar, puterea-şi creşte

După rugăciune. Trage cât spre-altar îi este drumul,
Cadă-i vizitiul, carul, caii – cadă toţi ca unul!"

Lakshmana, ţinându-şi arcul gata, cu săgeata-n coardă,
Se adăposti în crângul inundat de frunza oarbă.

Nu zăbavă se-auziră patru cai venind, şi iată
Vede fiul lui Sumitra cum că Indrajit se-arată.

Peste car se-nalţă steagu-i, el nimic nu bănuieşte,
Chiar şi scutul lui, şi arma-i ca un fulger străluceşte.

Şi-atunci Lakshmana îi strigă: „Răul ce-l avem a face
De la pofta păcătoasă a lui tatăl tău se trage!
Cinstea neamului mi-o apăr şi nu fac cu tine pace".

Indrajit însă-l priveşte pe Vibhishana cu ură
Şi în văzul tuturora îi vorbeşte-aşa din gură:

„Dragă unchiule, eşti frate al lui tatăl meu! Cum vine
Dară, că-mi ajuţi duşmanul, când el stă să tragă-n mine?

Neamul ţi-ai uitat şi ţara, care te-a hrănit din fragă!
Fără cinste şi credinţă pentru ce-ar lupta ostaşul?

Aşa dar îl vinzi pe frate şi socoţi că faci un bine?
Treci de partea unui duşman, fără a-ţi mai fi ruşine!

Tu urăşti pe al tău frate, tu duşmanului eşti frate!
Cine face-aşa, se ştie, că nu vede prea departe!

Un duşman – duşman rămâne, asta el o ţine minte!
Ruda însa rudă-ţi este, chiar de n-are-atâta minte.

Du-te-n luptă cu străinul şi pe-ai tăi cu el îi bate!
După ce-ţi va stinge neamul, el pe tine te va bate!"

Şi-atunci unchiul, cum l-ascultă, se înfurie, nu glumă,
Şi la cele auzite astfel hotărî să-i spună:

„Tu nu-mi da-n obraz, nepoate, că eu nu urmez orbeşte
Demonii pe orice cale, eu gândesc şi omeneşte!

Neamul nu mi-l dau uitării şi la cinstea lui mi-i gândul,
Şi nu se cuvine ţie negândit să-mi spui cuvântul.

Doi fraţi nu pot fi ca unul! Dar şi eu sunt pentru ţară! –
Şi de-atâta-ţi cer, nepoate, vezi de vorbele-ţi măsoară!

Dacă frate-meu râvneşte la străinul aur veşnic,
Dacă el străine soaţe de atâţia ani răpeşte,

Am o sfântă datorie – să nu fiu de el aproape,
Că aş fi ca într-o casă, care arde de păcate!

Iar tu, tânăr fără minte şi fudul ca niciodată,
Viaţa ta e blestemată, după cum şi Lanka toată.

Soarta voastră astfel este: tatăl tău calea şi sfârşeşte,
Iară moartea ta e-n tolba, Lakshmana ce-o stăpâneşte!"

LUPTA DINTRE LAKSHMANA ŞI INDRAJIT

Deci, stătea în car de luptă, mândru scânteind în zale,
Indrajit cel fără teamă de a fi oprit în cale.

Patru cai trăgeau, toţi negri, nedeprinşi s-asculte frâul,
Bătături să aibă-n palme de la hăţuri vizitiul.

Al lui Ravana fecioru-şi ţinea arcul său de-a gata:
Tremura pe coarda-ntinsă, ca şi cum zburând săgeata.

Lakshmana-n această vreme pe-a lui Hanuman spinare
Se vedea, ca de prin ceaţă mândrul soare cum răsare.

El mai slab decât duşmanul nu era, de-atâta, poate,
Auzindu-i fala goală, i-a răspuns cu demnitate:

Eşti mişel, şi mişelia nu glorifică vreo faptă! –
Nevăzut de eşti în luptă, lupta nu mai este dreaptă.

Şi un prost mai eşti, de lauzi tu o faptă de ruşine:
Un viteaz cu pieptul luptă şi-astfel cinstea sus o ţine.

Nu, nu-mi place lăudatul, şi nici hula, ci-ţi voi spune,
Că chiar astăzi te-oi trimite la Kritanta,-n ceea lume!"

Lakshmana cu dor de luptă arcu-n mâna dreaptă-şi prinde
Şi pân' la ureche coarda voinicește i-o întinde.

Şi ţinteşte într-o clipă, şi de-a lupta nu se joacă –
Cinci săgeţi deodată-i zboară, toate-n inimă să-ncapă.

Ele, cum străbat văzduhul pân' la duşman sunătoare,
I se-nfig în piept să steie, ca cinci raze de la soare.

Dar şi Indrajit mai are nesecată-n piept mânie
Şi duşmanului trimite trei săgeţi, răspuns să-i fie.

Stă Vibhishana, se uită când la unul, când la altul –
Unul lui nepot îi este, altu-i este aliatul.

Şi observă el: nepotul palid s-a făcut la faţă,
Şi acesta-i semn că n-are el atât de lungă viaţă.

Iar atunci aşa îşi zice: „Istovit şi palid pare
Indrajit, şi asta-nseamnă că sorţi de izbândă n-are".

Iată-n lupta ceea cade de-a lui Lakshmana săgeată
Vizitiul, şi-apoi caii cei vestiţi în lumea toată,

După asta înc-o dată coarda arcului şi-o-ntinde
Lakshmana pân' la ureche, tocmai ca şi mai-nainte,

Şi săgeata şi-o trimite...
Şi vuieşte
Cea săgeată
De-asurzeşte
Oastea toată! –
Şi în ţintă nimereşte!

Fruntea cea frumos bombată, coiful ce ardea ca focul,
Nu aveau a mai cunoaşte nici izbânda, nici norocul:

Şi capul lui Indrajit
Ca un glob de aur
S-a prăvălit.
Iar trupu-i,
Cu toată armura scânteietoare,
Pe nimeni nu-nfricoşa,
Rămas fără nici o mişcare.

INDRA-L AJUTĂ PE RAMA

Cum al demonilor rege caru-şi mână nebuneşte
Către bravul Rama, prinţul cel pe care-l duşmăneşte,

Se aseamănă cu Rahu, ce zbura sub cer albastru –
Carul Soarelui să-l prindă şi să-nghită-al zilei astru.

Mânios, cu zeci de braţe ploaie de săgeţi aruncă
Peste Rama, încât pare nor îngrozitor că urcă

Sus, în cerul cel albastru, şi de-acolo-n jos răzbate;
Cu săgeţile lui Indra fulgerând, pe Rama-l bate.

Rama-şi ia săgeţi de aur, nici cu gând de-a se ascunde:
Cu săgeţi lucind ca para el duşmanului răspunde.

Şi au zis atuncea zeii: „Lupta nu e pe dreptate:
Ravana e-n car, iar Rama tot cu pasul drumul bate!"

Indra-şi cheamă vizitiul: „Matali, îţi dau poruncă
Să duci carul meu lui Rama, de-ajutor să-i fii în luptă!"

Scoate Matali-o trăsură cum nu-i alta-mpărătească,
Armăsari de foc înhamă la trăsura sa cerească.

Coşul ei frumos se face, cu de aur strălucire,
Zurgălăi de-argint îşi sună caii cei focoşi din fire.

Ca din soare-s armăsarii şi pe ei fermecătoare
Strălucesc cu nestemate hăţuri, zale-nvelitoare.

Din prăjina sa de aur steagul în lumini îneacă
Cea trăsură, ce din ceruri, de la zeul Indra pleacă.

Nu zăbavă că soseşte drept pe câmpul de bătaie
Matali cu car de flăcări – nor de fulgere şi ploaie –

Şi lui Rama i se-nchină: Coborât-am către tine
La porunca lui zeu-Indra, luptătorule, spre bine

Carul său el ţi-l trimite, ca să lupţi aşa cum poate
Numai marele zeu-Indra, când cu fulgerele bate!

Iată arcul, uriaşul, aurit să-l ţii în mână,
Iată sulița ce-n luptă tot zeiască-o să rămână.

Ţie Indra-ţi dăruieşte şi săgeţile-aurite,
Şi-ale sale mândre zale, luminate, neştirbite.

O, coborâtor din Raghu! Vizitiu ţi-oi fi cât datul,
Dar, ca Indra pe danavii, tu să-l baţi pe necuratul!"

De la stânga-n jur spre dreapta Rama cărul ocoleşte,
Precum slava lui prin lume cât îi lumea se roteşte.

Apoi prinţu-n car se urcă, lângă Matali cel care
Mândru stă să hăţuiască încât carul lor să zboare.

Ci-n aceeaşi clipă tocmai s-a pornit din altă parte
Ravana, sălbătăcitul, cu dorinţa de-a se bate.

Dacă Rama ştie bine-a mânui cerească armă,
Oricât Ravana s-ar zbate să-l dărâme, tot nu-l darmă,

Înarmat ca zeul Indra, pe când vin spre el de-a valma
Arme diavoleşti, pornite a-l zdrobi, le-nfruntă Rama

Şi-atunci demonul nu poate să se bată omeneşte,
Şi-atunci vrea pe bunul Rama să-l răpună mişeleşte,

Trage cu săgeţi frumoase, la vedere aurite,
Dar în adevăr sunt ele şerpi, cu vârfuri otrăvite.

Şi cum zboară către Rama şerpii nu mai pot de ură,
Încât foc şi pară iese vălătuc din a lor gură.

Fum şi foc este văzduhul, nici văzduh în el să-ncapă:
Ca şi Vasuki sunt şerpii: de venin atâta crapă.

Ci în faţa astei arme, Ravana cu care-l bate,
Rama arma lui Suparna face-va să-i ţină parte.

Către Ravana-şi trimite el săgeţile-aurite,
Iară demonul nu ştie, că-s de zeu călăuzite!

Ci se fac în clipă ele vulturi, sfâşiind în gheare
Şerpii cei trimişi de demon drept săgeţi amăgitoare.

Aceşti vulturi vitejeşte ştiu să lupte, încât scade
A lui Ravana şerpime – şarpe după şarpe cade.

Cum îi strică-atâta armă vulturii, abia mai poate
Demonul sufla de ură pentru pasărea ce-l bate.

Mari săgeţi atunci trimite Ravana potop spre Rama,
Matali sub ele cade, dar nu dă şi morţii vamă.

Ravana din nou ţinteşte, şi, de cum săgeata zboară,
Din prăjina cea de aur al lui Indra steag coboară.

Trage iar stăpânul Lankăi, săgetând dintr-o lovire
Caii marelui zeu-fulger, zeilor întru uimire.

Astfel înţeleptul Rama n-a putut învinge-n luptă,
Încât zeii şi gandharvii stau pe gânduri şi se-ncruntă.

Sfinţii ce-şi avură viaţa-nălţătoare, nepătată,
Ca Vibhishana, Sugriva îşi au fruntea-ngândurată.

Sub Angaraka, sub steaua ce-i de rău prevestitoare,
Ravana pare Mainaka, auritul munte pare.

Acest munte rău lui Rama nici o clipă nu-i da pace:
Douăzeci de mâini el are şi cu toate-n Rama trage.

De necaz şi de mânie marele oştean se-ncruntă
Şi cu focul din privire el pe Ravana-l înfruntă.

Mânios precum priveşte, totu-n juru-i se-nspăimântă –
Tremură de groază pomii, nu cum vântul îi frământă,

Şi stăpânitorul apei, râurilor clocotinde,
Valuri zbuciumate nalţă larg oceanul cât se-ntinde.

Munţi cărunţi cu lei în peşteri s-au mişcat ca valu-n spumă,
Ce cutreieră întinsul oceanic în furtună.

Croncănind cu har sălbatic pe sub bolta mohorâtă,
Se roteau în stoluri corbii, prevestind o zi urâtă.

Iară Ravana, duşmanul, îl privi în ochi pe Rama
Şi, străpuns de grea mânie, mai simţi că-l roade teama,

Zeii toţi, nemuritorii, ce îi ţin lui Rama parte,
Veghetori privesc la lupta care-i cea din urmă, poate,

De prin care, zburătoare, se înghesuiesc să vadă
Jos, pe câmpul cel de luptă dintre doi cine-o să cadă!

De prin bolta lor cerească urmăresc cu nerăbdare
Zei şi demoni lupta care un sfârşit al ei şi-l are!

Ci doresc cu toţii zeii numai Rama să învingă,
Iară demonii cu toţii vor ca Ravana să-nvingă.

Ravana o armă tare cum e diamantu-şi caută,
Ca un fulger al lui Indra peste Rama greu să cadă.

Îşi alege arma care-i tare făr-asemănare,
Pe duşman de-l îngrozeşte şi-l loveşte, şi el moare.

Armă, care-aruncă flăcări şi întunecă privirea,
Ca şi mintea, când se-arată tare şi cu strălucirea-i.

Sparge ea orice obstacol cu trei dinţi ce nu se sfarmă,
Şi nimic nu se aude, după câtă face larmă.

Având suliţa ce-n luptă morţii nu i se supune,
Cel mai mare între demoni a strigat cu glas de tunet.

A strigat a biruinţă, suliţa săltând-o-n mână,
Şi pe demoni bucurându-i cu-a sa laudă păgână.

A strigat preamult obraznic: „Mai aveţi răgaz o clipă! –
Tare mi-i ca diamantul arma mea ce zboară-n pripă!

Peste-o clipă, ţin-te, Rama, şi tu, Lakshmana, că vine
Pe-amândoi să vă zdrobească, tocmai cum vi se cuvine!

Suliţa mi-i ca un fulger, nu greşeşte şi nu iartă;
Omorât-aţi demoni? Astăzi veţi avea aceeaşi soartă!"

Suliţa cea fermecată Ravana când o aruncă,
Fulgerele-o luminează, tremurând lumina-n dungă.

Şi de suliţă legate, vreo opt clopote sunară,
Cum trecea în legănare acea suliţă uşoară,

Ce, zburând, cu pară arde pe sub bolta cea cerească,
Şi cu glas de clopot arcuindu-şi peste lumea pământească.

Însă Rama-înţeleptul ştie bine a se bate,
Cu săgeţi îi îngrădeşte suliţa din orice parte.

Precum Vasava cu apa cea din ceruri coborâtă
Îngrădea potop de flăcări, lumea ce-o voia sfârşită.

Dar cum fluturii de noapte ard în focul ce-i cuprinde,
Tot aşa orice săgeată de la suliţă s-aprinde.

Acea suliţă ce zboară cu cenuşă îi răspunde,
Iară Rama nu mai poate nici mânia a-şi ascunde.

A luat cu mâna dreaptă, ca un zeu, spre pedepsire,
Suliţa de Indra dată, cunoscând a ei menire.

Aruncată cu putere, sună dulce, şi, cum zboară,
Se întinde-arzând cu pară, ceru-albastru de-l măsoară.

Apoi dintr-o lovitură ea desface şi striveşte
Suliţa acelui demon care Lanka stăpâneşte.

Cu săgeţi mai iuţi ca vântul drept în ţintă trage Rama,
Ai lui Ravana fugarii-naripaţi sunt duşi la Yama.

Ravana îşi strânge pieptul, unde-a fost lovit de lance,
Trei săgeţi cu pene-n aur vin sprâncenele-a-i desface.

Sângerând, Ravana pare pomul de aşoka-n floare,
Dar mânia ce-l cuprinde e un foc ce seamăn n-are!

LUPTA CONTINUĂ: RAMA ŞI RAVANA

Către-un om şi către-un demon cu mirare să privească
Două oşti că se opriră, fără să se duşmănească.

Da, băteau în piepturi inimi, ci-aveau mâna nemişcată.
Ce privelişte ciudată! – două tabere duşmane
Neclintite stau să vadă cum se-nfruntă căpitanii.

Da, şi Ravana, şi Rama prevestiri avut-au multe!
Dar mai grea li-i dezonoarea decât chiar şi moartea-n lupte!

Doi rivali îşi tălmăciră semnele prevestitoare,
După cum le înţelese cu-a sa minte fiecare.

„Simt că-n luptă voi învinge!" – s-a gândit în sine Rama,
Iară Ravana îşi zise: „Simt ca mă aşteaptă... Yama!"

Dar cât mai avea să lupte, Ravana vroia să-i taie
Steagul cel trimis lui Rama din a cerului văpaie.

Însă nu-şi găsi săgeata de mânia lui ce-ascultă,
Al lui Indra steag să-l darme şi căzut să-l vadă-n luptă.

Toate, una după alta, cad săgeţile pe glie,
Doar abia ating prăjina cea de aur, strălucie.

Şi-atunci Rama îşi ridică arcul său cu coardă-ntinsă
Şi-o săgeată ca din soare peste câmp văzduhu-aprinse.

Apoi iat-o, ca un şarpe uriaş, scânteietoare,
Al lui Ravana steag taie şi-n pământ, trosnind, dispare.

De-şi văzu căzut şi steagul sub săgeata cea duşmană,
Ravana cu ploaie deasă de săgeţi bătu spre Rama.

S-au înfipt atâtea-n caii dăruiţi de Indra! Poate
Nu cădeau de-atâta numai, că erau fără de moarte.

Rămâneau să tragă carul uşurel ca zburătorii,
Parcă Ravana-i lovise ncetişor cu vârful florii.

Ars de setea răzbunării, cel urât de zeii lumii,
După ce-şi pierdu şi steagul, se nrăi şi mai la culme.

El se năpusti spre Rama, azvârlind spre el cu toate
Armele câte le are sau a le găsi mai poate:

Azvârlea cu bâte grele şi cu grele buzdugane,
Cu securile-ascuţite şi cu foarte mari ciocane.

Azvârlea cu stânci înalte, cu pomi smulşi din rădăcină,
Şi era atâta vuiet în cea lume de ruină!

Ale lui săgeţi de noapte au întunecat şi zarea,
Însă carul lui Zeu-Indra îşi urma aceeaşi calea.

Dăruit acum lui Rama, pe sub ploi necontenite
De săgeţi, ferit de ele, trece carul înainte!

Iară Ravana-n cea vreme, nevăzând cum carul trece,
Vroia oastea de maimuţe, cu săgeţi trăgând, s-o-nece

Toată-n sânge; mâna dreaptă nu îi tremura slăbită –
Şuiera, zburând săgeata cea de aur, ascuţită.

Rama însă, înţeleptul, ce spre Ravana privise,
Mai întâi zâmbi, pe urmă mii săgeţile-şi trimise!

Dar şi-al demonilor rege îi răspunde cu mânie:
Mii de noi săgeţi trimite, ele-al doilea nor să fie!

Trăgeau demonul şi omul cu săgeţi strălucitoare –
Cer de fier sub cer ţesură dintr-o zare-n altă zare!

Ci-ntâlnindu-se în cale o săgeată cu-o săgeată,
Jos cădeau sunând a jale din săgeţi câte-o bucată.

PIEIREA LUI RAVANA

Vizitiul-călăuză, Matali, i-a zis lui Rama:
„Prinţule cu braţ puternic, tu plăteşti acuma vama

Pentru c-ai făcut greşeala de-a uita acea ştiinţă,
Care-ţi poate face lupta ca să-ţi fie cu priinţă.

Tu pe demon în zdrobeşte cu-a lui Brahma armă, care
În trei lumi cu nici o armă în putere seamăn n-are!

Simt că Ravana-i în clipa cea din urmă,-n clipa morţii,
Că i-au zis lui Yama zeii ca să-i pună capăt sorţii!

Şi, zicând aceste vorbe, Matali din tolbă scoate
O săgeată pentru Rama, mai săgeată decât toate.

Ca un şarpe străluceşte, şuierând îngrozitoare,
Cea săgeată fermecată, care-n lume seamăn n-are,

Cea de Brahma făurită, ca pe Indra să-l servească:
În trei lumi fiind, deodată el trei lumi să cârmuiască.

Cea de Brahma făurită şi apoi lui Rama-dreptul
Dată-n numele dreptăţii de Agastya-înţeleptul.

Avea-n vârf acea săgeată focul soarelui ce arde,
Iar în aripile sale vântul, care nu mai scade,

În lungime acea săgeată avea-ntindere cât Cerul,
Era mare – cum sunt munţii: munţii Mandara şi Meru.

Aurită-acea săgeată, avea tot ce este-n lume,
Toate câte-s începuturi şi lumini întru minune.

Nor de fum lăsând pe cale, părea arderea din urmă,
Încât orice vietate se temea că viaţa-i curmă.

Băga spaima-n pedestrime, cai şi elefanţi, că-i tare,
Din belşug de-a fost hrănită cu jertfirea din altare.

Ca săgeata lui zeu-Indra, ce-i din fulger făurită,
Dură ca şi diamantul, ea zbura neostoită,

Căci era arma fatală chiar de Brahma fermecată,
Care şi prin stâncă trece ca prin aer – dreaptă-dreaptă...

Suliţe de fier în cale sfâşie fără oprire,
Şi la porţile cetăţii nu cunoaşte-mpotrivire.

Matali-i vorbea lui Rama de-o puternică săgeată! –
Ca o pasăre divină având pana colorată...

De-ar zbura, din urmă corbii după zborul ei s-ar strânge,
La ospăţ din zbor chemându-i flacăra ce nu se stinge.

Ar cădea cosită oastea cea de demoni: blestemată!
Pentru Rama cea săgeată este binecuvântată.

El săgeata descântă şi o-ncântă, şi-o înalţă
Sus pe arc, spre biruinţă, precum vedele-l învaţă.

Tot ce-i viu, văzând săgeata, se cutremură de moarte.
Cerurile neclintite sunt tremurătoare toate.

Dar acea săgeată care îngrozea atâta lume
Pentru Zburătorul nopţii Rama-n arcul său o pune.

Iat-o că-i străpunge pieptul demonului şi-i străbate
Inima, şi ca un fulger de atâta sânge arde.

Se coboară în ţărână şi se-ntoarce-apoi curată
Către Rama, unde tolba întru tihnă o aşteaptă.

Astfel Ravana îşi dete duhul şi a fost să-i cadă
Din slăbita-i gheară moartă arcul greu cu grea săgeată.

I s-a-ntunecat vederea şi-a căzut din car de luptă,
Ca şi Vritra, pe când Indra-l fulgeră pe câmp de luptă.

Şi din ceruri răsunară tobele a sărbătoare,
Zeii trimiteau spre Rama vânt de binecuvântare,

Flori din raiu-ntins, din ceruri cad ca ploaia mult dorită
Peste car şi peste Rama, peste fruntea lui slăvită.

Încântaţi, de sus gandharvii cântă imnul slavei dulce,
Care lauda cea dreaptă către Rama o aduce.

Lakshmana şi cu Sugriva, bucuroşi ca niciodată,
Angada să-l preamărească i s-au strâns în juru-i roată.

Între zei cum este Indra, peste lumi stăpânitorul,
Între căpitani e Rama – dreptul şi biruitorul!

Pe-acel taur între rakshasi, în nespus de grele lupte
L-a învins slăvitul Rama, cel cu laurii pe frunte,

Şi s-a luminat pământul şi s-a-nseninat tot cerul,
Şi au revenit în lume pacea şi cu adevărul.

Iar în Lanka la domnie Rama-l binecuvântează
Pe Vibhishana, cel care cu dreptatea luminează.

Între timp veni cu Sita Hanuman. Dar Rama rece
Peste ei ca peste-o umbră fugitiv privirea-şi trece.

Mai apoi parcă-şi revine şi privirea şi-o coboară:
Vede-n faţa sa pe Sita cu ochi mari de căprioară.

Cum o vede-nlăcrimată, după lungă căutare,
Inima de bucurie parcă-i stea luminătoare,

Doar că steaua care arde pieptul parcă i l-ar frige
La un gând că despre Sita oamenii de rău pot zice.

Cum avea în jur şi demoni, şi maimuţe, prinţul Rama
Supărat privi-ntr-o parte, ca şi cum îşi dase seama

Că nu-i timpul s-o cuprindă pe-acea multdorită soaţă,
Dac-a fost c-un altu-n casă să se bucure de viaţă.

„Mi se-ntunecă privirea, adorata mea iubită,
Neplăcut de-mi este gândul că iubirea-i pângărită,

Tot aşa cum neplăcută e puternica lumină
Pentr-un om bolnav, când ochii spre-ntuneric i se-nclină.

Tu, fecioara lui Janaka, poţi pleca oriunde-n lume,
Că eşti liberă; eu soaţă n-am să pot din nou a-ţi spune.

Care om de neam cu glorii va primi-napoi o soaţă,
Ce-ntr-o casă cu străinul a trăit atâta viaţă?

Au prietenii ce-ar zice? Dac-ai stat îmbrăţişată,
Cum să te primesc, când neamul îşi vrea cinstea nepătată?!

Te-am eliberat prin lupte, cinstea mea să strălucească!
Dar nu te iubesc, şi du-te, cine-o vrea să te iubească!

Hotărârea mea e fermă, iară tu fii înţeleaptă:
Către Bharata sau poate către Lakshmana te-ndreaptă,

Sau, dacă ţi-o fi cu voia, la Sugriva te gândeşte,
Cel ce-i rege-ntre maimuţe şi în felul său iubeşte,

Şi Vibhishana mai este potrivit spre a-l alege,
Vezi că el acum rămâne-n ţara demonilor rege!"

O, ce suflet de femeie ar putea să mai trăiască,
Când în faţa lumii soţul crud ar sta s-o bănuiască?

Sita e cutremurată şi rănită ca de moarte;
Şi putere nu mai are, şi-a răspunde nu mai poate.

Ci, cu greu torcându-şi gândul, printre lacrimi ea rosteşte:
„O, stăpânul meu, au cine astăzi mă nemiluieşte?

Eu în clipa izbăvirii bucuroasă sunt de toate –
Şi de faţa ta, o, Rama, şi de sfânta libertate.

Ci, de-a fost să se atingă alt bărbat cumva de mine,
S-a atins, c-am fost captivă, nu din voia mea, stăpâne!

S-a atins de braţ, de haină, însă inima curată
Mi-a rămas, iubirea noastră-i ca lumina nepătată.

Iară tu îmi spui cuvinte care sunt îngrozitoare,
Ca şi cum ţi-ar sta în faţă doar o simplă muritoare!

Ai uitat că eu sunt fiica Gliei, ce pe toţi ne ţine,
Şi că altfel ţi se cade să vorbeşti aici ca mine?!

De-ai avut acest gând aspru – să mă laşi în părăsire,
Hanuman pe când venise să-mi fi-adus această ştire! –

Ar fi fost cu mult mai dreaptă soarta mea şi a ta soartă,
La cea veste-ndurerată de cădeam atuncea moartă,

Iară tu, mărite Rama, ai fi stat în sihăstrie
Liniştit că n-ai pe cine a mai scoate din robie.

N-ai fi îndurat povara unui greu război, în care
Ravana căzu, să-ţi fie pentru Sita răzbunare!"

Suspinând nemângâiată, către Lakshmana cuvântă.
Parcă-i geamăt de durere rugăciunea care-o cântă:

„Tu, fecior al lui Sumitra, suflet neumbrit de rele,
Rogu-te să-mi fii de sprijin la sfârşitul vieţii mele,

Îmi adună-un braţ de lemne şi mi le clădeşte-n cruce,
Cum mai bine pentru rugu-n care viaţa mi s-ar duce.

Trupul meu curat ca cerul, inima – ca roua zilei,
Au trăit cu frica morţii, cu credinţă în iubire,

Dar decât să las o umbră peste gloria lui Rama,
Mai curând mă pierd, rugându-l să-mi ajute zeul Yama.

M-am zbătut în contra sorţii şi-am visat această clipă,
Ci-acum iată-mă ajunsă pasăre fără aripă...

Părăsită-n faţa lumii, de-al meu soţ şi de iubire,
N-am ce face nici cu-o viaţă, nici cu-o sfântă nemurire.

Lasă focul sa mă-nghită şi cu trupul meu să ardă
Şi durerea, care-n viaţă niciodată n-o să-mi scadă!"

Lakshmana stătea ca stana, îngrozit de ce se-ntâmplă
Şi-i zvâcnea cumplit mânia pe sub fiecare tâmplă.

Ridicându-şi grea privirea de sub genele plecate,
L-a privit pe Rama ţintă ca pe-un duşman, nu pe-un frate,

Ci făcându-i Rama semne, Lakshmana un rug aprinde, –
Zeu părea cumplitul Rama – nimeni să nu-i stea-nainte.

Şi s-au zvârcolit prin lemne limbi de flăcări însetate,
Şi veni spre ele Sita, ca dorind această moarte,

Dar-nainte de a face primul pas în foc, opreşte,
Invocând pe zeul Agni, astfel ruga şi-o grăieşte:

„O, mărite zeu, arată tuturor că niciodată
Dragostea mea pentru Rama nu a fost a fi pătată!"

Şi-a păşit. Cuprinsă-n flăcări s-a pierdut. Şi-atâta lume
A gemut, de parcă cerul s-a pornit prin zări să tune...

N-a tunat prea mult, că focul brusc s-a clătinat o clipă,
S-a zbătut în lături para ca o zbatere de-aripă,

Şi din mijloc, dintre flăcări, om cu roşie veşminte,
Uriaş fără pereche, iese mândru înainte

Şi păşeşte către Rama, aducând pe Sita-n braţă
Şi zicând aşa cuvinte, care dragostea înalţă:

„Tu, deschide-ţi ochii, Rama, ca s-o vezi acum pe Sita,
Soaţa ta cea credincioasă, inimă neprihănită,

Trupul ei trecu prin flăcări, dar nici o arsură n-are,
Căci n-a săvârşit păcatul! Zeul focului răsare

Dintre flăcări, adevărul lumii să-l adeverească!
Poruncesc s-o iei pe Sita, s-o iubeşti, să te iubească!"

Zice astfel şi-o coboară şi o lasă lângă Rama
Şi-napoi în rug se-ntoarce, ca şi un copil la mama.

Iară Rama către lume, fericit plângând, grăieşte:
„Sita mea cea credincioasă ştiu că nu păcătuieşte,

Dar la Ravana o vreme a trăit, şi lumea, poate,
Ca nevrednică de soaţă după asta mi-o socoate.

Eu sunt lumii însă rege şi nu pot nici cum admite
Lumea rău să mă vorbească de aicea înainte.

Iar acum, cine-ar mai zice-o vorbă de necuviinţă,
Dacă n-a atins-o focul nici c-un dram de suferinţă?!"

Lumea laudă pe Rama şi pe Sita regăsită,
Le doreşte viaţă lungă, viaţă lungă, fericită.

ÎNTOARCEREA ÎN AYODHYA

A doua zi cu buna dimineaţă
Vibhishana îi stă lui Rama-n faţă
Şi-i zice preasupus: „De-aci-nainte,
Îmi eşti ca un stăpân, ca un părinte.

Mă lasă-a te servi cum se cuvine
Şi-ţi voi îndeplini orice dorinţă!
Toţi trei puteţi în Lanka mea rămâne,
Dacă doreşti şi-ţi este cu priinţă".

Dar Rama pentru toate-i mulţumeşte
Şi-ngrijorat de mersul iute-al vremii,
Lui Vibhishana-i zice că se teme
Să nu-ntârzie, şi acum porneşte...

Acasă, în Ayodhya, îl aşteaptă
Să-l vadă domnitor iubitul frate,
El zilele pe toate le socoate
Şi crede neclintit că soarta-i dreaptă:

Că paisprezece ani când se încheie,
De când e Rama dus în sihăstrie,
Va fi o mare zi, venind să-şi ieie
Sihastrul Rama dreptul la domnie.

„În ziua asta, de n-oi fi acasă!...
Eu ştiu ce frate am, şi mult îmi pasă
De viaţa lui, pe care-o poate pierde,
La paisprezece ani de nu mă vede.

Iar până-acasă este drum departe,
Cu munţi şi ape calea ne desparte,

Şi vreme prea puţină ne rămâne,
Chiar azi plecând, fără-a lăsa pe mâine!"

Vibhishana prea bucuros îi zice:
„Mărite rege, vremea nu aşteaptă,
Ci-avem şi noi o inimă-nţeleaptă
Şi te ajutorăm cu toţi aice.

Mărite rege, tu binevoieşte
În carul zburător al lui Kubera
Să mi te urci, căci caru-acesta este
Ascultător, de ţi se dăruieşte".

Şi s-au urcat în caru-acela care
În zbor să-i treacă peste munţi şi mare,
Şi Lakshmana urcatu-s-a, şi Sita,
Şi Rama. Când deodată auzit-au

O rugă, într-un glas de toţi rostită:
„Mărite Rama, tu binevoieşte
În carul zburător de ne primeşte,
Ca să-ţi vedem şi casa ta dorită!"

Şi-au fost poftiţi Vibhishana, Sugriva.
Tovarăşii de luptă ai lui Rama, –
Să vadă-ncoronarea lui cum fi-va,
Să vadă şi-întâlnirea lui cu mama.

Trei zile şi trei nopţi în şir zburară,
Şi Rama arătatu-i-au lui Sita
Pe unde au trecut şi cum venit-au,
Ce câmp de luptă-n urma lor lăsară.

Au poposit în crângul Nandigrama,
La Bharata, ce-aici în sihăstrie

La marginea oraşului trăise,
Cât fără Rama ţara ocrotise.

Se-mbrăţişară fraţii voinicește
Şi Bharata i-a zis lui Rama rege
Şi-a poruncit drum nou să i se facă,
Pe unde Rama rege să se-ntoarcă.

Când vestea ca o pasăre soseşte,
Că Rama se întoarce-acum acasă...
Ayodhya într-o clipă-ntinereşte –
Cu zâmbete şi flori în drum să-i iasă.

Pe Rama îl întâmpină brahmanii,
Şi oastea-l întâlneşte bucurată,
Şi cântăreţii, şi meşteşugarii,
Şi mama lui, ce-atât de mult l-aşteaptă.

Palatul sta cu porţile deschise,
Îmbietor cu tronul său de aur –
Venise Rama, Sita lui venise,
Şi-aveau în cale numai foi de laur.

Prietenii şi fraţii se-adunară
În jurul lor, pe când la tron urcară
Încoronaţi, în ţară să domnească
Şi niciodată să nu-mbătrânească:

Regele Rama
Şi regina Sita...
Flori peste ei
Cad
Cu
Nemiluita.

CARTEA A ŞAPTEA

ULTIMA

Multă vreme a sărbătorit oraşul Ayodhya întoarcerea lui Rama. Toţi locuitorii oraşului şi toţi acei viteji fraţi de arme, care-l ajutaseră s-o elibereze pe Sita, toţi oaspeţii de seamă, veniţi din ţări vecine, toţi participau cu bucurie la acele nemaivăzute sărbătoriri. Dar, ca şi orice sărbătoare, aveau şi aceste zile de mari bucurii un sfârşit, căci Rama fusese-ncoronat rege pentru a cârmui spre bine ţara sa, Koshala, şi nu pentru a-şi face viaţa sa o ne'ntreruptă sărbătoare. Şi-a petrecut, deci, oaspeţii, înzestrându-i cu preţioase daruri la plecare. Şi au rămas în ţară Rama rege şi Sita regină, şi erau amândoi fericiţi, într-o ţară frumoasă, şi bogată, cu oameni harnici şi cuviincioşi. Şi Rama o iubea pe Sita, şi Sita-i răspundea cu-aceeaşi dragoste lui Rama. Şi iată că într-o zi le-a fost dat să se bucure împreună la semnele că vor avea un copil. De aici încolo, întru luminata cinstire a ţării şi neamului său, care-şi anunţa continuarea, Rama avea să lupte neobosit oricând şi oriunde.

Regele un veac luptase pentru cinste şi dreptate
Şi cinstit vroia să fie-n viaţa sa de mai departe.

Domnitor ca dânsul poate lumea încă nu avuse,
El le-aduse-n ţară pacea şi belşugul le aduse,

El de se gândea la sine, se vedea că se gândeşte
Un erou, ce viaţa toată pentru ţară şi-o trăieşte.

Şi-ntr-o zi pe sfetnici cheamă şi-i întreabă, ei să-i spună,
Despre el ce vorbă-n ţară se vorbeşte, rea sau bună?

Regele un veac luptase pentru cinste şi dreptate
Şi cinstit vroia să-i fie viaţa sa de mai departe.

„Dar să-mi spui, întreabă Rama, oamenilor ce nu place
Din ce zice al lor rege şi din câte el le face?

Unui rege a cunoaşte adevărul se cuvine:
Ce e rău să nu mai facă, să repete ce e bine".

Regelui aşa-i răspunde sfetnicul ce îl ascultă:
„O, mărite rege, află că-i în ţară vorbă multă

Şi de care n-o să-ţi placă, dar să ştii c-aşa-i o lume:
Vorba rea din gură-n gură ea o poartă şi-o răsspune.

Oamenii grăiesc: „Se ştie, că avem un rege, care
E viteaz fără pereche, e-nţelept cum seamăn n-are.

Numai Rama, bunul rege, ne-a scăpat de grea urgie.
El pe Ravana în luptă l-a zdrobit, să nu mai fie.

Şi trăim acum în tihnă, şi avem de toate-n casă,
Dar un gând se furişază şi în pace nu ne lasă.

Nu-i păcat c-a fost să lupte, că pe Ravana zdrobit-a,
Că a scos-o din robie pe soţia sa, pe Sita.

Altfel de a ta ruşine nimenea nu te mai scăpă!
Dar s-o ia cu sine-acasă şi regină să ne-o facă! –

După ce a stat în casa unui demon, ce cu sete
A privit-o şi-a dorit-o, de i-a pus pe suflet pete?!

În grădina de aşoka demonii i-au stat de pază,
Ravana venea-n grădină să-i vorbească şi s-o vază!

Cum să poată-al nostru rege după asta să domnească,
S-o iubească, s-o cinstească şi regină s-o numească?

Iar noi mergem după rege, şi-l urmăm pe rege-n toate –
Să iertăm şi noi, adică, pe soţiile stricate?"

Tu, mărite împărate, iarta-mă de cele spuse,
Dar aşa vorbeşte lumea, şi aceste vorbe-s duse

Dintr-o casă-n altă casă, şi apoi din capitală.
Sunt purtate-aceste vorbe pân' la margine de ţară".

I-a privit pe sfetnici Rama, cu privire-ntrebătoare
Şi ei capul şi-l plecară într-un semn de confirmare,

Iar apoi ei toţi ieşiră, îndemnaţi fiind de Rama,
El cu gândurile sale rămânând, să-şi deie seama

În ce fel să-şi ducă viaţa, în ce fel să le răspundă
Celor care-i sunt supuşii, că nu poate el s-ascundă

Nici o vorbă, nici o faptă, căci e tronul înălţime
Ca să lumineze peste câte sunt în ţară inimi!

În a doua dimineaţă pe la răsărit de soare,
Lakshmana poruncă dete lui Sumantra să înhame

Şi intră-n palat, şi Sitei se închină cu umilinţă:
„O, tu fiică-a lui Janaka, se-mplineşte-a ta dorinţă!

Porunci măritul Rama după voia ta să fie
Şi să te conduc chiar astăzi către sfânta sihăstrie

A-nţeleptului Valmiki!" Şi în car se urcă Sita,
Ci abia urcată zice către fiul lui Sumitra.

„Tu, coborâtor din Raghu, Lakshmana, lui Rama frate,
Simt că mintea mea e-n ceaţă şi că ochiul drept se zbate,

Şi sunt tristă, şi aş plânge, că nu ştiu de ce îmi pare
Că-i nefericit pământul şi-o zi bună nu mai are.

Ce să-nsemne-acestea toate, căci eu simt că nu-i a bine!
Sănătoşi sunt fraţii, spune-mi? S-a-ntâmplat ceva? Cu cine?

Sau nu-s toate bune-n ţară?“ „O, regino, fii pe pace,
Nimănui în ţara asta nici un rău nu i se face!“

Erau iuţi ca gândul caii şi a doua zi opriră
Lângă râul Ganga, unde şi luntraşii se găsiră,

Ca să-i treacă peste apa cea întinsă şi curată.
Lakshmana pe ţărm coboară trist, mai trist ca niciodată.

Mâinile împreunându-şi, ca şi pentru rugăciune,
Lakshmana cu şoaptă stinsă către Sita astfel spune:

„O, prinţesă din Videha, grea durere mă apasă,
Să mă fi lăsat şi Rama ca să stau acum acasă!

Ci el m-a trimis cu tine, şi eu n-am să am scăpare
De-un blestem ce mi se cade, de ruşinea asta mare,

Că mai bine peste mine boala grea venea sau moartea!
Iartă-mă, preasfântă Sita, că mi-a fost urâtă soartea“.

„Să te iert? Dar ce rău oare mi-ai făcut, iubite frate?
Şi-apoi spune-mi, ce se-ntâmplă? O fi rău de Rama, poate?

Neînfricatul erou Lakshmana îi destăinuieşte adevărul, spunându-i din ce cauză regele Rama este nevoit să-şi

surghiunească soţia. Sita ar fi mai bucuroasă să moară, decât să trăiască îndepărtată de iubitul ei soţ, dar dragostea pentru Rama şi dorinţa de a-i naşte un urmaş îi dau tărie inimii şi ea rămâne să trăiască în sihăstrie...

Mulţi ani s-au rânduit apoi în şirul vremii şi Koshala sub domnia lui Rama înflorea tot mai mult, şi oamenii ţării acesteia trăiau tot mai bine. Numai că niciodată, nici într-o zi măcar, inima regelui Rama nu s-a despărţit de preafrumosul chip al neprihănitei regine Sita. El o iubea, o dorea şi o visa, şi nu putea nicicum să-şi ierte faptul că o nedreptăţise pentru a întrerupe zvonurile răuvoitoare.

Iar Sita între timp, aflând adăpost la sihăstria lui Valmiki, naşte doi gemeni, doi feciori ca doi bujori – pe Lava şi pe Kuşa. Aceşti copii ai lui Rama cresc băieţi voinici şi frumoşi, tineri înţelepţi, pe care Valmiki şi-i face ucenici şi-i învaţă marele poem „Ramayana", al cărui autor este. El aşteaptă momentul potrivit, care să-i prilejuiască sosirea, împreună cu cei doi fii de rege, la curtea marelui domnitor al Koshalei.

Şi iată că sosi acea zi multaşteptată. Mulţumit de viaţă, Rama hotărăşte un mare sacrificiu al calului, semn că regele a ajuns în culmea gloriei sale domneşti. Toţi fraţii lui, toţi sfetnicii şi prietenii lui au fost cuprinşi de bucurie şi cu strigăte vesele au aprobat înţeleapta hotărâre a domnitorului.

Nemaizăbovind, în patru părţi de lume au fost trimise solii împărăteşti, pe tot cuprinsul, pe tot întinsul ţării, şi la prietenii din afară, la Sugriva şi Vibhishana, precum şi la înţelepţii brahmani din pădurile cele mai îndepărtate, anunţându-le tuturor dorinţa lui Rama de a-i avea oaspeţi la marea sărbătoare.

Sfânt altar de sacrificiu fu-nălţat în codrii Naimişa de către înţeleptul Vasishtha şi de oamenii care-l ajutară. Şi au început să vină-n capitala Koshalei falnici regi, în bogate care şi însoţiţi de numeroşi oşteni. Preacuvioşii brahmani

au început să vină, şi încă oameni de toată mâna, din satele şi oraşele ţării. La acea sărbătoare din Ayodhya veni şi prea'nţeleptul Valmiki, însoţit de ucenicii săi, fiii Sitei – Kuşa şi Lava.

Cuibul îşi avea Valmiki în pădurea-ndepărtată,
Unde-n alte vremi şi Rama-şi trăi viaţa-nsingurată.

Şi în tihna maiestoasă a pădurii seculare
A compus Valmiki cântul despre Rama cel din soare.

În pădure-i învăţase el pe Kuşa şi pe Lava
Cum să cânte despre Rama cel încununat de slavă!

Când intrară-n capitală, celor doi feciori le zise
Schimnicul Valmiki care nu-n zădar cu ei venise:

Mergeţi, fiii mei, prin urbe, treceţi voi din poartă-n poartă,
Struna vinei să răsune, voi cântând de-o-naltă soartă,

Preaslăvind pe sfântul Rama, luptător pentru dreptate,
Care moare şi învie, ca să lupte mai departe.

Şi la poarta-mpărătească, unde-şi are tronul Rama
Să-i cântaţi de vrednicia faptelor, să-şi deie seama

Că sunteţi aezi, ce-n cântec pe-acel rege îl înalţă,
Care stă acum şi-ascultă, cum trecutu-i dă povaţă.

Poate că se mai înmoaie inima lui ne'ntinată,
Poate că-n palat vă cheamă, ca să-i mai cântaţi o dată",

Auzitu-i-a şi Rama, şi-ncântat de ce-auzise,
Către Lakshmana se-ntoarce şi aşa cuvinte-i zise:

„O, tu fiu al lui Sumitra, tu aezilor plăteşte
Optsprezece mii de galbeni, tot ce vor le dăruieşte".

Dar şi Kuşa, dar şi Lava n-au luat un galben, unul,
Ci-au răspuns în două glasuri, ca şi cum răspuns-a unul:

„O, mărite rege, nouă nu ne este spre-ncântare
Aurul, pe noi ne-ncântă cerul luminat de soare,

Pomii legănaţi de vânturi, fructul dulce de pe ramuri,
Ce-l gustăm delaolaltă cu-ale pasărilor neamuri.

Mulţumim de bunătate, dar noi suntem din pădure
Şi trăim într-o colibă, şi mâncăm din fragi şi mure,

Şi bem numai apă dulce din izvoarele curate...
Şi noi nu plătim cu aur pentru-aceste bunuri toate".

„Oaspeţi dragi, aezi de frunte, nobili în cuvânt şi faptă,
Rama, regele, vă-ntreabă şi răspunsul îl aşteaptă:

Cine este-acela, care-i binecuvântat de soartă
Şi cu-atâta iscusinţă printre vorbe gându-şi poartă?

Cine-i bardul ce compuse epopeea şi-o cântase
Înainte ca în lume de voi doi să fie scoasă?"

„O, mărite rege, este cel de şloka o compune,
Prea'nţeleptul sfânt Valmiki, unul în întreaga lume.

Dacă inima-ţi doreşte epopeea s-o asculte,
Noi, doi fraţi, îţi vom cânta-o, multe zile şi nopţi multe.

Când sfârşitu-şi-au cântarea, îi îmbrăţişează Rama
Şi presimte că li-i tată, iară Sita este mama...

Tot atunci fără zăbavă soli trimite ca să-l cheme
Pe Valmiki, el să vină cu ogoitoare semne,

Cu dovadă neclintită de aici întru vecie,
Că e Sita preacurată, cum a fost şi va sa fie!

*

Iată, soarele răsare, prevestind o zi frumoasă,
Zi de mare sărbătoare şi de bucurie-aleasă!

La palat se-adună lumea, oaspeţi din străinătate,
Sfetnici, sacerdoţi şi oameni din oraşe şi din sate,

Şi când toţi îşi află locul, dinspre poarta cea înaltă
Se arată-ntâi Valmiki, apoi Sita se arată,

Ea privea în jos, şi ochii-i lăcrimau de bucurie,
Palmele ca pentru rugă-mpreunate-aveau să fie

Şi-ndreptate către Rama. S-a oprit încremenită! –
Şi era aşa frumoasa Sita-n ziua cea-nsorită

Încât toată lumea, toată, lângă Rama adunată,
O privea ca pe-o minune, fermecată şi-ncântată.

Şi-a vorbit aşa Valmiki: „O, tu, preacinstite Rama,
Cât de mult greşit-ai, rege, cât de scump plătit-am vama,

De-ai putut s-o laşi pe Sita într-un codru surghiunită,
Iat-o iar în faţa lumii, cum a fost – neprihănită!

Spusa mea nu este decât adevăr, cuprinde-ţi fiii,
Sunt ai tăi! De-aici cu tine şi cu Sita să tot fie!

Dacă nu spun adevărul, anii mei de sihăstrie
În pustiu să mi se piardă, toţi câţi sunt ai mei – o mie!"

Şi răspunde Rama: „Sita sufletul pătat nu-şi are,
Şi eu n-am avut spre dânsa nici priviri bănuitoare,

Căci odată zeul Agni ne-a vorbit că e cinstită,
Dar mulţimea vrea să vadă o minune săvârşită
Chiar aici, să-i dea credinţă c-a rămas neprihănită".

Sita şi mai mult şi-apleacă spre pământ a sa privire,
Şi suspină de durere şi grăieşte cu iubire:

„Nicăieri şi niciodată nu mi-a fost la altul gândul,
Că de-aş fi fără de Rama, mi-aş dori întâi mormântul.

Asta-mi este adevărul, şi mă rog de Glia-Mamă
Să-mi ajute ca mulţimea spusa mea s-o ieie-n seamă.

Maică-Glie, nu mă lasă fără scut, fără-apărare,
Când tu ştii că Sita unul soţ iubit în lume are!

Orice faptă săvârşit-am, numai lui să-i fie bine!
Maică-Glie, fie-ţi milă de-adevăruri şi de mine!

Dacă zis-am adevărul, te deschide, Maică-Glie,
Şi mă ia, a ta copilă iar la pieptul tău sa fie!"

De cum zise, lumea toată, lângă Rama adunată,
A văzut cum se deschide Glia-Mamă, şi de-ndată

Din pământ, ca dintr-o brazdă s-a-nălţat un tron să ardă
În lumini scânteietoare, soarele din cer să-l vadă

Şi de frate să-l socoată. Iar pe tron stătea frumoasă,
Prithivi – zeiţa-mamă, ce venea acum de-acasă,

Ca să-şi ia-napoi copilul. L-a îmbrăţişat în pripă
Şi au dispărut. Pământul s-a închis. Şi într-o clipă

S-a acoperit cu floare... Şi-a rămas să plângă Rama
Peste brazda înflorită, lângă Sita, lângă mama...

Ochii lui până la moarte niciodată n-au s-o vadă
Printre oameni vii pe Sita. El găsi un meşter, iată,

Şi-l rugă să-i facă-ntocmai, şi-l rugă să-i făurească
Chipul Sitei – tot din aur, veşnic viu să strălucească.

*

Astfel a rămas Rama zi de zi să i se-nchine cu dragoste acestui chip de aur al Sitei, topindu-se de dorul celei care-l părăsise şi totodată cârmuindu-şi cu înţelepciune ţara, pe care avea s-o lase moştenire de preţ feciorilor săi dragi, celor doi fraţi voinici şi înţelepţi – Kuşa şi Lava.

Văzâdu-i demni urmaşi la domnie, înţeleptul Rama se retrage în sihăstrie şi îşi trăieşte acolo viaţa sa de ascet, până când moartea îl scoate din hainele grele trupeşti şi-l lasă să se-nalţe la ceruri. Acolo, sus, unde, înainte de a se naşte om, fusese zeu, el o-ntâlneşte pe multiubita sa Sita, frumoasă ca o zeiţă, căci este şi ea zeiţa brazdelor, şi de aici încolo rămân tot împreună, de nu se mai despart în vecii vecilor.

Aici se încheie şi ultima carte, cea de a şaptea, din cel dintâi poem al poporului indian „Ramayana", alcătuit de fiul lui Praceta, de preasfântul Valmiki, cu binecuvântarea marelui zeu creator Brahma.

De-aici încolo orice om care va putea povesti „Ramayana" din toata inima şi cu mult suflet, fie că în zorii zilei, pe când sunt mânate vacile la păscut, fie că în amiaza zilei sau în umbrele amurgului, acela nu va fi să mai cunoască vreodată nici amarul şi nici durerea. Dar şi acela care va putea rosti pe dinafară măcar o strofă din această nemuritoare epopee, şi acela se va curaţi de toate păcatele pe care le-a săvârşit până-aici cu gândul sau cu fapta sa.

A

Ágni – zeul focului, care are şapte limbi, pentru a linge untdelemnul adus lui ofrandă.

Amaravati – cetatea din împărăţia cerului, stăpânită de Indra, unde se află zeii, eroii, înţelepţii lumii, cântăreţii, dansatorii.

Amrita – băutura nemuririi, obţinută prin baterea oceanului de lapte.

Ángada – nepot al regelui maimuţelor, Sugriva. A luptat alături de prinţul Rama pentru eliberarea Sitei.

Asta – muntele Asfinţitului, după care la sfârşitul zilei coboară soarele.

Asurii – demoni porniţi împotriva zeilor.

Aswapáti – unchiul prinţului Bharata, frate al Kaikéyi şi rege în Kekayi.

Aşóka – un arbore veşnic verde, cu frumoase flori roşii.

Ayodhya – („neînvinsa") – cetate de scaun în regatul Koşala.

B

Bhárata – fratele cel mai mic al lui Rama, născut de cea mai tânără soţie a lui Dasharatha, de Kaikeyi.

Bráhma – în triada indusită (trimurti) este primul zeu, zeul-creator, după care vin: Vishnu (ocrotitorul) şi Şíva (dărâmătorul).

Bráhman – preot sau învăţător, ducând o viaţă modestă şi exemplară, reprezentând prima castă în India.

C

Chákra – un disc cu marginea tăioasă, armă a zeului Vishnu.

Chitrakúta – muntele care i-a adăpostit pe Rama şi pe Sita la începutul vieţii lor în sihăstrie.

D

Dánavii – nişte demoni giganţi, care sunt porniţi împotriva fiinţelor cereşti.

Dándaka – codrul în care prinţul Rama şi-a petrecut anii de sihăstrie.

Dasharatha – regele Koşalei, tatăl lui Rama.
De doua ori născut – în India se consideră că omul lipsit de cunoştinţe seamănă cu animalul, şi numai după ce învaţă, el se naşte a doua oară, devine om.
Dhárma – legea datoriei morale.

G

Gánga – un mare râu în nordul Indiei, care este considerat râu sfânt, unind cerul şi pământul.
Gáruda – pasărea-rege, care-l poartă-n cârcă pe Vishnu; duşman al şerpilor, pe care îi urăşte şi nicăieri nu-i cruţă.

H

Hanumán – fiul lui Vayu, zeu al vânturilor, care zbura prin aer, schimbându-şi forma şi volumul corpului. Sfetnic al lui Sugriva, prieten al lui Rama.

I

Ikshváku – primul rege din dinastia solară, care a domnit în Koşala.
Indra – zeul fulgerului, ocrotitorul Orientului, regele zeilor în ceruri, după mitologia vedică.
Indrajít – fiul lui Ravana, duşman al lui Indra.
Iódjana – măsură de lungime, o alergătură de cal, egală cu aproximativ doisprezece kilometri.

J

Jánaka – regele Videhei, tatăl Sitei.

K

Kádru – se zice că este mama unor balauri cu mai multe capete, printre care Şéşa şi Vásuhi.
Káma – zeul dragostei.
Khára – fratele mai mic al lui Ravana.
Kráuncha – cocor (şi munte).
Kubéra – zeul bogăţiei, fratele mai mare al lui Ravana.

L

Lákshmana – fratele lui Rama, după tată, drept mamă având-o pe Sumitra, o altă soaţă a lui Dasharatha.

Lákshmi – zeiţa frumuseţii şi fericirii.

M

Mágadha – vechi regat în nordul Indiei (Biharul de astăzi); în această ţară a cunoscut o puternică înflorire arta cuvântului poetic.

Máinaka – munte subacvatic, presupus a se afla între capul de sud al Indiei şi Lanka.

Mandákini – râu, afluent al Gangăi, prin apropierea muntelui Chitrakuta.

Mándara – muntele sfânt, pe care zeii şi asurii l-au folosit drept melesteu la mestecarea oceanului spre a dobândi apa vie a nemuririi.

Mandódari – soţia cea mai iubită a lui Ravana, mama lui Indrajit.

Mánu – omul considerat străbun al tuturor oamenilor (Manu Vaivasvata).

Máricha – un racshas, fiul lui Táraka, care îşi putea schimba chipul; în chip de cerb i-a ajutat lui Ravana s-o răpească pe Sita.

Méru – munte legendar, sălaş al zeilor, de unde răsare soarele.

Mithila – capitala regatului Videha.

Mridang – un fel de tobă.

N

Nága – fiinţă legendară cu faţă de om şi trup de şarpe.

Nárada – unul din cei şapte mari înţelepţi ai lumii, fiu al lui Brahma, primul cântăreţ la instrumentul cu coarde – vína.

Narayána („cel care trece pe ape") – un alt nume al zeului Vishnu.

P

Pámpa – lac în sudul Indiei.

Prahásta – („Mânălungă") – rakshasa, sfetnic al lui Ravana.

Púshpaka – carul zburător al zeului Kubera, răpit de Ravana, dăruit apoi lui Rama şi întors de către acesta iarăşi lui Kubera.

R

Rághu – strămoş al lui Rama, unul din regii dinastiei solare.

Ráhu – demonul care înghite luna şi soarele, dar, lipsindu-i trupul, după tăierea capului de către Vishnu, luna şi soarele ies din acest cap zburător, din eclipsă şi-şi continuă calea.

Rákshasa – demon, duşman al brahmanilor, zeilor şi fiinţelor cereşti.

Rákshasi – demoniţă, femeie-demon.

Ráma – primul fiu al lui Dasharatha. Este considerat şi o întrupare a zeului ocrotitor Vishnu.

Rávana – regele demonilor, tuturor duhurilor rele, numiţi şi zburători de noapte.

Róhini („roşie") – este considerată soţia favorită a craiului nou; o stea de lângă el.

Ródra – zeul furtunilor, un alt nume al zeului Şiva.

S

Sampáti – vultur, fratele lui Jataiu.

Santál – lemn din care, măcinat şi amestecat cu apă, se obţine o pastă plăcut mirositoare.

Sárana – rakshasa, iscoadă trimisă de Ravana în tabăra lui Rama.

Síta – (înseamnă curată, neprihănită, dar şi „brazdă") – soţia lui Rama, fiica lui Janaka, pe care acesta din urmă a găsit-o în brazdă.

Sugríva – regele maimuţelor, prieten al lui Rama în lupta cu Ravana pentru dezrobirea Sitei.

Sumántra – una din soţiile lui Dasharatha, mama lui Rama.

Sumítra – una din soţiile lui Dasharatha, mama lui Lakshmana.

Súrya – zeul soarelui.

Ş

Şéşa – balaur legendar, cu o mie de capete, care susţine pământul.

Şíva – zeul distrugător, cel ce dărâmă.

Şlóka – strofă în versificaţia sanscrită, formată din două versuri nerimate, fiecare având câte 16 silabe. „Ramayana" în cea mai mare parte este compusă din şloka.

Şúka – iscoadă din oastea lui Ravana.

Şurpanákha – sora lui Ravana, urâtă, rea şi răzbunătoare.

T

Tapás – asceză, asprime de sine, reţinere, dirijare voită a firii.

Trijáta („cea cu trei cosiţe") – rakshasi, care presimte evenimentele şi într-un fel o apără pe Sita.

Trikúta („cel cu trei vârfuri") – muntele pe care fusese construită cetatea de scaun în Lanka.

V

Váyu – zeul vântului.

Váli – fratele mai mare al regelui maimuţelor, Sugriva. Mamă i-a fost o maimuţă, iar tată – zeul Indra.

Válmiki – schimnic şi înţelept legendar, primul poet indian, presupus autor al „Ramayanei".

Várna – castă. În India Veche societatea se alcătuia din patru varne: cea a brahmanilor (slujitorii cultului), cea a ostaşilor, cea a negustorilor, muncitorilor şi agricultorilor şi cea a şudrilor, oameni de jos, care deserveau pe celelalte trei varne.

Varúna – zeitate, a creat cerul şi pământul, mai apoi devine stăpânul apelor.

Vasíshtha – unul dintre cei şapte mari înţelepţi ai lumii, sfetnic pe lângă regii Dasharatha şi Rama.

Vibhíshana – fratele mai mic al lui Ravana, care, după moartea acestuia, rămâne să domnească în Lanka.

Vidéha – regatul de la răsărit în câmpia Gangăi, cu capitala Mithíla.

Vína – instrument muzical cu şapte coarde.

Vináta – 1. Mama lui Garuda. 2. Căpitan în oastea maimuţelor.

Viswakárman – arhitectul ceresc, care a zidit pentru Ravana frumoasa capitală, Lanka, şi a creat pentru Kubera carul zburător Pushpaka.

Víswamitra – rege, care duce o viaţă de schimnic vreme de o mie de ani şi astfel devine brahman. Unul din cei şapte mari înţelepţi ai lumii.

Víshnu – zeul-ocrotitor. Rama e întruparea lui.

Vrítra – demonul care aduce seceta, duşmanul de totdeauna al lui Indra. Când este învins de Indra, atunci plouă.

Y

Yáma – zeul morţii, stăpânul lumii în care sălăşluiesc sufletele celor morţi.

RAJAGOPALACHARI: „Dacă epopeile şi cântecele unei naţiuni izvorăsc din nădejdile şi gândurile oamenilor obişnuiţi sau dacă convingerile şi ideile unei naţiuni sunt produse de literatura ei, dacă o plantă se naşte din sămânţă ori sămânţa se naşte din plantă sunt întrebări ce pot duce spre abstracţii dincolo de cuvânt sau idee şi la care oricine poate să răspundă cum doreşte.

Ploaia cade din văzduh, se transformă în râuri, iar râurile, după ce curg la vale, ajung în mare. Apoi, din nou, apa mării, absorbită de soare, se ridică în văzduh, de unde se întoarce în chip de ploaie şi curge la vale preschimbată în râuri. Tot aşa valori şi simţăminte izvorăsc din popor, ating inima poetului şi, transformate într-un poem, inspiră din nou şi luminează poporul. Astfel în fiecare ţară poet şi popor se sprijină unul pe altul."

Chakravarti RAJAGOPALACHARI. *Epilog* în *Ramayana în proză.*

DUTT: „... nicăieri în literatura universală nu se află zugrăvit un ideal mai înalt de dragoste feminină, cinste şi credinţă de soţie."

Romessh C. DUTT. *Ramayana – Mahabharata,* Londra, 1963.

PALLADI: Apariţia în grai moldovenesc a capodoperei *Ramayana* (1986) a coincis cu pregătirile către marea manifestare culturală – Festivalul Indiei.

Traducerea a fost menţionată cu premiul întâi al Comitetului de Stat pentru edituri şi al Uniunii Scriitorilor din Moldova

Practica de traducător a poetului Pavel Darie numără câteva decenii, timp în care dumnealui, de rând cu plachetele sale de versuri („Vase comunicante", „Dor de mamă", „Cântece de iarnă", ş.a.) ne-a dat şi o serie de tălmăciri dintre care le menţionăm pe cele mai valoroase: I. Cupala, Francesco Petrarca, Victor Hugo, Rabindranath Tagore.

...Aparte se cer menţionate traducerile din epopeile antice sanscrite *Mahabharata* şi *Ramayana.* Ultima din ele, care vede lumina tiparului peste şapte ani de la apariţia precedentei, vorbeşte de la sine de perseverenţa cu care poetul traducător

Pavel Darie îşi perfecţionează atât nivelul de pătrundere al universului poetic pe care îl tălmăceşte, cât şi uneltele proprii, mijloacele artistice ale limbajului menit a reconstitui forţa de expresie a operei originale.

...Traducătorul a păstrat atât ritmul, cât şi măsura piciorului de vers (16 silabe), ansamblul de imagini, plasticitatea orală a limbajului artistic, pe care îl simte şi îl stăpâneşte cu o deplină putere de comunicare accesibilă şi vibrantă, bine şlefuită şi, fără doar şi poate, călită la focul cel sacru al inspiraţiei. Traducătorul utilizează toată paleta de culori şi nuanţe proprii *Ramayanei,* stilului ei, care încalcă „normele admisibile ale poeziei eroico-epice", consemnând de fapt trecerea de la descrierea obiectivă, de la naraţiunea distanţată şi rece la cea accentuat emoţională, la poezia sentimentului.

Apariţia *Ramayanei,* chiar şi în acest mod fragmentar, vine să acopere un gol de mult simţit în cultura şi literatura noastră, lucru tânărului cititor (venit la Biblioteca şcolarului) noi perspective de cunoaştere a universului artistic indian – foarte bogat în motive cosmogonice şi în simboluri (soarele şi luna, de exemplu), frecventă de alfel, în literatura noastră populară şi în nemuritoarea creaţie eminesciană.

Tudor PALLADI în *Moldova Socialistă*, 1987.

CIOBANU: *Ramayana* este a doua mare epopee clasică sanscrită după *Mahabharata,* dar ca importanţă în viaţa şi spiritualitatea popoarelor subcontinentului indian ea deţine primul loc, fiind considerată monumentul poetic de cea mai largă popularitate.

Apreciind rolul deosebit al epopeilor sanscrite în istoria civilizaţiei indiene, eminentul om politic şi de stat Djavaharlal Neru scrie în celebra sa carte *Descoperirea Indiei:* „cele două mari creaţii ale eposului antic indian – *Ramayana* şi *Mahabharata* – au fost zămislite, probabil, în decursul a câtorva sute de ani şi chiar mai târziu făcându-se completări. În ele se relatează despre istoria timpurie a indoarienilor, despre cuceririle lor şi luptele rivale dintre ei în perioada de expansiune şi con-

soliare, dar aceste creaţii au fost scrise şi adunate mult mai târziu. În vreo altă ţară eu nu cunosc cărţi ca aceste două creaţii, care într-un timp atât de îndelungat să exercite o influenţă puternică asupra cuietelor maselor. Create în adânca antichitate, ele reprezintă o forţă vie a poporului indian. Acesta ia cunoştinţă de ele nu în limba sanscrită, dacă nu luăm în consideraţie un cerc îngust de intelectuali, ci prin traduceri, repovestiri şi acele nenumărate mijloace, prin intermediul cărora se răspândesc tradiţiile şi legendele, devenind o parte integrantă a vieţii poporului".

Creatorul *Ramayanei* imaginează descendenţa divină a eroilor săi principali, care în viaţa de toate zilele sunt oameni cu cele mai alese calităţi etice şi morale, viteji fără seamăn, dar şi cu anumite îndoieli, slăbiciuni. Ceea ce însă îi înalţă la rangul de zei, iar uneori şi mai presus de aceştia, sunt faptele lor vitejeşti, virtuţiile morale excepţionale, lupta lor plină de abnegaţie şi dăruire pentru binele obştesc, pentru apărarea şi fericirea semenilor lor. Lupta dintre bine şi rău, dintre lumină şi întuneric, adevăr şi minciună capătă adesea dimensiuni cosmice, fiind antrenate uriaşe forţe potrivnice. Noile stări de spirit, obiceiuri, norme de conduită îşi câştigă terenul numai printr-o înverşunată înfruntare a tot ce-i vechi, rutinar şi antiobştesc.

Tradusă, adoptată ori prelucrată în principalele limbi ale subcontinentului indian: hindi, tamil, bengală ş.a., în graiurile popoarelor din Indochina şi Indonezia, Tibet, China ş.a., *Ramayana* a devenit un monument poetic comun ce a fertilizat dezvoltarea literaturilor naţionale, ecoul ei străbătând până în Europa, în Africa şi America.

Cunoscutul exeget al eposului indian P.A. Grinţer în studiul monografic *Mahabharata* şi *Ramayana* (Moscova, 1970) menţionează judicios că aceste poieme, în toate ţările unde au pătruns, erau considerate ca o avuţie proprie, naţională. Eroii lor deveneau eroi ai propriei lor antichităţi, motivele şi subiectele lor erau prelucrate de literatura şi arta autohtonă, pătrunzând în sculptură, arhitectură, în arta muzicală, teatrală ş.a.

Unele creaţii din literatura clasică românească, de pildă *Povestea poveştilor* de C. Stamati, *Strigoii* de M. Eminescu, *Povestea porcului, Povestea lui Harap Alb* de Ion Creangă, precum şi unele basme populare învederează motive asemănătoare celor din *Ramayana* în deosebi. Poetul şi traducătorul Pavel Darie şi-a asumat anevoioasa şi temerara sarcină de a-l familiariza pe cititorul moldovean cu o serie dintre cele mai reprezentative fragmente, părţi, capitole ale *Ramayanei* şi *Mahabharatei* – nemuritoare creaţii epice ale literaturii clasice indiene.

În 1979 a publicat o traducere din *Mahabharata*, iar de data aceasta ne oferă o traducere, prin intermediul versiunii ruseşti, a cărţii sfinte *Ramayana*. De remarcat, de la bun început, complecsitatea şi extrem de anevoiosa trudă, depusă de traducător la realizarea acestor versuri, care marchează succese incontestabile. În faţa lui au stat o serie de chestiuni nu numai de ordin practic, ci şi teoretic. A fost nevoie nu numai de o cunoaştere temeinică a versiunilor intermediare ruseşti, ci şi de o pătrundere în lumea civilizaţiei şi culturii indiene, de o informaţie considerabilă din diferite lucrări, consacrate literaturii şi culturii antice indiene, folclorului, mitologiei ş.a.

Menţonăm lucrările sanscritologilor: E.N. Tiomchin, V.G. Erman, P. Grinţer. Volumul *Mahabharata* şi *Ramayana; Tri velichih scazania drevnei Indii* din seria Biblioteca vsemirnoi literaturâ; (1978).

Traducătorul nu s-a limitat la versiunea poetică rusă, realizată de Vera Potapova, dar a recurs şi la izvoarele indicate mai sus, completându-şi lucrarea cu unele fragmente ce i s-au părut necesare pentru o mai bună înţelegere a poemului. În acest sens versurile rimate şi ritmate alternează cu pasage în proză sau vers nerimat cum o cere tensiunea trăirilor eroilor şi desfăşurarea acţiunii. Sunt îngenios utilizate atât resursele literaturii culte, cât şi cele folclorice. Astfel cititorului i se oferă posibilitatea de a cunoaşte unul dintre cele mai fascinante monumente poetice universale.

Lazăr CIOBANU. Prefaţă la *Ramayana*. Chişinău, 1986, p. 5–12

DARIE: *Ramayana* – lumea idealurilor veşnice. Numai din dragoste se nasc toate minunile încântătoare pe faţa pământului, precum şi în ceruri.

În lupta binelui cu răul, la care de când lumea participă şi zeii, ajutându-i pe oameni să poarte sus steagul binelui şi al dreptăţii, se nasc eroii şi se ţese văzduhul care ne umple cu tărie şi lumină pieptul, indiferent în ce vreme şi în ce ţară trăim. Rama şi Sita suntem noi, şi vor fi încă mulţi după... Pentru că fără dragoste...

Veniţi alături de eroii *Ramayanei* – vă veţi simţi cu şapte sau şaptezeci de inimi, şi veţi trăi... mii de ani.

Pavel DARIE

SUMAR

Tabel cronologic 5

CARTEA ÎNTÂI

COPILĂRIA

Precuvântare 9
Împărăţia şi cetatea de scaun a regelui Dasharatha 11
Oraşul Ayodhya 14
Vaca cea năzdrăvană, Kamadhenu 19
Prima luptă cu Rakshasa 25
La regele Janaka 29
Arcul lui Şiva 32
După doisprezece ani 34

CARTEA A DOUA

AYODHYA

Virtuţile lui Rama 35
Manthara cea furioasă într-o zi de sărbătoare 39
Uneltirile Mantharei 42
Ce făgăduise odată Dasharatha? 44
Dasharatha vine la Kaikeyi 48
Kaikeyi îşi cere făgăduitele două daruri 49
Regele îi răspunde 51
Dasharatha o mai roagă 54
Sumantra soseşte la Rama 56
Trezirea lui Rama 58
Plecarea lui Rama la Dasharatha 59
Ayodhya rămâne-ndurerată 66
Întoarcerea lui Sumantra 72
Moartea lui Dasharatha 74
Visul lui Bharata 79
Bharata îl caută pe Rama 82

Frumusețile muntelui Chitrakuta 88
În Ayodhya pustie 92

CARTEA A TREIA

ÎN PĂDURE

Întâlnirea cu Surpanakha 94
Surpanakha abia-și scapă pielea 97
Surpanakha se vrea răzbunată 99
Maricha ia chipul cerbului 102
La vederea cerbului Sita rămâne-ncântată 103
Rama omoară cerbul 106
Sita-l trimite pe Lakshmana în ajutor 108
Ravana vine la Sita 110
Ravana se destăinuiește Sitei 114
Ravana continuă s-o ademenească pe Sita 117
Sita este răpită 119
Rama se-ntoarce și o caută pe Sita 124

CARTEA A PATRA

KISHKINDHA

Lângă lacul Pampa 133
Întâlnirea cu Sugriva 139
Rama cuvântă despre vremea ploilor 143
Zicerea lui Rama despre toamnă 149

CARTEA A CINCEA

FRUMOASA

Hanuman pătrunde-n Lanka 163
Hanuman admiră orașul lui Ravana 164
Hanuman pornește prin Lanka 165
Hanuman n-o găsește pe Sita 170
Hanuman continuă s-o caute 174
Carul zburător 176
Femeile lui Ravana 177
Hanuman – în palatul lui Ravana 182
Mesele lui Ravana 187
Hanuman pătrunde în crângul de Așoka 190
Hanuman ajunge la Sita! 194
Hanuman o vede pe Sita între Rakshasi 200

Ravana grăieşte către Sita 203
Sita răspunde 207
Visul lui Trijata 208
Hanuman dă foc Lankăi 211

CARTEA A ŞASEA

LUPTA

Semne prevestitoare 216
Căpitanii lui Rama 217
Lupta din timpul nopţii 222
Săgeţile lui Indrajit 226
Rama este înviat de Garuda 228
Căpitanii lui Ravana 231
Lupta dintre Ravana şi Hanuman 234
Trezirea lui Kumbhakarna 237
Kumbhakarna porneşte la luptă 242
Angada le dă-n obraz fugarilor 245
Kumbhakarna cade în luptă cu Rama 247
Iarăşi Lanka arde-n flăcări 256
Indrajit şi Vibhishana 259
Lupta dintre Lakshmana şi Indrajit 261
Indra-l ajută pe Rama 263
Lupta continuă: Rama şi Ravana 269
Pieirea lui Ravana 271
Întoarcerea în Ayodhya 279

CARTEA A ŞAPTEA

ULTIMA 282

Glosar 292
Referinţe istorico-literare 298